

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*. C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's *Gravenhage*; MR. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te *Arnhem*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te *Utrecht*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's *Gravenhage*; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij Mededeelingen van het Bestuur: Verzoek aan leden en lezers
Hoofdartikel: Er moet verbetering komen.
Berichten: De opvolger van schaapherder Ast — Dood door zuiveringszout
Mededeelingen van verschillenden aard:
Het instituut voor diätetiek en zelfgenezing.
Rechtszaken: Kruiden tegen wormen en majen
Correspondentie.
Naamlijst der leden.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mej. C. M. v. Gendt, *Utrecht*,

en de heeren

Liè Giok Tjoan, *Leiden*.

J. G. de Jong, Apotheker, *Amsterdam*.

G. H. de Kleijn, Chirurk, *Utrecht*.

H. M. F. G. Peltzer, Gepens. Majoor Artill., *Haag*.

R. E. Wieringa, Arts, *Utrecht*.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Verzoek aan onze leden en lezers.

In de laatst gehouden Algemeene Vergadering van de Vereeniging is ter sprake gekomen het denkbeeld om eens, zooveel mogelijk, te weten te komen wat er op één dag in Nederland geadverteerd wordt in zake de aanbidding van kwakzalversmiddelen.

Het behoeft geen betoog, dat het voor het Dagelijksch Bestuur der Vereeniging en voor de redactie van het Maandblad een onmogelijke taak is, zich alléén met dat werk bezig te houden; daarvoor is hulp noodig.

Die hulp moet van de leden — en, zoo men wil, ook van de lezers — komen. Vandaar het volgend verzoek:

Men zende elke courant, die Zaterdag 14 Januari 1928 uitkomt (vooral Provinciale en plaatselijke bladen), wanneer deze kwakzalversadvertenties bevat, aan het adres van den secretaris-penningmeester der Vereeniging, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam.

Mocht er twijfel bestaan of deze of gene advertentie tot de rubriek kwakzalvers-annonces gerekend kan worden, dan zende men toch maar; bestuur en redactie, door veeljarige ondervinding geleerd, zullen dien twijfel wel kunnen opheffen.

Hoe meer bladen er binnen komen, hoe grooter het succes van deze enquête zal zijn. Wie helpt nu eens daadwerkelijk mede?

Er moet verbetering komen.

Bij de intrede van den nieuwen jaargang moet ons weer een verzuchting van het hart.

Sedert de oprichting van onze Vereeniging en daarmee gepaard gaande verschijning van het Maandblad is er, vooral wat betreft den verkoop van kwakzalversmiddelen, niet de minste verandering, laat staan verbetering gekomen. De pharmaceutische wet van 1865, hoe ondoelmatig ook, is nog steeds heerschende en alle pogingen van verschillende zijden gedaan om daarin verbetering te brengen hebben, tot nu toe, gefaald.

Nederland, vergeleken met andere landen, maakt, in dit opzicht, een slecht figuur.

Het streven om tot een dusdanige verbetering te leiden, is een van de hoofdredenen geweest, die tot de oprichting van de Vereeniging hebben bijgedragen — en thans, na zeven en veertig jaren, zijn wij nog even ver.

Wat daaraan te doen?

Daadwerkelijk niets. Wij kunnen ons slechts bepalen tot Waarschuwen. Waarschuwingen, gebaseerd op deugdelijke gronden en met bewijzen geargumenteerde.

Of die waarschuwingen nut gesoeteerd hebben?

Ongetwijfeld. Wij hebben bewijzen te over, die daarvan getuigen. Maar, waar de kwakzalvers, in hun laag bedrijf, het hoofd steeds hooger opsteken, waar maatschappijen, door groote kapitalen gesteund, de plaats hebben ingenomen van den vroegeren „oliekoop” daar schieten onze krachten te kort, waar wij geen kapitaal tegenover kapitaal kunnen stellen. Wij kunnen niet doen wat wij zoo gaarne wilden. Al ons werken moet zich bepalen tot het verrichten van onderzoeken en het vermelden van de resultaten daarvan in het Maandblad, waarvan zelfs het uitgeven van een bijvoegsel, door de verhoogde druk- en frankerkosten niet mogelijk is. Verhooging van de contributie voor het lidmaatschap is niet geraden om de vermeerdering van de ons goedgezinden niet in den weg te staan en toch moet er verbetering komen, wil het goede doel onzer Vereeniging, beteugeling van bedrog in het belang van de maatschappelijke gezondheid en welvaart, worden bereikt.

Er moet meer gedaan worden!

Het bestuur doet zijn best, voorzover het daartoe in staat is, doch de medewerking der leden kon beter zijn. Hun hulp roepen wij in

om ons in staat te stellen, krachtadiger te kunnen optreden. Laten zij zich er voorspannen om propaganda voor de Vereeniging te maken, en door nieuwe leden te werven, en door ons doel in ruimer kring bekendheid te doen verkrijgen en het nut van ons streven, in het algemeen belang, duidelijk aan te toonen. Propaganda b.v. door het houden van lezingen over onze Vereenigingen en hetgeen zij beoogt, zou een uitstekend middel zijn.

Gegevens, die het houden van dergelijke lezingen gemakkelijk maken, b.v. lantarenplaatjes en geschriften, worden, zoo noodig en zoo mogelijk, door onzen secretaris-penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, gaarne verstrekt.

Wie helpt mede?

Laat ieder onzer thans eens zijn beste been voorzetten.

BERICHTEN.

Een opvolger van Schaapherder Ast. Men meldt uit Hamburg aan de *N. Rott. Ct.*:

Te Hamburg is een eigenaardig proces begonnen dat algemeene belangstelling wekt. Lange jaren praktizeerde te Moorburg bij Hamburg een wonderdokter, een schaapherder, genaamd AST, (van wien wij herhaaldelijk melding hebben gemaakt, *Red. Mbl.*), die een zoo grooten toeloop van patiënten had, dat in het kleine dorpje een aantal groote hotels verrezen. Deze „Schäfer Ast” zooals hij wijd en zijd in Duitschland bekend was, is gestorven en zijn schoonzoon BUCHHOLZ heeft het lucratieve zaakje op denzelfden voet voortgezet. Wegens een aantal verkeerde diagnoses heeft men dezen wonderdokter thans een proces aangedaan, dat in vollen gang is. Op dezelfde wijze als zijn schoonvader stelde hij de diagnose na onderzoek van de haren van den patiënt. In de gisteren gehouden gerechtszitting heeft BUCHHOLZ zich bereid verklaard in een van de Hamburgsche ziekenhuizen te bewijzen, dat zijn kunst geen bedrog is. Twee doctoren uit Berlijn zullen hem 100 patiënten laten onderzoeken. Indien het ziekenhuis niet genoeg patiënten heeft, zullen er van het Barmbecker Krankenhaus bij worden genomen. Met groote belangstelling worden deze proefnemingen tegemoet gezien.

Als vervolg wordt aan de „N.R.C.” gemeld:

De proefnemingen, intusschen in een van de Hamburgsche ziekenhuizen gedaan, zijn zoozeer te zijnen ongunste uitgevallen, dat de rechtbank termen heeft gevonden, hem wegens bedrog tot 9 maanden gevangenisstraf en 5000 Mark boete te veroordeelen. Buchholtz stelde per uur 65 diagnosen, die grootendeels het tegenovergestelde van de ware ziekte verkondigden. Het onderzoek, dat in bijzijn van twee professoren geschiedde gaf dikwijls aanleiding tot groote vrolijkheid. Zoo werden hem haren gegeven van menschen die reeds lang begraven waren, en wien hij de een of andere ziekte toeschreef. Groote hilariteit verwekten de volgende vragen: President: Wat is een stofwisselingsziekte? Buchholtz: Een vloeistofziekte. President: Wat is dan vloeistofziekte? Buchholtz: stofwisselingsziekte!! Met de praktijk van dezen wonderdokter zal het wel voor altijd gedaan zijn.

Dood door dubbelkoolzure soda. Onlangs stierf in het kanton Wallis in Zwitserland een 39-jarige man, die een geringe hoeveelheid dubbelkoolzure soda ingenomen had. Om den last van blijkbaar te overvloedig genoten hoeveelheden alcohol te ontgaan, had hij 's nachts een mespuntje natriumbicarbonaat opgelost in water ingenomen. Op hetzelfde oogenblik kreeg hij ontzettende buikpijnen en den volgenden morgen bleek bij een operatie, dat de maag gebarsten was.

De intredende gasontwikkeling na het innemen van de dubbelkoolzure soda, had in de toch reeds meer dan gevulde maag tot dit noodlottige slot geleid, zoodat de patiënt denzelfden dag onder vreeselijke pijnen overleed.

Hieruit blijkt dus, dat het juist voor overvulde magen onder het volk zoo gewilde „zuivering-zout” toch niet steeds zoo'n onschuldig huismiddeltje is, als waarvoor het pleegt door te gaan.

(*Chemie en Industrie d. N.R.C.*)

Mededeelingen van verschillenden aard

Het Instituut voor Diaetiek en Zelfgeneezing.

Het wordt vervelend maar wij kunnen voorloopig nog niet van dit instituut afstappen.

Naar aanleiding van onze opmerking in ons vorig no., dat het instituut in zijn reclamecampagne slechts dat gedeelte van onze beschouwing overneemt, dat voor de propaganda nuttig is en van de latere zeer ongunstige beoordeeling geen melding maakt, weshalve wij de vraag stellen: *Handelt het Instituut ook zoo, met de talrijke attesten, waarmee het publiek wordt overstroemd?*

Zegt Het Volk: „Wij namen een steekproef en kunnen de vraag bevestigend beantwoorden”.

Veelzeggend is ook het onderstaand Ingezonden Stuk, geplaatst in de „N.R.C.”, dat door sommige bladen geweigerd is en dat wij op verzoek van den schrijver overnemen:

„Geachte Redactie.

In het publiek belang verzoek ik U beleefd, onderstaande regelen in Uw blad te publiceeren.

Indertijd heb ik (onder de noodzakelijke reserve, dat ik als niet-medicus over medische zaken geen gezaghebbende meening kan uitspreken), mij in gunstigen zin uitgelaten over mij gratis toegezonden lessen van genoemd Instituut, welke genoemd werden diaetische lessen, d.w.z. lessen die voedingskwesaties behandelen. Ik had toen de schriftelijke toezegging verkregen, dat het geven van medischen raad en bijstand door dit Instituut uitgesloten zouden zijn.

Nu maakt het Instituut hiervan gebruik, om

bij het publiek cursussen tot Zelfgeneezing ingang te doen vinden. Deze cursussen zijn gedrukt, en zouden gebundeld een boekdeel van misschien 160 bladzijden vormen. De patiënten krijgen deze bladzijden één voor één toegezonden en hebben dan een gulden per bladzijde te betalen. Om het publiek te bewegen tot deelnemen aan deze cursussen, wordt volstrekt herstel beloofd aan menschen, die naar menselijke berekening, ongeneeslijk krank zijn. In het propagandamateriaal wordt vermeld, dat „ziekten als kanker en longtering 1ste (sommigen 2de) stadium, bij prompte nakoming der voorschriften op herstel kunnen rekenen.” Indien het Instituut dit al moge kunnen verantwoorden, zoo verkies ik toch niet langer, dat in verband met dergelijke beloften mijn naam wordt genoemd. En dit te minder, waar het Instituut aan de „personen van kunde en ervaring”, die gelijk ik, den diaetischen cursus hadden aanbevolen, en wier namen worden gebruikt om zieke menschen te bewegen tot het zich onttrekken aan de behandeling hunner artsen, 20 pCt. van het bedrag der lesgelden van degenen die op hun aanraden zich als cursist hebben aangemeld, aanbiedt.

Met dank voor de verleende plaatsruimte,

Hoogachtend,

Dr. D. K. WIELENGA,

Geref. Predikant.

Voorschoten, 23 Nov. 1927.”

Wij mogen het hierbij niet laten maar zien ons, wegens plaatsgebrek, genoodzaakt, eenige belangrijke mededeelingen, ons van bevoegde zijde verstrekt, tot het volgend no. uit te stellen.

RECHTSZAKEN.

Kruiden tegen wormen en majen.

In een zaak van M. J., zonder beroep, 63 jaar, appellante van een vonnis van den kantonrechter te Gouda, waarbij zij was veroordeeld tot 2 maal f 100.— boete, subs. 2 maal 30 dagen hechtenis, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, heeft het O.M. bij de Rechtbank te Rotterdam, waargenomen door mr. J. G. Holsteyn, geëischt bevestiging van het vonnis.

Verdachte ontkende. Ze kent „die menschen” (de getuigen) niet. Ze gaat langs de huizen met Middelburgsche kruiden, die een geneesmiddel zijn voor „wormen en majen”. Gebruiksaanwijzingen geeft ze niet, wel zegt ze er bij, dat de kruiden moeten worden getrokken op water of stroop.

Getuige N. Bruininks—Verseur herkent verdachte pertinent. Ze twijfelt „geen dag nog geen minuut.” Verdachte was bij haar geweest in October 1926 en had haar diagnose als volgt gesteld: *Getuige zou vreeselijk zenuwachtig geweest zijn en niet zwanger, maar dat laatste was wel waar. Verdachte had gezegd te kunnen zorgen, dat getuige kinderloos bleef. Ze had kruiden verstrekt, die op water getrokken moesten worden. Na 14 dagen zou getuige genezen zijn. De kruiden variëerden in prijs van f 2.25 tot f 5.—. Die bestemd om te zorgen, dat getuige kinderloos bleef, moesten getrokken worden op water en met dat vocht moest getuige zich wassen. Verdachte had ook een aanwijzing voor het gebruik der kruiden gegeven.*

Verdachte ontkende. Ze kende getuige niet en de ter tafel gebrachte aanwijzingen waren niet van haar kant.

Getuige Bruininks had de verdachte niet, maar de kruiden en de aanwijzing wel gezien.

Na het gebruik van de zoogenaamde medicijnen is de gezondheidstoestand van getuige's vrouw eer erger, dan beter geworden.

Getuige M. G. Burger had juffrouw J. wel gezien in September bij zich thuis. Ze had gezegd door de kruiden getuige's kind te kunnen genezen. Het kind was zwak. De kruiden moesten op stroop worden ingenomen.

Verdachte: Dat kan die man wel zeggen, maar ik ken die menschen niet.

Getuige G. Burger herkent de verdachte. Zij heeft kruiden aangeboden om zijn broertje te genezen. Broertje was zenuwachtig. Hij moest kruiden op stroop of water innemen.

Verdachte: Ik ken die menschen niet.

Het O.M., vroeg uitstel van de zaak, ten einde alsnog de niet verschenen getuige, Burger—Jongeneel te hooren.

De rechtbank achtte de zaak voldoende toegelicht.

Het O.M. had alleen de vijfde getuige willen oproepen om de zaak nog sterker te maken dan ze al is. Overigens is er bewijs genoeg. In het eerste geval wordt door één rechtstreeksche getuige deze vrouw herkend. Maar de verklaring van die getuige wordt gesteund door die van haar man. In het tweede geval zijn er twee getuigen. Dier verklaringen komen ook overeen met wat verdachte zelf zegt, over haar aanbieding van Middelburgsche kruiden en de daarbij gegeven aanwijzingen.

Bij de uitspraak heeft de rechtbank het vonnis van den kantonrechter vernietigd en opnieuw rechtdoende bekl. veroordeeld tot f 2 maal f 100 boete sub. 20 dagen hechtenis. *N.R.C.*

CORRESPONDENTIE.

Opmerker te Rotterdam. Waarom geeft gij ons toch niet uw adres op?

Wij gaven u reeds vroeger de verzekering dat gij op onze *geheimhouding* staat kunt maken.

In uwe beide brieven staat zóóveel belangrijks, dat wij gaarne met u in correspondentie zouden willen treden. Dit maakt gij ons thans onmogelijk.

Mej. J. C. R. te D. De brochure van AKKER in dank ontvangen; wanneer wij meer plaatsruimte ter beschikking hebben komen wij er wel eens op terug. Onze lezers weten wel wie en wat AKKER is.

J. de H. te 's-G. Wij ontvingen in dank de door u geschreven brochure. De lezing daarvan heeft in onze, zoo dikwijls verkondigde meening omtrent de z.g. Electro-homoeopatische geneesmethode van Graaf Mattei, geen verandering kunnen brengen.

H. P. S. te 's-G. Van den Alg. Secretaris van de Koninklijke Vereeniging Koloniaal Instituut ontvingen wij bericht, dat deze vereeniging niet is ingesteld op pharmacologisch gebied.

Het spijt ons, dat wij u niet kunnen helpen, ook om de zaak zelve, die ons niet ongevaarlijk voorkomt. Wij willen nog verder moeite doen, daarvoor is het echter noodig, dat een grootere hoeveelheid der kruiden ter onzer beschikking worde gesteld.

A. P. N. de G. te W. In de Maandbladen van Mei 1927 en van October 1927 tot heden is het Instituut te Hilversum uitvoerig behandeld en het is nog niet van ons af.

Bedoelde Maandbladen zijn, op aanvraag, gratis bij onzen Secretaris, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, te verkrijgen.

NAAMLIJST

VAN DE LEDEN DER

Vereeniging tegen de Kwakzalverij
OP 1 JANUARI 1928.

Totaal 727 leden.

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. P. W. de Koning, te Amsterdam, Voorzitter.

N. Keulemans, Apotheker te Amsterdam.

Secretaris-Penningmeester.

Mr. A. Lind, Advocaat te A'dam.

ALGEMEEN BESTUUR:

Mr. W. P. R. Bouman, Officier van Justitie te Rotterdam.

Mr. A. A. Cnopius Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem.

Mr. A van der Elst, Ambtenaar O. M. te Leiden.

Ds. F. C. Fleischer, Voorzitter v. de Alg. Ned. Ver. „het Groene Kruis” te Utrecht.

E. J. Abrahams, arts, Wethouder te Amsterdam

C. Nannes Gorter, Journalist te Alkmaar.

Mej. J. C. Rensing te Delden.

J. van Riel, Gepens. kolonel, Dirig. Mil. Apotheker, s Gravenhage.

C. G. Baert, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Gravenhage.

H. van Gelder, te Amsterdam, Redacteur.

NEDERLAND.

EERELID:

G. B. Schmidt, Apotheker te Amsterdam.

GEWONE LEDEN:

Aalsmeer.

E. A. J. Bon, arts.
Aug. Snethlage, tandarts.
W. Snethlage, arts.
R. Winters.

Alfen a/d Rijn.

L. W. Hildernisse, med.-cand.

Alkmaar.

Dr. J. M. van Dam.
Dr. J. Degenaar arts.
C. Nannes Gorter, journalist.
B. Schouten, apotheker.

Amerstoort.

Gezondheidscommissie

Amsterdam.

E. J. Abrahams, arts.
Amsterdamsche Ver. tot Bestrijding van Tuberculose.

Dr. B. H. de Beer tandarts.
W. Binnendijk, arts.

J. Blaauboer Jzn., apotheker.
P. H. Bon, apotheker.

Dr. C. F. Bosch.

Dr. W. G. Bouman, arts.

N. M. Bouvy & Zoon, apothekers.

Dr. C. J. Brenkman, arts.

Mevr. v. d. Broek-Swart, apoth.

Prof. Dr. H. Burger.

Dr. P. W. C. M. Busch, arts.

S. J. W. van Buuren.

Dr. J. van Campen, arts.

L. C. W. Coex, apotheker.

H. L. Coopman, arts.

Dr. I. van Daal, arts.

B. van Dam.

Depart. Amsterdam van de Ned. Maatsch. tot bev. d. Pharmacie.

S. Engers, arts.

J. C. Filedt Kok, apotheker.

S. S. Galleé, apotheker.

H. van Gelder, gep. dirig. apotheker.

J. B. Gersons, apotheker.

P. H. G. v. Gilse, Arts.

H. D. de Haas, arts.

Dr. P. F. v. Hamel Roos.

G. J. H. Hempenius, apotheker.

W. Holzhaus, arts.

A. de Hoop.

E. van der Hoop, arts.

J. H. van der Hoop, arts.

Dr. A. Huender, apotheker.

Mej. C. Hugenholz, apoth.

Dr. C. Hymans.

V. van Itallie, apotheker.

J. C. de Jong, apotheker.

M. de Jong.

Mevr. J. A. Jouwersma-Fey, apoth.

W. R. van de Kastelee, arts.

Dr. B. A. van Ketel, apotheker.

N. Keulemans, apotheker.

M. C. Klaassen

J. Kok, apotheker.

Mr. P. W. de Koning.

P. J. Kruijse, apotheker.

J. M. Kijzer, arts.

C. J. v. Leden Hulsebosc, apoth.

Mr. A. Lind, advocaat.

W. v. d. Linden, apotheker.

Dr. M. Marsman, arts.

H. Meijer, Arts.

E. Mogendorff, arts.

J. Musaph, tandarts,

Ned. Maats. t. bev. d. Geneeskunde.

Ned. Maats. t. bev. d. Pharmacie.

Ned. Maats. t. bev. d. Tandheelkunde.

P. G. C. v. Oort.

A. Otto, arts.

E. J. Otto.

H. Pekelharing, apoth.

H. G. Pitsch, tandarts.

W. Polak, arts.

L. P. G. Postema, arts.

B. Premsela, arts.

Mevr. M. V. Redert, apotheker.

Mej. J. C. Rübsaam, apotheker.

H. van 't Sant, apotheker.

G. Schipper, apotheker.

G. B. Schmidt, apotheker.

H. Schouten, arts.

Dr. S. Simons, arts.

A. Speer

Mevr. J. Stürcke—Polenaar, arts.

H. Stoffers.

S. Stork, apotheker.

Dr. G. J. Stracke, leeraar H.B.S.

W. S. Stüven, veearts.

A. N. Swijghuisen Reigersberg, arts.

Dr. F. Tekelenburg.

J. van Tengbergen, arts.

G. O. A. de Thouars, apotheker.

Vereeniging tot bev. d. Homoeopathie.

Jhr. H. Trip Jr.

P. Verhagen, arts.

J. H. Verhave, arts.

Dr. P. C. Vlaanderen, chirurg.

Dr. A. Welcker, arts.

Ed. Wiener, arts.

J. Wolff.

Dr. H. Woltring, arts.

Dr. S. A. Wysebeek, arts.

Wijuhoff & van Gulpen, scheik.

Dr. J. A. L. Heenk, arts.

Apeldoorn.

Gezondheidscommissie.

Mevr. A. G. Kerkhoven-Wijthoff

P. Persijn, apotheker.

A. de Vries, arts.

Appingedam.

Gezondheidscommissie.

Gröene Kruis.

Arnhem.

Afd. Arnhem v. d. Ned. Maatschappij t. b. d. Geneeskunst.

Dr. W. H. Bloemendaal, Insp. v. d. Volksgezondh.

R. de Boer, apoth.

Mr. A. Cnopius.

Mej. M. M. Couvée.

Dr. G. Fabius, arts.

Gezondheidscommissie.

Th. Hillen, apotheker.

Mej. G. Jongbloed, apoth.

Dr. J. P. v. d. Marel, mil.-apoth.

Dr. P. W. Meihuizen, arts.

E. Menthen, apotheker.

M. Pasmooij.

W. Reussen, Arts.

Dr. M. J. Schulte, apotheker.

Assen.

H. Cazemier, apoth.

Dr. E. H. la Chapelle, arts.

Mr. A. Hilbingh ten Oever.

Mr. W. P. C. Knuttel, Ambt. O. M.

Avenhorn.

J. L. v. Bodegom.

Witte Kruis

Avereest.

Gezondheidscommissie.

Baarn.

Dr. P. V. Astro, arts.

Gezondheidscommissie.

Rud. Heijbroek, arts.

Mej. M. C. Julius, apotheker.

Dr. F. J. A. Muysken, arts.

Dr. A. J. Thomas, arts.

Barchum.

P. L. v. d. Harst, arts.

Bakkum.

Afd. Alkmaar Ned. Mij. ter Bev. der Geneesk.

Dep. Noord-Holland der Ned. Mij. t. b. d. Pharmacie.

Barendrecht.

Gezondheids-Commissie.

Dr. J. van der Meulen, arts.

Barsingerhorn.

Witte Kruis.

Beilen.

Groene Kruis.

Benningbroek.

Dr. G. A. Koeze, Arts.

Bergambacht.

Dr. Bouman, Arts.

Bergen.

Dr. J. A. Blok, arts.

Bergum (Fr.)

B. J. Horustra, arts.

Berlikum.

Dr. J. Kwast.

Beverwijk.

A. Donker, apotheker.

Mej. Anna C. A. Sepp, apotheker.

Bilthoven.

Mej. J. E. van Dijk, med. stud.

Dr. C. C. L. de Fouw, Insp. Volksgez.

Blaricum.

F. Catz, arts.

Bloemendaal.

Mevr. wed. A. Kalff.

H. Lemstra van Beusekom, arts.

Mr. J. D. v. d. Piaats.

Dr. G. Romijn, Inspecteur v. d. Volksgezondheid

Bodegraven.

Gezondheidscommissie.

Groene Kruis.

Bolsward.

H. Beekhuis, arts.

Borculo.

Groene Kruis.

G. P. Scheij, arts.

Borne.

Groene Kruis.

Boxmeer.

Gezondheidscommissie.

Brakel.

J. J. Warnsnick, arts.

Breda.

Groene Kruis.

R. Smagge, groothandelaar.

A. v. d. Velde, Insp. Volksgez.

T. Wetselaar, apotheker.

Breukelen.

Dr. M. H. J. Adels

Brielle.

Gezondheidscommissie.

Afd. Voorne en Putten v. d. N. Mij. t. b. d. Geneesk.

Buiksloot.

S. van Kempen, arts.

Buitenpost.

Gezondheidscommissie.

Burg (Texel.)

D. Boswijk, arts.

Witte Kruis.

Bussum.

Mr. J. P. C. van der Burgh.

P. J. Honoré Metz, apotheker.

W. F. A. Wijnen.

Castricum.

Witte Kruis.

Culemborg.

Groene Kruis.

Cuyck.

J. van den Broek, arts.

Delden.

H. C. M. Bloemen, arts.

Dr. J. W. A. Gewin, arts.

Groene Kruis.

Mej. J. C. Rensing.

Delitt.

Z. v. d. Belt, arts.

Groene Kruis.

Dr. A. Verhoeff, arts.

M. J. Wilmiuk, tandarts.

Denekamp.

A. J. Hondelink, arts.

Deventer.

Gezondheidscommissie.

P. Volders, apotheker.

Diemen.

W. Balfoort, arts.

Dieren.

J. van Eijk, apotheker.

Leesgezelschap Elck wat wils.

Diever.

A. Léon van Eldik, arts.

Dinteloord (N.-H.).

J. M. van den Hoek, arts.

Dinxperlo.

Groene Kruis.

Dirksland.

Groene Kruis.

Doesburg.

Dr. J. Brand, arts.

Doorn (U).

M. J. van Dam, arts.

Dordrecht.

J. J. Benjaminus, arts.

Mr. P. Blussé v. Oud-Alblas, adv.

P. W. Brandt, uitgever.

S. M. Hugo van Gijn.

Mr. A. A. Moll, advocaat en proc.

Afd. Dordrecht Ned. Mij. t. b. d. Geneeskunst.

Z.-H. Ver het Groene Kruis.

Driebergen

L. H. T. Breedveit, Off. v. Gez.

K. M.

Dubbeldam.

Groene Kruis.

Echt.

A. J. A. B. Stijns, arts.

Edam.

J. van der Molen, arts.

Witte Kruis.

Ede.

Dr. C. A. W. Weyer.

Eefde.

Heerlen.
Gezondheidscommissie.
Hees (bij Nijmegen).
Mevr. M. Wessman.
Heinoord.
G. de Reus, arts.
Den Heider.
Gezondheidscommissie
G. v. d. Nieuwenhuizen, Off. v.
Gez. K. M.
H. Schürmann.
Witte Kruis.
Hellendoorn
Dr. B. J. Vos, arts.
Hem (gem. Venhuizen).
M. de Heer Kloots, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
's Hertogenbosch.
H. v. Baer, apotheker.
Dep. N.-Brabant Ned. Mij. t. b.
der Pharmacie
Gezondheidscommissie
Afd. 's Hertogenbosch Ned. M. t.
b. d. Geneesk
Dr. W. P. J. Hoogveld, arts.
Heusden
Gezondheidscommissie.
Heythuizen.
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg.
D. Heinke, arts.
Hilversum
Mevr. Feenstra—ten Seldam,
apotheker.
Afd. Gooi en Eemland Ned. Mij.
t. o. d. Geneesk.
J. v. d. Graaf
A. J. v. Heemskerk Düker, apoth.
G. Kasteleijn.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen-
v. Manen.
Prof. P. van der Wielen.
Hoek (Zeeland).
A. J. Deyer, arts.
Hoofddorp.
Dr. J. Nanninga, arts.
Hoogeveen.
Gezondheidscommissie.
Hoogezand.
Gezondheidscommissie.
Hoogerkerk.
Groene Kruis.
Hoorn.
Afd. West Friesland, Ned. Mij. t.
bev. d. Geneeskunde
Horn.
P. J. Henneman, arts.
Huizum (Fr.)
W. Fortuin, arts.
Groene Kruis.
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.
Hulst.
Gezondheidscommissie
J. A. van Lierop, arts.
Hummelo.
Dr. B. J. Westerbeek v. Eerten,
arts.
Kampen.
P. Butter, arts.
Katwijk.
A. v. d. Berg.
J. Huetingh, arts.
Ketnet (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
Klundert.
J. H. Wilnik, Dierenarts.
Koog a. d. Zaan.
M. Scheele.
Kollum (Fr.)
Dr. de Jager.
Kortgene.
L. G. Gelderman, arts.
Groene Kruis.
Krabbendijke.
H. Hondelink, arts.
Kralingsche Veer.
H. v. d. Maden.
Krimpen a. d. IJssel.
W. M. Blom, arts.
Krommenie.
Witte Kruis.
Lage Zwaluwe.
D. Dooremans, arts.
Leek.
Groene Kruis
Leeuwarden.
Dep. Friesland v. d. Ned. Mij.
t. b. d. Pharmacie.
Groene Kruis.
Mr. A. Menalda Hz.
J. H. Regenbogen, arts.
Dr. J. A. Römer, arts.
W. C. C. ten Veldhuys, arts.
Leeuwen bij Tiel.
Dr. A. W. van Haagen.
Leiden
Mej. Dr. D. Bakker, arts.
Th. H. C. Bos Otten.
J. P. A. Brand, tandarts.
Mr. W. K. Brevet.
Mej. F. Briédé.
Mej. J. L. van den Brink.
G. J. Craus, med. stud.
Mej. Dr. W. J. v. Eerde.
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M.

J. G. van Es, arts.
H. J. Guljé.
Mej. A. Harmsma.
H. Hirschfeld.
Prof. Dr. J. van der Hoeve.
Prof. dr. L. van Itallie.
Jac. J. de Jong.
Prof. Dr. P. Th. L. Kan.
W. v. Krimpen.
J. J. Krijnen, med. stud.
M. C. Legum, semi arts.
Leidsche Tandheelk. Vereen.
Lie Giok Tjoan.
S. v. Nooten, med. eand.
G. H. Nijhoff, apoth.
Ong. Sian Gwan.
A. A. M. F. Pannekoek, semi
arts.
C. Pieck, oogarts.
Dr. T. Reddingius.
Mevr. Dr. Stark.
Mej. Dr. Steenhauer, apoth.
Mej. L. v. Straaten.
P. N. Tissot v. Patot, med. doct.
H. P. Veldhuisen, arts.
Prof. Dr. J. H. Zaaier.
Lexmond.
P. Bon, arts.
Lisse.
D. Blok, arts.
Lith.
J. Wiegiersma, arts.
Lochem.
Gezondheidscommissie
Loenen a. d. Vecht.
L. L. Posthuma, arts.
Loosduinen.
H. A. N. Vechtman, arts.
Losser.
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren.
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
J. A. v. d. Vliet, arts.
Maastricht.
A. H. Schmedding, arts.
Makkinga.
Groene Kruis.
Makum.
E. Heckman, apoth.
Markeloo
J. S. B. Wanrooij, arts.
Medemblik.
Witte Kruis.
Meerkerk.
Dr. C. Spijkerboer, arts.
Meppel.
Firma Brocades en Steeman.
Gezondheidscommissie.
Middelburg.
Dep. Zeeland oer Ned. Mij. t. b.
d. Pharmacie.
Gezondheidscommissie.
M. J. Pienbroek, apoth.
Middelharis.
Gezondheidscommissie.
Middelie.
Witte Kruis.
Midwoud.
Witte Kruis.
Molenaarsgraaf.
J. de Konink, arts.
Monnikendam.
C. J. P. v. Dijk, arts.
Moordrecht.
J. Westendorp, arts.
Naaldwijk.
C. Houtzager, semi arts.
Naarden.
C. Heumes, arts.
Ter Neuzen.
Gezondheidscommissie.
Afd. N. Mij t. b. d. Geneesk.
Nieuhove.
Groene Kruis.
Nieuwendam.
P. J. J. Honig, arts.
Nieuwestuij (Heenvliet).
W. F. de Priester, arts.
Nieuwe Tonge
C. van Gelder, arts.
Nieuw Helvoet.
H. C. Sauer, arts.
Nieuwenvenep.
W. G. Schreuder.
G. v. Wijk, med. cand.
Nieuw-Weerdinge.
Groene Kruis.
Noord-Scharwoude.
Witte Kruis.
Noordwijk.
Dr. Coenraets Nederveen.
Nuansdorp.
C. Flohij, arts.
Nijmegen.
J. J. W. v. Heek, tandarts.
R. van Gelder, arts.
J. W. Hoeffelman, arts.
G. Ph. G. Moeijs.
Ned. Ver. v. Huisvrouwen, afd.
Nijmegen.
Nijverdal.
H. Slettenaar, arts.
Oegstgeus.
A. M. Blok, med. stud.
A. Querids, arts.

Oene.
Groene Kruis.
Oisterwijk.
Gezondheidscommissie.
Dr. A. J. van den Heuvel.
Olderserk.
Groene Kruis.
Ommen.
Dr. C. J. Warnsnek, arts.
Oost-en West-Souburg.
C. E. Plugge, arts.
Oosterbeek.
P. Leendertz.
G. H. O. v. Maanen, arts.
W. H. Zoetelief Norman.
Oosterwolde.
J. G. Kijlstra, arts.
Oosterzee.
Floriss Heers.
Ostzaan.
Witte Kruis.
Oppendoes.
Witte Kruis.
Oss.
Gezondheidscommissie.
Oude Pekela.
Afd. Oldambt, Ned. Mij. t. b.
d. Geneesk.
Oude Wetering.
A. v. d. Bijl.
Oud-Karspel.
J. G. Vogelzang, arts.
Overveen.
J. E. Schakwijk.
Purmerend.
B. H. Jurgens, apotheker.
Putten a. d. Veluwe.
M. C. G. Middelburg, arts.
Puttershoek.
Groene Kruis.
Raamsdonkveer.
B. Knaap, arts.
Rauwerd.
Gezondheidscommissie.
Reeuwijk (bij Gouda).
J. M. van Staveren, arts.
Renkum.
Groene Kruis.
Dr. A. Bakhuizen Schuld.
Rhoon.
Groene Kruis.
Ridderkerk.
Afd. Z.-Holl. Eiland. Ned. Mij.
t. b. d. Geneesk.
Rockanje.
Groene Kruis.
D. P. Groenewoud, arts.
Roermond.
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. H. J. Hoving.
J. J. E. H. Oor.
J. Wiggelendam, arts.
Roosendaal.
Gezondheidscommissie.
Rotterdam.
J. Beker, apotheker.
Jac. Beker, apotheker
Mr. W. P. R. Bouman, off. v. just.
Ph. C. Coppens, apotheker.
H. E. Ekker, tandarts.
R. Geel, arts.
C. Groeneweg, arts.
Dr. M. Kingma Boltjes.
Dr. J. B. Kusters, chirurg.
Dr. P. H. Kramer, arts.
J. J. v. Leeuwen, arts.
Levensverz. Mij. R. V. S.
J. H. M. Lutz.
Dr. G. H. Moll van Charante.
Dr. L. B. de Mouchy, arts.
Dr. R. P. Offringa, arts.
Jac. v. d. Ree, med. cand.
Mr. A. Rombach, subst. offic.
van justitie.
Dr. W. v. Rijn, apotheker.
P. Schraemeijer Verbrugge, notaris.
Dr. P. Spaepen, arts.
Dr. E. C. Tunzing.
Mr. J. A. de Visser, off. v. Just.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
Wester Muziekschool.
B. J. A. Wolfson, arts.
H. C. Zeelt, apotheker.
J. M. Zindler, apotheker.
D. J. Zwaan.
Rozenburg
Groene Kruis.
Ruurolo
H. W. C. E. Hofstede, arts.
Rijnsburg
H. G. Jonker, arts.
Rissee.
Groene Kruis.
Rijswijk.
P. Grep, arts.
Dr. B. J. de Haan, arts.
Mej. M. v. Pol, verloskundige.
G. W. Reddingius, arts.
Santpoort.
Mej. J. W. Bokhoven, apoth.
Prov. Ziekenhuis.
Sassenheim.
Dr. P. le Grand.

Schaesberg
A. H. Claessens, apotheker.
Scheveningen.
F. E. Brouwer, arts.
J. van Buuren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. R. P. v. d. Kastele, arts.
Dr. C. Mol, arts.
A. H. Nooy v. d. Kolff, arts.
Dr. C. Oorthuys.
Dr. Westerman, arts.
Schiedam.
W. Lomars, apoth.
Schiermonnikoog.
J. S. Beekhuis, arts.
Schipluiden.
Groene Kruis.
Schrans Huizum.
I. Hiemstra, arts.
Schoorl.
S. G. Baron v. Fridagh.
Witte Kruis.
Ssexbierum.
B. L. v. Albada.
Sliedrecht.
Dr. H. D. de Boer.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Dr. A. Prins de Baat, arts.
D. Zijp, arts.
Sneek.
Gezondheidscommissie.
Soestdijk.
J. Baart de la Faille, arts.
Spanbroek.
Dr. G. C. v. Balen Blanken Jr arts
Speckholzerheide.
M. Retera, arts.
Stad aan 't Haringvliet.
P. Oosthoek, arts.
Steenwijk.
Gezondheidscommissie.
Stompvoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Streefkerk.
Groene Kruis.
Ternaard.
Groene Kruis.
Tholen.
P. J. Duinker, arts.
Gezondheidscommissie.
Tiel.
Afd. Tiel en Omstr. Ned. Mij.
t. b. d. Geneesk.
Tilburg.
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosterhuis, apoth.
Tjummaram.
S. Santema, dierenarts.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Uithoorn
Witte Kruis.
Utrecht.
Dr. J. H. G. Carstens.
C. Engel, med. stud.
Ds. Fle scher.
Gem. Geneesk. Dienst.
Mej. C. M. v. Gendt.
Gezondheidscommissie.
W. G. de Haas, arts.
Dr. J. Hartog, arts.
Emile Hensen, pharm. cand.
Herwonnen Levenskracht.
Dr. C. v. Hoogenhuijze, arts.
G. H. de Kleyn, chirurg.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. E. H. B. van Lier.
Mej. M. Myers, apotheker.
H. Offerhaus, arts.
D. Oskam, arts.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Afd. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.
Geneesk.
Dep. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
R. E. Wieringa, arts.
Vaassen.
Groene Kruis.
G. G. Windemüller, arts.
Veen (bij Heusden).
J. E. Schmitz, arts.
Vendam
W. Boer, notaris.
Gezondheidscommissie.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veenendaal de Klomp.
G. H. de Waard, arts.
Veer.
Gezondheidscommissie.
Veelp (bij Arnhem.)
Dep. Gelderland, Ned. Mij. t.
b. d. Pharmacie.
Gezondheidscommissie.
Mej. A. M. van Meerten.
Mr. L. H. D. baron de Vos tot
Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Vianen
H. J. Thorbecke, arts.

Vlaardingen.
Gezondheidscommissie.
Vlissingen.
Gezondheidscommissie.
A. Staverman, arts.
J. J. Wolters, arts.
Voorburg.
W. v. d. Horst, med. stud.
Dr. C. de Leeuw, arts.
J. F. Oortgyzen, arts.
Vreeland.
G. P. Itman, arts.
Vught.
Geneesk. Gesticht voor Krank-
zinnigen.
Wageningen
D. E. Janssen, apotheker.
Warfum.
Gezondheidscommissie.
Warmond.
J. Jelgerhuis Swildens, apoth.
Wedde.
Gezondheidscommissie.
Weesp.
A. A. Knaap, arts.
Werversloot (N.-H.)
Witte Kruis.
Wester Blokker.
J. J. Baruborn, Arts.
Westwoud
J. Romeijn, Arts.
Westzaan.
Dr. Jac. J. Vis.
Wierden.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Widervank.
Dr. D. Huizinga.
Winsum (Gr.)
Dr. R. P. Brons.
Winterswijk.
H. G. Enklaar, offic. v. gezondh.
Gezondheidscommissie.
C. v. Schothorst, arts.
Woerden.
W. G. Haye Jr., apoth.
Wcgnum.
Dr. P. F. J. Baesjou.
Wolvega.
Groene Kruis.
Th. Lütje, arts.
Workum.
L. H. Bogtstra, apotheker.
Mevr. Wed. Dr. L. A. E. Sluiterman
Wijbe.
Gezondheidscommissie.
Zaandam.
Gezondheidscommissie.
J. W. de Goeje, arts.
A. M. Pelt, arts.
J. de Wit, arts.
Zalt-Bommel.
J. A. v. Haafden, tandarts.
W. van Tricht, apotheker.
Zeist
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortlandt, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, arts.
D. van Zante, apoth.
Zevenbergen.
L. van der Lande, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Wit, arts.
Zierikzee.
Gezondheidscommissie.
Zoetermeer.
Gezondheidscommissie.
Zuidbroek.
Groene Kruis.
Zuidhorn.
Gezondheidscommissie.
Zutphen
Afd. Zutphen Ned. Mij. tot bev.
der Geneeskunst
Gezondheidscommissie.
Dr. H. Jonker.
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.
Zwolle
Dep. Overijssel Ned. Mij. t. b. d.
Pharmacie.
Overijsselsche Vereenig. t. b. d.
Tuberculose.
E. H. Hengeveld, arts.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
J. J. Tjij, uitgever.
Dr. G. J. van Thienen, arts.
NED O. INDIE.
Wetvreden (Java).
A. N. Erkeleus.
F. Holzschuber von Harrlach
arts, Offic. v. Gez.
Bandoeng
Dr. H. Jakobs, Offic. v. G. le kl.
H. W. Borel offic. v. gezondh.
Sitoebanda (Java).
G. A. Scheffer.
ZUID-AFRIKA.
Nijlstrom.
Gerrit Bakker.
Twijfel Fontein.
Mr. H. de Munck.
ZWITSERLAND.
Zürich.
H. T. Liem, apoth.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam. VOORZITTER: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam. C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij Mededeelingen van het Bestuur: Voldoening der contributie per giro
Hoofdartikel: Herinneringen uit Alkmaar.
Berichten: Rijks-instituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek. — Kwakzalversleugens Dr Mr J. Ankerman
Mededeelingen van verschillende aard: Mededeelingen van het Rijks-instituut voor Pharm. ther. onderzoek. — Hilversumseh instituut voor diætetiek en zelf-genezing. — Kwakzalverij met kruiden: Amrita. — Mijn-hardt's kiespijntabletten.
Rechtszaken: De bekende Mevr. H. — Een dokter in de chemie.
Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Ter vermindering van onkosten verzoekt ondergeteekende de contributie over het jaar 1928 te willen voldoen per giro.

Postrekening 32237 Amsterdam of Giro Gem. Amsterdam K 1672.

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.

Als nieuwe leden zijn toegetreden:

Mevr. F. Ader te Garoet, N.O.I.

en de heeren:

M. Ch. Boom v. Ochseé, med. cand., Den Haag.

J. H. Hemmers, Amsterdam.

Jhr. G. A. Kreuz wende dich von dem Borne, med. cand. Den Haag.

H. Schols, Amsterdam.

P. Westra, arts. Barendrecht.

Verbetering. Ten onrechte zijn in de ledenlijst in ons vorig no. niet vermeld de heeren:

J. W. Dito, arts te Amsterdam.

Dr. H. Kikkert Cz., arts te Haarlem.

Een herinnering.

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan der Gezondheidscommissies in Holland's Noorderkwartier heeft het Gemeentebestuur van Alkmaar de afgevaardigden dezer Commissies ten Stadhuize ontvangen. De burgemeester, Mr. W. C. Wendelaar, herinnerde er in zijn begroetingsrede o.m. aan, dat in 1910 door de Alkmaarsche Gezondheidscommissie aan verschillende doctoren, apothekers, tandartsen, vroedvrouwen en besturen van Ziekenhuizen eenige vragen waren gesteld over den omvang der

kwakzalverij en dat hierop een aantal antwoorden was ingekomen waaraan hij den korten inhoud mededeelde. Zoo stemden alle antwoorden hierin overeen, dat er zéér veel kwakzalversmiddelen werden gebruikt en de kwakzalverij hier een weelderig veld van arbeid vindt en wordt uitgeoefend:

a. door de patiënten zelf, die door advertenties aangelokt, zich aan de kwakzalversmiddelen overgeven,

b. door vrienden en bureu. onder wie vooral oude vrouwen, die veel ervaring bezitten op gebied van diagnostiek en over een reeks „raadjes” beschikken,

c. door tegen betaling, daarvoor zittende dames, die met het ei, koffiedik, haarlokken enz. werken, niet te vergeten de wereldberoemde sonnabule, die zelfs door de zoogenaamde hoogst ontwikkelde hier bezocht wordt.

d. door strijksters, masseurs, handopleggers en bidders.

Daarnaast staan nog enkele groepen van menschen, die door hun hooge ontwikkeling zoo veel invloed op hun medemenschen uitoefenen, dat zij al kwakzalverende trachten te genezen door suggestie, al of niet met daarbij noodige talismannen.

Door een „internist” werd aan de Gezondheidscommissie medegedeeld, dat het bezoeken en raadplegen van kwakzalvers in alle standen zeer algemeen is. In de buspractijk duurt de behandeling van patiënten gewoonlijk nog niet lang of de zieke oordeelt het noodig het „hooger op” te zoeken. Het hooger beroep is in den regel de kwakzalver! Ook komt het voor dat men zich onmiddellijk tot den kwakzalver wendt in welk geval de lichamelijke en geldelijke reclame natuurlijk enorm veel grooter zijn. Het gevaarlijkst volgens dezen „internist” zijn de kankergenezers en de zoogenaamde tuberculose-specialiteiten daar door enkele maanden knocien de weg tot mogelijke genezing voor goed kan worden afgesneden. Dit soort van kwakzalvers, die voor wat geld met de hun toevertrouwde levens spelen, kunnen niet streng genoeg aangepakt worden; het zijn de gevaarlijkste verscheurende dieren in de gansche natuurlijke historie, die hoe eer hoe beter behooren te worden uitgeroeid. De t.b.e.

specialist Eilers uit Oegstgeest heeft volgens dezen „internist” den dood van een zijner patiënten zeer zeker verhaast en haar den laatsten strijd zwaarder gemaakt.

Aan Bijsterveld te Rotterdam (specialiteit voor alle ziekten) wijt deze „internist” den dood van een jong meisje aan longtuberculose, dat door hem, vóór zijne behandeling onderzocht, in het allereerste stadium bleek te verkeeren. De behandeling van dezen „internist” leek haar te omslachtig, zoo, dat zij de voorkeur gaf aan Bijsterveld's kruiden, die haar ééns per week werden gezonden nadat men haar urine had onderzocht (!!!). Zij werd volgens verklaring van Bijsterveld steeds beter, totdat de „internist” er bij geroepen werd om den doodstrijd mede aan te zien.

Een derde t.b.e.-genezer, speciaal voor gewrichts- en huidtuberculose is Klaas Ursem met zijn fistelpot. Een kind met werveltuberculose, aldus deelt „internist” aan de Gezondheidscommissie mede, dat in een gipsbed behandeld werd, kwam recht van lijf en leden onder zijne behandeling en was na drie maanden zoover genezen, dat het een bochel en een opgetrokken been had.

De bekende kankergeneester is de vrouw met de kussentjes te Castricum, die een klein huidkankertje bij een patiënt van „internist” heeft gecureerd met het resultaat, dat de zaak inoperabel werd en de patiënt is overleden. Eindelijk is er nog een masseur, die lustig op een werveltuberculose rondgemasseerd heeft, zoodat de patiënt 1½ jaar heeft moeten liggen om van den schrik te bekomen en nu, met een stalen corset, weer kan rondlopen.

Ten slotte herinnerde de Burgemeester er in zijn begroetingsrede aan, dat een apotheker aan de Gezondheidscommissie mededeelt, dat het aantal kwakzalversmiddelen legio is. De nadeelige gevolgen daarvan op het corpus van den mensch worden door hem niet beoordeeld; de nadeelige gevolgen voor de beurs van het individu, dat voor hoogen prijs koopt wat nauwelijks eenige cepten inkoopswaarde vertegenwoordigt, laten zich zeker wel gevoelen, vooral voor den kleinen, in dit opzicht zoo lichtgeloovigen man.

Dit alles werd aan de Gezondheidscommissie medegedeeld in . . . 1910 en wij vroegen ons af : zijn de toestanden nu zooveel beter ? Is de kwakzalverij minder geworden ? Misschien zijn door onzen strijd hier en daar kwakzalvers verdwenen, doch elders verrijzen anderen, die met succes het menschdom opnieuw bedriegen en hun portemonnaies lichter maken. Wij kunnen ten slotte niet méér doen dan het publiek voor de practijken der kwakzalvers blijvend waarschuwen en er op aandringen dat van hooger hand eindelijk eens krachtig wordt ingegrepen in toestanden, voor welker bestaan een fatsoenlijk Nederlander zich moet schamen.

P o g i n g e n in deze richting zijn wel gedaan maar de d a d e n blijven, helaas, uit !

C. N. G.

BERICHTEN.

Rijks-instituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek. No. 14 van de *Mededeelingen* is verscholen. Wij komen er later op terug.

Kwakzalversleugens. Hiller, de fabrikant van de kwakzalversmiddelen Lukutate en Brotella, heeft in zijn reclamegeschriften onder meer beweerd, dat hij, in overleg met de Deutsche vereeniging tot bestrijding der kwakzalverij, van 1 October af zijn middelen zou laten onderzoeken door dr. Wachtel. Deze deelt nu openlijk mede, dat hij Hiller had laten weten, dat er geen sprake van kon zijn, dat hij die middelen zou onderzoeken, zoolang niet de aanklacht wegens bedrog, die tegen Hiller was ingesteld, zou zijn ingetrokken. De waardige man had nu blijkbaar geredeneerd : als de weigering om te onderzoeken verband houdt met een bepaalde omstandigheid, is zij geen volstrekte weigering, dus dan kan ik van een bereidverklaring spreken. Wat hij dan ook deed. De *Deutsche med. Wochenschr.* van 12 November vermaant ieder nog eens, zich volstrekt niet in te laten met bedriegers, want hierbij is men nooit veilig voor misbruik van welke uitlating ook.

(*Nederl. Tijdschr. v. Geneesk.*, door *Mbl. t. d. Vervalschingen.*)

Dr. Mr. J. Ankerman. † Overleden is in den ouderdom van 58 jaar de heer ds. mr. J. A n k e r m a n oud-lid van de Tweede Kamer en oud-lid van den gemeenteraad van 's-Gravenhage.

De heer A n k e r m a n is den 15den December 1869 geboren en studeerde aan de rijksuniversiteit te Utrecht in de theologie en de rechten. Te Wommels en Hijdaard heeft hij als predikant gestaan. In 1909 werd hij voor *Harlingen* als christelijk-historicus in de Tweede Kamer gekozen, waarin hij tot 1918 zitting heeft gehad.

Bovenstaand bericht, dat we aan de *N. Rtt. Crt.* van 20 Januari (Avondblad) ontleenden bracht ons de uitnemende rede in herinnering, die Mr. A n k e r m a n in 1909 in de Tweede Kamer tegen de kwakzalverij heeft gehouden. Wat hij toen van kwakzalversmiddelen en de opname van advertenties voor die middelen in de politieke bladen heeft gezegd, is op een wijze in deze bladen besproken, die een bevestiging was van de juistheid van het bekende gezegde dat het vooral de waarheid is, die treft, maar die nu niet bepaald een hoog denkbeeld gaf van de „koninklijke

hoogheid”, waarop de Koningin der aarde zoo gaarne prat gaat.

Het lezen van het overzicht, wat we opnamen in het *Pharm. Wkbl.* van 1909, blz. 1442—1457 was ons een stille hulde aan den man, die op zoo uitnemende wijze het bedrog met kwakzalversmiddelen aan de kaak stelde.

(*Pharm. Weekbl.*)

Mededeelingen van verschillende aard

Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

DR. HUGO REMMLER'S ZETPILLEN.

Fabrikant : H. Remmler, Berlijn.

Samenstelling volgens den fabrikant : „Bismuth. oxyjodogall. 0,0375, Zinc. oxyd. 0,25, Resorcin. 0,0125, Extr. Belladonn. 0,024, Bals peruv. 0,025, Ol. cacao ad 2,5 g.”

Uitkomsten van het onderzoek : Zwartgrijze zetpillen, in torpeodmodel, die naar cacaoboter rieken en per stuk 2,5 g. wegen.

De verschillende bestanddeelen door den fabrikant opgegeven konden worden aangetoond met eenig voorbehoud voor belladonna-extract.

Oordeel : De bedoeling zal waarschijnlijk zijn ze tegen aambeien te gebruiken.

APOTHEKER RICH. BRANDT'S SCHWEIZER PILLEN.

„Altbewährtes Abführmittel.”

Fabrikant : Akt. Ges., vormals Ap. Rich. Brandt, Schafthausen.

Samenstelling volgens den fabrikant : Extr. Selin. pal. 1,5, Extr. Achill. mosch., Aloes, Absynth. aa 1,0, Extr. Trif., Gent. aa 0,5, Pulv. rad. Gent., Trif. aa q.s., f. pil. 50.

Literatuur : Het Maandblad t. d. Kwakzalverij van Maart 1919 noemt deze pillen onder de kwakzalversmiddelen, die niet steeds gelijk van samenstelling zijn : „de pillen hier te lande verkocht, bevatten een belangrijke hoeveelheid aloë, daar, waar invoer van aloëhoudende middelen verboden is, b. v. in Oostenrijk, wordt deze zeer werkzame stof eenvoudig wegelater.”

Volgens een vroeger in hetzelfde maandblad gepubliceerde analyse bevatten de pillen, behalve misschien alle in de opgegeven samenstelling vermelde laxermiddelen, bovendien nog rhabarber

Uitkomsten van het onderzoek : Onder de plantaardige elementen uit den inhoud der pillen werden zoowel waterdribladbladen als gentiaanwortel herkend. Van de overige bestanddeelen, die wellicht alle aanwezig zijn, kon slechts aloë met zekerheid aangetoond worden, terwijl ook aanwijzing werd verkregen op aanwezigheid van rhabarber, zij het dan niet als rhabarberpoeder, doch waarschijnlijk als extract

Oordeel : De pillen bestaan dus uit een mengsel van laxantia en stomachica.

DR. HUGO REMMLER'S ONTVETTINGS-BOONEN.

Zie Mededeelingen No. 9, en Maandblad t. d. Kwakzalverij No. 5, 1925.

Het onderzoek bracht ook nu weer aan het licht, dat ondanks de verklaringen in het bijgevoegde prospectus, die het tegendeel zouden doen vermoeden, wel degelijk een of meer emodinehoudende stoffen, dus laxermiddelen, aanwezig zijn. Microscopisch werden ook ditmaal elementen aangetroffen, die afkomstig kunnen zijn van *Fucus vesiculosus*, terwijl sporen jodium in de

asch eveneens wijzen op de aanwezigheid van dit oud ontvettingsmiddel (of het extract daarvan).

Oordeel : Als steeds bevatten deze ontvettingsboonen dus laxermiddelen, wellicht in dit geval met de gebruikelijke *Fucus vesiculosus* gecombineerd.

DR. LABOSCHIN'S VERMAGERINGS-TABLETTEN.

Importeur : T. Kremer, drogist te Emmen. Samenstelling niet vermeld. Naast de „verduunnende werking”, waarvan het prospectus melding maakt, zou het preparaat een „lichte werkende laxeerwerking” toekomen.

Uitkomsten van het onderzoek : De pillen bestaan waarschijnlijk uit harsen of extracten, waarvan één of meer emodinehoudend. Aloë kon met zekerheid aangetoond worden. Sporen jodium in de asch wijzen wellicht op de aanwezigheid van *Fucus vesic.*

Oordeel : Als bij het vorige.

ROODE PILLEN.

Fabrikant : L. Dupuis, Jumet.

Samenstelling volgens den fabrikant : „Masse de Haen, Rés. Scammonée, Rac. Gentiane, Sucre rose metra, Silice de Magnésie.”

Reclame : Elles purgent doucement et sans coliques.

In *Dorvault*, „L'Officine ou Répertoire Général de Pharmacie pratique” 1923, komt een voorschrift voor van „Pilules purgatives (Dehaen)”, luidende : „Résine de jalap 125,0, Scammonée 125,0, Extr. catholique 30,0 Alcool q.s., f. des pilules de 0,2.”

Uitkomsten van het onderzoek : Aangetoond werden aloë, benevens een tweetal harssoorten, die overeenkomst met jalapine en convolvuline vertoonen.

(Het is niet onwaarschijnlijk, dat er in de roode pillen nog andere drastica aanwezig zijn, doch deze konden niet met zekerheid aangetoond worden).

DR. PAUL VON MEYERE'S „VITALYN.”

Fabrikant : Bureau „Vitalyn”, Nijmegen.

Reclame : Bij longontsteking, phthisis, chronische gal- en leveraandoeningen, slapelousheid, indigestie, neuralgie, jicht, zenuwuitputting en nog een reeks andere kwalen. De verpakking is voorzien van een portret van dr. Paul von Meyere en bevat een brochure met aanprijzingen van het middel („de vijand van alle zich in het menschelijk organisme bevindende onreinheid”, enz.) en verschillende attesten van gebruikers, die bij het middel baat vonden.

Literatuur : Het Maandblad tegen de Kwakzalverij van Maart 1926 bevat een waarschuwing voor dit z.g. onschuldige „universeele” geneesmiddel, dat onder bijvoeging van attesten van o.a. een bekend gestellijke, de wereld wordt ingezonden. De heeren K e u l e m a n s en L i e m vonden vitalyn te bestaan uit een alcoholisch aftreksel van verschillende plantaardige stoffen, o.a. saffraan, rhabarber, oranjeschillen en jalappe, middelen dus, die, behalve de oranjeschillen, verre van onschuldig zijn en h.i. lang niet zonder gevaar voor kinderen en bij langdurig gebruik ook voor volwassenen.

Uitkomsten van het onderzoek : Alkoholische, sterk oranje gekleurde vloeistof, die na verdamping 4,2 % van een bitter smakende, oranje gekleurde rest achterlaat. De aanwezigheid van saffraan werd aangetoond, evenals die van emodine (misschien van rhabarber afkomstig),

terwijl wellicht de kleverigheid en het harsachtig karakter van de verdampingsrest wijzen op jalappehars. Een aftreksel van oranjeschillen kon niet worden aangetoond. Daarentegen werden ditmaal kina-alkaloiden in de vloeistof aange troffen ($\pm 0,25\%$), zoodat dus waarschijnlijk het preparaat kinatinctuur bevat.

Oordeel: De beloften die in de aanprijzingen over de genezende werking tegen de bovengenoemde ziekten worden gedaan, zijn zeker onjuist.

Het Instituut voor Diaetiek en Zelfgenezing.

Wij beginnen er genoeg van te krijgen en onze lezers vermoedelijk ook. Na al hetgeen er langzamerhand bekend is geworden omtrent het optreden van deze inrichting zal twijfel omtrent de juiste bedoeling niet meer doenlijk en derhalve waarschuwing niet meer noodig zijn.

Intusschen, zooals wij in ons vorig no. schreven, zijn wij nog in het bezit van belangrijke gegevens, verzameld door een onzer meest werkzame leden, waarvan wij, zij het ook in 't kort, melding willen maken.

Bedoeld lid had zich gewend tot sommige hem bekende personen, die verlof hadden gegeven van hun namen gebruik te maken voor propaganda ten behoeve van het Instituut.

Aan een der ingekomen antwoorden (de brieven zijn in ons bezit) ontleenen wij het volgende:

„Maar dat men aan dat Instituut ook doet „aan therapie, wist ik niet. En op dit gebied „wil ik van aanbevelen niets weten omdat ik „geheel onbevoegd ben. Op de ontvangst van „uw kaart heb ik aanstonds aan het Instituut „geschreven, dat men mijn naam moet afvoeren „van de aanbevelingslijst.”

Een ander antwoord, dat zeer uitvoerig is, geeft ons een aardig inzicht in de gang van zaken. Wij moeten ook hiervan slechts enkele gedeelten overnemen:

„Ik zou misschien kortweg kunnen volstaan met te zeggen: Uwe veronderstelling is juist: de diaetische lessen leken mij wel nuttig, maar om steun te geven aan kwakzalvers, daarvoor gevoel ik niets.

Maar juist, omdat ik daar niets voor gevoel, wil ik U meer inlichtingen geven en U schrijven, hoe mijn naam waarschijnlijk ten minste, daar terecht kwam, waar U dien vond.

Op zekeren dag, zond het mij toen totaal onbekende Bureau voor diaetiek mij een circulaire met een kaart die ik slechts behoefde te onderteekenen, om geheel zonder eenige verplichting een cursus over diaetiek gedurende een maand te leen te ontvangen. Ik moest alleen beloven den inhoud daarvan niet te doen publiceren of anderen te laten lezen.

Dit laatste aanvaardde ik niet en zond verder uit pure nieuwsgierigheid de briefkaart in. De „cursus” kwam, bestaande uit dertig „lessen”, d.w.z. 30 getypte vellen, waarin de z.g. nieuwe voedingsleer werd uiteengezet.”

Het gevolg is gemakkelijk te raden. Op herhaald verzoek van het instituut werd een verklaring afgegeven waarin o.a. werd gezegd, dat er wel veel goeds in de lessen over de nieuwe voedingsleer schulde, doch waarin van het succes als middel tot zelfgenezing geen sprake was. Het ging er ongeveer mee als met het stuk van Dr. D. K. W i e l e n g a, opgenomen in ons vorig no.

De naam van bedoelde persoon prijkt nu ook in de lijst van „Personen van kunde en ervaring” die gunstige meening gaven over diaetische lessen maar, wat wel merkwaardig is, is dat die lijst voorkomt in het Propaganda-Geschrift No. 16, getiteld *De Weg naar Gezondheid en kracht*. In dit geschrift wordt in hoofdzaak de zelfgenezing van allerlei kwalen ter tafel gebracht. Schuilt hier geen adder onder het gras?

Hebben wij het in het bovenstaande meer over de nieuwe *voedingsleer*, over de geneesmethode, die wij, wat de lessen betreft, als bekend mogen veronderstellen, nog een enkel woord:

Men schreef aan het instituut of er genezing was te verwachten van een snel groeiende longcarcinoom, waarbij een pathol-anatomische diagnose was gevoegd. Als antwoord kwam inderdaad het volgend *gedrukte* antwoord binnen.

„Hiermede hebben wij het genoegen U te berichten dat onze Geneeskundige Commissie, na bestudeering der door U verstrekte gegevens van oordeel is, dat een ziektegeval als het Uwe, door het Diaetisch Zelfgeneessysteem in den vorm van cursussen *grondig is te genezen, vooropgesteld de voorschriften prompt worden nagekomen en gedurende de zelfgeneeskuur geen schadelijke medicijnen worden gebruikt.*

Ingeval U mocht besluiten, de voor U vastgestelde lessen te volgen, gelieve U het aanmeldingsformulier ingevuld te retourneren en het honorarium over te maken, waarna wij U als Cursist van ons Instituut zullen inschrijven en per omgaande een aanvang zullen maken met het afzenden der zelfgeneezingslessen.”

Dat het aanmeldingsformulier even als het honorarium niet verzonden werd zullen onze lezers wel begrijpen.

Wij stappen hiermede, tenminste voorloopig, van het „Instituut” af niet echter dan uit het *Homoeopathisch Maandblad* van 15 Nov. '27 het volgend attest te hebben overgenomen.

In een uitvoerig artikel, dat wij, tot ons leedwezen wegens gebrek aan ruimte niet in zijn geheel kunnen overnemen zegt de Redactie o.m.:

„De wijze waarop over allerlei wetenschappelijke geneesmethode's in laetdunkenden zin gesproken wordt, is zóó belachelijk, dat men zich afvraagt hoe weldenkende menschen ertoe kunnen komen hun sympathie met het „Instituut” uit te spreken. Niets deugt! Niet alleen de medicamenten der artsen niet, maar evenmin hun sera, hun vaccins, hun hoogtezoon, hun diët-voorschriften die niet precies met die van het „Instituut” overeenkomen, hun sanatorium-behandeling.

Maar bovendien wordt de geneeskundige stand als zoodanig aangevallen, en de wijze waarop dit geschiedt, is zóó verachtelijk, dat geen uitdrukking te sterk is, om de minderwaardigheid van deze actie te karakteriseeren. Ik weet niet, of in ons land belediging van een groep strafbaar is, maar dit is zeker, dat op dezelfde beledigingen een persoon aangedaan, bij procesvoering ongetwijfeld de strengste veroordeeling zou volgen. Wat het „Instituut” beweert, komt kort en goed hierop neer, dat een patiënt geen grooter vijand heeft dan een bevoegd arts, die hem opzettelijk het goede onthoudt, het schadelijke voorschrijft, met giftige medicijnen, sera en vaccins zijn levenskracht langzaam, maar zeker ondermijnt, etc. etc.

Een instelling, die tot zulke strijdmiddelen haar toevlucht neemt, is ten doode opgeschreven.”

KWAKZALVERIJ MET KRUIDEN.

Amrita.

Aan de huizen te Amsterdam, misschien ook elders, wordt een brochure verspreid ter kennismaking met:

Amrita Inrichting voor Natuurgenezing

Kruidenhandel Alle soorten kruiden voor verschillende ziekten Bergstraat 14 en Adm. de Ruyterweg 268 Amsterdam.

Zoo luidt de titel:

„Weest geen slaaf, doch wordt mensch van „uzelf, en gij zult meester over anderen zijn” wordt er in het boekje verkondigd en daarna wordt er gewezen op het nut van de z.g. *natuurgeneeswijze*, worden er lessen, *systeem Coué*, uitgedeeld en de bekende gegevens omtrent de vegetarische voeding verstrekt.

En daarna volgt wat o.i. het hoofddoel is, dat de schrijver beoogt:

„Kruiden zijn de natuurlijke geneesmiddelen, die door den Schepper voor de genezing van het menschelijk lijden geschapen zijn. Vandaar dat voor iedere ziekte ook de kruiden gewassen zijn, maar wij moeten de juiste hebben.

Ik zal hieronder laten volgen wat voor kruidenrecepten bij mij alzoó zijn te verkrijgen: Bloedzuiverende kruiden, long- en borstkruiden, nierkruiden, klierkruiden, kruiden tegen bedwateren, kruiden tegen toevallen, kruiden tegen reumatiek, kruiden tegen wonden en open beenen, kruiden tegen hartziekte, kruiden tegen suikerziekte, koortskruiden, zenuwkruiden, kruiden bij verlamming, oogkruiden, stoomkruiden, badkruiden, haarkruiden, ingewandskruiden, kruiden tegen gal en niersteen, kruiden tegen bleekzucht kruiden tegen Ischias, kruiden tegen kanker, kruiden voor den lever, kruiden voor de blaas, smeersels tegen reumatiek, druppels tegen tuberculose, smeersels voor zwakke oogen, haarchampooing uit kruiden samengesteld, druppels voor slechten stoelgang en duizeligheid in het hoofd.

Ook voor iedere ziekte, die hier niet genoemd is, zijn de kruiden gewassen. In den kruidenwinkel, Bergstraat 14, kunt gij alles te weten komen op natuurgeneeskundig gebied en kunt gij u vervoegen voor een volledige kruidenbehandeling.

Wenscht gij deze behandeling thuis toe te passen, dan leveren wij u de hiervoor geschikte badkuip met toebehooren.

Dagelijks te spreken van 11 uur 's morgens tot 5 uur 's avonds.”

Onze gewoonte getrouw, om van de door ons besproken middelen de samenstelling na te gaan, stonden wij in de verlegenheid; de keuze was te groot. Wij werden echter uit die verlegenheid geholpen doordat een geneesheer ons advies verzocht omtrent een tweetal kruiden en een fleschje smeersel, dat de belanghebbenden wenschten aan te wenden bij een kind, dat leed aan verlamming, na een hersenaandoening en waarbij geen herstel was ingetreden.

De heer N. Keulemans was zoo welwillend de kruiden te onderzoeken. Het zijn:

Klierkruiden. Deze bevatten *Jeneverbessen, zoethout, rosmarijnbladen, saliebladen, anijsvruchten, viooltjes, notenbladen* en *duizendguldenkruid*.

Badkruiden, in hoofdzaak bestaande uit *Pepermuntbladen, rosmarijnbladen, lavendelbloemen* en *Oregokruid*.

Verder werd het fleschje *smeersel*, dat wel een vreemd figuur maakte in dezen *kruidenwinkel*, door den heer *Keulemans* onderzocht. Het was een bruine vloeistof, bestaande uit twee lagen; de *bovenste* laag bevatte *vette olie, terpentijn* en *pepermuntolie*, de *onderste, spiritus, hars* en een *vluchtige olie*.

Dat de geneesheer, na kennisneming van het resultaat van het onderzoek, de hulp van *Amrita*, bestaande in het zeer scherpe, lang niet ongevaarlijke *smeersel* en van de weinig beteekenende kruiden, ernstig afraadde is te begrijpen evenals dat wij op hetzelfde standpunt staan, na al hetgeen wij reeds herhaalde malen o.m. over de kwakzalverij met kruiden geschreven hebben.

Mijnhardt's Kiespijn-tabletten.

In grootere artikelen en in de „Herhaalde Waarschuwingen” hebben wij reeds verscheidene malen tegen de producten uit de Pharmaceutische fabriek van **A. Mijnhardt** te Zeist gewaarschuwd. Verscheidene van deze middelen zijn van onzentwege (en ook door het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek) onderzocht en daarbij is gebleken, dat daarin zeer bekende geneesmiddelen voorkomen, die herhaaldelijk door de geneesheeren in bepaalde gevallen worden aangewend.

Maar, zal men zeggen, dan zijn die producten toch goed, zij bevatten deugdelijke geneesmiddelen; welk kwaad steekt er dan in dat de fabrikant, die de middelen in een aangenamen vorm brengt, deze aanbeveelt en overal ingang tracht doen te vinden?

Welk kwaad?

Onder de middelen, door **Mijnhardt** gefabriceerd, bevinden zich verscheidene, die *lang niet onschuldig zijn* en die slechts onder contrôle van een bevoegd deskundige mogen worden aangewend. Een geneeskundige zal het gebruik daarvan slechts aanraden, wanneer hij, door onderzoek van den patiënt, zich een oordeel heeft gevormd omtrent de kwaal, die bestreden moet worden en het gebruik doen ophouden, wanneer hij bemerkt, dat het aanbevolen geneesmiddel geen of zelfs een nadeeligen invloed op den lijder uitoefent.

Geheel anders staat **Mijnhardt** hier tegenover. Even als alle echte kwakzalvers houdt hij geen rekening met den *perxoon* van den zieke en met den *aard* zijner ziekte. De patiënt moet zelf maar uitmaken waaraan hij lijdt, (en hoe weinigen daartoe in staat zijn is bekend) hij moet zelf maar uitzoeken wat hij meent te moeten innemen en of hij daarbij schadelijke inwerking ondervindt, laat **Mijnhardt** volkomen koud. Als hij maar zooveel mogelijk van zijn tabletten verkoopt is hij tevreden, het *belang* van den lijder beteekent voor hem *niets*.

Zeggen wij dus te veel, wanneer wij beweren dat er *veel kwaads* steekt in het optreden van den Zeister fabrikant?

Waarom wij opnieuw deze zaken in herinnering brengen?

Aanleiding daartoe vonden wij in de omstandigheid, dat wij, toevalligerwijze, in het bezit kwamen van een buisje *Mijnhardt's Kiespijn-tabletten*, die

wij nog niet behandeld hebben en welke aldus worden aanbevolen:

„Mijnhardt's Kiespijn-tabletten stillen spoedig de hevigste kiespijn en hebben bovendien een genezende en zeer pijnstillende werking bij Griep, Influenza, gevatte Koude, Hoofdpijn, Aangezichtspijn, Rheumatiek en verder bij zenuwpijnen van allerlei aard.”

Mijnhardt heeft het zich gemakkelijk gemaakt; volgens het onderzoek van den heer **KEULEMANS** komen zijn kiespijn-tabletten overeen met de alom bekende *aspirinetabletten* en niets anders.

Om nu niet in herhalingen te treden, verwijzen wij onze lezers naar het hierboven geschrevene en laten hun gaarne het oordeel over.

RECHTSZAKEN.

Mevr. H., de bekende.

Tegen de natuurgeneeskundige, mevr. H. uit Rotterdam, die één dag per week, de marktdag, zitting houdt te Zwolle, is aldaar proces-verbaal opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. (N.R.C.)

Omtrent deze zaak meldt nader *De Telegraaf*: Een dame uit Rotterdam had zich voor den kantonrechter te Zwolle te verantwoorden. Twee agenten en een inspecteur hadden de dame, in opdracht van den commissaris van politie, op haar spreekuur bezocht. De politiemannen simuleerden kwalen, waartegen verdachte kruiden voorschreef, die nagezonden zouden worden. Na het onderzoek moesten de „patiënten” f 6.— voor de kruiden en het porto betalen. Verdachte liet zich assisteeren door een arts uit Amsterdam, die zich echter niet met het onderzoek der patiënten inliet. Op een vraag van den ambtenaar van het O. M. antwoordde deze arts, dat hij er absoluut van overtuigd was, dat verdachte geen hulp kon verlenen in geval van kanker, lupus, e.d., zooals in haar attestboekjes voorgegeven. Verder verklaarde deze getuige, dat zijn honorarium f 30.— per dag bedroeg en dat er dagelijks 20 à 30 personen behandeld werden.

In zijn requisitoir zeide het O.M., dat verdachte, blijkens het deskundig onderzoek, aan haar patiënten kruiden voorschreef met purgeerende werking. In gevallen van blindedarmontstekingen is het innemen van zulke pillen uiterst gevaarlijk. Verdachte's inkomen bedroeg f 200.— per dag. Spr. acht het onbegrijpelijk, dat menschen hun lichaam aan een kwakzalfer toevertouwen, terwijl zij er toch niet aan zouden denken, hun horloge bij den smid te brengen. Spr. achtte bewezen, dat verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, daar zij medicijnen voorschreef als een patiënt klaagde. De handelwijze van medici, die meewerken aan dergelijke praktijken, noemde spr. uiterst onprettig en overeenkomend met oplichting. Daar verdachte recidiviste op dit gebied is, eischt spr. de maximum straf, n.l. 2 maanden gevangenisstraf.

Verdachte's gemachtigde mr. H. van Noort uit Den Haag, zeide, dat verdachte geen geneeskundige handelingen heeft uitgeoefend, want er is geen diagnose gesteld, terwijl de patiënten niet eens zijn aangeraakt. Pl. vroeg vrijspraak, subs. een lichte boete.

De kantonrechter zal schriftelijk vonnis wijzen.

Een dokter in de chemie?

De politie heeft proces-verbaal opgemaakt tegen F. S., wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. S. hield geregeld zitting in het gebouw de Eendacht aan den Goudschen weg te Rotterdam, waar hij patiënten kwakzalversmiddelen leverde.

Later meldt daaromtrent de *N.R.C.*:

De man, tegen wien proces-verbaal is opgemaakt, beweert, zoo vernemen wij nader, in Duitschland te zijn gepromoveerd tot doctor in de chemie. Voorts zegt hij, daar een fabriek te hebben, welke geneesmiddelen vervaardigt, o.a. tegen bronchitis. Hij heeft reclamekaarten laten drukken en deze laten uitreiken aan het publiek door een man, die daartoe voor een geneeskundige kliniek ging staan. De dokter van deze kliniek heeft daarop de politie gewaarschuwd. Toen een patiënt zich naar het gebouw de Eendracht begaf, om den daar zitting houdenden „dokter” te consulteeren, is proces-verbaal opgemaakt.

CORRESPONDENTIE.

L. M. V. te Z. Wij danken u voor een blijk van belangstelling. Een Maandblad, handelende over *Duo-formula* van *Richards* hebben wij u gezonden. In de aanbeveling van de wijnsoorten, zooals dit door *Superba* geschiedt, kunnen wij geen kwakzalverij, zooals wij die bedoelen, zien.

L. W. H. te A. Dank voor het gezondene. Wij begrijpen uwe bezwaren en staan ook vrij sceptisch tegenover de geneesmethode. Waar hier echter o.i. geen directe kwakzalverij bedoeld wordt maar een geloofsovertuiging, kunnen wij, die in ons blad alles willen vermijden wat quaesties van geloof en politiek betreft, niet verder op de zaak ingaan.

G. v. O. te L. De Maandbladen met de opgaaf van de samenstelling van *Irving's Gistamine-tabletten* zijn zeker al in uw bezit.

Mej. E. v. D. te B. De juiste samenstelling van de *Cachets du Dr. Faivre* is, na herhaald onderzoek, opgenomen in de *Voorschriften van Spécialité's* in 1927 uitgegeven door de Ned. Maatschappij t. bev. d. Pharmacie.

Zij komt in dit boekje voor onder den naam van *Capsulae analgeticae* en luidt aldus:

Neem van	
Phenacetinum	300 mg.
Coffeinum	100 „
Dimethylamido-antipyrinum	150 „
Sulfas chinini	135 „
Oxyd. magnesium	40 „

Meng breng in een ouwelcapsule.

Geef hiervan 12 stuks.

De samenstelling verschilt dus eenigszins met de opgaaf, verstrekt bij de *Cachets*. Dit komt meer voor.

Naar *Divinia Andringa* zullen wij onderzoek doen.

D. K. te A. Ter voorkoming van oponthoud is het gewenscht, dat opgaven van adresverandering worden gericht tot den Secretaris-penningmeester onzer Vereeniging, niet tot den redacteur van het Maandblad.

— Het onderzoek naar hetgeen op één dag in Nederland geadverteerd wordt is nog niet afgelopen. Er komen nog steeds couranten binnen.

Aan de geachte Redactie van „Het Groene en het Witte Kruis” zeggen wij dank voor den onderzonden steun.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam. VOORZITTER: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam. C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MEJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij Mededeelingen van het Bestuur: Contributiebetaling per giro
Berichten: Volksgezondheid Geheimmiddelen. — Tarief van invoerrechten — Lukutate — Wat er in Nederland geadverteerd wordt.
Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-ther. onderzoek — Ken u zelf en uw Buurman (een boekje van Akker). — Galsteenkruiden Bullrich-maazout
Ingezonden: Middelen tegen bedruaters
Uit vroegere jaargangen: De universeele Wonderpleister
Rechtzaken: Een vreemd oordeel. — Een andere beslissing — Een wonderdoeler.
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: Kruschen Zout.

Wat er in Nederland, inzake de aanbieding van kwakzalversmiddelen, in één dag geadverteerd wordt? Wij weten het niet. Niettegenstaande velen, vooral in Den Haag en in de provincie Noord-Brabant, aan ons verzoek gevolg hebben gegeven, wat wij dankbaar vermelden, was in het algemeen het aantal ingekomen bladen te gering om een eenigszins voldoende conclusie te trekken.

Dit is jammer; men had ons, met niet te groote moeite, in dit opzicht toch zoo goed kunnen steunen.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

PILULES PINK POUR PERSONNES PÂLES, DU DR. WILLIAMS.

Fabrikant: P. Barret, Pheien de Ire classe, (apotheeke Gablin), Parijs.

Reclame: „Le grand Régénérateur du sang et Tonique des Nerfs.” Geneest anaemie, chlorose, migraine, enz. . . . alle ziekten, veroorzaakt door bloedarmoede en zenuwzwakte. Met attesten, brochures, enz.

Samenstelling zooals die op het sluitzegel vermeld is:

Aloë	0,009 gram
kaliumcarbonaat	0,100 „
ferrosulfaat	0,100 „
mangaanoxyde	0,006 „
Nux vomica	0,008 „ per pil.
suiker en tragacanthpoeder	q.s.

Literatuur: In het Maandblad t. d. Kwakzalverij van Sept. 1918 vindt men een analyse van de Engelse Pink-pillen, gefabriceerd door de Fransche apothekers Gablin & Cie. De onderzoekers van der Wielen en Schmidt kwamen tot de conclusie, dat deze met veel ophef aangekondigde pillen zeer harde, moeilijk uiteenvallende, slordig bereide Blandusche pillen waren met een gem. gehalte aan ferrocabonaat van 26 mg. per pil. Vroegere onderzoekers van „Pinkpillen” vonden bovendien nog toegevoegde stoffen als gentiaan of strychnine, terwijl eenige malen arsenen werd aangetroffen. Gehe's Codex 1920 vermeldt als de samenstelling van „Dr. Wil-

liams Pink Pills for Pale Persons”: ijzeroxyde, magnesiumsulfaat, sporen van alkaloïde.

Uitkomsten van het onderzoek: Het fleschje bevat 36 rose gekleurde, elliptische pillen, die gemiddeld 320 mg. wegen. Zij zijn zeer hard en vallen zeer moeilijk en eerst bij verhitting uiteen. De pillen zijn omgeven door een vast samenhangelend laagje, dat suiker en talk bevat, de inhoud is hard en droog, bruin en bitter. Aangehouden werden: aloë, carbonaat, sulfaat, ijzer (ferro en ferri), mangaan, kalium en strychnine. Brucine werd niet gevonden en evenmin werden in het plantenpoeder, dat met zetmeel het constituens der pillen uitmaakt, elementen van Strychnos-zaden herkend. Arseen bleek in geringe hoeveelheid aanwezig, doch waarschijnlijk slechts als toevallige verontreiniging. Naar schakeling volgens de methode van Cribier, zou iets minder dan 0,01 mg. Arsenigzuur per pil aanwezig zijn.

OWBRIDGE'S LONG-HERSTELLER.

„Het groote heelmiddel voor de longen. Geneest hoest, asthma, bronchitis, influenza enz.”

Fabrikant: W. F. Owbridge, Ltd., The Laboratory, Hull.

Gebruiksaanwijzing: Boven 14 jaar een theelepel, 6—14 jaar ½ theelepel. 3—6 jaar 15 druppels, enz. Kinderen beneden ½ jaar geve men dit geneesmiddel niet. Zoo noodig 3—4 maal daags, overdag met wat koud water, tegen het naar bed gaan met een lepel warm water innemen. Voor gebruik schudden.

Samenstelling: Niet vermeld, alleen de mededeeling, dat opium, laudanum, morphine of enig ander „op de lijst geplaatst” vergif afwezig is. Volgens The Extra Pharmacopoeia 1925 bevat Owbridge's Lung Tonic: tolubalsem, anijsolie en kruidnagelolie. Ipecacuanha-alkaloïden werden gevonden tot een gehalte van 0,002 %.

Uitkomsten van het onderzoek: De drank is een bruine stroop, die een weinig chloroform en een weinig alcohol bevat en aetherische olie, die sterk naar kruidnagelen en ook naar anijs riekt. De aanwezigheid van tolubalsem kon niet worden aangetoond. Alkaloïde-reactie werd niet verkregen.

Het is niet onmogelijk, dat de stroop de bestanddeelen bevat, die in The Extra Pharma-

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Met dank aan de leden die hun contributie per giro betaalden, verzoekt ondergeteekende in 't voordeel der leden en ter vereenvoudiging van zijn administratie de contributie per giro te willen voldoen.

Na 1 April wordt anders per postkwitantie over het bedrag beschikt.

Postgiro 32237.

Giro Gemeente Amsterdam K 1672.

De Secretaris-Penningmeester,
N. KEULEMANS.

Als nieuw lid is toetreden de heer J. S. v. Solkerna, Arts, Dronrijp.

BERICHTEN.

Volksgezondheid. De Verslagen en Mededeelingen No. 1, Januari 1928, zijn verschenen.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten. De minister van financiën heeft de bij beschikking van 13 Mei 1925 gedane aanwijzingen als geheimmiddelen aangevuld met Nella „The Graet Reducing Tonic”, Neuracetyl, Nohäsa Hämorrhoidal-salbe; Patentex D. R. P., Pilules Napolitaines.

Lukutate. Naar de D. Allg. Ztg. uit Hannover verneemt heeft de justitie een vervolging wegens bedrog en oneerlijke concurrentie ingesteld tegen den fabrikant van het als verjongingsmiddel aangeprezen lukutate.

Ook hier te lande is reclame gemaakt voor dit middel. (N.R.C.)

copoeia genoemd zijn. Andere werkzame bestanddeelen werden niet aangetroffen.

TUBERCULOZYNE YONKERMAN.

„Het nieuwe geneesmiddel voor tering.”

Fabrikant : Dr. Derk Yonkerman Comp. Ltd., London en Kalamazoo U. S. A.

Literatuur : In de Mededeelingen van het Instituut No. 4, blz. 48 zijn overgenomen de uitkomsten van een onderzoek van „Tuberculozyne Yonkerman”, verricht in het Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid te Utrecht in 1921. Daar werd gevonden, dat de beide flesschen, die het middel bevatten, bestonden resp. uit : a. een met cochenille gekleurde oplossing van 3 % Broomkalium en 12 % glycerine door kaneelolie gearomatiseerd, en b. een met caramel gekleurde 17 % glycerine-oplossing, door bittere amandelolie gearomatiseerd. Bij een later onderzoek, toen de middelen opnieuw waren ingezonden, werd bovendien in beide vloeistoffen de aanwezigheid van salicylzuur aangetoond.

GENE's Codex 1920 geeft op : Tuberculozyne Yonkerman soll nach Angabe des Herstellers aus einem kupferhaltigen Salz bestehen.” In de daarop volgende samenstelling komt echter geen koperzout voor : vloeistof No. 1 is een waterige oplossing van 3,4 % KBr, 12 % glycerine, 0,06 % natriumhydroxyde en 0,17 % Tinct. Capsici, vloeistof No. 2 is een 18 % glycerine-oplossing.

Nu werden door den fabrikant de formulæ gezonden, die de tegenwoordige samenstelling van de beide preparaten („against the cough”, volgens de recepten) zouden aangeven. (Wij laten deze hier achterwege Red. Mbl.)

Uitkomsten van het onderzoek : Het middel bestaat uit twee flesschen met vloeistof, gemerkt No. 1 en No. 2, elk inhoudende ca. 330 cm³.

Vloeistof No. 1. De vloeistof is rood gekleurd met een kleurstof, die cudbear blijkt te zijn.

Aangetoond werden : kalium, natrium, broom en phosphorzuur. De stroperige verdampingsrest bevatte glycerine en suiker. In het destillaat konden alcohol en salicylzuur worden aangetoond. Uit de aangezuurde oorspronkelijke vloeistof werd met aether naast het salicylzuur nog een uiterst geringe hoeveelheid van een stof uitgeschud, die met het zuur op de tong gebracht een lang aanhoudend branderig gevoel teweegbracht. Wellicht was dit een bestanddeel van Spaansche peper. Met aether kon uit de alkalisch gemaakte vloeistof een spoortje stof verkregen worden, die weliswaar eenige aanduiding van een positieve alkaloidreactie gaf, doch waaromtrent niets nader te beschrijven was.

Quantitatieve bepalingen leerden, dat de vloeistof een hoeveelheid broom bevatte overeenkomend met 2,87 % kaliumbromide en een hoeveelheid phosphorzuur, overeenkomend met een gehalte aan natriumphosphaat van 0,70 %.

De gevonden gehaltecijfers stemmen met de opgaven van den fabrikant overeen.

Wat de overige bestanddeelen betreft : kaneelolie, alcohol en wellicht ook capsieumextract zijn aanwezig. De „solution of Tolu”, noch het Ipecacuanha-extract, noch de geringe hoeveelheid azijnzuur (0,7 mīmīns = 0,05 cm.3) konden worden aangetoond, waaruit niet mag geconcludeerd worden, dat deze bestanddeelen niet aanwezig zijn. Bovendien bleek echter nog de aanwezigheid van glycerine, suiker en salicylzuur, componenten, die in de formule niet vermeld zijn.

Vloeistof No. 2. De heldere vloeistof is bruin gekleurd en riekt sterk naar bittere amandelen.

Als bestanddeelen werden aangetroffen : koper (bovendien in de sterk alkalisch reagerende asch natrium en kalium), salicylzuur, suiker en glycerine. In het destillaat konden noch alcohol, noch azijnzuur met zekerheid worden aangetoond, waarvan volgens de opgave der samenstelling dan ook slechts zeer geringe hoeveelheden aanwezig zijn.

Conclusie : Voor zoover kon worden nagegaan beantwoordt de samenstelling van de vloeistof Tuberculozyne No. 2 aan de samenstelling, zooals de fabrikant die opgeeft, met uitzondering van salicylzuur en glycerine, die wel aanwezig, doch in de formule niet vermeld zijn.

Oordeel : Hoewel de samenstelling der vloeistoffen thans weer anders is dan bij vroegere onderzoeken, en thans een opgave van den fabrikant omtrent de samenstelling ter beschikking stond, blijkt toch weer opgave en werkelijke inhoud niet geheel overeen te stemmen. Erger is, dat de aanprijzing als „het nieuwe geneesmiddel voor tering” geheel zonder eenigen grond is.

(Wordt vervolgd.)

Ken U zelf en Uw Buurman.

Van verschillende zijden (wat wij dankbaar erkennen) werd ons een geïllustreerd boekje, onder bovenstaanden titel, toegezonden, dat dienst moet doen als reclame voor Akker's Kwakzalversmiddelen en dat vrij algemeen aan de huizen verspreid wordt.

De wonderen van de *Abdijsiroop*, *Kloosterbalsem*, „*Akkertjes*”, *Anijstabletten*, *Abdijpillen* enz. worden opnieuw den volke verkondigd op de wijze, zooals uit de talrijke advertenties bekend is.

Het lust ons niet *noogmaals* op de leugens te wijzen, die in die aanbevelingen worden aangetroffen ; onze lezers kunnen, dunkt ons, *weten*, wat zij van A k k e r en zijn producten te wachten hebben.

Wanneer wij toch nog dit boekje bespreken heeft dit een ander doel, n.l. te wijzen op de hulp, die Akker, bij zijn gevaarlijk streven, van sommige zijkanten geboden wordt.

Van zeer geachte zijde ontvingen wij een exemplaar van de *Rotterdamsche Dameskroniek*, *) waarin het boekje, reeds vóór de verspreiding, werd aangekondigd, op een wijze die te denken geeft. Onder het hoofd „*Wij vestigen de Aandacht*” bevat dit blad het volgend artikel :

Ken uzelf en uw buurman.

„Ken uzelf en uw buurman” is de titel van een boekje, dat wij hier bespreken zullen. Het woord buurman is hier gebruikt als „naaste”; met evenveel recht had de samensteller van het boekje „buurvrouw” kunnen schrijven.

O, u kent uw buurvrouw ? Wel, daarvan waren wij overtuigd. Maar wat kent u van haar ? Haar toiletten en haar ondeugden. Maar kent ge ook haar innerlijk en hare goede hoedanigheden ? En bovenal, kent ge uzelf ?

Zelfkennis en menschenkennis zijn twee eigen-

*) Het hoofdblad draagt de aankondiging „De uitgever behoudt het recht advertentiën zonder opgave van redenen te weigeren”, en toch kwam in het ons gezonden no. juist een advertentie voor van Akker's Abdijsiroop.

schappen, die ons leven gemakkelijker en aangenamer kunnen maken.

Als we onszelf met anderen gaan vergelijken, dan valt meestal die vergelijking in ons eigen voordeel uit. In den grond zijn we nog zoo kwaad niet, terwijl anderen toch wel heel groote en onvergelijkelijke fouten hebben.

Zijn wij echter wel eerlijk als we zoo praten en vergelijken wij niet onbewust onze deugden met de fouten van onze naasten ?

De bekende Rotterdamsche firma L. I. Akker, die de uitgeefster is van het boekje, verstrekt daarmede een handleiding voor het beoordeelen van uw eigen karakter en dat van uw naaste. De diagnose is gericht op uiterlijke kenteekenen. „Men moet niet op het uiterlijk af gaan,” wordt vaak gezegd. Alles goed en wel, maar men kan toch moeilijk naar iemands binnenste kijken. Ons verstand, ons karakter zetelt in de hersenen. Moeten we dan naar iemands hersenen kijken om hem of haar te beoordeelen ? Stel, dat dit mogelijk was, dan zouden we, als we tenminste niet direct flauw vielen bij het zien van die griezelige massa, er nog niets aan kunnen ontdekken.

Neen, het uiterlijk zegt wél heel veel. Hoe is het anders mogelijk, dat men onmiddellijk een intuitieve sympathie of antipathie voor iemand kan voelen, hoe zou liefde op het eerste gezicht te verklaren zijn en waarom zou men spreken van een „boeventronic” of van een edel gelaat ?

Nu heeft negentig procent van de menschen even min een „boeventronic” als een „edel gelaat”, het gaat dus om de kleinere, minder opvallende kenteekenen.

Het boekje „Ken uzelf en uw buurman” geeft interessante en vaak treffende aanwijzingen daaromtrent.

Het bespreekt den vorm van het hoofd en zijn beteekenis, het toont aan hoe de ziel in de oogen ligt het noodigt u uit, te letten op den vorm van den mond en de geheimen van den neus en van het oor. Voorts verklaart het hoe de kaak den wil uitdrukt, wat het voorhoofd onthult en welke aanwijzingen de wenkbrauwen geven. Ook de haren zeggen iets ; de hand is mede van beteekenis, terwijl de vingers en nagels nooit liegen. Ten slotte valt nog het een en ander te leeren uit den vorm van de voeten en de lengte der ledematen.

Over het geheel is de beschrijving in hooge mate belangwekkend.

Men passe de determinatie eens op zichzelf of z'n kennissen toe. Maar men doe dit vooral eerlijk.

Het werkje, dat er welverzorgd uitziet — het heeft een zonnigen omslag en is van suggestieve illustraties voorzien — bevat verder mededeelingen over de producten van de firma L. I. Akker. Het geeft aanwijzingen hoe en wanneer Abdijsiroop, Akker's Kloosterbalsem, „Akkertjes”, en Akker's Abdijectabletten gebruikt moeten worden en het bespreekt er de werking van.

Binnenkort worden de boekjes op ruimen schaal verspreid.”

Is het niet ergerlijk het publiek aldus voor te lichten ?

Wie die W. is weten wij niet ; zijn naam slaat op geen der medewerkers of werksters of redactrices aan het hoofd vermeld maar het artikel is toch in het redactioneel gedeelte opgenomen.

KWAKZALVERIJ MET KRUIDEN.

Galsteenkruiden.

Het houdt niet op. Voortdurend worden er nieuwe plantaardige middelen tegen allerlei kwalen aanbevolen en... verkocht.

Wij ontvingen van een geneesheer een hoeveelheid kruiden, afkomstig van de Dames v. d. Brink te *Apeldoorn*. Misschien zijn dit dezelfde kruiden als die wij besproken hebben in ons no. van Augustus 1927, want de heer J. H. S. Jelgerhuis Swildens te Warmond, die ook de nieuwe kruiden onderzocht, constateerde, dat, behalve enkele, verwaalde onzuiverheden, de kruiden geheel bestaan uit *Orthosiphonbladen* (Folia *Orthosiphonis*), de bladen en stengelknoppen van *Orthosiphon stamineus Benth.* Wij herhalen hier, wat wij in een vroeger no. schreven:

Deze bladen, in onze pharmacopee vermeld, zijn een product uit N.O. Indië en de plant wordt daar genoemd *koemis koetjing* en ook *remoek djoeng*.

Volgens het *Pharmacotherapeutisch Vademecum* van Dr. Pinkhof en Prof. van der Wiele worden de bladen — of een bereiding daarvan — gebruikt als diureticum bij ziekten der urinewegen, jicht en niergruis, of zij ook dienst kunnen doen tegen galsteenkoliëk staat ons niet vrij om te zeggen: dit is aan de medici overgelaten. Wat ons echter wel vrij staat is de verklaring, dat het bij een ernstige ziekte als de genoemde (en wie stelt de diagnose vast?) hoogst onverstandig, jazelfs gevaarlijk is, op eigen hand, zonder des kundig onderzoek aan het dokteren te gaan.

Bullrich-Maagzout.

„Geen huishouding zonder „Bullrich-Maagzout”.

„Sedert 100 jaar onovertroffen.”

Zoo lezen wij in het biljet, dat, vergezeld van een proefpakje, in Amsterdam (misschien ook elders) aan de huizen wordt afgegeven.

Dat het middel al zóó oud is, kan mogelijk zijn, wij hebben den naam reeds jaren geleden gehoord en kwakzalversmiddelen hebben een taai leven. Maar dat het in geen huishouding mag ontbreken zouden wij niet gaarne onderschrijven.

Men leze maar eens, wat de gebruiksaanwijzing zegt:

„Origineel *Bullrich-Maagzout*” is een over de geheele wereld verspreid huismiddel, hetwelk noch in kwaliteit, noch in billijkheid door eenig ander preparaat overtroffen wordt.

Ons *Bullrich-Maagzout* is een volkomen onschadelijk huismiddel, en kan gerust zonder eenschadig bezwaar ingenomen worden.

„Origineel *Bullrich-Maagzout*” wordt gebruikt: Sedert 100 jaar tegen maagpijnen; sedert 100 jaar tegen maagzuur; sedert 100 jaar tegen gebrek aan eetlust; sedert 100 jaar tegen buikpijnen; sedert 100 jaar tegen hoofdpijn; sedert 100 jaar tegen slapeelousheid.”

Wanneer men nu weet, dat het onderzoek, ingesteld door den heer N. Keulemans heeft aangetoond, dat het wonderzout in hoofdzaak bestaat uit *zuiveringszout* (dubbel koolzure soda) vermengd met *magnesia* en *keukenzout*, dan zal men ons toegeven dat in sommige maagstoornissen deze algemeen bekende middelen, ook door geneesheeren aangewend, geen kwaad zullen doen maar — en hier komt ons groot bezwaar

— de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat de oorzaken van talrijke maagkwalen (die de leek niet kan beoordeelen) zoodanige zijn, dat een geheel andere behandeling vereischt wordt en dat, door gebruik te maken van het met zooveel ophef aangeboden zout, die behandeling vertraagd en de juist tijd daarvoor ongebruikt blijft.

Men bedenke dit wel en late zich niet door fraaie beloften om den tuin leiden.

Nog een enkele opmerking. In de gebruiksaanwijzing, waaraan, zooals het behoort, de noodige, door *initialen* geteekende attesten niet ontbreken, komt de volgende raadgeving voor:

„Na overvloedig gebruik van alcoholische dranken neme men een halve eetlepel Bullrich-zout. De werking is verrassend; beslist totaal ontnuchterend.”

Die uitwerking is mogelijk, want nog kort geleden, in het Maandblad van Januari j.l., hebben wij een geval vermeld van iemand uit Zwitserland, waarvan de maag gebarsten was, nadat hij, om den last van te overvloedig genoten hoeveelheid alcohol te ontgaan, een geringe hoeveelheid dubbel-koolzure soda had ingenomen.

INGEZONDEN.

Mijnheer,

Door middel van een Leesgezelschap komt mij maandelijks het Maandblad tegen kwakzalverij in handen. Alzoo gaat men iets begrijpen van de „zwendel”. Nu kwam ik eenigen tijd geleden bij een weduwe, wier 14-jarige zoon lijdende is aan bedwateren. Het arme mensch heeft alle middelen al beproefd, doch niets mocht baten; ook de arts weet er niets tegen te doen, als b.v. na 4 uur 's middags niet meer drinken.

Enfin, ten einde raad, heeft zij dan 50 pillen gekocht voor den prijs van f 22.50. Deze zouden beslist uitkomst geven. Resultaat: absoluut nihil.

Op het fleschje staat: Pillulus Du Dr. Sandro. Alléén Nieuwendijk 160, (Amsterdam). Hierbij zend ik U een pil, welke, indien de samenstelling U onbekend is, zoudt kunnen onderzoeken.

Ik zou zoo meenen, dat dit kwakzalverij is. Ik ben maar gewoon arbeider, weet dus van geneeskunde en middelen niets af.

Toch zou ik gaarne, indien het mogelijk is, uwe meening weten, over dit geval.

Tevens zou het een middel zijn, andere menschen te waarschuwen, indien het kwakzalverij en dus ook afzetterij is. De weduwe heeft er eenige weken armoede om moeten lijden, wat ik verschrikkelijk vind. Zij vertelde mij nog dat de prijs eigenlijk f 25.— is, doch er ging 10 % af omdat hij (de verkooper) lid is van den een of anderen bond of zoo iets. (De juiste reden weet ik niet meer).

In afwachting,

Ued. dw.

J. M.

De hoeveelheid van één pil was wel gering maar toch mocht het den heer N. Keulemans gelukken met zekerheid aan te toonen, dat deze pil bestond uit het bekende bruine *Staalpoeder* (*Crocus martis*), een zeer goedkoop middel, waarvan

de waarde als geneesmiddel, in dit geval, nog ontkend moet worden. Wij hebben het al dikwijls gezegd: kwakzalverij en afzetterij zijn menigmaal gelijk van betekenis. Red.

UIT VROEGERE JAARGANGEN.

De Universeele Wonderpleister.

De bruine zalf.

Van welwillende zijde ontvingen wij reeds eenige maanden geleden een reclame-biljet ter aanbeveling van bovengenoemde zalf, welk biljet langs de huizen verspreid wordt.

Wegens het zeer gevaarlijke van den inhoud achten wij een *nieuwe waarschuwing* dringend noodig en laten daarom thans een overdruk volgen van hetgeen wij in ons Maandblad van April 1922 schreven.

Plaatsgebrek belette ons eerder aan ons voornemen gevolg te geven en ook thans moeten besprekingen van enkele andere zaken achterwege blijven. Het artikel luidde aldus:

„In Rotterdam wordt deze pleister (ook *Schusterzalf* genaamd) verkocht bij J. Wolff in de *Hoogstraat* en door het volk zeer veel gebruikt.

Wanneer men nu nagaat, dat deze pleister, volgens het onderzoek van den heer N. Keulemans, bestaat uit *loodpleister*, door langdurig koken bruin gekleurd, wanneer men verder bedenkt hoe tegenwoordig bij wonden het zwaartepunt wordt gelegd op een *aseptische behandeling*, dan is het o.i. voldoende om kennis te nemen van de volgende *Gebruiksaanwijzing* om zich een denkbeeld te vormen van het groote gevaar, waaraan men zich blootstelt, wanneer men waarde hecht aan de beloften in dit biljet gedaan.

Elke leek moet dit begrijpen. Wij zullen er dan ook niets meer bijvoegen.

„*Gebruiksaanwijzing van de Universeele Wonderpleister de bruine zalf.*”

Onder de vele gaven des hemels, mag ook wel in het bijzonder deze onovertreffbare wonderpleister gerekend worden, welke onder den zegen van God zoo vele blijken van spoedige en zekere geneeskraft gegeven heeft, zelfs zoo, dat lijdens aan beenen, voeten, handen, vingers of, ook aan zweerende borsten, die reeds veroordeeld waren afgezet te worden, in 2 à 3 dagen door het gebruik van deze pleister geheel buiten gevaar en in korten tijd tot geheele genezing gebracht zijn. Ook werd in het buitenland van de Kaap de Goede Hoop door den WelEerw. heer Hugo Haan alsook op Borneo door den WelEerw. heer Klammer, beide van het Barmer-genootschap met deze pleister zeer vele gunstige proeven genomen.

Deze uittrekkende en tegelijkertijd genezende pleister is dienstig voor alle verzweringen zonder onderscheid van aard of oorsprong, als: zwerende borsten, zinkingstof, bloedzweren, klierstoffen, beeneter, pesthollen en builen, fjft aan de vingers of andere accidenten aan handen, voeten, knieën en gewrichten.

Hierdoor smeert men een lapje linnen of katoen overal goed en zoo groot dat de aangedane plaats hiermede geheel verborgen is. Zoolang het niet open is kan de pleister 2 à 3 dagen liggen men neemt als dan een versche tot dat het begint te dragen en alzoo verder om de 24 uren, totdat het ophoudt te etteren,

alsdan kan de pleister eenige dagen blijven liggen, maar niet afgelaten worden voor dat het geheel genezen is.

Die zich hiervan bedient, drage zorg de pleister nooit te klein te nemen, bijv. voor een zwerende borst moet niet alleen de verharde plaats, maar de geheel borst bedekt worden; zoo ook bij de fijt of andere zwerende vingers moet de geheele vinger in de pleister gelegd worden, en ook een op de hand wanneer die is opgezet, zoolang tot dat het gewel er uit is.

Geene verzwingingen mogen gesneden worden vooral de fijt niet. Als men de fijt 2 dagen in de pleister heeft gehad; dan prikt men met de naald in de huid; voelt men de naald niet dan is hij rijp. De geheele vinger moet in de pleister en ook een pleister op de hand en zoo doet men, telkens om de 2 dagen vernieuwen.

Verouderde wonden moeten iederen dag verbonden worden en men behoeft niets te vreezen *al is het koud vuur er reeds in*; „) dit wordt door het gebruik van deze pleister in 2 maal 24 uur onschadelijk gemaakt en valt van zelf uit. komt er wild (of weelderig) vleesch in de wonden, zoo moet dit dagelijks met witte suiker of gebrande Aluin-poeder bestrooid worden en dit is ook zelfs bij alle verouderde wonden goed.

Van deze pleister zijn voorbeelden, dat vrouwen met kraambeenen waarin 5, 7 à 10 jaren en nog langer alle praktijk van geneesheeren was uitgeoefend en voor ongeneesbaar gehouden werden, zijn genezen door alle 24 uren hierop een versche pleister te leggen; maar zoo de wond diep is, neemt men een weinig olijf-olie, kookt dit in een potje en roert er zooveel van de pleister zelf in, dat het een zachte zalf wordt, maakt dan een popje van pluksel, doopt dit in die zalf dat het goed vet is, en legd het in de wond, alsmede een pleister daarover, maar wie in het bezit van de roode balsem is, gebruike dien in plaats van de gesmoltene pleister-zalf, daar deze nog veel beter is.

Wanneer aan de voeten of boven de wond veel gewel is moet het been geheel bedekt worden met de pleister en behoeft alsdan enkel de plaats der wond dagelijks ververscht te worden, het overige kan 2 à 3 dagen blijven liggen.

Alle brandwonden, steken, snijden of klemmen van nagels genezen zeer spoedig en wordt met deze pleister in een paar dagen van de pijn geheel ontnomen.

Voor Rheumatiek, zoo de pijn plaatselijk is, neemt men een groote pleister en laat die 4, 6 à 8 dagen daarop liggen, is de pijn dan nog niet verdwenen, alsdan nog een nieuwe. Nog beter is het eerst de pijnlijke plaats met de roode balsum bij het vuur goed in te wrijven, en dan een pleister er over leggen.

Ook voor zwakte of koude op de borst is deze zalf uitsluitend aan te prijzen, alsmede voor exteroogen, wanneer men ze met afgaande maan eerst zooveel mogelijk afsnijdt evenwel zorgende dat ze niet bloeden.

Ten einde deze pleister jaren lang te kunnen bewaren bevrijde men die zooveel mogelijk voor den invloed der lucht, verliezende anders haar kleur hoewel niet geheel haar kracht.

„) Wij cursiveeren. Red.

Is de pleister droog geworden dan smeer men een weinig olijf-olie er over heen en een weinig warmen dan is de pleister weer goed.

Door dit voorschrift nauwkeurig te volgen, zullen vele lijders en lijderessen een zekere en spoedige genezing ondervinden en de verspreider van dit wonder krachtig middel dankbaar indachtig zijn.

Indien er gevallen voorkomen dat de wonden onder de pleister grooter worden zoo is dit een bewijs dat de kwade stof daarheen trekt en moet dit ons geen bezorgdheid baren. Het spreekt van zelf, dat zulke lijders een goed dieet moeten in acht nemen en geen sterken drank drinken wat natuurlijk bij alle wonden in acht genomen moet worden.”

RECHTSZAKEN.

Onbevoegde verkoop van geneesmiddelen.

De veldwachter v. d. W. had in Franeker gekocht bij mej. J. F. 30 g. Chloras kalieus en een tube aspirine en bij den heer E. 100 g. kina-druppels van Dr. de Vrij en eveneens een tube aspirine; daarop had hij beiden verballiseerd. De eerste beklagde was niet verschenen, tegen wie verstek werd verleend. Op een vraag van den Kantonrechter, wie de vervaardiger der aspirine was, antwoordde de getuige, dat de eerst gekochte van Brocades en Stheeman, de tweede van Bayer waren. De Kantonrechter deed den tweeden bekl. opmerken, dat hij dat niet verkoopen mocht, of vindt u van wel? zoo vroeg hij. Bekl. antwoordde, dat de verkoop van dergelijke middelen algemeen plaats heeft en hij had ze niet als geneesmiddel (sic!) verkocht. „Ja”, vervolgt hierop de Kantonrechter. „in het buitenland draagt de portier van het hotel en de Ober ze bij zich en verkoopen ze het”. Het O. M. eischte voor iederen bekl. 5 gld. boete of 5 dagen hechtenis. *De Kantonrechter vond het feit echter niet zoo ernstig. Hij oordeelde dat, als er iemand pijn in het hoofd had, aspirine bij de hand moest zijn. Hij vond den verkoop dan ook een nuttige en goede daad en sprak in beide gevallen beklagden vrij.*

Zelfs niet de laagste boete, die de wet eischt, neen, een prijsje zal de straf zijn voor deze overtreders van de wetten des lards. De misselijke leugen van den beklagde, dat hij de aspirine, enz. niet als geneesmiddel heeft verkocht, schijnt zonder commentaar als waarheid aanvaard te zijn.

(Ph. Weelbl.)

Een ander oordeel.

De kantonrechter te Goes heeft P. A. S. uit Krabbendijke wegens het verkoopen van geneesmiddelen zonder daartoe bevoegd te zijn veroordeeld tot f 200.— boete subs. 2 maanden hechtenis.

De bekende Mevr. H.

De kantonrechter te Zwolle heeft vonnis gewezen in de zaak van de Rotterdamse kruidkundige (zie ons vorig no.), die aldaar, geassisteerd door een arts, zitdagen hield en veroordeelde haar tot een geldboete van f 300.— De eisch luidde twee maanden hechtenis.

Een wonder-dokter veroordeeld.

Kjai Pented van Kalasan, die onlangs zich vermaard heeft gemaakt door zijn suggestieve genezingen, is door het landgerecht te Djokja tot

5 dagen veroordeeld wegens het verspreiden van een bericht, dat een besmettelijke ziekte de streek zou aantasten en men zich slechts door de door hem te geven „sjarats” (afweermiddelen) daartegen zou kunnen beschermen.

De desa-lieden, die aan zijn woorden zeer veel waarde hechten, kwamen weer bij drommen bij den doekoen, totdat de politie er achter kwam en de zaak voor het landgerecht bracht. (N.R.C.)

CORRESPONDENTIE.

N. A. K. te Z. Dank. Zooals gij wel dacht, zijn wij over alle toestellen van Wijnberg dezelfde meening toegedaan.

Toen wij ook van andere zijde op de advertentie opmerkzaam werden gemaakt, heeft de Secretaris onzer Vereeniging aan het Bestuur der betreffende Maatschappij daarop de aandacht gevestigd en ontving, tot ons genoegen, hierop het volgende antwoord van den Algem. Secretaris: „De buiten mijn voorkennis opgenomen advertentie heeft ook mijn bevreemding en ergernis opgewekt. Ik heb den advertentie-exploitant reeds gewezen op deze afwijking in onze overeenkomst.”

Ook bij een ander blad heeft ons protest succes gehad.

Gij ziet het, men houdt wel rekening met ons optreden en dat geeft ons moed.

A. M. te Z. De kennisgeving van uw aangegevend stuk bereikte ons eerst 25 Februari met de laatste postbestelling, zoodat wij eerst 27 dezer in het bezit daarvan kwamen toen ons Maandblad bijna persklaar was.

Daar de inhoud van uw schrijven een nieuw onderzoek onzerzijds noodzakelijk maakte, moet uw protest tot het volgende no. blijven liggen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Kruschen Zout.

Sedert wij, in het Maandblad van December 1926, dit zout behandeld hebben, gaat de reclame daarvoor, met grootere en kleinere, eigenaardig geïllustreerde annonces voortdurend voort, waarbij telkens genezen wordt op het voordeel „Gezondheid voor een cent per dag”. Wij zien ons derhalve genoodzaakt een gedeelte van het artikel in het genoemd Maandblad hier nogmaals te laten volgen:

Het zout is geen geheimmiddel, tenminste de samenstelling staat vermeld op de doos, waarin het fleschje bevat is en waarin tevens de gebruiksaanwijzing, in velerlei talen voorkomt.

De analyse wordt aldus opgegeven: *Natrium-sulfaat, natriumchloride, magnesiumsulfaat, joodkalium, kaliumsulfaat, kaliumchloride en citroenzuur*. Inderdaad vond de heer N. Kulemans de meeste bestanddeelen aanwezig, behalve joodkalium, een stof, die door een ervaren chemicus, zelfs in geringe hoeveelheid, gemakkelijk is aan te toonen en die tevens tot de meest werkzame van het geheele mengsel moet worden gerekend.

De overige bestanddeelen, betiteld als „het beste urineafscheidend laxeremiddel” zijn zeer bekende stoffen, waarvan de wonderwerking, door „Opa” Kriuschen beloofd, zich wel tot die van een laxans zal bepalen.

Daarbij moet niet over het hoofd worden gezien, dat de enorme reclame en de mededeeling „een cent per dag” een indirect gevaar opleveren: Bij de zoo zeer verschillende kwalen, waarvan beterschap wordt beloofd, kan het ongetwijfeld voorkomen, dat het niet tijdig inroepen van doelmatige hulp de genezing vertraagt.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam. C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.
Berichten: Gezondheidsraad - Geheimmiddelen (Tarief van invoerrecht).
Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Heil-Instituut Walraven.
Uit de Pers: Specialité en Speciaal-praeparaat.
Ingezonden: Protest van Mijnhardt.
Rechtzaken: Hooge Raad. — Magnetiseur. — Snoep
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: De geheime kwalen der menschheid.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuw lid is toetreden: Dr. E. Smits te Galang. N. O. I.

BERICHTEN.

Gezondheidsraad. Verschenen is No. 2 van de Verslagen en Mededeelingen, betreffende de Volksgezondheid. Voor onze lezers bevat deze geen bijzonder te vermelden wetenswaardigheden.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten. De minister van financiën heeft ingetrokken de gedane aanwijzing als geheimmiddel van Bilivalpillen (Ingelheim) en de aanwijzing van geheimmiddelen aangevuld met Entfettungstabletten dr. August Lingner; Supremadruppels.

(Stct.).

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Vervolg.

PURGEN DR. BAYER.

Reclame: Het nieuwe ideaal purgeermiddel (voor volwassenen).

Fabrikant niet vermeld. Volgens Gehe's Codex 1926: Dr. Bayer & Co.'s Chemische Fabrik, Budapest.

Uitkomsten van het onderzoek: Glazen buisje met roomkleurige tabletten, aan een zijde gemerkt „Purgen”, aan de andere zijde „Bayer”. De tabletten zijn hard en smaken zoet. Het gemiddeld gewicht is 250 mg. De tabletten bevatten 41,7% phenolphthaleïne of per tablet ca. 100 mg. en zijn bereid met saccharose en talk.

VENO'S LICHTNING COUGH CURE.

„The ideal family remedy.” Tegen verkoudheid, heeschheid, bronchitis, kinkhoest, enz. enz. Fabrikant: Veno Drug Co. (1925), Ltd., Manchester.

Uitkomsten van het onderzoek: Bruin, zwak zuur reagerend stroopje. In het destillaat konden alcohol en chloroform aangetoond worden. Door uitschudden zoowel van de aangezuurde als van de alkalisch gemaakte vloeistof werd een kristallijne stof afgescheiden, die door sublimatie te zuiveren was. De identiteit der substantie kon echter niet nader worden vastgesteld.

MIDDEL TEGEN ASTHMA.

Omtrent de herkomst van het drankje werd opgegeven: „Prepared at the Laboratory of the Frontier Asthma Co.” De prijs van een hoeveelheid van 200 cm.³ bedroeg f 12,50. Ons werd een monster van ca. 40 cm.³ ter analyse aangeboden. Gebruiksaanwijzing onbekend.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bestaat uit een bruine waterige vloeistof, waarin werden aangetoond de aanwezigheid van kalium, jodide, arseen en coffeine, terwijl quantitative bepalingen ons de volgende gehaltecijfers gaven: 15,5 pCt. kaliumjodide, 1,0 pCt. coffeine en 0,02 pCt. arseentrioxiede. Een gering bezinsel bevatte schimmelsporen en (vermoedelijk als toevallige verontreiniging) fragmenten van zoethoutwortel en enkele lycopodiumkorrels.

Oordeel: Als middel tegen asthma bevat deze drank dus kaliumjodide, terwijl daarnaast een niet geheel te verwaarlozen, zij het ook in den regel ongevaarlijke, hoeveelheid arsenicum aanwezig is. Dit laatste is toch reeds voldoende, om het ongecontroleerde gebruik van dezen drank bedenkelijk te achten.

FEBRIFUGO No. I (3de Dil.).

RIMEDI MATTEI.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Zeer kleine witte korrels, met het gewone uiterlijk van homeopathische granules.

Zij zijn zoet van smaak en bereid uit suiker en zetmeel. Werkzame bestanddeelen konden niet worden aangetoond.

KLINKERS, HOEST- EN KEELPIJNBALSEM.

Fabrikant: Laboratorium Klinkers, Gebr. Spaan & v. d. Graft, Amsterdam.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Gele, het uiterlijk van borstplaat bezittende massa, die naar (verharste?) pepermuntolie riekt. De massa lost gemakkelijk in water op tot een gele, zwak opalescerende, heldere vloeistof, die neutraal reageert.

Aangetoond werd, behalve pepermuntolie (door den reuk), slechts saccharose en een weinig eener gele teerleurstof.

Het gehalte aan saccharose bedraagt ongeveer 91 pCt., aan water 9 pCt.

Oordeel: Overbodig.

NATUREL.

Fabrikant: Laboratorium Klinkers, Gebr. Spaan & v. d. Graft, Amsterdam.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Donkerbruinroode vloeistof, verpakt in „Haarlemmerolie fleschjes”.

Zij riekt naar pepermunt- en cajeputolie; bij staan verzamelt zich aan de oppervlakte een laagje eener olieachtige vloeistof, terwijl de onderstaande vloeistof helder wordt. De vloeistof bevat alcohol en reduceerende suiker en bezit alle eigenschappen van zoeten (Malaga) wijn. Alkaloiden, anthrachinonderivaten of met ijzerchloride reagerende stoffen konden niet aangetoond worden.

„Naturel” is vermoedelijk Malaga-wijn, waaraan vluchtige oliën, althans pepermunt- en cajeputolie zijn toegevoegd.

MIDDEL TEGEN ASTHMA

van het Staphorster Boertje.

Lichtgeel poeder, dat zoetig, daarna bitter smaakt.

Het poeder blijkt te bestaan uit zoethoutpoeder, alsentoppen, calciumphosfaat en natriumbicarbonaat.

Vergelijk voor verdere preparaten van het Staphorster Boertje Mededeelingen No. 4 blz. 65 en volgende. (Mbl. Augs. en Sept. 1923).

ONDERZOEK VAN EEN AANTAL

A. M. POEDERS.

Fabrikant: A. M. Mijnhardt te Zeist.

Samenstelling: Niet vermeld.

Al deze poeders komen verpakt in doosjes van 6, 12 of 24 stuks in den handel. In het geheel bestaan er 14 soorten. De doseering is uiterst

slordig. De onderzochte monsters zijn alle afkomstig uit doosjes, welke ieder 6 stuks inhouden.

WORMPOEDERS.

Fijn, wit, eerst zoet en daarna bitter smakend poeder. Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 450, 460, 465, 480, 485 en 500 mg.

Aangetoond werden: santonine, phenolphthaleïne en melksuiker. De hoeveelheden der twee eerstgenoemde bestanddeelen zijn onderscheidenlijk ongeveer 25 en 50 mg. per 500 mg. poeder.

ZUURPOEDERS.

Lichtrose poeder, met reuk naar venkelolie.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 735, 790, 865, 900, 910 en 910 mg.

Het poeder bestaat vermoedelijk uit calciumcarbonaat, magnesiumoxyde en rhabarberpoeder.

RHEUMATIEKPOEDERS.

Fijn, wit, reukeloos en zuur smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 435, 435, 460, 510, 585 en 645 mg.

De poeders bestaan uitsluitend uit acetylsalicylzuur.

VERKOUDEIDSPOEDERS.

Fijn, wit, reukeloos en zuur smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 490, 500, 560, 615, 670 en 735 mg.

Aangetoond werden acetylsalicylzuur en melksuiker en wel in de verhouding van ongeveer 80 tot 20.

KOORTSPOEDERS.

Fijn, wit, reukeloos, bitter smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 395, 475, 485, 500, 505 en 510 mg.

Aangetoond werden: kinine, antipyrine, zwavelzuur en melksuiker.

Aan kininesulfaat is ongeveer 25 pCt. aan antipyrine ongeveer 15 pCt. aanwezig.

ZENUWHOOFDPIJNPOEDERS.

Fijn, wit, reukeloos, zwak zoet en daarna bitter smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 410, 455, 460, 470, 560, 565 mg.

Aangetoond werden: acetanilide en melksuiker. Aan acetanilide werd ongeveer 46 pCt. gevonden.

LAXEERPOEDERS.

Fijn, grijsgroen, naar venkel riekend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 395, 525, 555, 565, 580 en 665 mg.

Aangetoond werden: de bestanddeelen van samengesteld zoethoutpoeder (groene poeder), benevens phenolphthaleïne.

Van deze laatste stof bleek ongeveer 40 pCt. (dus per poeder van 500 mg. plm. 200 mg) aanwezig te zijn.

MAAGPOEDERS.

Lichtroodbruin, reukeloos poeder, dat naar natriumbicarbonaat smaakt.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 350, 390, 420, 495, 520 en 525 mg.

De poeders zijn ongeveer samengesteld uit 10 pCt. basisch bismuthnitraat, 50 pCt. natriumbicarbonaat en verder rhabarberpoeder en melksuiker.

STOPPOEDERS.

Lichtbruin, naar kaneel riekend en smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 380, 425, 495, 675, 780 en 790 mg.

Aangetoond werden: tannine, eiwit, kinine en kaneelpoeder. Aschgehalte: 2,86 pCt. Microscopisch werden in het poeder bovendien in vrij groote hoeveelheid gevonden eigenaardige schubben of schildharen. Na vergelijking met herbariummateriaal kon worden vastgesteld, dat deze schubben identiek zijn met die, welke voorkomen op de bladeren en jonge stengels van *Croton Eluteria* Benn. De aanwezigheid van opperhuidcellen met in de wanden geïncrusteerde oxalaatkristalletjes bewees, dat we hier inderdaad met gepulveriseerde jonge stengels van bovengenoemde plant te doen hadden.

In een ander pakje „stoppoeders” van hetzelfde fabrikaat waren echter noch de karakteristieke schubben, noch fragmenten van ouderen *cas-carilla*-bast te toonen.

De poeders bestaan waarschijnlijk uit tannalbumine, kininetannaat en kaneelpoeder en soms *cas-carilla*.

HOESTPOEDERS.

Grauwwit, naar bicarbonaat en daarna zwak zoetsmakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 425, 460, 490, 535, 610 en 745 mg.

Het poeder bestaat uit een mengsel van codeïne, natriumbicarbonaat (20 pCt.) en melksuiker met een kleine hoeveelheid poeder van braakwortelbast.

HOOFDPIJNPOEDERS.

Fijn, wit, reukeloos en bitter smakend poeder.

Het netto gewicht van de 6 poeders bedraagt resp.: 450, 535, 540, 555, 595 en 605 mg.

Aangetoond werden: antipyrine, phenacetine en coffeïne. Aan antipyrine is ongeveer 80 pCt. aanwezig.

KIESPIJNPOEDERS.

Samenstelling: Niet vermeld.

Ter onderzoek werd ontvangen één poeder.

De kiespijnpoeders bestaan uit een mengsel van acetylsalicylzuur en phenacetine. Gevonden werd, bij later aangekochte poeders, 80 en 83 pCt. acetylsalicylzuur met 20 en 17 pCt. phenacetine. Het netto gewicht der poeders wisselde van 420 tot 580 mg.

GRIEP- EN INFLUENZAPOEDERS.

Samenstelling: Niet vermeld.

De 6 poeders uit één pakje hebben een netto inhoud van 325, 440, 465, 525, 600 en 670 mg.

Aangetoond werd acetylsalicylzuur. Bij quantitative bepaling bleek, dat de griep- en influenzapoeders geheel en uitsluitend uit genoemd zuur bestaan.

PIJNSTILLENDE POEDERS.

Samenstelling: Niet vermeld.

De 6 poeders uit één pakje hebben een netto gewicht van 415, 430, 510, 550 en 585 mg.

De poeders bleken gelijk van samenstelling te zijn als de onderzochte „Kiespijnpoeders A. M.” Zij bestaan uit een mengsel van ongeveer 83 pCt. acetylsalicylzuur en ongeveer 16 pCt. phenacetine.

HOESTTABLETTEN VOOR KINDEREN.

Samenstelling: Niet vermeld.

De tabletten bevatten ongeveer 4 mg. anti-moonsulfide per tablet en verder suiker, zoethoutwortel en ongebuild tarwemeel.

HOESTTABLETTEN VOOR VOLWASSENEN.

De tabletten bevatten per stuk ongeveer 2 mg. codeïne en verder natriumbicarbonaat, *Ipecacuanha*-wortel, suiker en een weinig *tragacanth*.

KEELPIJN- en TABLETTEN.

De tabletten bestaan uit suiker, menthol en formaldehyde (paraformaldehyde?). Van het aldehyde is een hoeveelheid overeenkomende met plm. 2 mg. formaldehyde per tablet aanwezig. Bovendien werden reacties op boorzuur en op natrium verkregen.

Oordeel: Zooals bij vroeger onderzoek ook is gebleken, bevatten de preparaten van Mijnhardt bekende geneesmiddelen, waarvan de klakkelooze toediening soms ongewenste gevolgen zou kunnen hebben. Het belangrijkste gevaar schuilt echter daarin, dat hier, hetzij door den patiënt, hetzij door den verkoper, op grond van een feitelijk bestaand of vermeend symptoom, middelen worden toegepast, zonder dat de te gronde liggende ziekte wordt herkend. Dat dit voor den patiënt groote schade kan opleveren, behoeft geen betoog, voor de maatschappij dreigt daarnaast het gevaar, dat infectieziekten op deze manier onherkend blijven.

(Wordt vervolgd).

Heil-instituut Walraven.

Rotterdam wemelt van kwakzalvers, die hun funest bedrijf niet onder stoelen en banken schuiven, maar openlijk voor hun zaak uitkomen. Sommigen werken onder z.g. toezicht van een arts, en valt het moeilijk hen voor den strafrechter te brengen, anderen vinden ook dat onnoodig.

't Is ons plan aan dit optreden, wanneer wij in het bezit zijn van de noodige gegevens, een meer uitvoerige bespreking te wijden. Op het oogenblik wenschen wij ons te beperken tot het instituut, welks naam wij hierboven vermelden. En die wel naar aanleiding van het feit, dat in de *Haagsche Courant* van 3 Maart j.l. (ons welwillend van verschillende zijden toegezonden, waarvoor onzen dank), bijna een geheele bladzijde gevuld is met „Dankbetuigingen, verklaringen van doktoren en predikanten”.

Het instituut meldt zich daarin aan als „Heil-instituut Walraven”. Speciaal-behandeling van chronische ziekten onder eerste klas medisch toezicht van arts met binnen en buitenlandsch diploma” en geeft dan verklaringen omtrent wonderbaarlijk genezen lijders, o.a. aan open beenen, verdooving en verlamming van armen en beenen, jarenlange doofheid, ernstig heuplijden, eczeem, allen gevallen waarbij de hulp van den geneesheer geen baat bracht. Het is voor den denkenden mensch te mooi om zoo maar voetstoots als waar aan te nemen en het instituut is wel zoo verstandig al die verklaringen met initialen ondertekend te doen opnemen, waardoor ons de mogelijkheid tot nader onderzoek onthouden wordt.

Wel staat in de reclame:

„De origineele dankbetuigingen, de verdere „verklaringen en de foto's zijn in ons instituut „ter inzage”, maar wij zullen geen moeite doen om ons die inzage te verschaffen. Geleerd door ervaring, weten wij wat wij van al die fraaie attesten te wachten hebben. Nogmaals gezegd: ze zijn te mooi om ze niet op gelijken lijn te stellen met de ons bekende talrijke kwakzalversattesten.

Dit moet toch, dunk ons, iedereen inzien, die ze leest.

Dat wij niet alleen ten opzichte van het instituut minder goede gedachten hebben, moge

blijken uit een schrijven, dat een der ons toegezonden exemplaren van de *Haagsche Courant* vergezeld. Aan dit schrijven ontleenen wij het volgende:

Ik heb zeer veel nieuws voor U. In de Vierambachtstraat is een Heilinstituut „Walraven”. Zeker de politie heeft er tegen gewaarschuld, doch slaapt nu schijnbaar rustig en ziet niets meer. Reuzen advertentie's, zooals ik er U een zend, worden geplaatst en het volk stroomt en offert gaarne; immers „Mundus vult decipi decipiatur ergo” maar waar zulk een geschreeuw is, moest daar niet extra worden toegezien? Ik weet dat daaraan verbonden was Dr. Anrooy, dit stond op de deur; de elektrische behandeling doet Walraven, de man die met geld wonderen doet maar kan hij met zijn geld ook het gezag buiten de deur houden?

Immers neen! Als men maar wil opletten van de overheid! Op de deur staat v.h. Dr. Anrooy. Mijnheer heeft geen arts en toch werkt hij maar rustig. Worden ooit patiënten aangehouden door de recherche, worden ze ooit gecontroleerd?

Schijnbaar den laatsten tijd niet, of gelooft ook de politie, dat deze man werkelijk wonderen verricht en dat zulk een man geen arts noodig heeft voor controle? Waar blijven de oorzaken, die toch wel weten hoe gevaarlijk een ondeskundige oorbehandeling is langs elektrischen weg? Waar blijven de zich verantwoordelijk stellende Specialisten voor Syphilitische ziekten, die weten hoeveel kwaad schijnbaar genezen geslachtskranken kunnen doen aan de Maatschappij en het nageslacht en directe omgeving? Waarom wordt niet gewaarschuld tegen deze ondeskundige behandeling der geslachtsziekten met patent-medicijnen en elektrischen stroom zonder deskundig bloedonderzoek en Microscopische controle? Waarom niet gedaan als de Vereeniging voor slechthoorenden? Dat zijn werkers die waarschuwen openlijk tegen bekende kwakzalvers, jammer dat ook die bond Walraven nog laat voortgaan met kwakzalveren op oorgebied. Hoe lang blijven zij, die kunnen voorkomen, slapen? Kom schuddt ze door uw propagandablads en relatie's wakker. Mijn stem gaat niet uit tegen onbevoegd, liever gezegd, wettig onbevoegde genezers, als ze maar geneeskunst bezitten, maar gaat tegen humbug, reclamemakers en woekeraars die de arme kranke stommelingen uitzuigen zonder hen iets hulp te geven. Een drogist die 'n flacon Abdy-siroop afgeeft krijgt rechercheur op zijn dak en boete en een handige kwakzalver, die een artsnaam koopt of huurt of een poosje in dienst neemt en dan later zet, voorheen of Wijlen Dr., die of die, werkt vrij!!

N.B. Wij kunnen er zoo weinig aan doen, zolang het niet *bezenis*, dat de arts niets anders dan stroopop is, hetgeen wij, voor de meeste gevallen, gretig aannemen. Ook voor de autoriteiten is het moeilijk. Vermelding van de bezwaren, zooals hierboven is aangegeven, kan misschien het doel nader brengen.

UIT DE PERS.

Specialité en Speciaalpraeparaat.

In het *Pharmac. Weekbl.* van 10 Maart j.l., wijdt de Hoofdredacteur, Prof. P. v. d. Wielen, de volgende woorden aan dit onderwerp:

„De specialité vindt in sommige handelskringen warme verdedigers. Dit gaat zelfs zoover, dat men haar, zij het ook onder zeker voorbehoud, een zegen voor de zieken noemt. Wanneer men haar elke verdienste, behalve die der reclame, durft te ontzeggen, dan krijgt men mededeelingen te hooren over de wetenschappelijke wijze, waarop in sommige geneesmiddelfabrieken gezocht wordt naar nieuwe geneesmiddelen en over de voorzorgen, die genomen worden, voordat men de in de scheikundige proeflaboratoria gevonden verbindingen als geneesmiddel aan artsen in handen geeft.

Dit alles heeft niets met de specialité te maken.

De specialité is een mengsel van bekende geneesmiddelen, meestal bereid naar een bestaand voorschrift, dat met in den regel zeer overdreven mededeelingen aan geneeskundigen en publiek door handige reclame wordt opgedrongen.

Bij de behandeling van zieken in een omgeving, b.v. in een ziekenhuis, waar controle op de werking van geneesmiddelen mogelijk is, wordt van de specialité geen gebruik gemaakt.

Geheel iets anders is het speciaalpraeparaat. In den regel is dit een enkelvoudig geneesmiddel, dat, langs zooveel mogelijk wetenschappelijke weg gevonden, met een juiste opgave van samenstelling en eigenschappen, den geneeskundige wordt aanbevolen, om bij bepaalde aandoeningen, in den regel ter vervanging van een reeds bestaand middel, te worden aangewend, daar het bepaalde eigenschappen kan bezitten, waardoor het zich van overeenkomstige middelen gunstig onderscheidt. Deze middelen worden wel in de ziekenhuizen voorgeschreven en zijn, wanneer de mededeelingen van den fabrikant worden bevestigd, dikwijls waardevolle aanwinsten voor onzen geneesmiddelschat. Ze vinden na korteren of langeren tijd een plaats in onze Pharmacopeeën.

Nimmer zal de strijd tegen de specialité ontfaan in een strijd tegen het speciaalpraeparaat en het valt zeker te verwonderen, dat de fabrikanten van sommige speciaalpraeparaten medegaan met die der specialités, wanneer dezen trachten, wettelijke maatregelen tegen kwakzalversmiddelen en specialités niet ingevoerd te krijgen. Dit samengaan verheft de specialité tot iets, wat het niet is, en vermindert de kans van het speciaalpraeparaat, om volkomen tot zijn recht te komen.

Het meerendeel der als nieuw aanbevolen geneesmiddelen is specialité; hun aantal leidt de aandacht af van mogelijk zeer bruikbare speciaalpraeparaten; de wijze, waarop specialités somtijds worden aanbevolen, is zoodanig, dat men er door in den waan kan gebracht worden, dat men met een nieuw speciaalpraeparaat heeft te doen; het afkeurend oordeel, dat van bevoegde zijde over dergelijke misleidingen wordt uitgesproken, slaat niet zelden terug op geneesmiddelen, die een nader onderzoek ten volle waard zouden zijn; de specialité staat daarom een rationeele ontwikkeling der pharmacotherapie in den weg.”

INGEZONDEN.

Aan de Redactie van het Maandblad, blad, uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, Amsterdam, In het laatste Februari-nummer van het Maandblad, uitgegeven door de Vereeniging te

gen de Kwakzalverij, hebt U gemeend eenige beschouwingen te moeten opnemen over de uit mijn fabriek afkomstige kiespijntabletten. Deze beschouwingen bevatten voor den geregelden lezer van Uw maandblad geen enkel nieuw element. Zij zijn een gevolg van het door U in navolging van het Pharmacotherapeutisch Instituut ingenomen standpunt, dat elk geneesmiddel, ook bij influenza, gevatte koude, hoofdpijn, aangezichtspijn, slechts op medisch advies mag worden ingenomen, een standpunt, dat blijkens de praktijk steeds meer en meer als verouderd kan worden aangemerkt. Het duidelijkst wordt dit geïllustreerd door het gebruik van aspirine-tabletten, die overigens door U met mijn kiespijntabletten op een lijn worden gesteld.

Ik zou dan ook geen reden gevonden hebben om terug te komen op de in bovenbedoeld nummer van Uw maandblad opgenomen beschouwingen, waartoe voor mij in casu des te minder aanleiding bestaat, omdat de bewoordingen, waarin zij zijn gesteld, duidelijk laten zien, dat het hier niet gaat om de volgens Uw opvatting bestaande bezwaren tegen het vervaardigen van specialité's door pharmaceutische fabrieken in het algemeen, maar veeleer om aan een blijkbaar bij U bestaand vooroordeel tegen de onder mijn leiding staande fabriek uiting te geven — een genoegen, dat ik U overigens gaarne van tijd tot tijd gun —, ware het niet, dat ik in het hierboven bedoeld artikel een samenstelling van mijn kiespijntabletten vindt vermeld, die niet juist is. Het door den heer Keulemans in deze ingesteld onderzoek moet dan ook als onvolledig en onjuist worden gequalificeerd, daar bedoelde tabletten steeds zijn samengesteld geweest: Uit Acidum aceto salicylicum en Phenacetinum.

Ze bevatten derhalve wel degelijk iets anders, dan de door U genoemde aspirine-tabletten.

Waar ik toch recht heb dat, bij een bespreking in Uw blad van met name genoemde, door mijn fabriek vervaardigde tabletten een samenstelling wordt vermeld, die inderdaad ook juist is, daar vertrouw ik, dat U in het eerstvolgend nummer van Uw maandblad aan dit schrijven in zijn geheel plaatsing zult willen verleen.

A. MIJNHARDT.

Het spreekt als vanzelf, dat wij ditmaal aan den Inzender het recht niet zullen onthouden een rectificatie in ons blad te doen opnemen, daar inderdaad, bij nader onderzoek, gebleken is, dat de kiespijntabletten, behalve Acidum acetosalicylium ook phenacetinum bevatten. Voor onze verkeerde opgaaf (het onderzoek was reeds ten vorige jaren geschied vóór ons het resultaat van het Instituut v. Pharm. therap. onderzoek bekend was maar er was voortdurend geen plaats voor de bespreking) bieden wij onze verontschuldiging aan maar verder gaan wij niet.

Integendeel onze bezwaren tegen de kiespijntabletten zijn nog gerezen doordat wij 't gebruik van phenacetine, zonder medische controle, lang niet onschadelijk achten. De Inzender zal toch ook wel weten dat genoemde stof behoort tot die middelen, waarvan in de Pharmacopee een grootste gift per keer en per etmaal is aangegeven.

Het overige van het schrijven laten wij onbesproken. De aantijgingen daarin laten ons koud. Reeds herhaalde malen hebben wij geschreven op welke gronden onze bezwaren tegen het

optreden van den fabrikant Mijnhardt berusten en wij zouden die hier opnieuw kunnen opnoemen maar wij meenen ditmaal te mogen volstaan, met te verwijzen naar het slot van de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek in dit no., op een andere plaats, vermeld.

Wij sluiten ons geheel daarbij aan, onder uiting van onze verwondering, dat er apothekers gevonden worden, die, na kennismaking van deze mededeelingen, nog bereid zijn, als helpers van Mijnhardt op te treden. RED.

RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

De procureur-generaal bij den Hoogen Raad heeft geconcludeerd tot verwerping van het cassatieberoep van den officier van justitie te Maastricht tegen het vonnis van de rechtbank aldaar, waarbij V. M. E. W. is ontslagen van rechtsvervolgning. Aan W. was ten laste gelegd overtreding van de wet regelende de uitoefening der geneeskunst.

Arrest 23 April. (N.R.Ct.).

Voor het kantongerecht te Haarlem is behandeld een zaak tegen een magnetiseur. Hem werd ten laste gelegd, dat hij twee menschen, die lijdende waren aan zenuwen aan het hart of iets dergelijks, had trachten te genezen door kruiden, waarvoor hij hen f 5.— had laten betalen. De diagnose had hij gesteld door de menschen in hun handen te wrijven of ze in de oogen te kijken. Hij werd gestraft met twee geldboeten van f 300, subs. 30 dagen hechtenis. (N.R.C.).

Snoep.

In ons vorig no. is, in deze rubriek, een vonnis opgenomen, (door ons ontleend aan enkele bladen), waarin bericht werd, dat P. A. S. uit Krabbendijke veroordeeld was, wegens het verkoopen van geneesmiddelen zonder daartoe bevoegd te zijn.

Naar de heer Ambtenaar v. h. Op. Min. bij de Kantongerechten in het Arrond. Middelburg, Mr. Wilbrennick, ons welwillend mededeelt, is dit bericht eenigszins onjuist. P. A. S., koopman te Krabbendijke werd n.l. niet wegens het onbevoegd verkoopen van geneesmiddelen, doch wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst (speciaal van reumatiek maakt hij werk) gepaard met verkoopen van smeersels en drankjes, à f 5.— per potje en fleschje!, door den Kantonrechter te Goes veroordeeld tot twee geldboeten van f 200 of 2 m. twee maanden hechtenis. Snoep is een avonturier en kwakzalver van de slechtste soort; hij zal in den loop dezer maand wederom terechtstaan en werd ook onlangs door den kantonrechter te Zevenbergen en door de Bredasche rechtbank wegens soortgelijke overtreding veroordeeld. Hij oefent zijne practijken meest buiten Zuid-Beveland uit: daar kent men den oplichter te goed.

Bovenstaande mededeelingen van den Heer Ambt. v. h. Op. Min. zijn in hoofdzaak door Z. Ed. Achtb. gezegd in zijn requisitoiren ca. Snoep.

In een nader schrijven laat Mr. W. zich nog aldus uit: „Thans wil ik daaraan nog toevoegen dat S. een gelukszoeker is: hij was behalve kwakzalver in de laatste jaren leurder met manufacturen, goudsmid, boekhandelaar, colporteur van „christelijke” lectuur enz.

CORRESPONDENTIE.

J. J. B. te B. De gezonden middelen worden in onderzoek genomen. Wanneer het resultaat bekend is, volgt de bespreking in het Maandblad.

P. te N. Wij betuigen u onzen dank voor de toezending van de Volks-Editie en het Nieuwsblad van het Noorden. Dit zijn juist bladen, die wij noodig hebben om te weten te komen, wat er alzoo in de Provincie gekwakzalverd wordt. Het viel ons op dat, terwijl er in de groote bladen, o.a. Telegraaf en Handelsblad aangekondigd wordt, dat het Staphorster boertje zitting houdt met medewerking van een arts, deze laatste mededeeling ontbreekt in de advertentie van de Volks-Editie. Zou deze hulp te Assen niet noodig zijn?

Mej. G. te E. In de mededeelingen van het Inst. v. Pharm. Therap. onderzoek, no. 8, bl. 93, is het volgende opgenomen:

„Vieto Crème is vermoedelijk een mengsel van Calciumsulfide, Calciumcarbonaat, zetmeel en water gearomatiseerd met geraniumolie. Verder is nog wat benzoëzuur aanwezig.

Door een arts werd de aandacht v.h. Inst. gevestigd op de nadeelige werking, die van sommige middelen uitgaat. Zelf had hij bij een patiënte ernstige huidverbranding na toepassing van een depilatorim waargenomen. Ook werd in de dagbladen gewezen op waarschuwingen, die van uit N. Amerika gegeven werden voor de toepassing van Cosmetische middelen.”

Dit moet u tot voorzichtigheid aanmanen. Kosten zijn aan onze adviezen niet verbonden.

D. H. te H. De Maandbladen betreffende Antifellin zijn u toegezonden. Dat Hochfrequent-apparaat kennen wij niet en gelooven ook niet, dat de bespreking bij ons thuis behoort. Ovomaltine, alhoewel met zeer veel ophef aangekondigd, rekenen wij niet tot de kwakzalversmiddelen.

R. H. P. F. te V. Dank voor de gezonden Prov. N. Brab. Ct. In de Maandbladen van Oct. en Dec. 1927 en van Jan. en Febr. van dit jaar hebben wij o.i. voldoende tegen het Instituut voor diaetetik en zelfgenezing gewaarschuwd.

J. W. te L. Wij danken u voor uwe interessante mededeelingen. Dat optreden van dien Lappe gaat, ook o.i., alle perken te buiten en het is ook ons raadselachtig, waarom aan dit bedrijf geen paal en perk wordt gesteld. Zoodra het resultaat van het onderzoek van de kruiden bekend is, komen wij op deze zaak terug. Inmiddels zullen eventueel nadere gegevens ons zeer welkom zijn.

Mr. W. te M. Onder dankbetuiging voor uwe zeer gewaardeerde medewerking, houden wij ons verder aanbevolen.

Red. „Volksgezondheid” te Z. Dank voor het gezonden artikel. Wij hopen er in het volgend no. plaats voor te vinden.

v. S. te s-G. Wij zijn u erkentelijk voor de toezending van de brochure over de Magnetische geneeswijze. 't Is erg. Wij komen er op terug.

De reclame betreffende het boekje van Akker, in ons vorig no. besproken, is wel degelijk ont-

leend aan de Rotterdamsche Dameskroon. Komt zij ook in de Haagsche voor?

— Het jaarverslag van de Gezondheidscommissie te 's Gravenhage over 1927 in dank ontvangen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

De geheime kwalen der menschheid.

Nadat wij in ruim vier jaren niets van deze brochure gehoord hadden, blijkt het ons, door welwillende toezending daarvan, (waarvoor wij onzen dank betuigen), dat Nederland ook thans nog niet vergeten is.

Wij zien ons dus genoodzaakt een gedeelte in herinnering te brengen van hetgeen wij in ons no. van Juli 1923 schreven:

Omtrent een boekje onder bovenstaanden titel, geschreven door een Dr. George J. Weber, werd ons van verschillende zijden om inlichtingen verzocht.

Onze taak in deze is niet gemakkelijk; het eigenlijke onderwerp, in het boekje, behandeld, leent zich moeilijk tot bespreking in ons blad, dat algemeen verspreid — en door personen van allerlei leeftijd gelezen wordt en daarbij komt nog, dat door ons officieel gevraagde inlichtingen omtrent den persoon van den geneesheer Weber en het door hem bestuurde medisch instituut, alhoewel welwillend verstrekt, geen voldoende houvast gaven voor een juiste beoordeeling. Inmiddels willen wij terstond verklaren, dat onze indruk, bij lezing van de brochure, alles behalve gunstig was. Ziekten, zooals die waarover geschreven wordt, per correspondentie te behandelen lijkt ons uiterst gevaarlijk en niet het werk van een serieuze geneesheer, die alleen het belang van den lijder op het oog heeft. En toch wordt maar voortdurend beterschap beloofd, waardoor de indruk van kwakzalverij bij ons geheel en al wordt opgewekt.

Verder wordt, evenals in de meesten van dergelijke boekjes, een angstvallige schildering gegeven van de onheilen, die kunnen voortspruiten uit sommige z.g. geheime ziekten, geteekend in zulke schrille kleuren, dat de lezers de wanhoop om het hart slaat, om daarna te wijzen op de zekere hulp, die door het instituut wordt aangeboden.

Wij kennen dat reeds uit brochures, waartegen wij al vroeger gewaarschuwd hebben. Kenmerkend voor de inrichting, welke in het boekje wordt aanbevolen, is de volgende, daarin voorkomende zinsnede:

„In alle gevallen waar de patiënt veraf woont, verdient het aanbeveling steeds betaling vooruit in te sluiten, daar dan met de behandeling onmiddellijk begonnen kan worden”.

Wanneer wij dan verder nog vermelden, dat de talrijke dankbetuigingen niet ontbreken, dan zullen onze lezers begrijpen, waarom ons oordeel geenszins gunstig is en wij de grootste voorzichtigheid aanbevelen.

Het is o.i. waarlijk niet noodig om bij voorkomende gevallen buitenlandsche hulp in te roepen; men stelle vertrouwen in zijn geneesheer en hoede zich daardoor voor veel gevaar.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAM, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Seer-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD

Hoofdartikel: Dubbel werk?

Berichten: Gezondheidsraad.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek — Een boekje van Spoelstra. — Weer twee middelen tegen aambeien.

Ingezonden: De „Hoorkapsule” uit Breslau. —

Middelen van een rondreizenden kwakzalver.

Uit de pers: Kwakzalvers.

Rechtszaken: Eilers. — Aspirine. — Kinadonpels.

Correspondentie.

Dubbel werk?

Van verschillende zijden is ons al eenige malen de vraag gesteld: waarom wij, waar wij dikwijls over plaatsgebrek klagen, zooveel ruimte afstaan aan de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek, die toch vrij algemeen ter kennis van het publiek worden gebracht?

Reeds vroeger hebben wij terloops deze kwestie aangeroerd; het schijnt echter gewenscht daarop nog even terug te komen.

Wat is toch het geval? De meening, dat de mededeelingen vrij algemeen ter kennis worden gebracht heerscht bij ons niet. Wij weten dat deze ruimschoots worden verspreid, dat geneesheeren, apothekers, tal van andere personen en corporaties gratis in het bezit van deze hoogst belangrijke stukken worden gesteld en dat ook — vergissen wij ons niet — deze aan de onderscheidene couranten worden toegezonden.

Maar het groote publiek worden deze raadgevingen voor een groot deel onthouden.

Dit moest, de streng wetenschappelijke mededeelingen daargelaten, anders zijn, vooral wat betreft dat gedeelte, waarin tegen de talrijke kwakzalversmiddelen en twijfelachtige specialités zoo ernstig en met redenen omkleed wordt gewaarschuwd.

En het kon anders zijn, wanneer de couranten wilden medewerken. Menig blad beroept zich op zijn „geneeskundige medewerker”, die inderdaad, dikwijls genoeg, belangrijke beschou-

wingen in dat blad aan zijne lezers aanbiedt. Maar waarom zwijgen deze, waar het de waarschuwingen tegen de kwakzalverij enz. betreft?

Waarom moeten wij, voorzoover wij weten, die waarschuwingen nog steeds te vergeefs zoeken?

Het voorwendsel tegen ons blad, dat onze verklaringen een particulier — geen officieel karakter dragen, gaat hier toch niet op. Het zeer gewaardeerd Instituut is een officieel lichaam.

Hier zou nuttig werk kunnen worden gedaan en zouden wij de zaak in andere handen hebben kunnen laten — maar laten wij over deze kwestie, die door ons reeds zoo vaak aangeroerd is, het stilzwijgen bewaren. Au bon entendeur mi mot suffit.

Zooals wij er op 't oogenblik voor staan, leek het ons gewenscht, ja zelfs plicht, het publiek, dat de Mededeelingen niet onder de oogen krijgt, toch ten deele op de hoogte te brengen van den belangrijken arbeid, door het Instituut, telkens en telkens weer verricht. En dat wel in zijne eigen belang. Wij moeten ons daarbij beperken. Slechts die middelen, waarvan het publiek kennis kan dragen en waartegen wordt gewaarschuwd, kunnen worden behandeld. Slechts de hoofdzaken en resultaten (zonder de zoo leerzame wetenschappelijke besprekingen van de methoden van onderzoek).

Wij hopen daardoor eenigszins in de bestaande leemte te voorzien. Eenigszins maar, wij weten het, lang niet in voldoende mate. Zooveel mogelijk worden maandelijks talrijke exemplaren van ons Maandblad gratis verspreid, maar dit getal moest, in de laatste jaren, wegens de verhoogde drukkosten, aanmerkelijk worden ingekrompen. Dat is jammer. Wie helpt ons daarin verbetering te brengen?

BERICHTEN

Gezondheidsraad. Verschenen is No. 3 van de Verslagen en Mededeelingen, betreffende de Volksgezondheid, bevattende o.a. het Verslag over 1927 van het Bestuur van het Rijksinstituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg).

NEURACETYL.

Reclame: Pijnstillend middel, speciaal bij zenuw-tand- en kiespijn.

Gebruiksaanwijzing: Eén, hoogsten 2 kapsulen met een weinig water na te nemen.

Volgens Gehe's Codex, Nachtrag 1924, bevatten Neuracetyl-capsules: phenacetine, coffeine en antipyrine.

Fabrikant: Dr. Hugo Remmler, A.G., Berlijn.

De naam, vermeld op het etiket der verpakking van de ingezonden capsules is: G. H. Struik, drogist te Almelo. Reeds vroeger werd ons Neuracetyl ter onderzoek aangeboden, doch de beschikbare hoeveelheid materiaal was toen te gering voor een volledig onderzoek. Het etiket van het buisje vermeldde destijds den naam: B. J. van Eysden, drogist te Tilburg. Het doosje, waarin zich nu de capsules bevinden, is beplakt met papier, waarop een monogram: „Dr. H. R.” voorkomt. Vermoedelijk hebben we hier dus te doen met dezelfde Neuracetyl-capsules als waarvan in Gehe's Codex sprake is en worden zij door den fabrikant, Dr. Hugo Remmler, voorzien van de namen der verkoopers aan deze afgeleverd.

Uitkomsten van het onderzoek: Ouwelcapsules, welke ca. 450 mg. van een wit, ten deele kristallijn poeder bevatten. Het poeder is zwak bitter van smaak en weinig oplosbaar in water. In spiritus lost 55 pCt. op. Bij verbranding laat het poeder ruim 37 pCt. asch achter. Het anorganische deel van het poeder bestaat uit magnesiumoxyde met een weinig carbonaat. Het in spiritus oplosbare deel bevat de werkzame bestanddeelen, n.l. phenacetine en coffeine. De aanwezigheid van antipyrine kon niet worden aangetoond.

NOHäSA.

HäMORRHOIDALSALBE.

Fabrikant: Chem. Pharmaz. A.-G., Bad Honnburg.

Samenstelling volgens den fabrikant: Niet vermeld.

Volgens Gehe's Codex zou het werkzame bestanddeel kamferchloralmenthol zijn, terwijl bo-

vendien „kamellosan” (een speciaal bereid kamillenextract) en, als bloedstelpend middel, calciumchloride aanwezig zou zijn.

Uitkomsten van het onderzoek: Nohäsa bevat kamfer, menthol, chloral (hydraat) en wolvet.

POTTER'S ASTHMA CURE.

Fabrikanten: Potter & Clarke, Ltd., London.

Reclame en gebruiksaanwijzing: Voor verlichting en genezing van asthma, hooikoorts, bronchitis, enz. Een theelepeltje vol op een bord aansteken en den rook inademen.

Zie Mededeelingen No. 4, blz. 75. (Mbl. October 1923). De samenstelling van het poeder staat nu vermeld op de verpakking: Stramonii pulvis 40 p.c., Daturae Tatlae Pulvis 30 p.c., Lobelia Pulvis 8 p.c., Lavendulae Flor. 8 p.c., Anisi Fructus 4 p.c., Kalium nitricum 10 p.c.

Uitkomsten van het onderzoek: Het poeder bestaat uit een mengsel van kaliumnitraat met min of meer fijn verdeelde plantenpoeders. Elementen van lavendelbloemen, stramoniumbladeren en anijsvruchten en ook van lobeliakruid werden herkend.

Oordeel: Zie Mededeelingen No. 4, blz. 74, (en Mbl. bovengenoemd). Dit oordeel luidt: „In dit poeder komen bestanddeelen voor, welke ook in vele asthmacigaretten voorkomen, Therapeutische invloed kon dus tijdens een aanval wel worden verwacht”.

(Wordt vervolgd).

De Magnetische Geneeswijze van de oudste tijden tot heden,

door H. SPOELSTRA

en

Haar Recht op Waardeering

door J. J. L. VAN ZUYLEN.

Een boekje met bovenstaanden titel werd kort geleden in den Haag huis aan huis verspreid en ons welwillend toegezonden, met de vraag of wij er mogelijk belang in stelden?

Ons antwoord is bevestigend; in het algemeen wordt toezending van geschriften, die ons, bij onzen strijd, van dienst kunnen zijn, door ons zeer gewaardeerd; wij blijven daardoor op de hoogte van het gevechtsterrein.

Een andere vraag is echter of het bij de beperkte ruimte die ter onzer beschikking staat, geoorloofd is, boekjes van het soort als de bovenstaande (er komen er tegenwoordig zooveel) aan een eenigszins uitvoerige bespreking te onderwerpen? In de meeste gevallen moeten wij ons tot een kort woord beperken en zoo is ook hier het geval.

Onze lezers moeten zich tevreden stellen met het volgende:

In het eerste gedeelte van het boekje, versierd met het portret van H. SPOELSTRA, worden van de ruim 4 bladzijden, drie gevuld met allerlei (meest bekende) verhaaltjes uit vroegere eeuwen en dit schijnt voldoende te zijn om de lezers op de hoogte te brengen van „De magnetische geneeswijze van de oudste tijden”. Voor het „heden” is nog minder ruimte nodig.

Het is SPOELSTRA zelf, die, als vertegenwoordiger daarvan, in één enkele bladzijde optreedt. Wij laten hem hier aan het woord:

„De naam magnetische geneeswijze” danken wij aan Mesmer, die verband zocht tusschen de uitstraling van het menschelijk lichaam en de werking van een staalmagneet.

Ik heb een andere meening over den aard van het werk van den magnetiseur. Wat hij op den patiënt overdraagt is niets anders dan animale electriciteit.

Wat electriciteit eigenlijk is, weten wij niet. Wij

zien de verschijnselen, zien kunnen wij de electriciteit niet.

Nu is het een algemeen bekend feit, dat er verschillende soorten electriciteit bestaan. Een gelijkstroommotor van 220 Volt loopt niet op een draaistroom van 220 of 380 Volt. Alle onderdeelen van zoo'n motor zijn met veel zorg en kunde op een bepaalde manier geconstrueerd. De kleinste verandering in de dikte van het koperdraad, dat om het anker is gewikkeld bijv., maakt den motor waardeloos.

Zoo is het nu ook gesteld met het menschelijk lichaam. In het menschelijk lichaam wordt een dierlijke (animale) electriciteit ontwikkeld, waartoe het verbrandingsproces der stofwisseling noodig is. In het lichaam loopt één hoofdstroom, elk orgaan heeft zijn secundaire stroom.

Wanneer zich nu een ziekteproces voordoet, dan is de secundaire stroom in het zieke deel verzwakt en zorgt de hoofdstroom voor nieuwe oplading. Bij grootere storingen, wanneer dus de hoofdstroom niet bij machte is de genezing te bewerkstelligen, is hulp van buiten gewenscht.

Deze hulp kan men alleen verkrijgen van een medemens, wiens stroomsoort analoog is met de onze. Vandaar dat een magnetiseur wel elke ziekte, maar niet elke zieke kan genezen.

Een magnetiseur kan alleen iemand zijn, bij wien alle organen normaal zijn gebouwd, een kern-gezonde, sterke persoonlijkheid, die geestelijk hoog staat.

Ik heb persoonlijk kunnen constateeren, dat ongeveer 75 p.Ct. mijner medemenschen gevoelig zijn voor (analoog zijn met) mijn animale electriciteit; 10 p.Ct. daarvan zijn zeer gevoelig, pl.m. 60 p.Ct. algemeen gevoelig. 30 p.Ct. weinig gevoelig. Hoe meer analoog de beide stromen zijn, hoe vlugger ik iemand dus kan helpen, hoe minder analoog, hoe langer de behandeling moet duren.

De behandeling mijner patiënten bestaat hoofdzakelijk uit het vasthouden der handen. Slechts in enkele gevallen leg ik ook de handen op het zieke orgaan.

Met het bovenstaande is, dunkt mij, bewezen, hoe dwaas het is, dat er „magnetiseurs” zijn, die zelf lijden aan allerlei kwalen. Hier geldt zeker het bekende woord: „geneesmeester genees u zelve!”

Men stelle dus bovenal den eisch aan zijn magnetiseur, dat hij een gezond en sterk, in alle opzichten normaal mensch zij.

H. SPOELSTRA.

Lezer, zijt gij nu op de hoogte van de Magnetische geneeswijze van heden? Tot onze schaamte moeten wij bekennen, wij niet. Maar wat doet dat ertoe? Worden dergelijke brochures niet geschreven en verspreid om, bij het lichtgeloovig publiek, reclame te maken?

De schrijver van het tweede gedeelte, „Haar recht op Waardeering” is inderdaad een goede hulp voor dien van het eerste deel.

Hij vraagt: „Is het niet verschrikkelijk hemeltergenj, dat de serieuze magnetische geneeswijze zoo wordt dwaas gezeten?” En dan brengt hij gevallen ter tafel, waarbij alléén door SPOELSTRA genezing werd teweeggebracht, terwijl hij er verder op wijst, dat verschillende professoren, vroeger tegenstanders van het heilmagnetisme, thans de oogen opengaan. Hij vergeet echter er bij te zeggen dat die erkenning niet betreft het heilmagnetisme, zooals het door SPOELSTRA wordt uitgeoefend. En dat is toch de quaestie.

Maar wij kunnen niet te lang bij dit pleidooi voor S. stilstaan. Een enkele aanhaling uit het boekje moge voldoen om onze lezers een voorbeeld te geven van de nette wijze, waarop de schrijver tegen de bestrijders der methode S. te velde trekt:

„t Is zeer zeker niet aangenaam voor heeren doktoren. Ik kan me hun woede best begrijpen.

Stel je voor, dat je zeven of acht jaar hebt gestudeerd, allerlei instrumenten hebt gekocht, bent getrouwd ook nog, en nu eindelijk geinstaleerd bent, misschien wel een bom duiten hebt betaald, om de praktijk van een collega over te nemen.

En dan komt daar zoo'n verwenschte kerel als Spoelstra en die beweert de menschen gezond te kunnen maken zonder smeertzeltjes en drankjes, alleen maar door ze de handen vast te houden.

Dat zou zoo erg niet zijn, als maar niet één van je patiënten, die volgens de regelen der medische wetenschap door je zelf ten doode was opgeschreven, dien Spoelstra aan zijn sterfbed had laten komen en waarachtig een paar maanden later weer over de straat had getippeld.

Inderdaad, 't is niet prettig. En het is welbeschouwd geen werk, om op zoo'n geraffineerde manier de dokters het brood uit den mond te nemen. En het funeste is juist, dat de patiënten over het algemeen het met dit dokters standpunt niet eens zijn en het juist wel prettig vinden genezen te worden, en het hun onverschillig laat of Spoelstra het doet of Dr. Beenzager.

Nu zijn dokters niet de eenigen die boos zijn op de magnetiseurs. Denk maar eens aan, welk een ramp het zou zijn voor de Nederlandsche industrie, als de magnetische geneeswijze algemeen erkend werd en bij de wet getolereerd. Wat een menschen zouden werkloos worden!

Messenfabrikanten, wattenfabrikanten, kruikenfabrikanten, fabrikanten van zalfjes en stroopjes, van potjes en doosjes, van poeders en dropjes, verder van ziekenstoelen en lighallen, bouwers en architecten van ziekenhuizen en krankzinnigengestichten, enz. en zoo nog een heele poos voort. Ze zouden allemaal veel minder te doen krijgen, sommigen zouden zelfs heelemaal over den kop gaan, wat een rampen, wat een stroppen!”

Wij meenen, dat het bovenstaande gelegenheid geeft de waarde van het boekje eenigszins te beoordeelen.

Weer twee middeltjes tegen aambeien.

Wij zouden bijna de vraag stellen wat grooter is, het getal lijdens aan aambeien of dat van de talrijke middeltjes, die daartegen in de couranten worden aanbevolen?

Niet dat al die praeparaten zijn af te keuren, zij gelijken veel op elkaar en zij bevatten dikwijls werkzame bestanddeelen, die ook van medische zijde worden voorgeschreven, maar ons groot bezwaar betreft de aanwending op eigen hand, zonder advies van den geneeskundige, die alleen beoordeelen kan, of in eik speciaal geval het gebruik van het middel vóór of nadeel teweeg kan brengen. Men zij hier toch vooral voorzichtig. Dit vooropgesteld, kunnen wij, in onze bespreking, kort zijn.

Proktosol (Proktosol haemorrhoidal Zäpfchen) wordt in de advertentie aldus aanbevolen.

„AAMBEIEN-LIJDERS

worden binnen korten tijd, ook in ernstige gevallen, geholpen door **PROKTOSOL-KEGELTJES**. Een beter middel bestaat niet. Door doctoren voorgeschreven. f 1.65 p. doos door Apoth. en Drog., waar niet franco onder rembours door Importeurs ARLJANSEN & KUNZE, 's Gravendijkwal 146, Rotterdam. Monster op aanvraag franco gratis.”

In een biljetje, aanwezig in het doosje waarin de kegeltjes worden afgeleverd, wordt, na een vreesverwekkende schildering van de tot nu toe gevolgde methoden ter genezing van de kwaal, o.m. het volgende gezegd:

„Dank zij de laatste wetenschappelijke uitvindingen en rijke practische ervaringen is het mogen gelukken een middel PROKTOSOL samen te stellen, dat bij dit zware lijden aan aambeien wonderen doet. Het wordt in den

vorm van „suppositoriën” (kleine kegeltjes) gebruikt, welke na verwijdering van het stanoöl (zilverpapier) met den vinger diep in den endeldarm worden ingevoerd. Proktosol werkt dan onmiddellijk pijnstillend, drijft de ontstekingen en gezwollen van den endeldarm terug, de bloedingen houden op en de gebarsten aambeienknobbels genezen licht en spoedig.

In weinig tijd verandert het geheele ziektebeeld. De stoelgang, waaraan de zieken vroeger wegens de ontzettende pijnen slechts met angst en beven dachten en welke zoolang mogelijk onderdrukt werd, wordt weer regelmatig. Wordt met het gebruik van Proktosol na ingetreden beterschap geregeld voortgegaan dan zal de ziekte na eenigen tijd volkomen genezen.”

Het onderzoek van de kegeltjes ingesteld door de heeren Keulemans en De Jong, heeft aangetoond, dat het middel niets anders bevat dan stoffen, die reeds langen tijd — met of zonder succes — tegen de kwaal worden aangewend. Het zijn zink, bismuth, jodium (de twee laatste waarschijnlijk in verbinding) galluszuur en Perubalsem. Resoucine, ook dikwijls gebruikt, werd niet aangetroffen.

Supposan, een product uit de fabriek van den om zijn ontvettingspillen bekenden Dr. Hugo Remmler, wordt aldus ingeleid:

„Kwalen komen met den ouderdom,

zij vergallen menigeen de vreugde en de rust van den herfst des levens. Aambeien-Lidders beseffen dit maar al te zeer, hun voortdurende pijnen zijn dikwijls ondraagelijk, maar SUPPOSAN, een nieuwe vinding van Dr. Hugo Remmler, Pharmaceutische fabriek te Berlijn, komt de zoozeer verlangde hulp brengen. Door middel van een gepatenteerd hard gummi apparaatje, bestreken met de bijgevoegde Supposan-zalf, wordt deze dieper ingevoerd, terwijl de aambeien zachtjes teruggedrongen, als het ware weg gemasseerd worden, en de zalf de pijnlijke kwaal heelt en de bloeding stuit.

Deze hygiënische behandeling kan meermalen daags herhaald worden, en het apparaatje kan zonder eenig gevaar zelfs vele uren achtereenvolgend in den anus blijven.

(Prettig! Red.)

„Een hoogst eenvoudig en snel werkend middel, een ware nitkomst voor reeds duizenden, die aan deze kwaal leden. Laat nog heden bij Uw Apotheker of Drogist een doos SUPPOSAN à f 2.40 halen, bevattende het apparaatje en de tube zalf met de volledige gebruiksaanwijzing. Het is een uitgaaf voor eenmaal. Import. H. TEN HERKEL, Hilversum.”

Hoofdzak is hier de zalf, waarvan de samenstelling aldus wordt opgegeven: Anaesthesine, boorzuur, looizuur, aq. hamalidis, vaselin, flav. en adip. lanae.

Door de heeren Keulemans en De Jong werden aangetoond: Anaesthesine, boorzuur, vaseline en adeps lanae (wolvot) derhalve ook weer niets nieuws.

Mogen wij het hierbij laten?

INGEZONDEN.

Heemstede, 3 April 1928.

Aan de Redactie van het Maandblad der Vereeniging tegen de Kwakzalverij, Amsterdam.

Mijne Heeren.

Er doet in ons land weer een nieuwe absolute genezer van doofheid de ronde. Wij keeren hem waar wij kunnen, en hielden b.v. in Amsterdam de klanten uit zijn deur met onderstaand strooibiljet. Wij hebben dat ook als advertentie gebruikt.

De „Hoorkapsule” is nu op toer in de Oostelijke provinciën, voornamelijk in de kleine steden. Voorzover wij daar afdelingen hebben zijn deze gewaarschuwd.

Mijn verzoek aan U is nu echter of U de aandacht der medici er op zou willen vestigen. We

moeten alles te baat nemen en zullen ook nog wel andere middelen vinden om het hem onmogelijk te maken.

Bij voorbaat besten dank.

Hoogachtend, Uw Dw.

W. N. KLEIN.

Het bedoelde strooibiljet, verspreid door de „Vereeniging tot bevordering der belangen van slechthoorenden”, luidt aldus:

„Leden.

De „Breslauer Hörkapsel” is in het land. Het kwakzalversmiddel waartegen reeds zoo vaak in Duitschland en ook hier, openlijk gewaarschuwd is, wordt nu den Hollanders voor hun lieve geld aangeboden.

Gij zult toch wijzer zijn.

Een ding waarvan de rechter, na alzijdig onderzoek, verklaard heeft dat het **waardeloos is**, daar zult gij toch geen f 56.— (voor beide ooren) gaan betalen?

De afgezant der „Breslauer Hörkapsel-Gesellschaft” heeft verwijld in Hotel „Suisse” in de Kalverstraat.

Onze Afdeling Amsterdam was op haar post.

Zij gaf aan bezoekers het volgende strooibiljet uit:

WAARSCHUWING

Slechthoorenden, weest voorzichtig!

In Duitschland wordt door de Deutsche Vereeniging voor Slechthoorenden al een paar jaar GEWAARSCHUWD tegen de

HOORCAPSULE UIT BRESLAU.

De fabrikant heeft de Vereeniging daarvoor een proces aangedaan, doch hij is bij vonnis van het Landgericht te Stuttgart, uitgesproken 17 Juni 1927, in het ongelijk gesteld en veroordeeld in de kosten van het geding.

De Rechtbank verklaarde daarbij, dat de hoorcapsule uit Breslau **WAARDELOOS is**.

WEEST OP UW HOEDE, MAAKT U VOOR DE BESTRIJDING CEREEED.”

Het Bestuur der Vereeniging tot Bevordering der Belangen van Slechthoorenden.

Met groot genoegen voldoen wij aan het verzoek der Vereeniging.

Dit is de juiste wijze van bestrijding, zooals wij die ook vroeger al eenige malen toepasten, 't laatst nog, toen een zekere rheumatiekgenezer Macaura ons land met een bezoek vereerde. Het resultaat bleef niet uit. Jammer, dat die methode zooveel geld kost en de kas onzer Vereeniging tegenwoordig een dergelijke extra-uitgaaf niet toelaat.

Zouden de velen, die blijkbaar ons streven op prijs stellen, ons niet de gelegenheid willen verschaffen wat meer krachtdadig op te treden?

RED.

Aan de Red. v. h. Maandblad tegen Kwakzalverij.

M. H.

Een mijner patiënten kocht van een rondreizenden kwakzalver de 4 volgende middelen:

1. Kruiden voor de maag (afkoken, elk uur 1 lepel).
2. Kruiden voor rheumatiek, (idem).
3. Kruiden tegen klieren (idem).
4. Pillen voor zenuwen en bloedarmoede.

Gaarne zou ik van u vernemen de samenstelling van deze „geneesmiddelen”.

U bij voorbaat dankend,

Hoogachtend,

J. J. BARNHOORN.

De heer N. Keulemans heeft deze zaken in onderzoek genomen en verkreeg het volgende resultaat:

Pillen tegen bloedarmoede en zenuwen:

fraai verzilverden gecandeerde maar

Oude, bruine Blandsche pillen.

Maagkruiden bestaan uit: fruct. Juniperi, fruct. anisi stellati, fol. Rosmarini, fol. Senae, flores Tiliae, cort. Aurantior.

Klierkruiden bevatten: fruct. Coriandri, Rad. Bryoniae, fruct. Anisi, fol. Trifolii fibrini.

Rheumatiek kruiden: Cort. Frangulae, Herba Centaurii, Sumitates Absinthii.

Zooals gij ziet eenige laxantia en sommige, weinig gebruikte kruiden. De pillen zullen wel niet worden opgenomen.

Red.

UIT DE PERS.

Kwakzalvers.

Aan de Volksgezondheid, Maandblad van de Ver. t. bev. der T.B.C.-patiënten in Nederland, ons welwillend door de Redactie toegezonden, ontleenen wij gaarne het volgende:

Laat mevrouwetje d'r japon maken bij een groentenboer?

Zou mijnheer in den trein stappen, wanneer hij wist, dat er een metselaar aan de machine stond?

Ziehier bovenstaand een paar vragen. En ik weet zeker, wanneer ik een onzer lezeressen of lezers bovenstaande vragen persoonlijk zou doen, ze me allervriendelijkst zouden vragen, of er soms in m'n familie iemand last had van hersenverweking en of ik me wel erg lekker gevoelde.

„Een min of meer kort aangelegde zou zeggen: „Nou moe! Opa is gek!” En toch, waarde vrienden, maakt ge u dagelijks aan soortgelijke dingen schuldig, als hierboven beschreven. Toch laat gij u dagelijks door gewetenlooze volksbedriegers uw moeizaam verdiende centen uit den zak kloppen. Toch laat gij u door knoeiers, anders aangeduid met den naam van „kruidkundige” of „wonderdokter” paaien en slikt ge hun bedrieglijke brochures en schoon gestelde advertentiën als koek.

En het feit, dat mij in de maand Februari een tiental T.B.C.-patiënten kwam vragen, hoe ik dacht over de homoeopatische geneeswijze en in het bijzonder over de kruiden, waar zoo druk mee geadverteerd wordt, deed mij dit artikel schrijven. En als klap op de vuurpjl sprak ik heden (de dag dat ik dit artikel schrijf) een tweetal patiënten, die bij zoo'n z.g. wonderdokter maanden onder handen zijn en nog steeds hetzelfde zijn. Hun bijgeloof — de eeuwige drang naar de mythe in den mensch — verbiedt hun om de nonsens er van in te zien. Verbiedt hun, om te zien, dat het slechts een walgelijk winstbejag is, welke slechts met een desillusie voor den patiënt moet eindigen. Ik heb hier op mijn bureau een stapel brochures liggen, alle van kruidkundigen, die allen niets positiefs zeggen, doch vage gevoelens van hoop voorschermen. Die met een pen, een betere zaak waardig, ragfijne artikeltjes schreven, uitsluiten gebaseerd op het sprookjes-

verlangen in den mensch. Laat ik hier meteen mijn oordeel vellen. **Ik vind het laag en misdadig** om bij zieke menschen dusdanige gevoelens te wekken, alsof er genezing voor hen bestaat buiten de officieele wetenschap om. Zij zijn zoo uiterst voorzichtig en in hun uitspraken en raadgevingen zoo misdadig geslepen, dat het bijna onmogelijk is, die heeren (dames) volksmisleiders en moreele moordenaars, daarheen te zenden waar ze thuis hooren, n.l. de gevangenis. En is het niet bedroevend, dat er nog steeds duizenden gevonden worden, welke aan die lui gelooven? Besefden zij dan niet, dat wanneer er werkelijk een kruidkundige of leeken-dokter zou zijn, die een middel had gevonden tegen Tuberculose, Diabetes of andere tot nu toe ongeneeslijke ziekten, de officieele wetenschap dit middel niet met beide handen zou aangrijpen? Het praatje, als zou dit niet het geval zijn, is niet meer ook dan een praatje. Ik verwijs slechts naar het geval Priesnitz, Leeuwenhoek e.a. Laat ik u allen eens en voor goed raden. Houdt u aan de officieele medicijnen. In casu de dokters van de consultatie-bureaux of de longspecialisten, waar u particulier onder handen is. Zij allen — en niemand anders kunnen u helpen. En onze ziekte is een ziekte van geduld, geduld en nog eens geduld. Wanneer wij de voorschriften van de heeren medici maar opvolgen en ons leven inrichten (voor zoover dit mogelijk is) zooals het hoort, dan kunnen wij het bereiken dat ons leven gered wordt en ons bestaan gelijkmatig verloopt. Daarbij komt nog, dat ieder moment van den dag één der vele onderzoekers het serum kan vinden, hetwelk een volslagen genezing kan bewerkstelligen. Dit serum is echter tot heden niet gevonden, dus ook niet door de kwakzalvers, onthoudt dit. Zij hebben slechts eigenbelang op het oog en het vullen van hun eigen zakken. Zij zijn de misdadigers, welke zich verrijken ten bate van hen, die lijden. Daarom, vrienden, wanhoop niet, omdat uw proces lang duurt. Denkt ook niet, ja, hij heeft makkelijk schrijven. Ook ik lijd en nog wel voortdurend. Doch nimmer zal ik mijn vertrouwen in de specialisten der officieele wetenschap verliezen, evenmin als ik ooit geloof zal hechten aan de misleidende praatjes der kwakzalvers. Hebt gij geen vertrouwen meer in den u behandelenden geneesheer? Goed — dat kan. Gaat dan naar een ander. Maar stap nimmer van den weg af in het moeras, het moeras der z.g. wonderdokters, waarin u, evenals in het natuurmoeras, langzaam maar zeker onder gaat.

Eerlang zal in dit blad nog een artikel verschijnen over dit onderwerp van den WelEd Zeergel. Dr. B. Luza, arts te Amsterdam.

Ik heb echter gemeend, vast deze waarschuwing de wereld in te zenden, aangezien er nog te veel zijn, die met een metselaar op een locomotief op reis gaan. Dat het moge helpen.

Dé Vé.

Februari 1928.

RECHTSZAKEN.

Eilers veroordeeld.

Het kantongerecht te Zevenbergen veroordeelt den bekenden kwakzalver Eilers uit Oegstgeest, overeenkomstig den eisch, tot f 300 boete, subs. drie maanden hechtenis.

(Telegr.).

Aspirine.

De rechtbank te Rotterdam heeft behandeld een zaak van C. L. S., die in hooger beroep terecht stond ter zake van een vrijsprekend vonnis van den kantonrechter te Schiedam, — hij had zich te verantwoorden gehad ter zake van overtreding van de wet op de arsenijbereidkunst door den verkoop als geneesmiddel van aspirinetabletten (6 stuks te zamen wegende 2.74 G., althans minder dan 25 G.) zonder apotheker of geneeskundige te zijn, gerechtigd tot den verkoop van geneesmiddelen. In deze zaak had het O.M. geëischt f 10 boete subs. 5 dagen hechtenis.

Als getuige werd gehoord de inspecteur van de volksgezondheid C. G. Baert, die verklaarde, dat verdachte geen apotheker of geneeskundige is. Dit laatste heeft trouwens voor Schiedam geen beteekenis.

De commissaris van politie F. Ellenberger had in overleg met den dienst der Volksgezondheid last gegeven bij de drogisten in Schiedam aspirine te koopen. De scheikundige, mejuffrouw Stas had de tabletten onderzocht. De tabletten bestonden uit een salicylverbinding met eenig zetmeel.

Het O. M. was het met den kantonrechter eens, dat niet is komen vast te staan dat de aspirinetabletten als geneesmiddel zijn verkocht. Blijft dus over de verkoop, die blijkens een arrest van den Hoogen Raad van 20 April 1925, Ned. Jurisprudentie bladzijde 740 ook strafbaar is. De bereiding met zetmeel stempelt de aspirinetabletten niet tot een mengsel.

In een soortgelijke zaak tegen C. de L., die door den kantonrechter was ontslagen van rechtsvervolging — het betrof hier den verkoop van aspirine-poeders — heeft het O. M. vernietiging van het vonnis gevraagd en dat verdachte zal worden vrijgesproken. Dit op grond van het feit, dat de identiteit van de door de scheikundige onderzochte poeders door een omissie in het proces-verbaal niet vaststond.

Kinadruppels.

In een soortgelijke zaak tegen juffrouw P. R., die was ontslagen van rechtsvervolging — het betrof hier den verkoop van 30 G. Kinadruppels, althans minder dan 250 G. — heeft het O. M. geëischt vernietiging van het vonnis, en dat de rechtbank verdachte zal vrijspreken. Dit op dezelfde gronden als in de vorige zaak.

(N. R. C.).

CORRESPONDENTIE.

L. H. v. S. te 's G. Dank voor de toezending van De Haagsche Dameskroniek van 21 April. Nu wij kennis gemaakt hebben met de methode, gevolgd in de rubriek „Wij vestigen de Aandacht”, waarbij, in het redactionele gedeelte, op eigenaardige wijze reclame wordt gemaakt voor zaken in een ander deel van het blad als advertentie aangeboden, is het ons duidelijk, dat, in zake de aanbeveling van het boekje van Akker, door de Haagsche en de Rotterdamse Dameskroniek denzelfden weg is bewandeld.

Wij zullen de Haagsche Redactie een exemplaar van ons blad zenden en verder zullen wij niet gaan. Met U vreezen wij, dat een voorlichtend schrijven niets zou hel-

pen. De bedoelde rubriek is, naar ook wij vermoeden, een te „kostbare” instelling der Redactie, dan dat deze daarin veel zou willen versanderen.

P. O. te S. a. H. Ziehier het antwoord op Uwe vragen:

Ad. 1. Gebismureerd Magnesium bestaat, volgens de onderzoekingen van onzenwege, uit koolzuurbismuth, koolzure magnesia en dubbel koolzure soda. Door het Instituut voor Pharm-therap. onderzoek zijn later de zelfde bestanddeelen aangetoond. Het middel bevat dus stoffen, die bij eenige maagziekten worden aangewend. Wij beschouwen het niet als kwakzalversmiddel of schoolen wij best kunnen begrijpen, dat de wijze van reclame bij menigeen het vermoeden opwekt wel met een dusdanig middel te doen te hebben. Zelfs hebben wij, in ons blad van Maart 1923 van een „Gevaarlijke aanbeveling” gesproken en daarin de reden uitvoerig opgegeven, die ons tot deze uitspraak geleid hebben.

Ad. 2. Urie II van Dr. Pieters bevatten, behalve drop, hexamethyleentetramine (Urotropine). Deze pillen kunnen o.i. met recht tot de kwakzalversmiddelen worden gerekend.

Ad. 3. Een aftreksel van gedroogde kersensteelen, vroeger wel eens gebruikt, behoort, naar wij meenen, niet meer tot de arsenijschat.

Onbekende te B. Zelfs als wij uw bericht wel als juist zouden kunnen erkennen, willen wij daarvan geen gebruik maken. Niet dat wij bevreesd zijn om, zoo noodig tegen geneeskundigen op te treden, waar deze zich aan laakbare handelingen schuldig maken (wij hebben het tegendeel vaak genoeg bewezen) maar wij moeten positieve bewijzen hebben. Wij dragen ook de verantwoordelijkheid voor de moreele positie en de kas der Vereeniging en wij mogen die niet in gevaar brengen door het uitlokken van een gerechtelijke vervolging, die vermoedelijk tot ons nadeel zou uitloopen.

Intusschen geven wij toe dat de zaak ons niet al te onschuldig voorkomt, daar het onderzoek, ingesteld door den heer KEULEMANS, heeft aangetoond, dat de gezonden pillen uit niets anders bestaan dan uit suiker en wel in pillen zooals suikerbakkers op taarten enz. doen. En dat o.a. tegen suikerziekte!

J. W. te L. Het resultaat van het onderzoek is ons nog niet bekend. Zoodra dit het geval is, zullen wij de zaak behandelen en van uwe interessante mededeelingen een gepast gebruik maken.

Mr. E. L. v. E. te 's G. Wij danken u voor de toezending van het Haagsche blad met de o.i. gevaarlijke reclame voor het Heilinstituut Walraven. In ons vorig no. hebben wij ons reeds met dit instituut bezig gehouden.

W. H. B. te V. Het deed ons waarlijk genoegen weer iets van u te vernemen. Juist de toezending van die plaatselijke bladen brengt ons zoo op de hoogte van de misstanden in de verschillende provinciën. Wij houden ons aanbevolen. Van de geadverteerde middelen worden er eenige aangekocht ter onderzoek; het resultaat wordt dan, na afloop, medegedeeld.

— Het jaarboekje 1927 van de Provinciale Groninger Vereeniging „Het Groene Kruis” en jaarverslagen van de Gezondheidscommissies, zetelende te Aalsmeer, Achtkarspelen en Boxmeer, in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: **MR. P. W. DE KONING**, te Amsterdam, **VOORZITTER**; **E. J. ABRAHAMS**, Arts te Amsterdam, **C. G. BAERT**, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; **MR. W. P. R. BOUWMAN**, Officier van Justitie te Rotterdam; **MR. A. A. CNOPIUS**, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; **MR. A. VAN DER ELST**, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; **Ds. F. C. FLEISCHER**, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; **C. NANNES GORTER**, Journalist te Alkmaar; **MR. A. LIND**, Advocaat te Amsterdam; **Mej. J. C. RESSING** te Delden; **J. VAN RIEL**, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; **N. KEULEMANS**, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, **SECRETARIS-PENNINGMEESTER**.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag en Rekening en Verantwoording over 1927.

Hoofdartikel: Veronal en nog wat.

Berichten: Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten. — Lukutate. — Veroordeeling van kwakzalvers in Duitschland. — Een nieuwe Kjai-wonderdokter.

Mededeelingen van verschillende aard: Rijks-Instituut v. Pharm. therap. onderzoek. — Wat noemen wij een kwakzalversmiddel. — Een bijzonder rapport. — Kwakzalverij met kruiden; een slachtoffer v. d. firma de Haas. — Een voorbeeld voor reclame.

Boekbeschuwing: Naar het volle leven.

Rechtszaken: Pseudo Zenuwarts—Magnetiseur.

Correspondentie.

met den vertegenwoordiger der Healing-Motor was aan die vergadering voorafgegaan terwijl ook de politie preventief was opgetreden. Daarna hoorde men niets meer van deze mechanische geneeswijze.

In 1927 werden 32 middelen namens de vereeniging onderzocht, ea werd voortgegaan met het publiceeren van de resultaten van het onderzoek van het Rijks Instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

Het ledental daalde van 741 op 727. Willen wij onze arbeid intensief voortzetten, dan zal of de contributie moeten worden verhoogd of — en dat zien wij liever — het aantal leden moeten worden vermeerderd. Daartoe wekken wij onze leden op.

De Secretaris-Penningmeester,

N. KEULEMANS

Rekening en verantwoording over 1927.

Ontvangsten:

Contributie leden	f 2218.27
„ Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst „	50.—
„ Maatschappij tot bevordering der Pharmacie „	25.—
„ Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde „	25.—
„ Afdelingen der Mij. v. Geneesk. en departementen der Mij. v. Pharmacie „	183.—
Abonnementen	414.18
Verkoop boekjes: de Kwakzalversmiddelen	17.22
Giro-rente	11.88
	f 2944.55
Nadeelig saldo over 1927.	30.87

f 2975.42

Het voordeel Saldo op 31 Dec. '26 was	f 359.33
Het nadeelig Saldo over 1927 is.	30.87

Blijft een voordeel Saldo f 328.46

Gezien: de Commissie tot nazien der rekening

w.g. P. v. d. WIELEN.

15 Mei '28. w.g. COENRAAD HYMANS.

Uitgaven:

Redacteur.	f 600.—
Onkosten Redactie.	62.74
Secretaris-penningmeester	400.—
Onkosten Secretariaat	17.46
Aankoop Kwakzalversmiddelen	16.35
Onderzoek idem	163.—
Innen van Contributies en Abonnementsgelden	118.60
Contributie Groene Kruis	15.40
„ Congres v. Openbare Gezondheidsregeling	10.—
Drukken en verzenden van 't Maandblad	1485.62
Onkosten bestuurs- en ledenvergadering	56.65
Diversen	29.60

f 2975.42

Het dagelijks bestuur:

w.g. P. W. DE KONING.

w.g. A. LIND.

w.g. N. KEULEMANS.

18 Mei '28.

Secretaris-penningmeester.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Verslag over het jaar 1927.

Het is niet gemakkelijk over het afgelopen jaar een enigszins lezenswaard verslag te schrijven, aangezien er weinig bijzondere gebeurtenissen te vermelden zijn en de arbeid van de vereeniging ongeveer dezelfde was als in vorige jaren.

Weer werden vele inlichtingen gegeven over onderzochte middelen en weer werd herhaaldelijk van advies gediend over te plaatsen advertenties.

Zeer dikwijls werd ons oordeel gevraagd over het Instituut voor Diaetiek en Zelfgeneezing te Hilversum en wij meenen door ons afwijzend advies velen te hebben teruggehouden hun gezondheid en hun geld daaraan te offeren.

Een grootsche reclame voor de Healing-motor deed ons vreezen, dat velen lijf en goed voor die nieuwigheid zouden beschikbaar stellen en dat een soort Sequah-campagne zou beginnen, die onze vereeniging zou nopen tot een tegen-campagne als in Sequah's tijd.

Het bleef bij één vergadering in Bellevue op 18 Nov., waarin het kostelijk schouwspel werd vertoond, dat verschillende soortgelijke genezers tegen elkaar opboden en daardoor de demonstratie mislukte, zoodat de vertegenwoordiger van onze vereeniging daar in het publiek niets aan behoefde toe te voegen.

Een samenspreking namens onze vereeniging

Als nieuwe leden zijn toegelaten de Heeren: **Cuill, Beck** te Utrecht; **Dr. D. J. de Jong**, Apotheker te Zalt Bommel en **De Gezondheidscommissie** te Schoonhoven.

Veronal en nog wat.

Onlangs kreeg een drogist in zijn winkel van een dame het verzoek, haar een buisje veronal, 10 tabletten, te evkopen. Na een weigering kwam zij den volgenden dag terug met de mededeeling, dat zij de veronal geregeld mocht gebruiken van haar dokter: „ik ben toch geen kind” voegde zij er bij. Op haar sterk aandringen kon zij een buisje kopen en nog een buisje (samen 2 maal 5 gram), omdat zij zeide op reis te moeten: „het was zoo gemakkelijk als je de veronal dan bij de hand hebt”.

Den volgenden dag werd de dame bewusteloos aangetroffen. Zij was er zéér ernstig aan toe. Het bleek dat zij 10 gram tegelijk had ingenomen. Met moeite werd de maag leeggepompt en de zieke naar een inrichting gebracht, waar zij bij kennis is gekomen.

Tegen den drogist werd op grond van overtreding van artikel 30 der „Wet regelende de uitoefening der artseneijbereidkunst” proces-verbaal opgemaakt, omdat hij beneden de in lijst C. genoemde hoeveelheid het geneesmiddel had verkocht. Aangezien de hoogste boete, op overtreding van art. 30 gesteld, f 200.— bedraagt en geen principale hechtenis kan worden gevorderd of opgelegd, mocht hij krachtens de bepalingen van art. 74 Wetb. v. Strafrecht de zaak „schikken” voor f 150.—. Ware de dame, die een zenuwpatient bleek te zijn, en zich waarschijnlijk het leven heeft willen benemen, overleden, dan zou het geval voor hem een heel wat ernstiger keer hebben genomen. Uit dit geval mogen de drogisten nog eens leeren, hoe gevaarlijk het kan zijn zich nooit aan artikel 30 der geneesmiddelenwet te storen.

Overigens kan men niet zeggen, dat de vervolgingen, in de laatste maanden op verzoek van de Inspectie der Volksgezondheid ingesteld, veel succes hebben.

Het verbod van artikel 30 blijkt weinig populair te zijn, natuurlijk niet bij de drogisten doch ook niet bij 't publiek. Ook heb ik den indruk gekregen dat ook de rechterlijke macht er in 't algemeen niet veel voor voelt drogisten, die asperine, kininepillen, kinadroppels en dergelijke als huismiddeltjes beschouwde artikelen verkoopen, al dan niet gevoelig te straffen. Naast veroordeelingen zijn tal van vrijspraken en ontslagen van rechtsvervolging gevallen. Voorzover ik kan nagaan, leden die vervolgingen veelal schipbreuk op den eisch, dat moest bewezen zijn, dat deze huismiddeltjes „als geneesmiddel” werden gevraagd en als zodanig werden geleverd. Als regel echter vraagt men den drogist: geef mij een buisje „asperine”, waarna dit zonder eenige vraag of opmerking wordt overhandigd, betaald en meegenomen.

In art. 30 staat echter niet, dat deze stoffen niet „als geneesmiddel” mogen worden verkocht beneden de bepaalde hoeveelheid, daarbij voor elk dier middelen bepaald. Aan het hoofd van lijst C is wel vermeld dat is verboden den verkoop „onverschillig tot welk doel”, doch die toevoeging brengt geen verandering in art. 30, de basis der strafvervolgingen.

Tot die inpopulariteit draagt wellicht bij de omstandigheid dat in lijst C. tal van artikelen als „geneesmiddelen” zijn opgenomen — meer dan één advocaat heeft dit handig in zijn pleidooi voor het Kantongerecht of de Rechtbank te pas gebracht —, die niemand als een „geneesmiddel” beschouwt. Als voorbeelden noem ik: senna-stroop, vaseline, kinawijn met staal, oranjeschil-tinctuur, boorzalf, vliergelei, saccharine, granaat-appelschil, kleefpleister.

Misschien — het is een leeke-opmerking — zou de lijst C en dus 't verbod van artikel 30, in de oogen van den rechter aan waarde winnen, wanneer deze en nog enkele andere zéér waarschijnlijk onschuldige artikelen uit de lijst werden gelicht.

Leiden, 22V.

Mr. A. v. d. E.

BERICHTEN.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten.

De minister van Financiën heeft 10. ingetrokken de gedane aanwijzing als geheimmiddel van Nohäsa Häorrhoidalsalbe.

20. de bij de beschikking van 13 Mei 1925, no. 153, gedane aanwijzing van geheimmiddelen aangevuld met: Grains anisés de charbon Tissot, Lipolysin, Mirion, Vapex. (St.ct.)

Lukatate.

Men meldt uit Berlijn aan de N. Rott. C.:

Is de fabrikant van Lukutate, het bekende verjongingsmiddel, een kwakzalver of niet? Verschillende bekende geneesheeren gelooven in zijn ontdekking, de officier van justitie echter niet en daarom heeft deze bevel gegeven tot arrestatie van Wilhelm Hiller, zoo heet de fabrikant, die zich aan bedrog en oneerlijke concurrentie zou hebben schuldig gemaakt. Toen de agenten heden bij de woning van Hiller te Hannover verschenen, kwamen zij te laat, de vogel was gevloden. Hiller, die klaarblijkelijk onraad had vermoed, had reeds eenigen tijd geleden zijn pas in orde laten maken en is naar het buitenland gevlucht.

Voornameijk de actie van de Deutsche vereniging ter bestrijding van de kwakzalverij heeft de autoriteiten tenslotte bewogen handelend tegen Hiller op te treden.

Veroordeeling van Kwakzalvers.

De Deutsche rechters kunnen zeer ongenadig zijn voor de „vrije” uitoefenaars der geneeskunst, zegt prof. Pinkhof in het Ned. Tijdschr. voor Geneesk. Ebermayer vermeldt in de „Deutsche med. Wochenschr.” van 13 Januari een reeks vonnissen, waarvan één gewezen tegen een „gezondbidster” die voor 2 mark aan een kankerlijderes stukken uit den Bijbel en uit het leerboek der Christian Science had voorgelezen. Tegen de beschuldiging van onbevoegde uitoefening der geneeskunst bracht zij wel in, dat zij alleen had willen troosten en de behandeling door den arts noch had willen storen, noch gestoord had, maar de rechtbank achtte het feit bewezen, dat zij de bedoeling had, ook op den lichamelijken toestand van de zieke invloed te oefenen, en dat zij dit als haar beroep beschouwde. Omdat zij zich niet, gelijk onbevoegde geneeskunstoefenaars dit behooren te doen, bij den Kreisarzt had aangemeld, werd haar een boete opgelegd.

Wegens „prahlerische Ankündigung” werd tot 150 mark boete veroordeeld een kwakzalver, die

bekend had gemaakt, dat hij niet alleen zenuwstoornissen, vrouwen-, maag-, darm-, lever-, hart- en blaasziekten, maar ook ischias, scrofulose en suikerziekte genas zonder dat men zijn werk behoefde te verzuimen.

Eindelijk werd een „oogen-diagnosticus” tot drie maanden gevangenisstraf veroordeeld, omdat hij bij een zwangere vrouw niet de zwangerschap, maar een „bloedzweer” uit de oogen had gelezen. Tijdens een „behandeling” was de vrouw bevalen, en het kind was door gebrek aan behoorlijke hulp gestorven. Het Reichsgericht nam aan, dat de man willens en wetens de vrouw had wijsge maakt, dat zij niet zwanger was.

(Mbl. t. d. Vervalschingen).

Een nieuwe kjai-wonderdokter.

Hocus pocus in de desa.

Door een nieuwen wonderdokter, in de desa Goemelarkidoel, gelegen in het district Soempi-oeh, afdeling Banjoemas, Kjai Hadji Mohamad Joesoep, wordt in den laatsten tijd een nieuwe geneeswijze op zijne patiënten toegepast. Hij schrijft een Koran-spreuk op een plankje. Terwijl de patiënt met één of meerdere vingers de zieke plaats op zijn lichaam betast, slaat de wonderdokter een spijker in één der, volgens zijn meening, op de ziekte betrekking hebbende Arabische karakters. De patiënt moet op dat oogeblik de zieke plaats loslaten en wordt voor genezen verklaard. Gelukt het experiment niet dadelijk, dan wordt dit door den kjai herhaald (soms meerdere malen).

Er moet van dezen persoon wel een enorme suggestie uitgaan zegt het A. I. D., waaraan wij dit verhaal ontleenen, dat een kranke, op deze wijze behandeld, verklaart, of te zijn genezen, of zich dadelijk beter te voelen. Op de laatst gerapporteerde 6 visite-dagen, v.m. 26 December t.m. 12 Januari j.l. bezochten hem niet minder dan 18,556 patiënten, terwijl dit aantal in de twee maanden te voren ruim 50,000 bedroeg. Door den assistent-wedono worden alle bezoekers thans geregistreerd en er zullen, vooral voor van elders afkomstige patiënten, steekproeven worden gehouden, of de genezingen blijvend blijken te zijn, middels correspondentie met de betrokken districts- of onderdistricts-hoofden.

Intuschen vaart de desa-kas er wél bij en staat bedoelde kjai in zijn omgeving in hoog aanzien. (N. R. C.)

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg.)

PILULES NAPOLITAINES.

Fabrikant: Dépôt général des laboratoires Thissen, Brussel.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: De pilules napolitaines bevatten ijzerlactaat en arsenik. (Drastica, phenolphthaleine en alkolden zijn afwezig. Misschien is gistextract voor bereiding der pillenmassa gebezigd).

WOOD'S GREAT PEPPERMINT CURE.

„Een onverbetterlijk geneesmiddel” voor tal van kwalen: pijnen in borst of maag, dysenterie, malarische koorts, hoest, asthma, enz. enz.

Fabrikant: W. E. Woods Ltd.

Een bijgevoegd papier vermeldt in het Engelsch, Hollandsch en tal van Oostersche talen „waar het nuttig voor is en hoe het gebruikt be-

hoort te worden". De samenstelling wordt niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: De vloeistof is een stroop (invertsuiker?), die vermoedelijk met een plantenaftreksel is bereid. Destilleert men de vloeistof, dan bevat het destillaat alcohol, druppeltjes pepermuntolie en een weinig choloroform. Uit de stroop is met aether een kristallijne stof uit te schudden, die herkend werd als benzoëzuur. Andere werkzame bestanddeelen werden niet gevonden.

Oordeel: Het aanprijzen van een dergelijk middel voor allerlei ziekten, waaronder een ernstige en besmettelijke, is misleidend en gevaarlijk (waar het besmettelijke ziekten betreft ook voor de omgeving).

BRANDOL.

Uitwendig te gebruiken bij brandwonden.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bleek te zijn een verzadigde oplossing van pikrinezuur in water.

Oordeel: Het is dus een gebruikelijk middel bij brandwonden.

BLESSUROL.

Uitwendig te gebruiken bij wonden.

Uitkomsten van het onderzoek: Het bleek, dat we hier te doen hadden met een suspensie van geel kwikoxyde in zwak alkalisch water.

Oordeel: Kwikoxyde is ongeschikt als wondmiddel, daar het met cloriden (welke natuurlijk in de wondsecreten voorkomen) langzamerhand etsende verbindingen vormt.

ANABIOGEEN.

Aanbevolen middel tegen suikerziekte. Prijs per fleschje van 90 cm.³ f 3.50, per 6 flesschen f 20.—

Fabrikant: „Anabiogeen Maatschappij" Utrecht.

Gebruiksaanwijzing: Een eetlepel kort voor den hoofdmaaltijd en een eetlepel enkele uren daarna. Dosis geleidelijk verminderen, indien urine-onderzoek uitwijst, dat suikerpercentage gedaald is. Streng in achtname van dieetregels, die bijgevoegd zijn, is noodzakelijk.

Uitkomsten van het onderzoek: Onze indruk is, dat we hier te doen hebben met een alcoholisch rhabarberaftreksel. Wellicht is ook nog gentiaan in uittreksel aanwezig.

ANTIDIABETICUM.

Dr. L. S. deed ons een fleschje met een middel tegen suikerziekte toekomen, dat, sterk gepropageerd door eenige intellectueelen, volgens den inzender door een medicus vervaardigd zou worden.

Bij onderzoek bleek dit middel geheel overeen te stemmen met het bovenvermelde „Anabiogeen". Vorm en grootte van het fleschje stemden eveneens geheel overeen met die van de fleschjes, waarin „Anabiogeen" in den handel komt, doch de oorspronkelijke etiketten waren verwijderd.

(Wordt vervolgd).

Wat noemen wij een kwakzalversmiddel?

Onlangs ontvingen wij een schrijven dat aldus begon:

„Het is mij niet geheel duidelijk wat door U als een kwakzalversmiddel wordt beschouwd en wat niet."

De schrijver noemde daarbij eenige namen, zowel van personen als van middelen, waarbij wij enkele onder de rubriek „Kwakzalverij" rangschikten en andere min of meer vrij lieten uitgaan. Het verwondert ons niet, dat de boven-

genoemde opmerking gemaakt wordt, waar wij zelve somwijlen in twijfel verkeerden en daar het vraagstuk ongetwijfeld ook bij anderen is opgekomen, achten wij het niet ondienstig eenige woorden daaraan te wijden.

Vooraf zij gezegd, dat wij de quaestie hier in 't algemeen willen behandelen, zonder het oog speciaal te hebben op de voorbeelden door den schrijver aangehaald.

Wat wij onder kwakzalverij met geneesmethodes en geneesmiddelen verstaan is reeds zoo dikwijls gezegd, dat wij het als bekend mogen veronderstellen. Wij zien daarin een vorm van bedrog ten nadeele van de ongelukkige zieken en wel gepleegd uit winstbejag.

Wij kunnen nu de geneesmethodes in deze beschouwing onbesproken laten om ons alléén bezig te houden met de middelen.

Op deze laatste wordt nu onze aandacht gevestigd door de daarvoor gemaakte reclame, die, men mag het in sommige gevallen betreuren, in den tegenwoordigen tijd, voor den uitgebreiden verkoop noodzakelijk schijnt te zijn.

Kennisneming van die reclame, later gevolgd door een onderzoek naar de samenstelling van het middel, bepaalt nu ons oordeel.

Waar die reclame betreft een van de vele middelen, die langzamerhand, na deugdelijke proefnemingen, een gewaardeerde plaats in de geneeskunde hebben ingenomen en die dan ook vooral in de geneeskundige en pharmaceutische vakbladen een plaats vinden, deze blijven in ons blad buiten bespreking, voorzover zij niet behooren tot de volgende rubriek.

Deze rubriek n.l. eischt van onze zijde veel zorg en oplettendheid. Het zijn in hoofdzaak niet de middelen waartegen wij opkomen, sommige daarvan zijn langzamerhand in den artsenschat opgenomen, maar juist de aanbevelingen, waarmede zij, in de groote en kleine pers aan het publiek worden aangeboden. Deze aanbevelingen beschouwen wij dikwijls als zeer gevaarlijk, zooals wij reeds meermalen uitvoerig hebben uiteengezet. Van kwakzalversmiddelen, in den waren zin, is echter ook hier geen sprake, hoewel een ernstige waarschuwing tegen de wijze van reclame niet achterwege mocht blijven.

Geheel anders staan wij tegenover die middelen, waarvan wij de overtuiging bezitten dat het algemeen belang in geen enkel opzicht door den verkoop en de reclame wordt gediend. Meestal bestaande uit zeer bekende geneesmiddelen (waarvan de naam echter niet wordt medege-deeld) worden deze middelen onder fantasienamen of met aanduiding van de ziekte waartegen zij heeten te dienen, in advertenties of „ingezonden mededeelingen" op opzienbare wijze in allerlei groote en kleine bladen het publiek aangeboden. Zonder rekenschap te houden met de persoonlijkheid van den zieke, zonder acht te slaan op de omstandigheid of in ieder speciaal geval het middel, zonder gevaar, kan worden gebruikt, wordt voor allerlei ziekten, zonder persoonlijk onderzoek, onfeilbare hulp beloofd. Het bezwaar, dat door aanwending van de aangeboden z.g. geneesmiddelen, tijdig ingrijpen bij ernstige kwalen wordt vertraagd, wordt niet geacht en dat het begin van besmettelijke ziekten voor den lijder en zijn omgeving onbekend blijft, is een ernstig feit, dat over het hoofd wordt gezien.

Dat wij niet overdrijven, zal den lezer duidelijk worden, wanneer hij, met aandacht, de vrijwel bekende, dagelijks voorkomende advertenties enz. in de bladen leest.

In deze gevallen meenen wij, met het volste recht, van kwakzalversmiddelen te mogen spreken.

Wij verwijzen ten slotte naar het artikel Spécialité en Speciaalpraeparaat van de hand van Prof. v. d. Wielen, overgenomen in ons blad van April j.l.

Een bijzonder rapport omtrent het wetsontwerp, houdende Bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekten.

Het is reeds meer dan drie jaren geleden dat bovengenoemd wetsontwerp bij de Tweede Kamer is ingediend en nog steeds zien wij de behandeling tevergeefs tegemoet. Wij kennen misschien de oorzaak van die vertraging, die vermoedelijk te zoeken is in de voortdurende ongesteldheid van den Rapporteur over dit ontwerp, waarvan wij, als het wet wordt, de beste resultaten voor de bestrijding der kwakzalverij verwachtten.

In verschillende no.'s van den 45en jaargang van ons blad hebben wij onze aandacht aan deze quaestie gewijd, zodat er geen noodzaak is thans de zaak opnieuw te bespreken.

Aanleiding echter om er even op terug te komen vonden wij in een artikel in het Pharmaceutisch Weekblad van 12 Mei j.l. waarin wij, (overgenomen uit De Drogist van 2 Mei) een Verslag vinden van een Commissie uit den Middenstandsraad, ingesteld op verzoek van eenige personen en firma's.

Het rapport is te uitvoerig om hier op te nemen en wij vinden 't ook niet noodig. Het dient, ofschoon wel is waar eenige voorstellen ter verbetering van den bestaanden toestand daarin voorkomen, ter bestrijding van het wetsontwerp. Dit is echter voor ons geen reden om de zaak met stilzwijgen voorbij te gaan; wij vinden die veel meer in het slot van het artikel in De Drogist, dat luidt:

„Wij kunnen niet anders dan dank brengen aan de heeren Sanders (Meindersma), Mijnhardt en Akker, die het initiatief genomen hebben tot het doen werken van genoemde commissie, en die zeker zeer veel hebben medegeholpen tot het nog niet tot wet verheven doen worden van het voor de drogistenwereld zeer zeker rampzalig ontwerp."

Zeggen bovenstaande namen onzen lezers niet genoeg? Begrijpen zij onze houding? Wij zullen er niets meer bijvoegen, alleen willen wij onze volle instemming betuigen met de woorden waarmee Prof. P. v. d. Wielen zijn artikel in het Pharm. Weekbl. besluit:

„Een Commentaar op het overgenomen is niet moeilijk te geven. We zullen deze echter aan onze lezers besparen. Het laatste zinnetje van het hier overgenomen spreekt boekdeelen. Meer volledig zou het echter moeten luiden: „het voor de drogistenwereld, alle kwakzalvers, alle fabrikanten van kwakzalversmiddelen en hen, die belang hebben bij het maken van reclame voor die middelen, zeer zeker (uit finantiël oogpunt gezien) rampzalig ontwerp."

Naschrift. In het Ph. Weekbl. van 26 Mei, vinden wij onderstaande rectificatie, overgenomen uit De Drogist, die echter aan onze houding niets verandert:

„In de nabetrachting inzake het verslag van den Middenstandsraad betreffende de commissie voor contrôle op advertenties, is een fout geslopen. Vermeld stond, dat de heeren Sanders, Mijnhardt en Akker het initiatief genomen hadden tot het vormen van een commissie; dit nu is niet juist. Oprichters van deze commissie, zij, die den stoot gegeven hebben voor dit, voor de drogisten zoo belangrijk werk, zijn de heeren: L. S. A. Bron, Rotterdam; A. Mijnhardt, Zeist en Sanders, te Den Haag.”

Kwakzalverij met kruiden.

Een slachtoffer van de firma de Haas.

Van een geneeskundige, die ons eenige kruiden ter onderzoek zond, ontvingen wij de volgende inlichtingen. De kruiden zijn gebruikt door een vrouw met een tuberculeuse knie. Van de eene moest een papje gemaakt en dit op de knie geapliceerd worden. De andere moesten als thee gezet en ingenomen worden.

De patiënte is in behandeling geweest bij Juffr. de Haas te Noordwijk a/Zee. Tevoren heeft zij de behandeling bij een andere kwakzalster moeten boeten met een resectie van het kniegewricht. De compresskruiden zijn nog in onderzoek. Om het gevaarlijke der zaak maken wij reeds thans melding van het resultaat van het onderzoek van de als thee te gebruiken kruiden, verricht door de heeren N. Keulemans en J. de Jong. Deze kruiden bestonden uit Duizendguldenkruid, poeder van zaethout, cascarabast, althaeabladeren, meecrapwortel en sennabladeren.

In hoofdzaak dus uit eenige laxeerende stoffen en dat bij zoo'n ernstige kwaal!

Schandelijk!

Een voorbeeld voor reclame.

Een onzer leden (wien wij daarvoor dank betuigen) zond ons een strooibiljet, dat tot voorbeeld voor menig kwakzalver kan dienen. Het is bestemd voor Indië en bevat, behalve een aanbeveling in het Engelsch en in verschillende Oostersche talen, ten behoeve der Nederlanders, onderstaande reclame in onze taal:

„Minjak Gosok Tjap 10 Spoeloe!

Kiespijnen	Hoofd- en buik-
verdwijnen in	pijn wordt in
één minuut.	vijf minuten
	hersteld.

Deze Minjak tjap 10 is een zelfwerkend geneesmiddel. En geeft geen vlekken op het goed.

Vervaardigd absoluut vrij van dierlijke vetten. Is veilig in den zak of in de tasch te bewaren.

Minjak Gosok Tjap 10 Spoeloe kan allerlei uitwendige kwalen genezen.

Die geneest zonder restrictie de ondervolgende ziekten. Hoofdpijn, duizeligheid, nierziekte, verkoudheid, maagpijn, reumatiek, jeuking, kiespijn, hoesten, buikpijn, schurft, kramp, beïauwdheid, droge en natte Berri-berri, verlamming, beroerte, keelpijn, borstziekte, slapeloosheid, pijn in de beenen, gezwellen, braaksel, oorziekte, zeeziekte, krampen door ouderdom, asthma, builen, wond en brandwonden, darmkramp, koliek, zwak-

heid, aambeien, pijnen rond om het hart, bronchitis, malaria, luchtpijn ontsteking, gebeten door de muskieten, alle huidziekten, bijzweren, opzwellingen, ontstekingen, jeuken aan de handen en voeten, misselijkheid, alle vergiften b.v. gebeten door duizendpooten of dergelijke.

Een ieder mag deze minjak Gosok Tjap 10 Spoeloe niet in huis missen. Ook is dit middel zeer aan te bevelen bij uitstедigheid, uitstapjes, sport, picnic en bij avondwandeling etc.

Verkrijgbaar in twee kleuren in witte en gele kleur. In fleschjes en in groote fleschen.

Bij aankoop van 12 flesschen tegelijk krijgt men rabat. Alle bestellingen worden onder rembours gezonden. De vracht is voor rekening van den besteller. Bestelling moet minstens f 10.— bedragen plus f 1.— onkosten. Gelieve het volledige adres op te geven.

Bij bestellingen van minder dan f 10.— gelieve men het kostende met de order in te zenden, vermeerdert met f 1.— voor verzendingskosten.

Verkrijgbaar bij: Tan Eng Kiok & Co., kampong nias Padang (S.W.K.)”

BOEKBESCHOUWING.

„Naar het volle leven.”

Als no. 9, 18e jaarg., verscheen d.d. 2 Mei 11. bij den Uitgever A. T. Verschoor, te Culemborg het orgaan hierboven genoemd.

Dit tijdschrift, Orgaan van de Vereeniging tot bevordering der Belangen van Slechthoorenden bevat tal van mededeelingen de Vereeniging betreffende.

Met deze verslagen komt ten duidelijkste uit, welk een voorname plaats deze groote en belangrijke vereeniging in den lande inneemt ten opzichte van hulp, bijstand en voorlichting aan Slechthoorenden en Dooven.

Wanneer men oppervlakkig denkt, zou men tot de conclusie komen, dat de S.H.-mensen zich afgezonderd zouden gevoelen van hun gelukkiger medemensen, de goedhoorenden. Dit blijkt echter in geenen deele het geval te zijn. De naam van het orgaan spreekt voor zich zelf. Door een voortdurende activiteit, studie, voorlichting, hulp en raad over de beste toestellen die er bestaan, trachten Hoofdbestuur en afdelingsbesturen de leden te helpen en te voorkomen dat zij in handen van gewetenlooze kwakzalvers geraken. Een voorname plaats bij dit werk bekleedt Mej. Tine Marcus, te Soest, ook wel Dooven-Moeder genoemd, welke dame met een staf van geschoolde medewerkers(sters) het land doortrekt, tentoonstellingen organiseert, enz. Te haren huize, is ook het Centraal Magazijn van Hoor-instrumenten ingericht, waar jaarlijks voor vele duizenden guldens aan instrumenten worden afgeleverd aan hen, die 't kunnen betalen niet alleen, doch ook aan vele min- en onvermogene Slechthoorenden.

De Vereeniging beschikt verder over een uitnemende propaganda-afdeeling; heeft bijna 6000 leden en staat voortdurend in contact met de besturen van provincie's en gemeenten, daar waar het de hulp geldt aan Slechthoorenden, onderwijs, vakopleiding, arbeidsbemiddeling, etc.

De Vereeniging en haar orgaan verdienen de belangstelling van allen in den lande en wij waken door deze enkele woorden gaarne daartoe op, te meer, daar, het blijkt ook uit ons vorig no., zij wat de strijd tegen de kwakzalverij betreft, geheel aan onze zijde staat.

RECHTSZAKEN.

Pseudo zenuwarts te Hoorn veroordeeld.

Voor den kantonrechter te Hoorn werd een zaak behandeld tegen H. J. P., wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Verdachte stond terecht, terzake dat hij in Januari en Februari van dit jaar in een café aldaar verschillende personen had behandeld, lijdende aan zenuwen en andere ziekten en dezen personen daartegen het een en ander had voorgeschreven. Voor elke visite betaalden de patiënten ongevraagd diverse bedragen. De drie in deze zaak gedagvaarde getuigen bevestigden wat in het proces-verbaal werd ten laste gelegd en erkenden tevens, dat zij bij de behandeling en het gebruik van de voorgeschreven artikelen baat hadden gevonden.

Het O. M., vertegenwoordigd door mr. de Bruijs Tack, eischte de hoogste boete n.l. f 300 subs. 100 dagen.

Na het woord van den verdediger, mr. J. de Vrieze uit Amsterdam en repliek van den ambtenaar, bepaalde de kantonrechter, mr. Bijl de Vroe, de straf ten slotte op f 200.

(Telegr.)

Een magnetiseur.

Voor de rechtbank te Haarlem is in hooger beroep behandeld de zaak tegen den magnetiseur A. K., wonende te Haarlem. Hem werd ten laste gelegd dat hij twee menschen die lijdende waren aan zenuwen aan het hart of iets dergelijks, had trachten te genezen door kruiden, waarvoor hij hen f 15 had laten betalen. De diagnose had hij gesteld door de menschen in de handen te wrijven of ze in de oogen te staren. Het O.M. eischte bevestiging van het vonnis van den kantonrechter, luidende twee maal een geldboete van f 300, subsidiair 30 dagen hechtenis. (N.R.C.)

CORRESPONDENTIE.

G. D. te U. Ofschoon de wijze van reclame wel iets anders doet vermoeden, kunnen wij in de Hems-el-praeparaten geen kwakzalversmiddelen zien. Zij worden somwijlen door medici aanbevolen. Zoo ook in uw geval. Over de verschillende soorten van z.g. Natuurgeneeswijze zijn wij echter, uit ervaring, slecht te spreken.

Dr. M. J. S. te A. Uw rapport en mededeelingen in dank ontvangen. Tot ons leedwezen noodzaakt plaatsgebrek de behandeling tot het volgend no. uit te stellen.

C. L. B. te 's G. De verschillende no.'s, handelende over het Hilversumsche instituut v. Diaetiek enz., zijn zeker reeds in uw bezit. Gij zult nu wel voldoende gewaarschuwd zijn. Kosten zijn aan de toezending niet verbonden.

J. P. A. te F. Wij deelen uwe meening, dat wij het middel uit Parijs, zijnde een plaatselijke ontvettingskuur, rekenen tot die z.g. geneesmiddelen, die wij bestrijden. Het onderzoek, ingesteld door den heer N. Keulemans gaf als resultaat: een sterk geparfumeerde oplossing van salicylzure soda en suiker.

H. S. te N. Uwe vragen zijn in handen gesteld van een homoeopatisch Arts. Zijn antwoord bereikt u schriftelijk.

— Het jaarverslag over 1927 van de Gezondheidscommissie, zetelende te Baarn, in dank ontvangen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUWMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis" te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef v. d. Mil. Pharmac. Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—
Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26, Amsterdam

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—
Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: De DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein No. 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Gezondheidsraad. — Dr. J. G. Schreuref. — Gewaardeerde hulp.

Mededeelingen van verschillende aard: Wonderdokters bij keuze. — A. K. A.-olie en G. R. A. C. zalf.

Ingezonden: Vermoedelijke homeopathische middelen.

Rechtzaken: Proces van het Instituut Walraven. — Onverbeterlijk Kwakzalver. — Natuurgeneeskundige. — Magnetiseur. — Aflevering van bromas kalicus. — Verschillende veroordelingen voor de rechtbank te Rotterdam. — Eilers.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Door een misstelling ter drukkerij, (door ons, tot onzen spijt, eerst thans opgemerkt), zijn de Maandbladen van Januari—Juni 1928 aan het hoofd voorzien van het opschrift Acht en twintigste jaargang. Dit moet zijn Acht en veertigste.

De Secretaris,
N. KEULEMANS.

De secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd en van 22 Juli tot 22 Augustus verzonden, te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad, Groenburgwal 26, Amsterdam.

Als nieuwe leden zijn toegetreden de Heeren: Frans van Best, sigaren-fabrikant te Valkenswaard; Dr. Bremer, Arts te Butsterzwaag.

BERICHTEN.

Gezondheidsraad.

Verschenen is No. 5 1928 van de Verslagen en Mededeelingen betreffende De Volksgezondheid bevattende o.m. een Beknopt verslag van de werkzaamheden van den Gezondheidsraad in 1927. Het daarin voorkomende, voor zoover het voor onze lezers van belang is, laten wij hier volgen:

Uitvoering artsenijsbereidkunst. Uwe Excel-

lentie stelde voor advies in handen van den Gezondheidsraad een adres van het Dagelijksch Bestuur van den Algemeenen Nederlandschen Drogistenbond, waarin o.m. werd aangedrongen op niet al te strenge toepassing van de wet van 1 Juni 1865, Stbl. 61, regerende de uitoefening der artsenijsbereidkunst ten opzichte van den verkoop van verschillende artikelen door drogisten.

De Raad voldeed aan Uwe opdracht door het uitbrengen van een advies van de Commissie inzake bereiding en verkoop van chemicaliën, gebruiksartikelen en technische artikelen, waarvan alle leden eenstemmig besloten U te berichten, dat er naar hun oordeel geen termen waren om ten aanzien van de toepassing van de wet, regerende de uitoefening der artsenijsbereidkunst, maatregelen te nemen in den zin als door adresant wordt verlangd, maar dat de bestaande wet overeenkomstig hare bepalingen behoorde te worden gehandhaafd. De Commissie voegde daaraan evenwel toe, dat de geldende wet, gelijk reeds bij menigvuldige gelegenheden was betoogd, in hooge mate verouderd is en dat het haar middelen noodzakelijk voorkwam, dat zij zoo spoedig mogelijk door een nieuwe regeling zou worden vervangen.

„Lijst C". Het Bestuur van den Algemeenen Nederlandschen Drogistenbond deed een brochure het licht zien, waarin gepleit werd voor eene wijziging van het hoofd van de z.g. „Lijst C" in diër voege, dat de artikelen die in Lijst C genoemd worden vrij verkocht kunnen worden in elke hoeveelheid, wanneer zij niet voor geneeskundig gebruik worden afgeleverd.

Uwe Excellentie verzocht omtrent dit onderwerp het advies van den Gezondheidsraad. Het uitbrengen van een advies ter zake werd opgedragen aan de Commissie voor algemeen pharmacapeutische aangelegenheden, die aan het einde van het verslagjaar deze zaak nog in behandeling had.

Toezicht op de naleving der wet regerende de uitoefening der artsenijsbereidkunst. Omtrent een bij Uwe Excellentie ingekomen klacht als zouden bij drogisten Hollandsche en Engelsche geneesmiddelen in beslag worden genomen en Duitsche daarentegen ongemoeid gelaten, welke klacht door U in handen van den Voorzitter van den Gezondheidsraad gesteld was, berichtte deze U:

Uit inlichtingen die ik ter zake heb ingewon-

nen bij den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid, Dr. J. B. M. Coebergh, blijkt:

- 1e. dat de Inspecteurs geen strijd voeren tegen drogisten, maar op grond van de hun toevertrouwde taak toezien op de naleving van artikel 30 der Wet van 1 Juni 1865, S. 61, zonder aanzien van persoon of van herkomst der waar, waarmede overtredingen worden gepleegd.
- 2e. dat gebleken is, dat onder de in beslag genomen geneesmiddelen ook producten van Duitsche herkomst zijn;
- 3e. dat adressant een dergenen is, die door levering van geheimmiddelen (Gistamine-tabletten) aan personen, die niet bevoegd zijn tot verkoop dier middelen in het klein, overtredingen van bovengenoemd wetsartikel bevorderen;
- 4e. dat er goede gronden zijn voor het vermoeden, dat bedoelde leveranciers die overtredingen nog op andere wijze bevorderen, aangezien in De Drogist van 5 Januari j.l. werd geschreven: „Hoe dan ook, door ons bestuur zijn maatregelen getroffen, om te voorkomen dat de straf voor de overtreding geheel ten kosten van den verdachte komt. Wat echter zal moeten gebeuren, wanneer recidief gestraft zal worden, is een vraag, die zeer zeker onder de oogen gezien moet worden. Doch voorloopig blijft het voor de drogisten het advies: „Ga door met verkoopen, doch verkoop geen narcotische middelen" en verder: „Laten wij dus ook hier afwachten, en inmiddels dankbaar zijn aan die firma, die zeer veel ten koste gelegd heeft, om de drogisten ter wille te zijn."

Ik ben met den heer Coebergh dan ook van oordeel, dat er hier geen reden bestaat voor enige bemiddeling van Uwe Excellentie, maar er veeleer aanleiding zou te vinden zijn adressant te wijzen op zijn zijdelingsche schuld aan de gepleegde overtredingen.

Ik moge ten slotte opmerken, dat het mij heeft getroffen, dat in het officieel orgaan van den Algemeenen Nederlandschen Drogistenbond tot overtredingen wordt aangespoord.

De Raad mocht later afschrift ontvangen van het volgende bescheid, dat aan den klager was gegeven:

„Naar aanleiding van Uw nevenvermeld telegram merk ik het volgende op.

In Uw telegram spreekt Gij van een strijd, dien de inspecteurs van de volksgezondheid zouden voeren tegen de drogisten. Tegen deze wijze van voorstellen moet ik mij verzetten. De inspecteurs doen i.e. niets anders, dan op grond van de hun toevertrouwde taak toe te zien op de naleving van artikel 30 van de wet van 1 Juni 1865, S. No. 61, zonder aanzien van persoon of van herkomst der waar, waarmede overtredingen worden gepleegd.

Bij een ingesteld onderzoek is gebleken, dat onder de in beslag genomen geneesmiddelen ook producten van Duitsche herkomst zijn.

Ook is mij gebleken, dat Uw Maatschappij een der leveranciers is, die door levering van geheimmiddelen (Gistaminetabletten) aan personen, die niet bevoegd zijn tot verkoop dier middelen in het klein, overtredingen van bovengenoemd wetsartikel bevorderen.

Voor de bemiddeling, die Gij inroept, zie ik geen reden.

Wel dringt ik er bij U op aan, te staken handelingen, welke er toe leiden kunnen, dat overtreding van de wet op de artsenuybereidkunst wordt bevorderd."

Geheimmiddelen. Wederom werden talrijke adviezen uitgebracht nopens aanwijzing van producten als geheimmiddel in den zin van de bijzondere bepalingen van post 43 der Tarifwet en hunne plaatsing op of afvoering van de desbetreffende lijst. De Commissie voor algemeen pharmacaceutische aangelegenheden, die dit onderwerp behandelde, ondervond bij haren arbeid de gewaardeerde medewerking van het Rijks Pharmacotherapeutisch Instituut.

De Minister van Financiën stelde den Raad in kennis met de beschikkingen inzake aanwijzing van producten als geheimmiddel en betreffende intrekking van zoodanige aanwijzingen.

Kwakzalverij en Posterijen. Het Bestuur van de afdeling Deventer van de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst vestigde de aandacht van 's Raads Voorzitter op de verspreiding van geschriften, wier inhoud de kwakzalverij tracht te bevorderen, door middel van de Post. De afdeling betreurde het, dat een Staats-lichaam op deze wijze medewerkt aan de benadeeling van de Volksgezondheid, aan de bevordering waarvan de Staat jaarlijks miljoenen ten koste legt.

's Raads Voorzitter verzocht den Directeur-Generaal der Posterijen om diens gevoelen ter zake te mogen vernemen.

Aan het einde van het verslagjaar was zijn advies nog niet ingekomen.

Dr. J. C. Scheurer, lid der Tweede Kamer en rapporteur over het Wetsontwerp houdende Bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekte is, na langdurige ongesteldheid, overleden.

Gewaardeerde hulp.

Het Maandblad Het Groene en het Witte Kruis schrijft aldus:

„Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Deze nuttige en volhardende vereeniging telt maar 727 leden. 't Gevolg is, dat ze weinig kan doen en dit weinige niet zonder met tekorten te werken. In 1927 bedroeg het nadeelig saldo f 30.87, waardoor het kapitaaltje van f 359.33 al weer met plm. 9 pCt. verminderde. Waarom is niet elke dokter en elke Groene of Witte Kruisvereeniging, elke T.B.C.-vereeniging lid van die Vereeniging? Het kost slechts f 3 per jaar. Daardoor doet men ten minste iets om een oud euvel te bestrijden."

Mededeelingen van verschillenden aard

Wonderdokters bij keuze.

Wij hebben het al zoo dikwijls gezegd:

Om den waren omvang van het kwakzalversbedrijf te leeren kennen moet men de advertentiekolommen van de Provinciale en kleinere plaatselijke bladen nagaan; men staat verbaasd wat men daarin zooal aantreft. Elkeen zal begrijpen, dat het voor ons niet doenlijk is, ons van den inhoud van al die bladen op de hoogte te stellen, zoodat wij zeer dankbaar zijn, wanneer nu en dan eens, deze of gene ons zoo'n blad toezendt.

Op die wijze kwamen wij in kennis met een paar, zeer op elkaar gelijkende wonderdokters waaromtrent wij, als waarschuwing, hieronder eenige bijzonderheden kunnen mededeelen.

No. 1 annonceerde in de *Doesburgsche Courant* van 14 April j.l. het volgende:

„De Arnhemse Wonderdokter. Laboratorium van Chemische Producten. Onder leiding van van der Graft & Dekker, Chemikers, Schuttersbergplein 5, Arnhem. Scheikundig en Microscopisch onderzoek.

Vraagt onze gerenommeerde Specialité's:

Naturel hersteld U van alle Rheumatische pijnen, zoo ook Bloedarmoede, Bleekzucht, Verval van krachten, Zenuwzwakte. f 1.— per flacon.

Hoestbalsem hersteld iedere hoest, zooals Slijmen Kinkhoest en geeft bij Astma- en Bronchitislijders onmiddellijk verlichting. 50 cent per pot.

Maagpoeder hersteld U van iedere maagstoornis, behalve maagzweer en maagkanker. 35 cent per flacon.

Kiespijntinctuur verwijdert de pijn in 2 min. Prijs 35 cent per flacon.

Likdoornpleister verwijdert absoluut in 4 dagen Harde huid, Eelt, Likdoorn en Wratten. Prijs 40 cent.

Hoofdpijnpoeders herstellen de hevigste pijnen in 10 minuten. Prijs 25 cent per pakje van 6 st.

Huid-Cream 60 cent per tube.

Aambeienzalf per pot f 1.50, absoluut afdoend.

Succes verzekerd! Al onze Specialité's kunnen de toets der Keuringsdienst en Warenwet doorstaan. Indien geen baat, wordt de kostprijs terugbetaald. Aan ons Laboratorium is verbonden een Massage-Inrichting."

Volgens ons officieel verstrekte inlichtingen had A. H. v. d. Graft, geboren te Amsterdam, op 1 Juni 1927, te Arnhem zijn praktijk opgevat terwijl K. Dekker, eveneens te Amsterdam geboren, op 14 September van dat jaar zich te Arnhem vestigde.

Omtrent v. d. Graft wordt ons nog meegegeeld, dat deze Vrijdag's en Zaterdag's met een stalletje op de markt te Arnhem staat en daar, behalve dat hij den lof van zijne geneesmiddelen verkondigt, de grofste beleediging en aan het adres van medici en pharmaceuten richt. Nu, dat hoort er zoo bij.

Van de, aanbevolen middelen werd een tweetal ter onderzoek uitgekozen en werd Dr. J. Schulte, gemeente Apotheker te Arnhem, bereid gevonden dit onderzoek op zich te nemen.

Deze bericht ons daaromtrent het volgende:

Onderzoek Hoest- en Keelpijnbalsem.

Schroefdekselpotje, inhoudende ongeveer 65 gram van een gele, naar pepermunt riekende massa.

Aangehouden werd: Suiker ongeveer 85 pCt.; pepermuntolie, door reuk en smaak; Eucalyptusolie idem; gele kleurstof.

Het vetgehalte bedroeg ongeveer 11.5 pCt.

Overigens konden geen verdere bestanddeelen worden aangetoond.

(Komt dus vrijwel overeen met Klinkers, hoest en keelpijnbalsem, onderzocht door het Rijks-Instituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek, waarvan het resultaat is opgenomen in ons Maandblad van April j.l. In hetzelfde no. vindt men een mededeeling omtrent het, ook in bovenstaande advertentie, genoemde Naturel, tevens afkomstig uit Klinker's laboratorium, zoodat wij een nieuw onderzoek onnoodig achtten. De hoest- en keelpijnbalsem noemde het Instituut: „Overbodig" dit zegt ons genoeg.

Op de overeenkomst van de door ons aangehaalde advertentie met de mededeelingen uit Klinker's laboratorium komen wij aanstonds nog even terug.

Red. Maandbl.).

„Onderzoek Hoofdpijnpoeders.

Zakje inhoudende 6 slordig gevouwen poeders, met het volgende netto gewicht: 470 mgr; 350 mgr; 510 mgr; 500 mgr; 540 mgr; 360 mgr. Het poeder is kristallijn en smaakt zwak bitter.

Aangehouden werd: Phenacetinum, Acetanilidum, (van beiden waarschijnlijk evenveel); Coffeinum."

Deze poeders zijn dus geenszins als onschadelijk te beschouwen, een voortdurend gebruik moet beslist worden afgeraden.

No. 2. De Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant van 16 Mei 1928 brengt ons de volgende annonce:

„De Wonderdokter". Haza's Laboratorium van Chemische Producten. Klimopstr. 9. Zwolle. Scheikundig en Microscopisch onderzoek.

Vraagt onze welbekende specialités:

Naturel herstelt U van Rheumatische pijnen, Bloedarmoede, Bleekzucht, Slapeloosheid, Zenuwzwakte, f 1.— per flacon.

Hoestbalsam hersteld iedere hoest, zooals Slijmen Kinkhoest en geeft bij Asthma- of Bronchitislijden onmiddellijk verlichting. 50 cent per pot.

Maagpoeder herstelt U van iedere maagstoornis (behalve maagzweer en maagkanker), 35 cent per pot.

Kiespijntinctuur verwijdert de pijn in twee minuten. 35 cent per flesch.

Likdoornpleister verwijdert beslist in 4 dagen harde huid, eelt, likdoorn en wratten, Prijs 40 cent.

Hoofdpijnpoeders herstellen in 5 minuten. 25 cent per 6 stuks.

Zomersproetenzalf 50 cent per pot.

Aambeienzalf, absoluut afdoende f 1.50 per pot. Succes verzekerd!"

Men ziet het: In de advertentie bijna geen onderscheid, alleen is de naam van den wonderdokter een andere.

Wij achten het niet noodig ook enkele middelen, in de tweede aankondiging aanbevolen, aan een onderzoek te onderwerpen het was vrij zeker dat zij uit dezelfde bron afkomstig waren.

Uit welke? Zekerheid daaromtrent bestaat er bij ons niet maar een ernstig vermoeden voert ons naar het zich noemend, Klinker's laboratorium. Niet alleen dat sommige der aanbevolen middelen, zooals reeds gezegd, b.v. Hoest- en Keelpijnpoeders en Naturel ons den weg wijzen, maar zou het alleen toeval zijn dat de firmanaam van bedoeld laboratorium luidt: Laboratorium Klinkers, Gebr. Spaan en v. d. Graft, Amsterdam?

Zou er soms overeenkomst zijn tusschen den laatsten naam en dien van den wonderdokter te Arnhem?

A. K. A. olie en G. R. A. C. A. zalf.

Twee producten van een zich noemend Importhuis „Agenco” te Zeist, waarop door advertenties onze aandacht gevestigd werd.

De A. K. A.-olie komt het onnoemelijk aantal middelen tegen aambeien weer met een vermeerderen en daarvan heet het: Zij „g-meest aambeien in een dag”. In enkele gevallen duurt het wat langer maar, zoo verzekert de fabrikant, „in ieder geval moeten ze (de aambeien) wanneer u dit fleschje (ongeveer 50 C.c. inhoud) hebt verbruikt, verdwenen zijn.”

Dus een goed middel? Wij betwijfelen het zeer. Want het onderzoek, ingesteld door den heer N. Keulemans, heeft aangetoond, dat de olie bestond uit machineolie en een kleine hoeveelheid verzeepbaar vet en wij beklagen de lijdens, die van dit mengsel tje heil verwachten. De aanwending beschouwen wij niet zonder gevaar.

Het tweede voortbrengsel van dit Importhuis, de G. R. A. C. A. zalf, in 't kort Graca, wordt genoemd: „een wetenschappelijk samengestelde zalf”. „Roode, schrijnende plekken bij kinderen genezen onmiddellijk wanneer men een weinig Graca er op doet. Winterhanden en voeten, ruwe schrale huid zelfs bij zweren is de geneeswijze schitterend.”

Wat wij daarvan zeggen?

Het onderzoek, verricht door de heeren N. Keulemans en J. de Jong, geeft ons de gelegenheid om op die vraag te antwoorden. Zij vonden als bestanddeelen van Graca plm. 10 pCt. zinkoxyde vermengd met Benzoëreuzel. Op de wetenschappelijkheid van de samenstelling wenschen wij niet veel af te dingen; een dergelijk preparaat is in onze vorige Pharmacopee als zinkzalf opgenomen. Alleen willen wij er op wijzen, dat in de nieuwste uitgaaf de benzoëreuzel vervangen is door wite vaseline, waarvoor de vervaardigers wel een gegronde reden zullen gehad hebben.

Maar de andere verklaringen van het „Importhuis” lokken ernstiger bezwaren uit. Toegegeven dat zinkzalf in sommige gevallen een goed en door geneesheeren gewaardeerd geneesmiddel is, dan blijft het nog altijd te bezien of het verstandig is haar klakkeloos aan te wenden, alléén op de verklaring van den importeur, zonder de oorzaak van het verschijnsel te kennen, bij kinderen die aan roode schrijnende plekken lijden.

Ernstige gevolgen zouden menigmaal niet achterwege blijven; men zij toch voorzichtig bij de behandeling van kinderen. Doch ook bij volwassenen verlieze men de voorzichtigheid niet uit het oog. Wij zouden niet gaarne onderschrijven wat de importeur schrijft omtrent den „schitterenden” uitslag bij zweren.

Wij meenen gerechtigd te zijn een waarschuwend woord te doen hooren tegen de bovengenoemde middelen van het Importhuis „Agenco” met de vreemde, eenigszins geheimziunige namen.

INGEZONDEN.

Geachte Heer,

Een moeder ging dezer dagen met haar achterlijk dochttertje van 5 jr. oud naar een zoogen. „homoeopatah” te Dinxperloo, naar mijn inlichtingen een Duitsch „collega” die daar zitting houdt in een café.

Hij bekeek het meisje met een spiegel, als diagnose? en maakte enkele algemeene opmerkingen.

Tot slot gaf hij mee: 1o. zout voor lichaambad; 2o. zalf voor den rug te wrijven; 3o. een

6-tal doosjes om de 2 uur achtereenvolgens van 1 tot 6 een mespunt.

Op bijgaand vel heb ik mij nu de moeite gegeven een deel v.d. reclame over te schrijven, het is één hutsput. Gaarne had ik dat u het eens onderzocht, en in het maandblad publiceerd; de ouders laat ik het dan lezen, die zeer zeker voor reden vatbaar zijn.

Hoogachtend,
H. SLETTENAAR.

Kosten van dit consult f 10.—

Wij hebben, zooals reeds gemeld, het schrijven van den heer S. in handen gesteld van Dr. D. K. Munting te Amsterdam met verzoek ons zijn advies te willen mededeelen. Deze schrijft ons d.d. 2 Juni '28:

„De gegevens door den heer Slettenaar verstrekt zijn mij te vaag om over dit geval mijn oordeel te zeggen.

„Frorroduran” dat telkens in de lijst genoemd wordt is mij onbekend.

Onder 3o. komen eenige namen van homoeop. geneesmiddelen voor.

Onder 6 een aantal die homoeopathisch niet gebruikt worden.

Het geheel is een poespas van allerlei stoffen waarvan de toepassing in dit verband duister is.

Of de man, die zich „homoeopaat” noemt, een bevoegd geneeskundige is lijkt mij minsten twijfelachtig.”

Wij betuigen Dr. M. onzen dank. Red.

RECHTSZAKEN.

Het proces van het „Instituut Walraven” tegen den Redacteur van „Naar het volle leven”.

In ons no. van April, bij de bespreking van het Instituut Walraven namen wij o.m. de vraag van een inzender op luidende: „Waarom „niet gedaan als de Vereeniging voor Slechthoorenden? Dat zijn werkers die waarschuwen „openlijk tegen bekende kwakzalvers, jammer „dat ook die bond Walraven nog laat voortgaan „met kwakzalveren op oorgebied.”

Dat de Vereeniging tot bevordering der belangen van slechthoorenden, (die zich trouwens in den strijd tegen kwakzalverij op haar gebied in den laatsten tijd niet onbetuigd heeft gelaten) tegenover het bedoelde instituut niet aggressief is opgetreden, leert ons het orgaan der Vereeniging, „Naar het volle leven” in zijn laatstverschenen No. van Juni. Bijna acht bladzijden van dit orgaan zijn gewijd aan „Het proces van het Heilinstituut Walraven” tegen onzen Redacteur Klein”. Het is begrijpelijk, dat onze ruimte niet toelaat, dit relaas in onze kolommen over te nemen, hoe gaarne wij dit ook, uit sympathie met onze ijverige medestrijders, gedaan hadden. Wij moeten ons bepalen tot enkele uittreksels.

Het begin geeft de aanleiding van het conflict duidelijk weer.

„Zooals onze lezers zich zullen herinneren, werd in nummer 2 van jaargang 1927 van ons orgaan een waarschuwend artikel tegen bovengenoemd instituut opgenomen van de hand van onzen redacteur W. N. Klein.

Naar aanleiding daarvan ontving de heer Klein d.d. 27 Januari 1927 een brief van Mr. I. Cohen Hzn., advocaat te Rotterdam, waarin namens den heer A. H. Walraven, „leider en eigenaar van het Instituut Walraven te Rotterdam” aan den heer Klein de eisch werd gesteld, dat deze in het eerstvolgend nummer van ons orgaan een artikel zou doen opnemen, voluit door hem onderteekend, van de volgende strekking:

dat het door hem geschreven artikel, naar

hem uit mededeelingen van bevoegde zijde gebleken zou zijn berustte op onjuiste voorstellingen, — dat hij het artikel herriep en geen reden had om aan te nemen, dat de leider van Instituut Walraven niet zou zijn een man van eer, — dat hij het betreurde het artikel te hebben geplaatst en als blijk daarvan den heer Walraven in de gelegenheid had gesteld een donatie van f 5.— te doen aan de Vereeniging tot Bevordering der Belangen van Slechthoorenden.

Het spreekt vanzelf, dat de heer Klein aan dezen eisch tot herroeping van een artikel, hetwelk juist op grond van gebleken noodzakelijkheid in het belang van onze leden was opgenomen, geen gevolg gaf, en evenmin gebruik maakte van de uitnoodiging om den heer Walraven in de gelegenheid te stellen uit de beurs van den heer Klein een gebaar van loyaliteit jegens onze Vereeniging te maken.

De heer Walraven meende daarop zijn eischen in rechten geldend te moeten maken. Bij exploit van 12 Februari 1927 deed hij den heer Klein dagvaarden tegen de civiele terechtzitting van de Haarlemsche Rechtbank van 22 Februari 1927, en zoo ontwikkelde zich voor deze Rechtbank een procedure, waarin Mr. Cohen voornoemd voor den eischer opkwam, terwijl de belangen van den heer Klein, als gedaagde, werden behartigd door Mr. R. C. Bakhuizen van den Brink, advocaat te Haarlem.

Zolang dit proces nog hangende was, hebben wij gemeend ons van elke publicatie daaromtrent te moeten onthouden.”

Over den gang van het proces kunnen wij niet verder uitwijden; wij vermelden slechts dat geëischt werd het betalen tot een bedrag van f 5000 of zooveel minder als de Rechtbank zal vermeenen te behooren, met veroordeeling van gedaagde in de kosten.

Nadat de schriftelijke behandeling van deze zaak had plaats gehad, werd deze vervolgens nog mondeling bepleit op 28 December 1927 en werden de stukken gesteld in handen der Rechtbank, die op 7 Januari 1928 uitspraak deed.

Bij uitvoerig vonnis verklaarde deze eischer niet ontvankelijk in zijn vordering en veroordeelde hem in de kosten van het geding.

Van de gelegenheid om van dit vonnis in hooger beroep te gaan maakte de heer Walraven eerst gebruik doch, vóór dat de zaak bij het Gerechtshof te Amsterdam in behandeling kwam, heeft hij dit beroep ingetrokken.

Een onverbeterlijk Kwakzalver.

Overeenkomstig den eisch van het O. M. heeft de kantonrechter te Goes den koopman P. A. S. uit Krabbendijke, die zich op verschillende plaatsen in Zeeland aan kwakzalverspraktijken schuldig gemaakt had, veroordeeld tot 3 boeten van f 200 elk en een van f 300, resp. voor iedere boete 60 dagen hechtenis. Het bleek bij de behandeling van deze zaak, dat verdachte, die reeds eenige vonnissen achter den rug heeft, zich voorgaf als specialist in rheumatiekbehandeling en priezen vroeg van f 5 tot f 12.50 voor een visite en twee medicijnen. Het eene, dat voor uitwendig gebruik werd gegeven, bevat, volgens onderzoek bij den Rijkskeuringsdienst te Goes, terpentijnolie, terwijl het andere, dat met drie druppels per dag moest worden ingenomen, bestaat uit een mengsel van die olie met sesamolie en zeepspectrum.

Wij ontleenen dit bericht aan de N. Rott. Ct; uit de Goesche Courant waarin deze zaak meer uitvoerig is behandeld, nemen wij nog het volgende over van het requisitoir van het

O. M. met betrekking tot den man, over wiens optreden wij reeds in ons Aprilno. een en ander mededeelden.

„De ambtenaar van het O.M. betoogde in zijn requisitoir dat hier een hardnekkig kwakzalver en afzetter terecht staat. Juist in Zeeland vinden dergelijke avonturiers volgens spreker een vruchtbaar arbeidsveld. Grif worden de hooge bedragen voor ondeugdelijke middelen betaald. Het is onbegrijpelijk hoe men, waar zooveel goede medici aanwezig zijn, in dergelijke individuen vertrouwen kan stellen. Spreker deelt mede, dat de waarde van de z.g.n. geneesmiddelen plus fleschje hoogstens 36 cent is. Verdachte is een halsstarrig kwakzalver. Veroordeelingen noch waarschuwingen hebben hem tot dusverre van dit lucratieve baantje kunnen doen afzien. Nu verdachte als colporteur, melkverkooper, koopman in goud en zilver, godsdienstonderwijzer en in andere beroepen niet slaagde, meende hij blijkbaar in zijn onderhoud te kunnen voorzien door zich bij de boerenbevolking van Zeeland, Noord-Brabant en de Zuid-Hollandsche eilanden als „rheumatiek-verdrijver” op te werpen. Hoewel de meeste patiënten thans wel begrijpen bedrogen te zijn, verklaarden enkele toch nog door verdachte te zijn genezen. Vooral dezulken doen kwaad daar hun afgegeven aanbevelingsbrieven, weer andere zieken in de val doen loopen. Spreker meent dat, gezien verdachte's voortdurend voortgaan op bovenschreven wijze, ook na veroordeelingen van verschillende gerechten, een strenge straf op zijn plaats is.”

Natuurgeneeskundige.

Voor het kantongerecht te Zwolle heeft terecht gestaan H. J., vroeger journalist, thans „natuurgeneeskundige”, wonende te Hoogeveen, wegens het te Zwolle onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Hij is veroordeeld tot *f* 50 boete, subs. 30 dagen hechtenis.

(N.R.C.).

Magnetiseur.

De magnetiseur A. K. te Amsterdam, die in hooger beroep heeft terechtgestaan, terzake van overtreding van de wet op de geneeskunde, door patiënten kruiden te leveren, is door de rechtbank te Haarlem veroordeeld tot drie boeten van *f* 100, subs. drie maal 20 dagen hechtenis.

(N.R.C.).

Onvoorzichtig.

Voor de Rechtbank te 's Gravenhage heeft terecht gestaan de winkelier J. V. uit Nieuwveen terzake van het veroorzaken van zwaar lichamenteel letsel door schuld. Op 30 Maart j.l. heeft hij — volgens de dagvaarding — noch als apotheker noch als geneeskundige bevoegd zijnde tot het afleveren van geneesmiddelen, hoogst roekeloos, onvoorzichtig en onachtzaam, buiten noodzaak, een hoeveelheid kaliumbromaat (bromas kalicus) voor inwendig gebruik door zijn dochter doen afleveren, tengevolge waarvan de 13-jarige Johanna de Lange, na gebruik, zwaar lichamenteel letsel heeft bekomen, althans ziek is geworden.

Verdachte gaf de feiten toe. De moeder van het meisje had hem al meermalen om broomkali gevraagd. Verdachte, die dit niet in zijn winkel had, is er ten slotte toe overgegaan $\frac{1}{4}$ K.G. te bestellen. Aan de moeder is toen 30 gram verkocht. Deze heeft daarvan, blijkens haar verklaring, haar dochttertje twee theelepeltjes in water toegediend. Kort daarop kreeg het kind braken enz. Het is ongeveer een week ziek geweest. Verdachte heeft tegen de moeder gezegd, dat

hij niet wist welke hoeveelheid moest worden toegediend. De moeder heeft uit haar zelf twee theelepeltjes vol gegeven.

Het O. M. meende, dat verdachte zeer onvoorzichtig gehandeld heeft en eischte *f* 60 boete subs. 30 dagen hechtenis tegen hem.

Verdachte's raadsman mr. K. F. Katz wees er op, dat bromas kalicus niet voorkomt op lijst C der geneesmiddelen en dat verdachte dus volkomen bevoegd was tot het verkoopen daarvan. Reeds daarom zal geen veroordeeling kunnen volgen. De schuld van het gebeurde ligt trouwens bij de moeder, die zonder meer een veel te groote hoeveelheid heeft toegediend. Dat kan men verdachte toch niet aanrekenen.

Pl. encludeerde tot vrijspraak.

Verd. is vrijgesproken.

(N.R.C.).

Rechtbank te Rotterdam.

De rechtbank behandelde verschillende beroepszaken als: de zaak van J. P. R., winkelierster te Schiedam, die in hooger beroep terecht stond van een vrijsprekend vonnis van den kantonrechter te Schiedam ter zake van een overtreding van de wet op de artseneijbereidkunde. Zij had zich te verantwoorden wegens den verkoop als geneesmiddel van 3 aspirinepoeders, te zamen bevattende 1.51 G. salicyl, althans minder dan 25 Gram, zonder daartoe gerechtigd te zijn, immers zij komt niet voor op de lijst van geneeskundigen, apothekers en tandartsen door den Gezondheidsraad aangelegd.

Als getuigen werden gehoord de heeren C. G. Baert, inspecteur van de volksgezondheid, F. Ellenberger, commissaris van politie te Schiedam, W. J. Feelders, agent van politie eveneens te Schiedam, en mej. M. E. Stas, scheikundige te Utrecht.

Het O. M. achtte niet bewezen, dat de bewuste stof als geneesmiddel is verkocht. Den blooten verkoop van de aspirine — onvermengd als ze was, zooals de laatste getuige heeft verklaard — acht het O. M. echter op grond van een arrest van den Hoogen Raad van 20 April 1925 Ned. Jurisprudentie 1925 bladzijde 740, reeds strafbaar: de salicyl en aspirine worden genoemd in lijst C.

Esch: vernietiging van het vonnis van den kantonrechter en dat de rechtbank, opnieuw recht-doende, verdachte zal veroordeelen tot *f* 10 subs 5 dagen hechtenis.

In een soortgelijke zaak tegen E. S. te Schiedam, die 30 G. kinadruppels, althans minder dan 250 G. had verkocht en door den kantonrechter deswege was vrijgesproken, heeft het O. M. geëischt *f* 10 boete subs. 5 dagen hechtenis.

Tegen G. v. B., die 10 G. Chloorkali had verkocht, heeft het O. M. gelijke straf geëischt als in de vorige zaak.

In een soortgelijke zaak van F. J. D., te Schiedam, die 30 G. kinadruppels had verkocht, heeft het O. M. gelijke straf gevraagd als tegen de vorige verdachten.

Tegen J. M. eveneens te Schiedam, die 30 G. kinadruppels had verkocht, heeft het O. M. gelijke straf geëischt.

Tegen J. H. T. H. te Vlaardingen, die 41 gram kinadruppels, 2.75 gram chloorkali en 10 aspirinetableten, te zamen 4.686 gram acidum acetylo salicylicum had verkocht, heeft het O.M. eveneens *f* 10 boete subs. 5 dagen hechtenis geëischt.

Tegen J. R., drogistbediende te Vlaardingen, die verkocht had 50 gram kinadruppels en 8 aspirinepoeders tezamen wegende 3.644 gram, heeft het O. M. *f* 10 boete subs. 5 dagen hechtenis geëischt.

In een soortgelijke zaak tegen M. K. te Vlaardingen, die 40 gram chloorkali, 40 gram kinadruppels en 8 aspirinepoeders tezamen wegende 3.525 gram had verkocht, heeft het O. M. *f* 10 boete subs. 5 dagen hechtenis geëischt.

Tegen E. K., te Vlaardingen, die 50 gram kinadruppels, 75 gram chloorkali en 8 aspirinepoeders, tezamen wegende 3.186 gram verkocht had, eischte het O. M. *f* 10 boete subs. 5 dagen hechtenis.

Een gelijke straf eischte het O. M. tegen L. H. te Vaardingen, die 60 gram chloorkali, 55 gram kinadruppels en 8 aspirinepoeders, tezamen wegende 4.884 gram, had verkocht en tegen M. B. te Vlaardingen, die 40 gram kinadruppels en 8 aspirinepoeders, tezamen wegende 3.668 gram had verkocht.

In al deze gevallen heeft de Rechtbank de vonnissen van den kantonrechter vernietigd en opnieuw recht-doende verdachten veroordeeld tot *f* 2.50 boete subs. 1 dag hechtenis.

(N.R.C.).

Een oude bekende.

Voor de rechtbank te Breda heeft terecht gestaan H. J. E., uit Ooegstgeest, die in October 1927, niet bevoegd tot de uitoefening van het beroep van geneeskundige, aan A. J. B. te Zevenbergen geneesmiddelen heeft gegeven, na hem te voren onderzocht te hebben, en waarvoor deze *f* 8 te betalen had. De kantonrechter te Zevenbergen had E. tot een boete van *f* 300 veroordeeld, van welk vonnis E. in hooger beroep was gekomen.

Dr. v. H., arts te Dinteloord, thans als getuigdeskundige gehoord, verklaarde, dat het middel door E. aan den patiënt gegeven, bestond uit capsules, gevuld met een mengsel van levertraan, petroleum en eenig aroma. Dit mengsel was in het stadium, waarin de patiënt verkeerde, zeer gevaarlijk.

Verdachte erkende de feiten.

Hij beweerde, op verzoek van den vader van den patiënt te zijn opgetreden, dus volgens hem niet buiten noodzaak.

De officier van justitie vroeg vernietiging van het vonnis van den kantonrechter en E.'s veroordeeling tot 2 maanden hechtenis.

Uitspraak Woensdag 4 Juli.

CORRESPONDENTIE.

Mevr. W. te N. Wij zijn u zeer dankbaar voor de toezending van de verschillende bladen van het Weekblad van het Noorden en de Volks Editie. In de eerstgenoemde couranten telden wij 28, in de tweede (maar weinige exemplaren) 7 kwakzalversadvertenties. Wie weet hoeveel kwaad daardoor reeds is gesticht. Uwe zending heeft intusschen het voordeel opgeleverd dat wij daardoor op de hoogte kwamen van sommige ons onbekende kwakzalversmiddelen. Deze zullen van onzentwege worden aangekocht, onderzocht en, zoo noodig in het Maandblad worden besproken.

L. M. V. te Z. Ook u danken wij. Wij maakten door de Prov. Overijsselsche en Zwolsche Ct. kennis met een nieuwen wonderdokter.

Het Zwolsche Nieuws zoo juist ontvangen; wij komen er op terug.

Mr. E. L. v. E. te 's-G. Dank. Over Gets-it schreven wij reeds in ons no. van Nov. 1927.

In dank ontvangen de Goesche Courant, de Kamper Courant en enkele exemplaren Blätter für Electro-Homöopathie.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—
Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCHÉ DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Desinfectie van lokalen.

Berichten: Kruidengenezers Lappe.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Pijlstaartolie. — Kruiden van Hülstein. — Reclame voor Pastoor Heumann's middelen.

Ingezonden: Drank tegen malaria.

Uit de Pers: Zijn geneesmiddelen tegennatuurlijk?

Rechtzaken: Eilers. — Mej. Haverhoek.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Kloosterbalsem en Purol.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

De secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd, tot 22 Augustus te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad, Groenburgwal 26, Amsterdam.

Als nieuw lid is toegetreden de heer C. H. P. v. d. Meene, Pharm. Cand. De Klomp.

Desinfectie van Lokalen.

Oop op dit gebied passen importeurs en handelaars het beproefde recept toe, n.l. de menschen eerst bang maken en daarna vertellen: „maar ik heb tegen de genoemde gevaren een best middel”.

Bekend zijn de hartvormige stukken, die gevent worden, onder de naam van Kamfer, maar in werkelijkheid bestaan uit geperste naphthaline, welke vroeger op privaten gehangen werden en nu nog, waar de closets nog niet zijn aangebracht, moeten dienen om den stank der privaten te bedekken.

Enige ontsmettende kracht bezit deze stof niet, maar ze geeft in plaats van den geur van privaat of urinoir, den doordringenden naphthalinegeur, welke sommigen voor „carboll” aanzien en waaraan ze dan de desinfecteerende kracht toekennen.

Erger wordt het, wanneer praeparaten worden aanbevolen die werkelijk desinfecteerende stoffen bevatten, maar dan in zulk een geringe hoeveelheid, dat de waarde als desinfectans nihil is.

Zoo maakt men, in den laatsten tijd, reclame voor mengsels, waarin formaline voorkomt, of diens polymeer — paraformaldehyde of trioxymethyleen — welke langzaam geringe hoeveelheden formaline afsplitst.

Wanneer men nu weet, dat voor het desinfecteren van vertrekken waarin een lijder aan een besmettelijke ziekte heeft vertoefd, men formalinedamp in het lokaal brengt en wel per kubieke meter 40 gr. formaline dan kan men ook begrijpen, dat een pakketje waarin hoogstens 10 gr. paraformaldehyde, gemengd met wat rozeblaadjes, citroenolie en nog iets dergelijks, niet maandenlang kan dienen om een schoollokaal van bijv. 216 Kubieke Meter te desinfecteren.

Heeft men een lokaal gedesinfecteerd met formaline, dan is het onmogelijk in zoo'n lokaal binnen te treden maar moet men grootere hoeveelheden ammonia invoeren om het formaline zijn prikkelende eigenschappen te ontnemen; maar zóó weinig formaline in een lokaal gebracht, dat men deze zelfs niet ruikt kan geen nut hebben.

Wat is dan wel het nut van een dergelijk product? Dat men in het lokaal komend, niet de zogenaamde menschenlucht e.q. „de onschuldige kinderasempies” opmerkt.

Het gevaar bestaat dan echter, dat men, niet door het reukorgaan gewaarschuwd wordende, verzuimt de lokalen te ventileren.

Men meent dus te ontsmetten en de lucht te verbeteren en verzuimt daardoor de beste ontsmetting en luchtverbetering toe te passen n.l. doelmatig ventileren. N. K.

BERICHTEN.

De Kruidengenezers Lappe.

Van betrouwbare zijde meldt men ons, dat een zekere Lappe reeds sedert geruimen tijd zijn werkzaamheden uitoefent in Noord-Brabant en omstreken. Iederen dag worden een massa postpakketten van zijn wonderkruiden naar verschillende plaatsen verzonden. Hij houdt te Lith wekelijks 2 zitdagen (Dinsdags en Woensdags) en de overige dagen is hij elders; o.a. één dag te 's Hertogenbosch en één dag te Nijmegen. Men schijnt hem, niettegenstaande de aandacht op zijn praktijken is gevestigd, overal kalm zijn gang te laten gaan. Onbegrijpelijk! Thans blijkt men echter de zaak aan te pakken. Op aandrin-

gen van onzen berichtgever (die ons tevens de kruiden zond, waarvan het onderzoek nog niet is afgelopen) heeft te Lith de bevoegde macht een patiënt afgewacht, die het huis van Lappe verliet, dien persoon ondervraagd, de kruiden in beslag genomen en proces-verbaal opgemaakt. Wij zullen er dus wel meer van hooren.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

MIDDEL TEGEN ASTHMA.

De herkomst van het middel was den inzender onbekend. De vloeistof werd gebruikt tegen asthma bronchiale door haar door middel van een verstuivingsspuitje in den neus te spuiten. Voor dit instrument met bijbehorende vloeistof (ongeveer 20 cm.³) was een bedrag van f 45.— betaald.

Voor het onderzoek beschikten wij slechts over een geringe hoeveelheid der vloeistof.

Uitkomsten van het onderzoek: In de bruine strooperige vloeistof konden worden aangetoond: suiker, natriumnitriet, benzoëzuur en atropinesulfaat. Waarschijnlijk waren deze stoffen opgelost in een waterig plantenaftreksel. De enkele glanzende plaatjes, die zich zwevende in de vloeistof bevonden, bestonden waarschijnlijk uit uitgekristalliseerd benzoëzuur.

(De gevonden bestanddeelen der vloeistof en de buitensporig hoge prijs van het middel met bijbehorend spuitje herinnerden ons aan „Dr. Tucker's asthamamiddel”, dat met de „Atomizer”, een toestel om het middel in den neus te verstuiwen, in den handel werd gebracht (tezamen voor f 41.—, volgens 't Maandblad tegen de Kwakzalverij No. 6, 1918). De uiteenlopende resultaten van de vele onderzoekingen wijzen op de wisselende samenstelling van dit middel. Bijna steeds werd echter nitriet gevonden en de aanwezigheid van of atropine of cocaïne. Bij het onderzoek in 1918 verricht voor de Ver. t. d. Kwakzalverij, werden aangetoond: natriumnitriet, benzoëzuur, cocaïne en glycerine, benevens bestanddeelen van Grindelia robusta).

Oordeel: De buitensporig hooge prijs mag nog wel eens extra genoemd worden.

Gelukkig bevat het middel thans geen cocaine, zoodat ten minste het gevaar voor het aankweken van cocainisten hierbij niet bestaat. Toch maant de aanwezigheid van atropine tot voorzichtigheid.

MIDDELEN TEGEN RHEUMATIEK VAN ARTHUR RICHARDS, LONDON.

Zie het onderzoek van „Duo-Formula”, het veel geprezen reumatiekmiddel van denzelfden fabrikant, in de Mededeelingen No. 6, 1923. De onderzoekers van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij vonden in Duo-Formula guajakhars en guttegom (Maandblad No. 6, 1920), terwijl het Verslag van het Centraal Laboratorium 1922 als uitkomsten van de analyse van niet nader omschreven pastilles tegen reumatiek van A. Richards, London, vermeldt: guajakhars en kaliumsulfaat.

De ons gezonden middelen omvatten:

- geel gekleurde pastilles (voor vóórbehandeling, 3 maal daags een tablet);
- witte pastilles (een tablet te nemen voor het ruste gaan);
- blauwe pastilles (drie maal daags een tablet na den maaltijd);
- steenroode zalf (om pijnlijke plaatsen uitwendig te behandelen).

Uitkomsten van het onderzoek: a. De pastilles zijn gecandeerd met een gele kleurstof. Herkend werden: poeder van guajakhout, guajakhars (uit het hout of afzonderlijk toegevoegd) en (in kleine hoeveelheid) kaliumsulfaat. Rhabarber noch guttegom waren aanwezig.

b. Gecandeerde pastilles. De inhoud is bitter, donkerbruin en gelijkt op hars of een droog extract. Bij microscopisch onderzoek blijken geen weefseldeelen aanwezig te zijn. De reactie op emodine was positief en waarschijnlijk is het aanwezig laxans, dat deze stof levert, frangula-extract. Aloë, guttegom en guajakhars werden niet gevonden.

c. De gecandeerde pastilles zijn blauw gekleurd. Als werkzaam bestanddeel bevatten ook deze pastilles guajakhars, doch het aanwezige plantenpoeder werd niet met zekerheid herkend.

d. De steenroode zalf bestaat uit gele vaseline, gemengd met een stof, die uiterst scherp smaakt en op de huid een lang aanhoudend branderig gevoel teweegbrengt; waarschijnlijk capsicum-extract.

Oordeel: Zie mededeelingen No. 6, blz. 98.

Dit oordeel luidt:

„De naam Duo-Formula schijnt de fabrikant daarom te hebben gekozen, omdat zijn behandeling tweeledig is, n.l. een diëetvoorschrift en een medicamenteuze behandeling. Zijn diëetvoorschriften zijn ons niet bekend, en wij kunnen omtrent het al of niet rationeële daarvan dus geen oordeel uitspreken. Het medicament bestaat zooals boven bleek, uit laxantia en een obsoleet geneesmiddel tegen jicht (guajakhout). Het is niet aannemelijk dat hiermee betere resultaten zullen worden verkregen, dan vroeger de medici — die het middel weer verlieten — er mede hebben behaald. Daarenboven trekt de reclame te veel niet hierbij behorende ziekten (acuut gewrichtsrheuma, asthma, neuritis enz) onder het begrip jicht samen.”

AAMBEIENPILLEN.

Fabrikant niet vermeld.

De 100 stuks met stanniol omwikkelde zetkaarsjes, zijn verpakt in een kartonnen doos, waarop in getypt schrift de samenstelling is aangegeven:

Airol 6 gr., resorcin 1,5, zinkoxyde 6, Bals. peruv. 1,5, Ol. cacao 19, Ung. simplex q.s., ad supp. 12.

Uitkomsten van het onderzoek:

De aanwezigheid van perubalsem kon niet bewezen worden, doch overigens beantwoorden de suppositoria aan de opgegeven samenstelling.

Oordeel: Deze zetkaarsjes bevatten dus gebruikelijke middelen bij gevallen van aambeien met lichte complicaties (huiderosies en eczemen).

DE WITT'S NIEREN- EN BLAASPILLEN.

Fabrikant: E. C. de Witt & Co, Ltd., Croydon.

Samenstelling: Volgens „De Kwakzalversmiddelen” (1916) werden bij een analyse van bovengenoemde pillen, verricht voor de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, als bestanddeelen gevonden: methyleenblauw, infusoriënaarde en zoethoutpoeder. Herhaalde malen werden in het Maandblad van deze vereeniging waarschuwingen geplaatst voor de gewetenlooze reclame en de gevaarlijkheid van het bestanddeel methyleenblauw, al wordt dan ook verzekerd: „de pillen zijn volkomen schadeloos voor den zwaksten persoon”.

Bij een onderzoek, in 1925 verricht voor den Gezondheidsraad, vond men: methyleenblauw, kaliumnitraat en jeneverbessenolie. Op verzoek zond bij die gelegenheid de fabrikant een opgave van de samenstelling, die als volgt luidde:

Extr. pichi 10 mgr. (= Extr. Summitates Fabianaë)

Methyleenblauw 20

Esenzia enebro 5 (= Ol. fruct. Juniperi)

Cascara amara 5

Nitras kalicus 50

Extr. Buchu 10 (= Extr. Bucco)

Extr. Uvae Ursi 20.

Uitkomsten van het onderzoek: Gecandeerde, grijsblauwe pillen met een gemiddeld gewicht van 360 mg. en een aschgehalte van 9.7 pCt. In den inhoud der pillen werden aangetoond: methyleenblauw, kaliumnitraat en plantenpoeder. Dit laatste bestond waarschijnlijk uit een mengsel van poeder van folia Uvae ursi en folia Bucco. Werd de inhoud der pillen met water afgewreven, dan was een aromatische geur waarneembaar, die aan tijm herinnerde en wellicht van een aetherische olie afkomstig was.

Oordeel: Over het al of niet schadelijk zijn van methyleenblauw heerscht geen eenstemmigheid. Terwijl eenerzijds bezwaren van den kant van het maag-darm-kanaal en van den kant van de blaas worden gesignaleerd, wordt anderzijds aangevoerd, dat deze bij het gebruik van chemisch zuiver methyleenblauw niet zouden optreden.

(Wordt vervolgd).

Pijlstaartolie.

„Gegarandeerd zuiver. Tegen reumatiek, verstuiking, ontwrichting, ischias, spit, rugpijn, pijn in de borst, stramheid enz.”

Weer een nieuw middel onder de talrijke, die tegen de bovengenoemde kwalen als onfeilbaar worden aanbevolen?

Wij weten het niet maar vonden het niet ongeraden, toen wij een aanbeveling daarvan in een in het Noorden van ons land verschijnende blad vonden, een nader onderzoek in te stellen en het middel aan te koopen. Bij ontvangst werden wij door een bijgevoegd schrijven nader op de hoogte gesteld. Het luidde:

„Hierbij u bestelde flacon Pijlstaartolie à f 1.50.

Dit is het eenige afdoend middel tegen rheu-

matiek, verstuiking enz. U doet een klein beetje olie in de holte der hand, en masseer daar de pijnlijke deelen flink mee, en binnen een paar dagen zal u het succes ondervinden. Ook zijn wij groot gesorteerd in allerlij Gummiwaren en Patent geneesmiddelen. Hierbij een kleine prijs-courant, en mocht u iets noodig hebben, zijn wij u gaarne van dienste.

Hoogachtend,
W. BREDEWOLD,
De Salamander.
Gr. Kr. Elleboog 22.
Groningen.”

Het onderzoek van deze wonderolie door den heer N. Keulemans toonde aan, dat de Pijlstaartolie bestond uit vischtraan (geen levertraan) en dus beschouwd moest worden als een der smeerseltjes, die bij ware reumatiek als geheel nutteloos mogen worden beschouwd.

Hebben wij hiermede met de olie afgedaan, het slot van den brief eischt nog een paar woorden.

Inderdaad was daaraan toegevoegd een prijs-courant van onderscheidene artikelen, die wij in ons blad liever niet bespreken doch die tot de gevaarlijkste middelen, vooral voor jeugdige personen en mannen en vrouwen van zekeren leeftijd, moeten worden gerekend.

Wij zullen geen namen noemen, maar menig- een onzer lezers zal wel begrijpen wat wij bedoelen, wanneer zij een blik geslagen hebben in de uitstalkasten van de z.g. Sanitas-winkels en dergelijke inrichtingen. Het is schande, dat de verkoop daarvan, zonder eenige belemmering, wordt vrijgelaten.

Kwakzalverij met kruiden.

Kruiden van Hülstein.

Van een arts ontvingen wij een kruidenmengsel afgegeven door een zekeren Hülstein als geneesmiddel, volgens zijn zeggen, tegen „gal door het bloed” en „de nieren ook niet in orde”.

De patiënt, aan wien het middel, na onderzoek van de urine, verstrekt was, was elders onder medische behandeling, waarschijnlijk voor maagzweer, in ieder geval voor een maagaandoening.

Bij het onderzoek, verricht door den heer N. Keulemans zijn in het mengsel aangetroffen: Saliebladen, rosmarijnbladen, koriandervruchten, duizendguldenkruid, venkelvruchten, gentiaanwortel en jenevervruchten, vrijwel overeenkomende met talrijke van dat soort kruidenmengsels. Of ze den lijder zullen helpen is zeer twijfelachtig maar dat is zeker, dat de patiënt, bij gebruik daarvan, groot gevaar loopt, dat de tijd voor een doelmatige behandeling van zijn kwaal nutteloos voorbij gaat.

De schrijver bericht ons verder, dat tegen H. proces-verbaal is opgemaakt. Daarvan was ons niets bekend.

Hulp en Ontspanning.

Pastoor Heumann's Geïllustreerd Blad voor gezonden en zieken.

Van bevriende zijde werd ons dit reclameblad toegezonden, dat blijkbaar (wij kenden het niet) in Gelderland en Overijsel gratis wordt verspreid.

Het is niet ons doel nogmaals op de nieuwe geneeswijze van dien Pastoor? terug te komen, in ons blad van Februari 1926 hebben wij er het onze van gezegd. Slechts een enkel woord over de thans ontvangen courant.

De hoofdinhoud wordt ingenomen door twee geïllustreerde, o.i. weinig beteekende verhalen, getiteld Ranach de Slangenbezweerder en Vergiftigd, die met de geheele zaak

niets te maken hebben en waarschijnlijk dienst moeten doen om de 12 zijden van het blaadje te kunnen vullen.

De rest bevat vervolgens, een schrikbarende beschrijving van sommige ziekten en de middelen daartegen door den Pastoor aanbevolen, een prijscourant van sommige dier middelen en — hoe zou het anders? — enkele attesten van genezen lijders. De zakelijke inhoud daarvan is in het vroeger door ons besproken boek in een of anderen vorm te vinden.

Slechts een enkele opmerking naar aanleiding van de attesten. Het blaadje zegt omtrent dit onderwerp:

„150.000. Wat dat formidabele getal eigenlijk wel beteekent, dringt pas goed tot U door, wanneer U bedenkt, dat lang niet iedereen, die door een geneesmiddel geholpen is, daar maar dadelijk bericht van stuurt aan den leverancier! O, neen, dat doet er op z'n hoogst één op de 20 of 30. Als we daarvan uitgaan, komen we tot de conclusie, dat die 150.000 brieven, die wij nu al in ons archief bewaren, het onomstootelijk bewijs leveren, dat niet honderdduizenden, maar miljoenen zieken door Pastoor Heumann's Geneesmiddelen verzachting, hulp en genezing van hun kwalen hebben gevonden.”

Wij, die het niet zouden wagen de waarheid van deze verklaring van de verspreiders van het boekje in twijfel te trekken, vragen ons af: waarom dan al die nieuwe reclame?

INGEZONDEN.

Redactie Maandblad tegen Kwakzalverij.

M. H.

Bijgaand middel wordt door een mijner patienten verstrekt aan liefhebbers. 't Zou tegen malaria helpen.

De samenstelling van dit drankje interesseert mij zéér en het zou mij aangenaam zijn, wanneer U deze samenstelling voor mij wilde aangeven.

Bij voorbaat beleefden dank.

Hoogachtend,

J. J. BARNHOORN, Arts.

Blokker.

Het onderzoek van den heer N. Keulemans heeft aangetoond, dat het middel bestaat uit een oplossing van ongeveer 1½ proc. Kinine, azijnzuur en drop.

Zwavelzuur en zoutzuur werden niet aangehouden, zoodat de meest gebruikelijke kininezouten niet werden aangewend.

UIT DE PERS.

Zijn geneesmiddelen tegennatuurlijk?

Met welwillende toetemming van de Redactie nemen wij het onderstaande uit „De Telegraaf” (Avondbl. 26 Juli) over:

Sk. — Ook op het gebied der zoogenaamde natuurgeneeskunde kent men verschillende opvattingen en stelsels. Maar in het algemeen kan men toch wel zeggen, dat de aanhangers er van streven naar de toepassing van natuurlijke middelen bij ziekteprocessen. Hiedonder verstaat men dan b.v.: licht, lucht, water, electriciteit e.d. Alles wat in de apotheek verkrijgbaar is, achten zulke menschen uit den booze, hoewel dat principe natuurlijk nooit volkomen streng kan worden doorgevoerd.

Er zijn bepaalde ziekte-toestanden, die met behulp van een extract van een of ander dierlijk orgaan (b.v. de bijnier of de schildklier) met succes kunnen worden bestreden. Een echt natuurlijk middel dus, zou men zoo zeggen. Wanneer nu echter blijkt, dat wij uit de een of andere

plant een stof kunnen bereiden, die even goed helpt, is dat dan minder natuurlijk? Het is toch ook de natuur, die ons deze plant verschaft? Ja zelfs, wanneer wij een stof met geheel dezelfde werking, bovendien zuiverder en daardoor nauwkeuriger doseerbaar, kunstmatig in het scheikundig laboratorium kunnen bereiden, dan zouden wij onszelf te kort doen, door daarvan geen dankbaar gebruik te maken.

Wij kunnen in onze moderne maatschappij niet meer als in den natuurstaat leven. En dat is in talrijke opzichten gelukkig en strekt ons tot heil, al brengt de beschaving ook gevaren met zich. Wij kleeden ons met kunstmatige weefsels in plaats van met dierenhuiden, wij wonen niet meer in hollen, maar in huizen. Waarom zouden wij ook geen kunstmatig bereide geneesmiddelen mogen gebruiken? Het in het laboratorium bereide salvarsan van Ehrlich heeft talloze menschen van een ellendige ziekte verlost. De lamp die ultraviolette stralen verspreidt, de zoogenaamde kunstmatige hoogtezon, zouden wij in ons geneeskundig arsenaal niet willen missen, vooral niet in een land waar het aantal natuurlijke zonedagen zoo weinig talrijk en zoo onberekenbaar is.

Zeker, er kunnen met kunstmatige geneesmiddelen ongelukken gebeuren, maar ook in de natuur worden wij bedreigd. Wie snel en zeker zijn doel wil bereiken, zal toch niet weigeren van trein of auto gebruik te maken, ook al wordt het risico aldus iets grooter dan wanneer hij te voet gaat. Wij kunnen het in de chirurgie niet buiten narcose stellen, ook al valt daarmee bij hooge uitzondering wel eens een ongeval te betreuren. Maar ook wanneer wij wandelen, kunnen wij in de vrije natuur door den bliksem of door een omwaaienden boom worden getroffen.

Hoofdzaak blijft, dat de arts bij de keuze en de toepassing van een geneesmiddel in elk geval nauwkeurig wikt en weegt, opdat hij slechts nut aanbrengt en niet schaadt. Het doel blijft steeds: de ondersteuning van de natuurlijke krachten in het lichaam, die streven naar herstel van het gezonde evenwicht. En of de passende middelen daartoe ons door de natuur of door de beschaving worden geboden, kans ons onverschillig zijn. Indien het doel slechts wordt bereikt.

RECHTSZAKEN.

Eilers.

Bij vonnis van de Rechtbank te Breda van 4 Juli j.l. is H. J. Eilers conform den eisch (zie vorig no.), veroordeeld tot 2 maanden hechtenis terzake overtreding van art. 436 Sw. bij herhaling gepleegd. De kantonrechter van Zevenbergen had E. veroordeeld tot een boete van f 300.

Mej. Haverhoek. (*).

26 Januari werd voor het Kantongerecht behandeld de zaak tegen Femia Haverhoek, die in het najaar 1927 wekelijks zitting hield Ossenmarkt 5 Zwolle. 28 Oct. en 11 Nov. was telkens een agent van politie naar haar toegegaan en had voor een denkbeeldige kwaal kruiden en pillen gekregen. 25 Nov. stelde Inspecteur Smit zich onder haar behandeling. Na afloop der zit-

(*) Bij uitzondering kunnen wij het bovenstaande — wat betreft een persoon, die wij reeds zoo herhaalde malen besproken hebben — uit het Zwolsch Nieuws Advertentieblad overnemen. Meestal is onze ruimte te beperkt om aan uitvoerige mededeelingen plaats te verstrekken. Nu, in den vacantielijd, gaat het.

ting heeft de Inspecteur haar aangehouden en naar het bureau van politie geleid.

Deze drie politiepatiënten moesten elk f 6.40 betalen, maar Inspecteur Smit kreeg 1 Dec. zijn geld terug.

De Ambtenaar O.M. had recidive ten laste gelegd — mevrouw Haverhoek was 11 Mei 1927 veroordeeld tot f 300 eveneens voor het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — en vroeg de maximum straf

De Kantonrechter veroordeelde haar tot driehonderd gulden boete en de Ambtenaar ging in hooger beroep.

Donderdag kwam de zaak voor de Rechtbank.

Voor het Kantongerecht trad als gemachtigde op Mr. Johannes van Oordt, advocaat te Den Haag, voor de Rechtbank de bekende verdediger uit den tijd van Broekhuis,

Mr. J. W. J. Pompe van Meerdervoort
te Rotterdam.

Toen de beide agenten bij mevrouw Haverhoek waren, zat beide keeren in een hoek sigaretten te rooken, Petrus Bangert, arts te Amsterdam, toen inspecteur Smit kwam, was mevrouw Haverhoek alleen, omdat zij toen met dr. Bangert een finantieel verschil van meening had. Hij kreeg f 30 per zitting en wilde daarenboven vergoeding van reiskosten hebben wat mevrouw Haverhoek weigerde.

Deze dokter werd door den Ambtenaar niet malsch behandeld. Hij noemde het diep droevig, dat medici zich leenen om dergelijke menschen te assisteerden.

De gemachtigde stemt tot, dat Femia Haverhoek in 1874 geboren is te Ambt Almelo en 54 jaar oud is. Om de zaak te bespoedigen erkent hij alle materiele feiten die in de dagvaarding ten laste zijn gelegd.

Jan Smit, 30 jaar. Inspecteur van politie, trof 25 Nov. 1927 mevrouw Haverhoek alleen, hij droeg dien dag een bril. In de wachtkamer was één man. Mevrouw, gekleed in een witte jas, haalde hem op. „Wat scheelt er aan?” vroeg ze. „Hoofdpijn en duizeligheid, ik ben al een paar maal bij den dokter geweest, maar het baat niet” had getuige gezegd. Ze zei: „andere menschen hebben de bevoegdheid, maar ik heb de gave. Zonder hulp van den Heer zou hulp echter niet baten”. Ze zou kruiden zenden en getuige moest f 6.30 betalen. Dat geld kreeg hij later terug.

Dr. Stutterheim directeur van de Keuringsdienst van Waren heeft de geneesmiddelen onderzocht, de hoofdbestanddeelen waren Duizendguldenkruid, Bitterkruid, Sennebladeren, het eene fleschje bevatte Sennestroop, het andere gecandeerde pilletje waarin geen werkzaam bestanddeel was aan te toonen. 't Was misschien homocopatisch, daarin is het werkzaam bestanddeel in zoo geringe mate aanwezig, dat het niet controleerbaar is.

Dergelijke homoeopatische middelen **doen geen goed en doen geen kwaad.**

Bitter- en Duizendguldenkruid zijn beslist onschadelijk. Sennebladeren zijn een sterk werkend afvoermiddel en mogen niet ongelimiteerd gegeven worden.

Hendrik Eikenaar, 26 jaar, agent van politie is op last van den Commissaris van Politie 28 October naar de Ossenmarkt 5 gegaan. Toen hij binnenkwam, waren twee menschen voor hem, toen hij binnen geroepen werd, kwamen nog 13 personen na hem. Hij is geen onbezoldigd rijksveldwachter. Een dame in witte jas kwam hem halen. Later is zij hem weer vertoond, en hoorde hij, dat zij Femia Haverhoek heette.

De dame vroeg: „Wel jonge man wat schelt er aan?” Hij vertelde pijn in de maag te hebben.

Zij ging voor hem zitten, keek hem eerst in het linker en toen in het rechter oog.

Er zat een heer in de kamer, die een sigaret zat te rooken en zich nergens mee bemoeide. Alleen toen hij binnen kwam vroeg hij, hoe oud getuige was. Later hoorde hij, dat die heer Dr. Bangert was. Mevrouw Haverhoek zei, dat hij zure vuile rommel in de maag had, dat moest er uit. Zij zou hem medicijnen voor een maand geven. dan moest hij nog een keer terugkomen. Hij moest f 6.— voor de geneesmiddelen en 40 cent voor de verpakking en verzending betalen. Hij kreeg een sigarenkistje met een pakje kruiden en twee fleschjes.

Date Bruinsma, agent van politie had 11 Nov. ook last van zijn maag. Mevrouw Haverhoek had gezegd dat het zuurbranden op zijn maag was. Ook hij kreeg kruiden, pillen, een fleschje en moest f 6.40 betalen.

Een heer, dr. Bangert, was in de kamer aanwezig, maar zei niets anders dan toen hij betaalde — zeggend, dat het duur was — dat dat mooi klein geld was.

Requisitoir Officier van Justitie.

Ik kan me niet vereenigen met het vonnis van den Kantonrechter. Zij is reeds meermaals veroordeeld, eenmaal heeft zij uit winstbejag abortus gedaan, waarvoor zij gestraft is met 6 maanden. Tegen verdachte moet geen geldboete, maar een hechtenis gevraagd worden, ik vraag 2 maanden hechtenis.

Pleidooi Mr. Pompe van Meerdervoort.

Er wordt door den Officier verwezen naar een straf, die zooveel jaren geleden ondergaan is, dat die niet meer mee mag tellen. Na dien tijd heeft deze vrouw nooit meer iets van dien aard gedaan. Ik verwacht, dat de Rechtbank bij het opleggen van een eventueele straf er rekening mee houdt dat het zoolang geleden, het was in 1919, en nooit herhaald is, wat eer in haar voor- dan nadeel pleit.

Heeft deze verdachte de geneeskunde „buiten noodzaak” uitgeoefend? Alle getuigen verklaren, dat mevr. Haverhoek hen vroeg, of zij al onder dokters behandeling waren geweest. Allen hebben toestemmend geantwoord en zij voegden er bij, dat zij geen baat hadden gevonden. Men moet een ander criterium aanleggen voor „noodzaak” dat wil niet zeggen, dat men bijv. in Rotterdam alle dokters opbelt en raadpleegt. Neen, als de huisdokter, in wien men het volste vertrouwen stelt zegt: „ik kan je niet helpen”, dan wacht men niet rustig op den dood.

Als de officieele wetenschap je opgeeft, dan zoek je langs anderen weg. Ik zou mij persoonlijk houden bij de officieele faculteit, maar anderen niet. De Kantonrechter heeft haar veroordeeld wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Dat was het niet, het was een commercieele handel in pantent-geneesmiddelen. Ze kreeg de middelen in gesloten verpakking en wist van de kwaliteit niets af. Oefende die vrouw de geneeskunde uit, of de dokter, die het nummer gaf van het pakje kruiden, dat zij zenden moest, 1, 2, 3, 4. Zij keek de patiënten in de oogen omdat

zij het idee heeft helderziend te zijn,

maar zij voelde geen pols, ze bekeek geen tong, niets.

t Was een commercieele zaak, en

er werd wat komedie bijgemaakt.

Zij was slechts assistente van een dokter. In de groote steden wordt een dokter dikwijls geassisteerd door een verpleegster, die vragen stelt.

Op twee feiten wil ik wijzen: de vrouw woont in Rotterdam en heeft het behandelen van patiënten heelemaal laten varen. Ze houdt een winkel, waar zij patent-geneesmiddelen verkoopt,

dat is de politie te Rotterdam bekend en die laat haar met rust. Zij voorspelt de toekomst, wie daarin geloof, moet het zelf weten.

Ten tweede is haar inboedeltje voor belasting-schuld verkocht. Ik hoop, dat de rechtbank — als een geldboete wordt opgelegd — de uiterste clementie zal betrachten. Ze heeft vrijwillig haar beroep laten varen en doet niet anders dan wat iedere apotheker doet.

Als ik straks een apotheek binnenga en zeg: „ik heb zoo'n buikpijn” dan vraagt een apotheker: „Heeft u 't lang en is 't erg” en geeft me iets in een fleschje, gesloten met een capsule.

Verdachte is haar loopbaan begonnen als kaartlegster, zij eindigt als helderziende. Ze is door haar man verlaten, de echtscheiding in hangend, maar ze heeft kennis aan een anderen bedaaften oppassenden man. Hechtenisstraf zou daarop een noodlottige invloed kunnen hebben.

Bij de uitspraak werd verd. veroordeeld tot f 250 boete, subs. 3 maanden hechtenis.

CORRESPONDENTIE.

J. W. te L. Wij danken u zeer voor uw gewaardeerde hulp. Met u betreuren wij het dat zooveel weldenkenden, die toch overtuigd moeten zijn van de gevaren, die de kwakzalverij voor de samenleving oplevert, zich nog steeds afzijdig houden. De contributie als lid onzer Vereeniging is toch zóó gering, slechts f 3.— per jaar; hoogst ongaarne zou het Bestuur, door nood gedwongen, voorstellen tot contributie-verhooging indienen.

Het onderzoek van de bewuste kruiden levert eenige bezwaren op, weshalve de resultaten nog niet met zekerheid konden worden vastgesteld, niettegenstaande dit onderzoek door een onzer bekwaamste leden wordt verricht.

Wat het proces-Lappe betreft zult gij ons zeer verplichten, door ons daarvan eenigszins uitvoerig op de hoogte te houden. De groote bladen, die wij lezen, zijn in hune berichten omtrent dergelijke zaken meestal zeer beknopt.

Dr. C. S. te M. Uit de u gezonden Maandbladen zal het u gebleken zijn, dat wij niet hoog opzien tegen de toestellen van S. Wijnberg, niettegenstaande zijn veelvuldige advertenties. Voorzichtigheid is hier zeer ernstig geboden.

Red. „De Geldersche Bode”. Wij ontvingen uw blad in dank en zagen met genoegen, dat ons artikel over den Homoeopaath te Dinxperlo door u is overgenomen.

W. N. K. Zooals wij wel dachten heeft het onderzoek van de z.g. homoeopatische korreltjes, geleverd door Haverhoek te Utrecht, geen resultaat opgeleverd. Gewoonlijk bevatten deze korreltjes een of andere geneeskrachtig werkend stof maar in zóón geringe hoeveelheid dat het aantoonen daarvan hoogst zelden met zekerheid kan geschieden. Misschien is dit ook hier het geval naar de meening van den heer Keulemans, die het onderzoek verrichtte.

Secret. Wit-Gele Kruis te B. Wanneer onze Secretaris van zijn vacantie-reis terug is, volgen nadere gegevens.

Red. Kamper Ct. Dank. In 't volgend no. denken wij op deze zaak terug te komen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Herhaalde Waarschuwingen.

Kloosterbalsem en Purol.

Smeed het ijzer zoolang het heet is, denken Akker en Mijnhardt. In verschillende couranten, onder speciale reclame-rubrieken, ziet men in deze Zomersche dagen advertenties waarvan wij onderstaande, ontleend aan Tele-

graaf en N. Rott. Ct., als voorbeeld aanhalen:

„Verbrande huid. Verkoel dat gloeiende gevoel, lenig die onaangename strakheid van de huid, voorkom litteekens door onmiddellijke aanwending van Akker's Kloosterbalsem.

Neem op reis naar bosch of zee Akker's Kloosterbalsem mee.”

„Vacantie. Ter verzachting en genezing van stukgelopen voeten, zadelpijn, schrijnen en smetten der huid, muggebeten en zonnebrand, moeten op reis voorzien zijn van Purol”.

Deze advertenties, betrekking hebbende op kwalen, ontstaan tengevolge van de warmte, geven ons aanleiding nog eens op de twee hierboven genoemde middelen terug te komen en een „Herhaalde Waarschuwing” uit vroegere jaargangen hier te laten volgen. Wij krijgen daardoor tevens een denkbeeld van de werking, die bedoelde praeparaten in het algemeen heeten uit te oefenen.

„Open wonden kunnen door Kloosterbalsem gezuiverd worden zoodat de natuur spoedig de wonden heelen kan. Ook brandwonden, kloven, blaren, steenpuisten, eczema, uitslag, dauwworm, jeuk, korsten op het hoofd, zweren, gesprongen lippen kunt U met Kloosterbalsem genezen. Bij reumatiek, lendepijn, spierverrekkingen, spierpijn, spit, jicht, ischias, etc., is de Kloosterbalsem een heerlijk wrijfmiddel. Een potje Kloosterbalsem mag in geen enkel huisgezin ontbreken.”

Alweer wordt met een klooster gescharrel om de geloovige lui zand in de oogen te strooien. Evenmin als de Abdijsiroop komt de balsem uit een klooster.

Deze zelf is een mengseltje van vaseline en terpentijn en nu kan men zelf wel nagaan, dat b.v. eczema, steenpuisen, zweren en andere zaken niet door dit middel genezen zullen worden, integendeel, dat verergering van de kwalen in de meeste gevallen te verwachten is. Een potje kloosterbalsem in het huisgezin en het gebruik daarvan kan aanleiding geven, dat, door ondoelmatige behandeling, veel kwaad wordt gebrouwen!

Dat zouden wij zeggen.

Purol, is tegenwoordig wat de aanbeveling tegen verschillende ziekten betreft, een groote concurrent van kloosterbalsem.

Wordt ook tegen bijna alle denkbare, uitwendige kwalen aanbevolen, zooals bij „winterhanden, wintervoeten, ruwe huid, barsten, kloven, en springende lippen. Verder bij: brand- en snijwonden, kloven in tepels en ontvellingen, ter genezing van zeere plekken, schrijnen, jeuken, roode en ontstoken huid, en branderigen uitslag.” „Geneest den hardnekkigsten huiduitslag, oude en nieuwe wonden, aambeien,” enz.

Een ieder kan toch ongetwijfeld nagaan, al weet hij niets van geneeskunde af, dat een mengseltje van gele vaseline met 10 pCt. Perubalsem of een surrogaat daarvan, niet in staat zal zijn de wonderen te verrichten, die Mijnhardt ervan belooft. Ja zelfs is het gevaar zeer groot, dat sommige kwalen bij het gebruik van Purol verergeren, waarvan wij nog voorbeelden hebben meegedeeld in de Maandbladen van Maart 1923 en December 1924.

Wat nu deze middelen, zoo geheel verschillend van bestanddeelen, betreft, ten aanzien van hunne werking bij de aangekondigde zomerkwalen, zal menigeen in twijfel verkeerden bij welk van de twee hij zijn toevlucht (?) moet zoeken.

Wij raden in gemoede aan:

Bij twijfel onthoudt u.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Hoofdartikel: Wantrouw alle geneesmiddelen en methodes bij advertentie aanbevolen.

Berichten: L. C. W. Cocx †. — Geheimmiddelen. — Tarief van invoerrechten. — Gezondheidsraad. — Rijksinstituut voor Pharm. ther. onderzoek. — Natuurgenezers te Huizen. — Voor zestig jaren. — Algem. Ned. Drogistenbond.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Granuline. — Pijlstaartolie.

Uit de Pers: Lukutate. — Stuitende reclame.

Correspondentie.

Advertenties.

Alle geneesmiddelen en geneesmethodes, per advertentie aanbevolen, moeten gewantrouwd worden.

Een oude waarschuwing die evenwel steeds nieuw blijft. Nu, wegens de vacantie van enkele onzer onderzoekers en het dientengevolge ontbreken van de opgaaf omtrent de samenstelling van nieuw aangekondigde kwakzalversmiddelen, wij over eenigszins meer plaatsruimte te beschikken hebben, kunnen wij, tevens als antwoord op een onlangs gestelde vraag, voldoen aan ons voornemen om het onderstaand artikel, opgenomen in ons blad van Januari 1903, hier nogmaals ter kennis van onze lezers te brengen:

„Geen nieuw z.g. geneesmiddel wordt in de couranten aanbevolen, geen nieuw z.g. Instituut ter behandeling van deze of gene kwalen wordt er geannonceerd of terstond ontvangen wij — en dat doet ons genoeg — een verzoek om inlichting naar de deugdelijkheid van dat geneesmiddel of Instituut. En daarop is bijna altijd ons antwoord: begin met de zaak te wantrouwen, later, na onderzoek, komen wij daarop terug.

Zijn wij tot zulk een handelwijze gerechtigd? Mogen wij vóór het onderzoek al zóó scherp optreden?

Volmondig durven wij op deze vraag een bevestigend antwoord geven en het is misschien niet ongewenscht aan onze lezers de beweegredenen te doen kennen (voor zoover zij die al niet reeds weten) die ons tot deze slotsom voeren.

Iedereen, die een geneesmiddel aan elkeen in 't publiek aanbeveelt, met belofte van hulp te brengen bij een of andere ziekte, somwijlen bij tal van ziekten tegelijk, of die 't zelfde doet voor een of andere geneesmethode, belooft iets, dat niet

in vervulling kan komen. Nemen wij eerst het meest gunstige geval, n.l. dat iemand door één bepaald middel zekere genezing tegen één bepaalde ziekte belooft en dat de lijder zelf weet, dat hij aan die bepaalde ziekte lijdende is. Dan nog kan de belofte — al is zij ook ernstig gemeend — falen. Want, 't is reeds zoo dikwijls gezegd, 't is niet de ziekte die behandeld moet worden, maar de zieke. Zonder persoonlijk onderzoek van den lijder, door iemand tot dat onderzoek bevoegd, is elke belofte ijdel.

Maar zoo gunstig, als hierboven beschreven, staan de zaken bijna nooit. Meestal worden door een en 't zelfde middel genezing van verschillende ziekten voorgespiegeld en dat kan nooit de handeling van een ernstig, deskundig persoon zijn. Zonder dat de aard der ziekte is vastgesteld (de patiënt moet zelf maar beoordeelen of hij met een der ziekten, in de advertentie genoemd, behept is), zonder dat een persoonlijk onderzoek van den zieke zekere aanwijzing heeft gegeven omtrent de te volgen gedraglijn, wordt meestal de onfeilbare genezing in 't vooruitzicht gesteld. en zoo iets kan, ook zonder nader onderzoek, niet anders dan het grootste wantrouwen opwekken. Zoo'n belofte is per se een leugen.

't Doet er nu niet toe of A. en B. door dat middel genezen zijn (C. en D. die geen baat vinden, zullen 't gewoonlijk niet vertellen), in de aankondiging zelve ligt de oorzaak, die het wantrouwen schokt.

En wat te zeggen van die annonces waar, zooals b.v. bij de hoestpastillen, allerlei verschillende middelen tegen één en dezelfde kwaal als onfeilbaar worden aanbevolen, onder vermelding, dat juist dat middel, dat in de advertentie is genoemd, het verre wint boven de andere, die echter weer in een advertentie, eenige kolommen verder, als onovertreffbaar worden aangeprezen?

Geeft dit niet te denken?

Men zal ons tegenwerpen — 't is al meermalen geschied —, dat 't hoofdbezwaar, een individuele behandeling van den zieke, vervalt bij de z.g. Instituten. Hier wordt in de meeste gevallen wel acht gegeven op den lijder zelf; vóór de behandeling wordt begonnen, is hij verplicht een zoogenaamden vragenbrief te beantwoorden, waardoor de Directeur van de inrichting in staat is een juist oordeel over het wezen der ziekte en den persoon van den zieke te vellen.

Wie dit mocht meenen, verwijzen wij o.a. naar de waarschuwing van den Gezondheidsraad te Karlsruhe, reeds meermalen in ons blad opgenomen, die het een onmogelijkheid noemt zich uit de beknopte opgaven, in die brieven vermeld, een oordeel te vormen of een ziekte en welke ziekte aanwezig is.

Ook wij zelve hebben het reeds dikwijls geschreven dat, nog daargelaten dat de patiënt niet altijd de meest bevoegde persoon is om van den aard van zijn lijden een juiste beschrijving te geven, de vragen meestal zóó vaag zijn gesteld, dat iemand, die den patiënt zelve niet ziet, met den besten wil niet in staat is zich een beeld van den lijder en het lijden te vormen.

De geheele vragenbrief heeft dan ook geen ander doel dan het publiek in den waan te brengen dat aan het bezwaar omtrent de individuele behandeling van den lijder, hierboven geopperd, wordt tegemoet gekomen.

Niets is minder waar en, 't zij hier terloops vermeld, 't blijkt dat wij 't bij 't juiste einde hebben. Want, hoe men den vragenbrief ook invulle, steeds volgt het antwoord, dikwijls gedrukt, dat voor genezing wordt ingestaan en bijna altijd worden aan elken antwoorder precies dezelfde middelen toegezonden.

Wij herhalen derhalve: Wie per annonce genezing van ziekten op een of andere wijze belooft, wantrouw hem!"

BERICHTEN.

L. C. W. Cocx †.

De oude garde verdwijnt. Met leedwezen, niet alleen als redacteur van dit blad maar ook als getrouw vriend van jaren her, zien wij ons genoodzaakt melding te maken van het overlijden, op 81 jarigen leeftijd, van den Heer L. C. W. Cocx, tot aan zijn dood een degelijk en werkzaam apotheker te Amsterdam.

Hij behoorde tot de medeoprichters onzer Vereeniging, waarvan hij meer dan 48 jaar een getrouw aanhanger was.

Zijn naam zal bij ons in dankbare herinnering blijven!

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten.

De minister van financiën heeft ingetrokken de gedane aanwijzingen als geheime middelen van de electro-homoeopathische geneesmiddelen

van graaf César Mattei, in den handel gebracht onder de Italiaansche benamingen van *Elettricità Verde* (*Rimedi Mattei*) en van *Febbrifugo no. 1* (*Rimedi Mattei*), of onder overeenkomstige benamingen in andere talen, en van het geneesmiddel *Owbridge's longhersteller* (lung tonic), en de bij de beschikking van Mei 1925 gedane aanwijzing van geheime middelen aangevuld met *Buckfaster Soluric tabletten*; *Gonorrhoe-staafjes*; *Himrod's Cure*; *Kavakavin*; *Mensala* en *Spermors*. (St.ct.).

Gezondheidsraad.

No. 7, Juli 1928 van de *Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid* is door ons, in dank ontvangen.

Bijzonderheden, de kwakzalverij betreffende, zijn daarin niet opgenomen.

Rijks-instituut voor Pharmaco-Theurapeutisch onderzoek.

Verschenen is No. 15 van de *Mededeelingen*, bevattende o.a., behalve het jaarverslag over 1927, weer de resultaten, verkregen bij het onderzoek van talrijke kwakzalversmiddelen. Zoodra onze verkorte opgaf van het in No. 14 vermelde is ten einde gebracht, hopen wij, wanneer de plaatsruimte dit toelaat, met No. 15 een aanvang te maken.

„Natuurgenezers” te Huizen.

De *Telegraaf* bevatte onlangs de volgende correspondentie uit Huizen (N.H.):

„In den loop der vorige week bezochten twee lieden deze gemeente. Nadat zij geïnformeerd hadden, waar zieken waren, bezochten zij deze. Zij gaven zich uit voor beoefenaars der natuurgeneeswijze.

Met een grooten omhaal van woorden wisten zij het zoover te brengen, dat zij van de menschen van f 10 tot f 35 affandig wisten te maken. De behandeling zelf zou f 50 kosten, doch over veertien dagen zouden zij terugkomen. Een recept werd geschreven, hetwelk totaal onleesbaar was en voorts werd een pak met kruiden verstrekt, welke op de voorgeschreven manier moesten worden gebruikt.

Gelukkig waren dat „onschuldige” kruiden, zooals gebleken is maar de menschen zijn hun geld kwijt. In het geheel werden 15 patiënten zoo behandeld.

De politie heeft de zaak ter hand genomen, en is de „natuurgenezers” reeds op het spoor.”

Voor zestig jaren.

De *Kamper Courant* brengt onder bovenstaanden titel, herinneringen van zestig jaar geleden over allerlei zaken, geput uit advertenties van dien tijd.

Wat de kwakzalverij betreft lezen wij daarin het volgende:

„*Revalenta Arabica*, o.a. bij beginnende longziekte, *Staalwijn* (van den apotheker 1e klasse H. von Gimborn te Emmerik) bij honderd andere ziekten „die uit eene gedeseorganiseerde spijsvertering voortspruiten”, waren de toen aangeprezen kwakzalversmiddelen.”

In een later nummer wordt dit lijstje aldus aangevuld:

„*Urbanus Pillen*, *Eau des Carmes* van *Margaretha Grass*, *Breukzalf* van *Gottlieb Sturzeneger*, *Romerhausen's Oogenwater*, *Anatherin mondwater*, *Stollwercksche borstbonbons*, *Universeel Zuiveringszout*, *Staalwijn* van *Gust. van Lipp te Kleef*. *Er zijn er nog meer.*”

We gelooven het gaarne; de oudere lezers van

ons blad zullen er zeker bekende namen in aantreffen.

Algemeene Nederlandsche Drogistenbond.

Men schrijft aan de *N. Rott. Crt.*:

In de vergadering van den Nederlandschen drogistenbond is besloten aan den minister van arbeid, handel en nijverheid een verzoek te richten, ten doel hebbende het daarheen te leiden, dat de commissie van deskundigen, die den minister zal hebben voor te lichten, welke artikelen door anderen dan apothekers verkocht mogen worden boven een nader te noemen hoeveelheid, zal worden aangevuld. Tot nog toe bestond die commissie bijna uitsluitend uit apothekers (of gewezen apothekers) en was het dus te verklaren dat aan drogisten verboden was kinawijn te verkoopen beneden een liter; evenzoo was het verboden salmiak-drop, ammoniak, glycerine, wonderolie, aspirine en nog een driehonderd artikelen meer bij kleine hoeveelheden te verkoopen.

Waar de thans vigeerende commissie lijst C., aldus samengesteld heeft, zoodat een monopolie voor den apotheker wordt geschapen bij den verkoop van huismiddeltjes, heeft het hoofdbestuur van den Algemeenen Nederlandschen Drogistenbond gemeend den minister te moeten verzoeken de samenstelling dier commissie te herzien en die commissie te doen bestaan uit vertegenwoordigers van de verschillende belanghebbende groepen (in gelijke verhouding), bij fabricatie en verkoop van pharmaceutische artikelen. Tevens verzocht het hoofdbestuur dat maatregelen genomen zouden worden tot instelling van een staats-diploma voor drogisten, eventueel gecommiteerden toe te voegen aan de thans bestaande examencommissie van den Alg. Ned. Drogistenbond.

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg.)

OSIRIS.

Fabrikant: Chem. Fabriek „*Floridin*”, *Cairo*, *Den Haag*, *London*, *Melbourne*, *Paris*.

Reclame: „*Geeft zonder verven aan grijze haren hunne oorspronkelijke kleur en levenskracht terug.*”

Uitkomsten van het onderzoek: De vloeistof is een schudmixture van zwavel in een geparfumeerde waterige oplossing van glycerine (ca. 18 pCt.), die bovendien 0.2 pCt. lood bevat.

Oordeel: Het is dus blijkbaar de bedoeling, de haren met zwavellood te verven. Ofschoon de hoeveelheid lood, die op een dergelijke manier op de huid gebracht wordt, gering is, moet toch de aanwending van loodhoudende haarkleurmiddelen worden afgekeurd.

HAARKLEURMIDDEL.

Ingezonden door *Dr. B. te H.*

Herkomst en gebruiksaanwijzing onbekend.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bestaat uit een groenbruin poeder, dat grotendeels van plantaardigen oorsprong blijkt te zijn. Het plantenpoeder bestaat hoofdzakelijk of geheel uit poeder van notenbladeren en een weinig zetmeel. Na uitschudden van het oorspronkelijk poeder met aether en verwijderen van de chlorophyll werd de aanwezigheid van pyrogallol geconstateerd. De hoeveelheid ingezonden materiaal was niet toereikend voor verder onderzoek.

Pyrogallol, dat een reductiemiddel is, wordt dikwijls in combinatie met metaalzouten als haarverfmiddel aangewend (bijv. *Seeger's Haarfarbe*: oplossingen van pyrogallol met koperchloride en ijzerchloride, enz.). Van *Juglans regia* wordt voor-

al de groene versche vruchtwand, na extractie met water of ammonia, als haarkleurmiddel gebruikt.

INECTO-RAPID.

Ingezonden door arts *E. W. te A.* naar aanleiding van een waarschijnlijk schadelijke nevenwerking (afbreken der haren).

Reclame: „*De Koningin der haarverven en de haarverf der Koninginnen*”. Het prospectus bevat de waarschuwing het middel (noch eenig ander haarkleurmiddel) niet te gebruiken bij huidziekten, ontvelling der hoofdhuid, enz. Een proefje is te probeeren op een klein plekje achter het oor.

Fabrikant: Niet vermeld. Importeur: *H. Mesker*, *Den Haag*.

Gebruiksaanwijzing: De inhoud van A moet worden gemengd met den inhoud van B en onmiddellijk na menging moet de vloeistof met het bijgevoegde borsteltje op het haar gebracht worden.

Uitkomsten van het onderzoek:

A. Donkerbruine vloeistof, die naar ammonia riekt.

De vloeistof is een ammoniakale pyrogalloloplossing.

B. Kleur- en reuklooze vloeistof, die uit een oplossing van waterstofperoxyde bestaat.

OOGENBALSEM (z.g. SCHULPJESZALF).

Fabrikant: *M. Cleban & Co.*, *Amsterdam*. „*Oudtijds alleen te bekomen bij G. van der Weyden.*”

Deze oogzalf is bij het publiek bekend als „*schulpjeszalf*”, welke naam zij dankt aan de omstandigheid, dat zij in den handel wordt gebracht uitgestreken in mosselschelpen. Deze schelpen zijn verpakt in poederdoozen, die den naam van den fabrikant dragen en tevens een prospectus bevatten met wenken omtrent „*nuttigheid en gebruik*” van dezen balsem, die „*onverbeterlijk*” zou zijn „*in alle oogziekten, uit brand en zinkens ontstaande, zoo ook voor zwakke gezichten*”.

Uitkomsten van het onderzoek: Deze oogbalsem is een met vet bereide zalf, die ongeveer 10,2 pCt. water, 8,9 pCt. rood kwikoxyde en 1,1 pCt. lood bevat.

Het lood is in oplosbaren vorm aanwezig en blijkt gebonden te zijn aan azijnzuur. Of oorspronkelijk loodacetaat of basisch loodacetaat was toegevoegd, was niet met besliste zekerheid uit te maken.

Oordeel: Het is dus in wezen een kwikoxydezalf. Kwikoxyde op zichzelf kan bij sommige ziekten, voornamelijk scrophuleuze eczemateuze oog-aandoeningen wel goed doen. Hier is echter ook een belangrijke hoeveelheid lood aanwezig, waardoor bij eventuele aanwezigheid van hoornvlieszweeren (wat bij bovengenoemde aandoening dikwijls het geval is) het gevaar voor het ontstaan van loodincrustaties bestaat. Het gebruik van een zalf van deze samenstelling is daarom beslist af te keuren.

PILLEN VAN HET INSTITUUT BIJSTERVELD-TUINSTRA.

Ingezonden door arts *H. P. v. d. T. te D.*

Deze pillen waren door het bekende *Rotterdamsche „Instituut”* geleverd aan een patiënt, die door den medicus behandeld werd voor reumatiek van de heupzenuw.

Uitkomsten van het onderzoek: Witte pillen, die ook op de breuk geelachtig wit zijn. Gemiddeld gewicht: 350 mg. Asch: 25,4 pCt.

In de pillen werden gevonden: zeep, zetmeel en magnesium, dat grotendeels in onoplosbaren vorm en wel als magnesiumoxyde aanwezig schijnt te zijn. De pillen hadden een zwakken reuk naar terpentijnolie. Zoo deze stof aanvanke-

lijk in grootere hoeveelheid aanwezig was geweest, is zij zeker door verdampen verdwenen.

Andere bestanddeelen, waaraan de pillen hare werkzaamheid zouden kunnen danken, werden niet gevonden.

PILLEN, afk. van „INSTITUUT VAN BIJSTERVELD-TUINSTRAN” te Rotterdam.

Ingezonden door arts H. E. W. te G.

Reeds vroeger werden pillen, afkomstig van bovengenoemd Instituut, door ons onderzocht. Deze pillen waren destijds, na diagnose door het Instituut in quaestie, gegeven aan een patiënt lijdende aan „neerziekte”. De pillen, die nu voorgeschreven werden aan een patiënt, volgens den medicus lijdende aan een maagzweer, vertoonden uiterlijk zeer veel overeenkomst met de vroeger onderzochte pillen, terwijl eveneens vroeger kon worden aangetoond de aanwezigheid van bismuth, natrium, carbonaat, salicylzuur en emodine. In de plantaardige bestanddeelen werd poeder van rhabarberwortel herkend. Bovendien werd ditmaal de aanwezigheid van een spoor alkaloiden gevonden, waarvan echter de identiteit wegens de geringe hoeveelheid niet kon worden vastgesteld. De reacties op codeïne, dat door de Vereen. t. d. Kwakzalverij (zie Maandblad No. 5 1917) als werkzaam bestanddeel van pillen van het Instituut van B.-T. werd gevonden, vielen negatief uit.

TABLETTEN VAN DEN UROSCOOP L. J. HEMMES, Hillegersberg.

Ingezonden door arts J. E. H. te A.

De tabletten werden door H. voorgeschreven aan een patiënt, lijdende aan heftige polyarthritis rheumatica. De „diagnose” werd door hem gesteld na onderzoek van de urine op „tuberculose van lever en nier”.

Uitkomsten van het onderzoek: Harde, witte tabletten met een gemiddeld gewicht van 570 mg. Zij bestaan uit acetylsalicylzuur (door titratie werd een gehalte van 99,3 pCt. van deze stof gevonden) en bevatten een hoeveelheid morphine overeenkomend met 5 à 6 mg. Hydrochloras Morphini per tablet, dus ongeveer 1 pCt.

POEDERS TEGEN EPILEPSIE, afkomstig van een arts.

Ingezonden door Dr. J. H. te A.

Uitkomsten van het onderzoek: De poeders bevatten als werkzame bestanddeelen luminal (ca. 24 pCt.) en borax (ca. 15,5 pCt.).

MIDDELEN VAN DEN LANDBOUWER MONSMA TE RINSUMAGEEST (Fr.).

1. Middelen tegen diabetes.

Flesch met een troebele bruinachtige, zeer onaangenaam riekende vloeistof met veel bezinksel. De drank was geleverd aan een diabeteslijder, die tot dusverre met succes met insuline werd behandeld. De patiënt stierf na gebruik van het middel vrij plotseling in coma diabeticum, waarschijnlijk ten gevolge van nu nagelaten of verminderde insuline-injecties of dieetverandering.

Op de flesch (inhoud 375 cm.³) is op het etiket met potlood de gebruiksaanwijzing vermeld: „2 maal daags 1 uur voor eten”, tegelijk met wat waarschijnlijk de nota van den kwakzalver is f 1,80 en reis f 2,50.

Uitkomsten van het onderzoek: De vloeistof is een klaarblijkelijk koud bereide mixtuur van tot poeder gestampte laurierbessen en duiveldrek met sterk verdunnen alcohol. Zij reageert zuur, terwijl een door ons uit deze ingrediënten bereid mengsel geheel met den drank overeen-

kwam in uiterlijk, smaak, enz., doch neutraal reageerde. De oorzaak van deze zure reactie werd niet gevonden (wellicht een conserveermiddel?), evenmin als de identiteit van een spoor alkaloiden, waarvan de aanwezigheid werd geconstateerd.

2. Fleschje met enkele cm.³ van een drankje van denzelfden kwakzalver en gebruikt door een maaglijder.

Uitkomsten van het onderzoek: De vloeistof, die ook weer een laagje bezinksel bevatte, was minder troebel en meer geel van kleur dan de vorige, doch bevatte eveneens: duiveldrek, laurierbessen en alcohol. De reactie der vloeistof was neutraal.

3. en 4. De beide drankjes waren door 't boertje afgegeven aan een patiënt met Parkinsonisme, die volgens hem echter leed aan „te weinig vet in het bloed”. De gebruiksaanwijzing was als volgt: uit het bruine fleschje een lepel een half uur vóór het eten, van het gele drankje een lepel een uur na het eten.

Uitkomsten van het onderzoek: a. Het bruine drankje.

De zwak troebele bruine vloeistof heeft een eigenaardigen geur. Op den bodem der flesch bevindt zich een laag bezinksel, die uit plantaardige weefselementen bestaat, kenmerkend voor Fruct. Lauri.

De drank bleek te zijn een waterig aftreksel van laurierbessen.

b. Het gele drankje.

De lichtgele vloeistof is zwak troebel en reukloos. Op den bodem der flesch bevindt zich een weinig bezinksel, waarin naast veel schimmelsporen en eenige mijten plantaardige elementen als: stuifmeelkorrels, verschillende soorten haren, enz., enz. te herkennen waren. Bij verdamping der vloeistof is de geur van cumarine waar te nemen.

Alles wijst er op, dat we ook hier met een plantenaftreksel te doen hebben, doch de identiteit kon niet nader worden vastgesteld.

5. De inzender zond slechts een geringe hoeveelheid van een zeer onaangenaam riekende, troebele bruine vloeistof, die hoogst waarschijnlijk uit een zwak alcoholisch aftreksel van Asa foetida bestond. In het bezinksel bevonden zich zeer weinig plantaardige weefselementen en eenig zetmeel, hetgeen wellicht er op wijst, dat tevens nog een of ander plantenaftreksel aanwezig is. De reuk herinnert aan laurierbessen, waarvan ook de weefselementen afkomstig kunnen zijn, zoodat de hypothese niet ongegrond lijkt, dat we hier wederom te doen hebben met een mixtuur van het befaamde Boertje uit Rinsumageest, die zoowel duiveldrek als Fructus Lauri tegen velerlei kwalen aanwendt.

6. Middelen tegen asthma.

Het onderzoek moest verricht worden op ongeveer 6 cm.³ vloeistof en deze hoeveelheid bleek uit den aard der zaak weder te gering om de samenstelling van het middel, dat waarschijnlijk weer bestaat uit een plantenaftreksel, te bepalen. De vloeistof was lichtbruin en troebel en bezat een eigenaardigen geur. Het sediment bevatte vooral zetmeelkorrels en voorts een geringe hoeveelheid plantaardige elementen. Veel voorkomende ingrediënten van asthamiddelen, als joodkali en arseen, bleken niet aanwezig, terwijl ook de reacties op alkaloiden negatief waren.

(Wordt vervolgd).

Granuline.

Vergun mij geachte heer Redacteur, dat ik gastvrijheid vraag in Uw gewaardeerd orgaan, daar ongeveer tegelijkertijd in mijn orgaan „De

Volksgezondheid” waarvan ik de eer heb mede-werker te zijn, een soortgelijk artikel voorkomt.

Ik heb echter gemeend, waar de door Drs. Med. J. H. van Grafhorst, Arts geplaatste annonces in diverse bladen onder het eenigszins misleidende opschrift „Is Tuberculose te genezen?”, velen hierop zouden denken, dat de daarop toegezonden brochure en de daarin vervatte raad om Granuline te koop en geneezing van Tuberculose zou bewerken. Laat ik beginnen met de brochure zelve, welke een knap stukje van stijl-kunst, maar tevens van Amerikaansche reclame is. Heel handig goochelt samensteller hiervan met citaten van vooraanstaande T.B.C.-bestrijders en mengt dit met perscommentaren. Voorts schermt hij verschrikkelijk met 't feit, dat de officieele medici en Uw orgaan het hem zoo lastig maken, omdat ze hem (den fabrikant-uitvinder) zijn succes niet gunnen.

Wat het middel betreft, citeer ik slechts, wat vetgedrukt in de brochure staat (blz. 11):

„In het 3e stadium van tuberculose verbetert Granuline in de meeste gevallen het algemeen welbevinden, doch geeft geen herstel”.

„In het 2e stadium van longtuberculose werkt Granuline bij n a steeds verbeterend, echter dikwijls genezend”.

„In het 1e stadium van longtuberculose werkt Granuline bij n a steeds genezend.”

„Bij latente tuberculose heeft Granuline een gunstige werking door verbetering van eetlust, gewichtstoename, verdwijnen van anaemie.

Granuline werkt steeds zeer gunstig bij scrofuloze kinderen: de klierzwellingen verdwijnen, de eetlust verbetert, buikklachten verdwijnen en de patiënten nemen in gewicht toe.

Ook bij zeer langdurig gebruik is Granuline een volkomen onschadelijk middel.”

Ziehier de conclusie van den fabrikant-uitvinder, welke hij publiceerd na z'n proefnemingen. En nu vraagt hij even verder, blz. 12-13, nog verbaasd — „Waarom waren de Nederlandsche medici niet verheugd bij m'n ontdekking?”

't Is kinderlijk naief. Dr. Med. Grafhorst, trekt te veel een wissel op de toekomst. Hij speculeert te veel op den goeden afloop. Niet onaardig is even hier te vermelden de meening van Schopenhauer over 't toeval.

„Der Zufall hat bei allen menschlichen Dingen so groszen Spielraum, dasz, wenn wir einer von Ferne drohender Gefahr gleich durch Auspfehrungen vorzubeugen suchen, diese Gefahr oft durch einen unvorhergesehenen Stand, den die Dinge annehmen, verschwindet, und jetzt nicht nur die gebrachten Opfer verloren sind, sondern die durch sie herbeigeführte Veränderung nunmehr, beim veränderten Stande der Dinge, gerade ein Nachteil ist. Wir müssen daher in unsern Vorkehrungen nicht zu weit in die Zukunft greifen, sondern auch auf den Zufall rechnen und mancher Gefahr kühn entgegensehen, hoffend, dass sie, wie so mansche Gewitterwolke, vorüberzieht.”

En nu tenslotte het middel zelve. Ik heb hier klachten liggen van proefkonijntjes, dat het middel niet helpt. Ik wil aannemen datdit leugen is. Ik wil gelooven dat er een hetze is van de medici en Uw orgaan, tegen Dr. Med. Grafhorst te 's-Gravenhage. Ik wil zweren dat hij gelijk heeft en z'n middel geneest . . . maar . . . ik wil eerst overtuigd zijn. Eerder niet. Laat Dr. Med. Grafhorst, die zich in zijn reclame-brochure zoo menschlievend voordoet de medici en de leeken versted doen staan. Laat hij 15 tuberculose lijdens nemen, vijf in het 1e, vijf in het 2e en vijf in het 3e stadium, en deze lijdens gratis behandelen. Bij den aanvang der kuur ze door een aantal spe-

cialisten laten onderzoeken en bij het einde. Dan kunnen we zien. Maar zoolang Dr. Med. Grafhorst dit niet doet en zoo een philantroop is, om z'n „geneesmiddel" à raison van f 2.50 per flacon te verkoopen (het aantal geeft hij niet op), moet ik hem rangschikken bij de categorie kwakzalvers waarover ik in „De Volksgezondheid" schreef en welk artikel door U is overgenomen. Ik waarschuw dus uitdrukkelijk tegen het gebruik van „Granuline", zonder het raadplegen van den behandelenden geneesheer. Ik ben maar een leek — zelf longpatiënt —, doch refereer mij aan het citaat van Dr. E. van Dieren, welke voor in de brochure staat:

— Is de leek, omdat hij leek is, onbevoegd om te oordeelen over zaken, die onder 't begrip vallen van elken welgeschapen menschegeest? — Amsterdam, Aug. 1928. Dè. Vè.

Pijlstaartolie.

Naar aanleiding van ons artikeltje in ons vorig no. ontvingen wij van geachte zijde het volgende schrijven, dat wij gaarne opnemen:

„Pijlstaartolie is een oud gerenommeerd volksgeneesmiddel en wordt gemaakt uit de lever van den pijlstaartrog, een rogsort die een venijnigen stekel aan den staart draagt. (Trygon martinaca).

In Zeeland wordt „pijlstaartolie" veel gebruikt als smeersel en bij verwondingen.

Ik meende deze aantekening te moeten maken."

Rm, 30.7.'28.

Dankbaar voor deze opmerking meenen wij ons bezwaar tegen genoemd product, dat het bij ware rheumatiek als geheel nutteloos moet worden beschouwd, te moeten volhouden.

Er zijn zooveel van die z.g. volksmiddeltjes, die hun tijd hebben overleefd. Bij verwondingen beschouwen wij de olie als lang niet ongevaarlijk. RED.

UIT DE PERS.

De „Lukutate".

Reeds meermalen hebben wij over dit z.g. „verjongingsmiddel" geschreven. Wij achten het niet ondoelmatig het onderstaande, ontleend aan het Weekblad „Voeding en Hygiëne", waarin deze zaak op wetenschappelijke wijze wordt behandeld, onder de oogen van onze lezers te brengen:

„Over deze specialiteit, bestaande zoogezegd uit „verjongingsvruchten", deelt Prof. Dr. C. Griebel in de Apotheker Zeitung de volgende opmerking mede. Lukutate zou gemaakt worden met Oostersche vruchten, n.l. Nillu en Durian-moes. Het onderzoek in Juli en Augustus 1927 gedaan, bracht aan het licht dat benevens inlandsch vruchtenmoes, bestaande uit appels, peren en pruimen, ook Tamarindmoes en waarschijnlijk Senna in Lukutate aanwezig waren. De aetheroplossing liet tegenwoordigheid van frangula vermoeden. De fabrikant beweerde dat de geïdentificeerde vruchten enkel als verbindingsmiddel dienden, de actieve stof zou nog niet gevonden zijn, daar er cellencomplexen aangetrof-

fen werden, wier identiteit niet was vastgesteld. Honderden preparaten werden dan microscopisch onderzocht, en uit het onderzoek bleek, dat die zoogenaamde onbekende cellen van vruchten, verontreinigingen waren, afkomstig van den Tamarindus. Andere cellen nog schenen aan de appels en de geneverbessen te behooren. Dr. Griebel stelde dan aan den fabrikant voor, hem een monster dier Oostersche verjongingsvruchten ter hand te stellen voor verder onderzoek, waarop de fabrikant niet inging. Later werd aan Dr. Griebel door den fabrikant een mengsel van vruchtenmoes afgeleverd. Ondertusschen had een buitenlandsche vereeniging Durian-moes en grootere vruchtendeelen aan het laboratorium afgestaan. Bij de vergelijking van Lukutate met echte Durian-conserven, bleek dat er geen spoor van Durian in Lukutate aanwezig was, daar er praktisch geen vetdruppeltjes in Lukutate konden aangewezen worden, terwijl deze nochthaus zeer talrijk bij Durian-moes voorkomen. Niettegenstaande Durianmoes op 't waterbad werd verhit, bleven er nog een groot deel cellen met olie-druppeltjes bestaan, zoodat ook de oliedeltjes niet door bereiding heelemaal zouden kunnen verdwijnen, gelijk Dr. Gilg en Dr. Schürhoff beweerden. Het besluit dat preparaten, waarin zulke vetdruppeltjes praktisch niet aanwezig zijn, geen Durian bevatten (tenzij in homoeopathische dosis?) is dus onaanvechtbaar. Ook in 't preparaat door den fabrikant aan Dr. Griebel ter hand gesteld en bestaande uit zoogezegd Nillu-Durian-moes, kon geen enkel oliedrupeltje worden aangewezen, niettegenstaande deze in massa zouden moeten aanwezig zijn. Eenigen tijd nadien werd er dan een nieuw monster Lukutate gezonden, waarvan de samenstelling met de eerste Lukutate-producten niet meer overeenstemde. Men vond in dit preparaat 'n mengsel van Mango, een Indische vrucht, wier moes met appelmoes verwant is. Daarbij komt dan nog dat weer 'n ander Lukutate monster, gekocht op 19 December 1927, weer de oude samenstelling aangaf. Daaruit mag men besluiten dat de samenstelling van Lukutate werd veranderd.

Wat nu de Nillu-plant betreft, daarover het volgende: De door den fabrikant van Lukutate als Nillu-bes bestempelde vrucht, die veel van den dadel weg had, was in geen enkel der onderzochte Lukutate-monsters te vinden. Alleen nadat zulks in de tijdschriften was vastgesteld geworden, is er in den laatsten tijd een bloemknol, wiens afkomst nog niet vastgesteld is, als werkelijke Nillu aangegeven. Dr. Gilg en Dr. Schürhoff konden deelen van dezen Nillu in Lukutate-preparaten aanwijzen. Daarentegen vond Dr. Griebel er geen enkel spoor van in de monsters die hij onderzocht. Nochthaus is die Nillu-plant microscopisch zeer goed te karakteriseeren. 't Geen weer bewijst dat de Lukutate-preparaten van verschillende samenstelling zijn.

Alles samenvattend kan men 't volgende vaststellen: Wanneer men aanneemt dat die Oostersche verjongingsvruchten in Lukutate aanwezig zijn, dan kan dit toch maar in „homoeopathische" hoeveelheden wezen. Alleen door een toeval kan men deze dan bij microscopisch onderzoek terugvinden. Daar er nochtans honderden microscopische preparaten onderzocht werden, heeft ook

deze veronderstelling niet de minste kans. Ook de onlangs in den handel gebrachte preparaten bevatten maar amper sporen der verjongingsvrucht. Hoe daarmee de Lukutate-reclame in overeenstemming te brengen is, laten we liefst aan het oordeel van onze lezers over. In alle geval kan het preparaat Tamarindus bevattend, toch niet in den zin van den fabrikant als „Oostersche vruchten" aangenomen worden. Apotheker Zeitung, Prof. C. Griebel, No. 104, 1927 blz. 1562. J. V. E."

Stuitende reclame voor Kwakzalversmiddelen.

Prof. Ebermayer geeft in de „Deutsche med. Wochenschr." van 11 Mei (door „Ned. Tijdschr. v. Gen.") zijn verbazing te kennen, dat zelfs artsen de tuitende reclame voor sommige stoffen, die als geneesmiddelen worden aangeprezen, goed praten of althans verontschuldigen, op grond, dat de zieken juist door die reclame de suggestie krijgen, dat het hun beter gaat. Als rechtsgeleerde acht hij deze slappe opvatting verderfelij. Bij zulk een opvatting moet men ook de kwakzalverij goed vinden. Ebermayer is van meening, dat de aanprijzing, die hij bedoelt, en die het volk schatten aan geld en gezondheid kost, behoort te worden gestraft als bedrog of poging daartoe, of als oneerlijke concurrentie.

Hij deelt dan nog enkele voorbeelden mede van het bedrog, dat het volk, dat het langst de vruchten van de leerplicht had kunnen plukken, zich laat aanleunen.

Een man legt een „wenschroede" op de borst der patienten en herkent daardoor maag-, oor-, long- en blaasziekten. Een ander schrijft een diët van uitsluitend oudbakken broodjes voor, in het bijzonder bij ouderdomsverschijnselen, en laat zich voor de kuur 50 Mark, voor de medicijn 10 Mark betalen (waarde 60 of 70 Pf.). Vrijgesproken omdat niet kon worden bewezen, dat hij zelf niet geloofde aan wat hij zeide! Een oogen-diagnosticus maakt een zwangere vrouw wijs, dat zij niet zwanger is. De vrouw wordt door de bevalving verrast, zoodat het kind stikt. Veroordeeling tot 3 maanden gevangenisstraf.

(Mbl. t. d. Vervalschingen).

CORRESPONDENTIE.

Mevr. W. te N. Uwe zending advertenties, in dank ontvangen, kwam te laat om daaraan, in ons vorig no. nog enige woorden te wijden. Het is weer een mooie collectie, maar het zijn meestal oude doch geen goede bekenden. Enkele nieuwe worden, na de vacantie, aangeschaft en, zoo noodig, besproken.

Mej. J. v. D. te B. Gaarne zullen wij het door u gezonden belangrijk berichtje plaatsen, wanneer gij zoo goed wilt zijn ons even te melden aan welke bron dit is ontleend.

C. J. v. O. te R. De Maandbladen betreffende Antifellin zijn zeker in uw bezit. Meer exemplaren hadden wij niet te missen. Sedert wij, ruim 16 jaar geleden, tegen dit middel begonnen te waarschuwen, zijn de aanvragen om inlichtingen daaromtrent zóó talrijk geworden, dat er geen voorraad meer aanwezig is. Wij hopen de zaak spoedig nog eens te behandelen.

Advertentiën.

K 1

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad. Heeft inlichting over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstroig bijeen.

Tevens bureau van advies op all reï gebid, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCIS,

2a Secretarisse der Vereeniging.

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

K 2

DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor

DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester

K 3

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, Voorzitter: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoeken van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Voorstellen voor de Alg. Vergadering.

Hoofdartikel: In afwachting.

Berichten: Bloedvergiftiging.

Mededeelingen van verschillende aard: Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek. — Kwakzalverij met kruiden; de Kruidgenezer Lappe. — Spiraea.

Uit de Pers: Kwakzalversbiljetten.

Correspondentie.

Advertenties.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging zal vermoedelijk in de maand November plaats vinden.

Leden, die voorstellen op die vergadering ter tafel wenschen te brengen, worden verzocht deze vóór 15 October a.s. bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, in te dienen.

Als nieuwe leden zijn toetreden de heeren: J. Bronkhorst, Pharm. doct. te Amsterdam; H. W. Hofstede te Ruurlo; R. D. C. Ph. Simons, Med. Stud. te Paramaribo; L. H. Vrijman te Den Haag.

In afwachting.

Heusch geen politiek lezer!

Daartoe leent ons blad zich niet, maar het zij ons veroorloofd hier een enkelen zin uit de pas uitgesproken troonrede aan te halen. Deze luidt: „Naast de in het afgelopen jaar ingediende „en nog aanhangige wetsontwerpen — op welke „afdoening wordt prijs gesteld — zullen eenige „andere aan Uw oordeel worden onderworpen”.

Wij vragen ons af: behoort tot de eerstgenoemde ook het reeds ruim drie jaren aanhangig ontwerp, houdend Bepalingen omtrent het met openlijke aanprijzing in het verkeer brengen van middelen tegen ziekte?

Het zou o.i. tijd worden en volgens onze bescheiden meening is er niets, dat de behandeling door een z.g. intermezzo-ministerie in den weg staat. Politiek, in den waren zin, zit er niet in.

Zeer terecht schreef de Voorzitter onzer Vereeniging, in het Maandblad van Juni 1925:

„De strijd tegen bedrog uit winzucht is, zoo strafrechtelijk als preventief, ten allen tijde en bij alle volken voorwerp van staatszorg geweest en als zoodanig met de beginselen en de handelingen van ook geen enkele partij in strijd. Iedere staat deed dat, doet dat en zal dat doen. De vraag is slechts of men het met succes kan doen of niet. Ook preventief. Ik noem voor ons land slechts de wet op den Waarborg en de Boterwet. Dat men geen trichinen voor gezond varkensvleesch kan verkoopen, ook daarvoor zorgt, zoo-vel mogelijk, de staat en trichinen zijn nog wel met het gewapend oog gemakkelijk te bespeuren. Doch ik heb nooit gehoord dat de liberale of eenige andere partij om hare beginselen daartegen was.

Is er dan van beperking der vrijheid, niet alleen van de zijde van den bedrieger, maar ook van den burger sprake? Geenszins. De vrijheid van den burger blijft als zoodanig onbeperkt gehandhaafd. Niets belet hem, niets bedreigt eenige straf tegen hem, om iedere dom- of dwaasheid te doen, die in zijn brein verrijzen mocht. Als hij haarzelf voor zijn eksterooten en eksterootenzelf voor zijn haar wil gebruiken, staat hem dat vrij.

Als hij veel geld wil betalen voor waardelooze middelen, staat hem dat vrij. Als hij suikerziekte met suiker, beenbreuk met gebed en tering of atshma met Abdijstroop wil genezen, staat hem dat vrij. Als hij huismiddeltjes wil probeeren tot zijn ziekte ongeneeslijk is, staat hem dat vrij. Maar wat niet vrij zou blijven staan, is het plaatsen en opnemen, uit winstbejag, van leugenachtige advertenties, waarbij geld uit den zak der eenvoudigen van geest wordt geklopt opdat een mijnheer zonder geweten in een auto zou rijden.

Dat ook de handelsvrijheid bedreigd zou worden, daarvan geloof ik niets. Men blijft vrij te handelen, mits binnen de perken der wet. En die heele beperking is voor den niet-bedrieger een formaliteit. Waar nu de handel reeds zoo talloze formaliteiten vervult die geen enkel hooger nut hebben, vermoed ik dat hij deze ook wel gewillig zal dragen.”

Waar wij dus van meening zijn, dat de huidige politieke toestand geen bezwaar oplevert voor de behandeling van het bedoelde wetsontwerp, daar zouden wij, in het belang van de lij-

dende menschheid met klem willen aandrigen, dit ontwerp op te nemen onder de zaken genoemd in het door ons aangehaalde gedeelte uit de troonrede.

Niet alleen door ons, maar door ieder, die het algemeene welzijn ter harte gaat, wordt op „de afdoening prijs gesteld”.

Moge het zóóver komen!

Wij zullen met belangstelling afwachten.

BERICHTEN.

Bloedvergiftiging.

Een zekere H. te Hoensbroek is het slachtoffer van een kwakzalversmiddel geworden. Daar hij zich bij het scheren vaak de huid openkrabde, had hij in Duitschland een watertje gekocht, dat de eigenschap van desinfectie zou bezitten. Hij heeft zich daarmee na het scheren ingespoten met het gevolg, dat na eenige uren zijn gelaat opzwoel en sporen van bloedvergiftiging vertoonde. Een ontboden geneesheer constateerde inderdaad, dat het praeparat vergiftigde bestanddeelen bevatte. H. is aan de gevolgen der bloedvergiftiging overleden. (Utr. Nieuwsbl.).

Mededeelingen van verschillende aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.
(Vervolg).

KRUIDEN TEGEN AAMBEIEN.

Arts J. v. G. te B. zond ons een hoeveelheid vleezige wortelstokken met dunne bijworteltjes en resten van onderste stengeldeelen, die, naar de inzender ons schreef, door een boereavrouw ergens in het veld (in Brabant) verzameld worden. Nadat de wortelstokken zorgvuldig ontdaan zijn van het loof, wordt er thee van getrokken en dit bittere aftreksel zou dan een „absoluut afdoend” middel vormen tegen aambeien, die zelfs „binnen 24 uur” zouden verdwijnen. Het middel is zeer verspreid onder het volk en wordt uitermate geroemd.

Uitkomsten van het onderzoek: Wij hebben hier te doen met de versche wortelstokken van het helmkruid, *Scrophularia nodosa* L.

KRUIDEN TEGEN INGEWANDSWORMEN.

Volgens het gedrukte etiket op den zak, waarin de kruiden zijn verpakt, zijn deze geleverd door

H. Jonkers te Hoogeveen: „Verkoop van geneeskundige kruiden volgens Bilz' Natuurgeneeswijze. De geneesmethode der toekomst”.

Uitkomsten van het onderzoek: Het kruidenmengsel bestaat uit alsemtoppen (*Artemisia vulgaris* L.), gewone kamille (*Matricaria Chamomillae* L.) en genadekruid (*Gratiola officinalis* L.).

Oordeel: De kruiden bestaan dus uit een mengsel van een oud wormmiddel (alsem) met een oud laxans (genadekruid) en kamille, waarschijnlijk bedoeld als corrigens.

OPRECHTE WORTELBOER'S KRUIDEN.

Een patiënt lijdende aan obstipatie kreeg na het gebruik van de kruiden maagcatarrh.

Herkomst en reclame: Deze kruiden, „het beste huismiddel tegen vele ongesteldheden”, worden „volgens aloud recept van haar voorouders” bereid door Jacoba Maria Wortelboer te Oude-Pekela. Zij zouden genezen: slechte spijsvertering, hoofdpijn, gallijden, influenza, maagkwalen, enz. enz.

Gebruiksaanwijzing: Men bereidt van de kruiden een aftreksel met jenever, cognac, wijn, port, enz. of een afkooksel met water.

Samenstelling: Volgens „De Kwakzalversmidelen” (1916) bestonden Wortelboer's Kruiden uit: sennabladen, cascarabast, laurierbessen, coriander, fenegriek en galangawortel, terwijl bij een ander onderzoek de „oprechte” Wortelboer's Kruiden bleken te zijn samengesteld uit: sennabladen, galangawortel, gentiaanwortel, kalmoeswortel, kinabast en aloë.

Bij het nu door ons verichte onderzoek bleek de samenstelling van dit oude kwakzalversmiddel in den loop der jaren wederom gewijzigd. Gevonden werd de aanwezigheid van sennabladen, galangawortel, gentiaanwortel, kalmoeswortel, cascarabast en venkelvruchten. Het kruidenmengsel was verontreinigd door een groot aantal mijten.

Oordeel: Als werkzame bestanddeelen zijn dus aanwezig laxantia en stomachica. Dat dit het beste geneesmiddel tegen alle bovengenoemde ziekten zou zijn behoeft geen verdere weerlegging.

KRUIDEN VAN Mw. WAALWIJN, DEN HAAG.

De kruiden waren verstrekt aan een patiënt, lijdende aan sarcoommetastasen in beide longen. De levering geschiedde slechts na voorgaande inzending van een pasgenomen portret.

Uitkomsten van het onderzoek: Het kruidenmengsel bevatte de volgende tamelijk grof verdeelde ingrediënten: waterdriebladbladeren (*Trifolium fibr.*), duizendguldenkruid (*Erythraea centaurium*), kruisemuntbladeren (*Mentha crispata*), venkelvruchten, fraugulabast, kalmoeswortel, goudsbloemen (met enkele vruchtjes) en engelwortel (*Archangelica* off.).

Oordeel: is hier overbodig.

ENTFETTUNGS-TABLETTEN.

Fabrikant: Dr. August Lingner, Wiesbaden. Uitkomsten van het onderzoek: Donkerbruine ovale tabletten met een gemiddeld gewicht van 750 mg. en een aschgehalte van 11,2 pCt.

De tabletten zijn gecandeerde emodinehoudende laxerpillen, die een rhamnuspreparaat bevatten (waarschijnlijk Cascara).

De reactie op jodium, die bij positieven uitslag zou kunnen wijzen op de aanwezigheid van *Fucus vesiculosus*, was negatief.

NELLA.

„The great reducing Tonic, formula of Dr. Lesieur.”

Fabrikant: A. Roger, Parijs.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Glimmend zwarte pillen met een gemiddeld gewicht van 150 mg.

Microscopisch kon in de fijnge maakte pillen niets specifiek ontdekt worden, behalve hars. De pillen bevatten dan ook tamelijk veel scammoniumhars; andere drastica of phenolphthaleïne benevens alklolden bleken afwezig. Gezoekt word nog naar *Fucus vesiculosus*, een gewoon bestanddeel van dit soort middelen, doch er werden geen vormelementen van dit wier gevonden, evenmin als sporen jodium, die op de aanwezigheid van het wier of het extract daarvan, zouden kunnen wijzen.

Dr. H. HANNING'S ONTVETTINGSDRAGÉES.

Absoluut onschadelijk middel tegen vetzucht zonder dieet.”

Fabrikant: Dr. H. Nanning's Pharm. Chem. Fabriek, den Haag.

Samenstelling volgens verpakking: Extr. *Fuci Ves.* 0.06, Extr. *Casc.*, Extr. *Rhei comp.*

Uitkomsten van het onderzoek: Donkerbruine, glanzende, gecandeerde pastilles. Gem. gewicht: 450 mg. Asch: 9.0 pCt. Inhoud der tabletten bruin en bitter.

De dragées bevatten laxantia, waarvan aloë en rhabarber met zekerheid konden worden aangetoond. Een geringe hoeveelheid weefselementen leek van *Rad. Rhei* afkomstig te zijn. Sporen jodium, aantoonbaar na verassing met soda, kunnen aanwijzen zijn, dat de dragées overeenkomstig de opgave Extr. *Fuci vesiculosi* bevatten.

FUCUS-ONTVETTINGSDRAGÉES.

„Volkomen onschadelijk middel tegen vetzucht en overmatige corpulentie... zonder een voorgeschreven dieet te houden”.

Fabrikant: Schneiders-Sanitas, den Haag.

Samenstelling volgens bijgevoegd papier: „De *Fucus*-ontvettingsdragées zijn de gesuikerde kruiden van het blaaswier, *Fucus vesiculosus*”. Volgens de reclame zou het gebruik van *Fucus* voor vermageringskuren daaraan zijn toe te schrijven. dat dit „tengevolge van zijn natuurlijk gehalte aan Mannit een mild purgeerende werking uitoefent, die nog door eenige zouten ondersteund wordt.”

Uitkomsten van het onderzoek: Uiterlijk en ook verpakking gelijken sterk op Nanning's dragées. De samenstelling is echter een andere.

De dragées bevatten phenolphthaleïne en aloë en misschien nog andere emodinehoudende laxantia. Na verbranding met soda zijn in de asch sporen jodium aan te toonen, die van *Fucus vesiculosus* afkomstig kunnen zijn. De aanwezige bruin gekleurde weefselementen konden echter niet met besliste zekerheid herkend worden als fragmenten van het blaaswier. In de asch zijn aan te toonen: ijzer, fosphaat, chloor, sulfaat, enz.

MIDDELEN DER DUISTERNIS.

Herhaaldelijk komen in den laatsten tijd bij het Instituut middelen ter onderzoek, welke het onder dit hoofd meent te mogen samenvatten. Zij kunnen in verschillende groepen worden onderscheiden:

1. abortiva;
2. anticonceptionele middelen;
3. prophylactica tegen besmetting met geslachtsziekten;
4. middelen tegen impotentie of tot het opwekken van libido (aphrodisiaca).

Hoe gaarne wij deze ernstige waarschuwingen ook zouden willen overnemen, leent de aard van ons blad, dat in allerlei kringen wordt gelezen, zich daartoe niet.

(Wordt vervolgd).

Kwakzalverij met Kruiden.

De Kruidgenezer Lappe.

In ons no. van Augustus j.l. schreven wij:

„Van betrouwbare zijde meldt men ons, dat een zekere Lappe reeds sedert geruimen tijd zijn werkzaamheden uitoefent in Noord-Brabant en omstreken. Iederen dag worden een massa postpakketten van zijn wonderkruiden naar verschillende plaatsen verzonden. Hij houdt te Lith wekelijks 2 zitdagen (Dinsdags en Woensdags) en de overige dagen is hij elders; o.a. één dag te 's Hertogenbosch en één dag te Nijmegen. Men schijnt hem, niettegenstaande de aandacht op zijn praktijken is gevestigd, overal kalm zijn gang te laten gaan. Onbegrijpelijk! Thans blijkt men echter de zaak aan te pakken. Op aandringen van onzen berichtgever (die ons tevens de kruiden zond, waarvan het onderzoek nog niet is afgevoerd) heeft te Lith de bevoegde macht een patiënt afgewacht, die het huis van Lappe verliet, dien persoon ondervraagd, de kruiden in beslag genomen en proces-verbaal opgemaakt. Wij zullen er dus wel meer van hooren.”

Nu, twee maanden later, zijn wij nog niets verder. Inmiddels hebben nadere inlichtingen ter plaatse ons de overtuiging geschonken, dat een bespreking van het optreden van Lappe in ons blad niet overtollig is.

Sinds eenige maanden is te Lith woonachtig een zekere Lappe, uit Westphalen afkomstig, die daar ongestoord zijn praktijken dacht uit te oefenen. Hij is nml. oogdiagnosticus en kruidkundige, is al eenige jaren in Holland, heeft zitting gehouden te 's Bosch, Tilburg, Bostel en meerdere plaatsen, doch schijnt 't eindelijk raadzamer gevonden te hebben, zich in een klein dorp neer te zetten.

Hij kijkt zijn patiënten slechts aan, stelt eenige vragen, weet dan de kwaal doch weet deze ook te genezen met kruiden. Bracht men een portret van een zieke, dan was dit ook al voldoende. Consult en kruiden kosten f 2.—.

De kunsten met de portretten zijn, tenminste voorloopig, opgegeven, blijkende uit de volgende advertentie, opgenomen in „De Stad Oss”, van 7 Maart, j.l.:

„Mededeeling. De ondergeteekende bericht hiermede dat hij vanaf heden te Lith (N.-B.) alleen te spreken is elken Dinsdag en Woensdag van 8.30 vorm. tot 6 uur nam., en dat wegens gemaakt misbruik hij vanaf heden geen photo's meer behandelt. Ign. Lappe, Lith.”

Maar overigens worden aan lijders aan allerlei kwalen en nog wat, voortdurend genezing beloofd. Ruggemergslijden, diabetes, lendenwervel-lijden, beenverlamming, de man staat voor niets. Zijn kruiden zijn echte wonderkruiden.

En waaruit bestaan deze?

Wij vinden ons bekend medelid, de heer Johs. Jolgergerhuis Swildens te Warmond, als steeds bereid het onderzoek daarvan op zich te nemen, een onderzoek, dat verschillende moeilijkheden opleverde maar waarbij toch de volgende bestanddeelen met zekerheid werden aangetroffen:

Kruiden I, zonder opschrift, bestonden uit: saliebladen, duizendguldenkruid, gewone kamillen, een enkel senna-peultje enkele bladen van *Convolvulus saepium* en verder paardenstartkruiden en hoefblad.

Kruiden II met opschrift: „I eetlepel kruiden op ½ liter kokend water, ½ uur laten trekken, elk uur 2 eetlepels gebruiken”, bevatten: arnicabloemen, saliebladen malva-bladen en waarschijnlijk alantwortel.

Nu moge men tegenwoordig gunstiger den-

ken over het aanwenden van kruiden bij sommige ziekten, ieder, al is hij ook niet-deskundig, zal overtuigd zijn, dat bij tal van ernstige kwalen, door ons genoemd, door den genezer Lappe behandeld, geen heil van de methode te wachten is; integendeel, dat zijn optreden, waardoor hij het inroepen van deskundige hulp in den weg staat, tot schromelijke gevolgen aanleiding kan geven.

Spiraea.

Moeder en Zoon.

Ons werd inzage verstrekt van den volgende brief:

„Fa. Jac. Ooms, Kruidkundig Bureau, Velgersdijkstraat 114, Rotterdam, (Charlois).

Mevrouw,

Naar aanleiding van Uw schrijven het volgende.

N.V. Spiraea. Mevr. Ooms Watergraafsmeer is mijn geëerde Moeder. Maar de kruidenbehandeling is hetzelfde alleen staat ieder op zich zelf, dus is niet aan boven genoemde N.V. verbonden.

Kantoor geopend van 10 tot 8 uur.

Persoonlijk bezoek op aanvraag, Zaterdag om de 14 dagen. Na de 19 Juni verder 3, 10, 17, 24, 31 Juli enz.

Hoogachtend, Dir. JAC. OOMS.

Dit schrijven geeft ons aanleiding nog eens in herinnering te brengen, wat wij reeds 18 jaar geleden over de maatschappij Spiraea ter kennis onzer leden brachten, terwijl een Mededeeling van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek, onze destijds gedane waarschuwing klem bijzette.

Uit de beide artikelen kan men tevens de gevolgtrekking maken, dat de samenstelling van de verstrekte middelen, niet steeds gelijk is.

Ons artikeltje luidde aldus:

De Maatschappij Spiraea.

Deze Maatschappij, te Watergraafsmeer gevestigd, schijnt bij de goedgelovige zieken in goeden reuk te staan. Reeds hoorden wij van verschillende personen, die daar hulp zochten; met welk resultaat konden wij niet te weten komen evenmin als wij voldoende inlichtingen konden krijgen omtrent de personen, die de maatschappij besturen. Door welwillende tussenkomst van een onzer leden zijn wij intuschen in het bezit geraakt van een der z.g. geneesmiddelen, een flesch gemerkt: „Spiraea L”, door de maatschappij verstrekt. Met medewerking van ons bestuurslid, Dr. G. Romijn, Inspecteur van de Volksgezondheid, is deze flesch opgezonden naar het Centraal Laboratorium ten behoeve van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid en aldaar welwillend onderzocht. Van den Directeur werd ons daarop het volgende rapport:

„Bij het onderzoek bleek het volgende.

„De flesch bevatte 200 cm³ van een geelbruine, zwak opalesceerende vloeistof, waarvan het S.G. bij 15° C. 1,0074, de brekingsindex bij 17,5° C. 1,3352 en de droogrest 1,64 pCt. bedroeg.

Deze vloeistof is hoogstwaarschijnlijk een aftreksel van de moerasspiraea (Spiraea Ulmaria). Onder de weinige plantenresten, die uit de vloeistof verzameld konden worden, werden elementen aangetroffen, die groote overeenkomst vertoonden met plantenpoeder van bovengenoemde spiraea. Onder deze plantenresten werden ook pollenkorrels gevonden. Alcohol, zware metalen en alkaloiden waren afwezig, terwijl tannaten en een spoor van eene FEHLING's oplossing reduceerende stof aanwezig waren. Na het verdampen van de vloeistof en het verbranden van het residu bleef een asch over, bestaande uit sulfaten, chloriden en (weinig) fosfaten van kalium

(veel), natrium (weinig), calcium en magnesium.

„Men kan een overeenkomstig plantenaftreksel bereiden door de gedroogde moerasspiraea volgens de voorschriften der Pharm. Ned. Ed. IV te infundeeren. Het infuus, bereid van de uitgebloeide plant (de bloeiende spiraea kon niet meer worden verzameld), had de volgende eigenschappen: kleur: bruineel; S.G. bij 15° C.: 1,0069; brekingsindex bij 17,5° C.: 1,3351; droogrest 1,58 pCt.; tannaten: aanwezig.

„Het komt dus vrijwel overeen met de gevonden constanten van het ter onderzoek gezonden plantenextract.”

Wanneer wij nu hieraan toevoegen, dat aftreksels van de genoemde spiraea vroeger wel gebruikt werden maar thans door de geneeskundigen door geheel andere, meer standvastige middelen vervangen zijn (de plant bevat een weinig van een salicylzure verbinding) dan is er al heel weinig bijzonders aan het middel uit Watergraafsmeer op te merken.

De Mededeeling van het Instituut bovengenoemd, door ons eenigszins verkort overgenomen in het Maandblad van Nov. 1925, bevatte het volgende:

„SPIRAEA KRUIDENDRANK.

Fabrikant: N.V. Chem. Prod. en Handel Mij. Spiraea, Amsterdam.

Bij buiktuberculose, dagelijks en regelmatig een eetlepel innemen 3 of 6 keer.

Uitkomsten van het onderzoek:

Naar den smaak en reuk te oordeelen bestaat de drank uit een waterig aftreksel van kamillen, waarin geen alcohol kon aangetoond worden. Als werkzaam bestanddeel werd natriumsalicylaat (± 150 mg. per 100 cm³.) aangetroffen. De drank is rijk voorzien van schimmels.

Oordeel:

Een typisch voorbeeld van een kwakzalversmisleiding. Van werking op buiktuberculose is geen sprake, de salicyldosis is te klein voor antipyrese. Het gevaar schuilt hoofdzakelijk daarin, dat patiënten van de juiste behandeling zouden kunnen worden weerhouden.”

Wij kunnen, nu de zoon in de voetpaden treedt van zijn „geëerde Moeder”, niet aanraden heil bij dezen te zoeken.

Na het afdrucken werden wij nog opmerkzaam gemaakt op de volgende advertentie, opgenomen in 't Nieuwe Sticht van 21 September:

„Mevrouw Ooms te Amsterdam deelt mede, dat haar speciale middelen thans te Utrecht verkrijgbaar zijn bij den heer Beijer, Drogist, Bilstraat 57 en bij de firma Misset, Vreburg.”

De zaak blijkt dus te worden uitgebreid.

UIT DE PERS.

Kwakzalversbiljetten.

Met welwillende toestemming van de Hoofredactie, nemen wij het volgende Feuilleton uit de Nieuwe Rotterdamsche Courant van Zondag 9 September '28. Ochtendblad, C. over:

Onlangs werd ik verrast door de ontvangst van een voddig en onverzorgd drukwerkje, oogenschijnlijk behoorende tot dat soort van belletrise, dat gemeenlijk door den auteur eigenhandig in onze brievenbus gestopt wordt en eenige dagen later wordt teruggehaald. In het onderhavige geval ging deze veronderstelling echter niet op, het mij welwillend verstrekte geschrift heeft geen literaire pretenties en blijkt mijn eigendomsrecht aan geen enkele voorwaarde te binden, zoodat ik mij met onbezwaard gemoed in zijn lectuur kan verlustigen. De eerste kennismaking is bevredigend, met begrijpelijke voldoening en ingenomen-

heid lees ik op de eerste bladzijde: „De officieele geneeskunde is echte wetenschap en hoog te waardeeren zijn de zegeningen, welke door deze geneeskunde den menschen werd geschonken.” Het gevaar voor zelfoverschatting, dat ons door deze lofspraak dreigt, weet de schrijfster, die blijkbaar van alle markten thuis is en het bedrijf van natuurgeneeskundige met dat van homoeopathe, uroscop en leidster van twee scheikundige laboratoria en een kruidenhuis gelukkig weet te vereenigen, te bezweren door onmiddellijk daarop te doen volgen: „De zegeningen der natuurgeneeskunde zijn echter niet minder in aantal, noch in waarde voor de zieken. Zulks te meer, omdat de hulp dezer geneeskunde meestal wordt toegepast, waar de officieele geneeskunde faalde”.

Tot staving dezer laatste bewering volgt een reeks attesten en verklaringen, waarin allerlei lijders hun dankbaarheid betuigen voor de genezing van de meest uiteenloopende hardnekkige kwalen, te beginnen met een zenuwkrop en eindigende met een maagkanker, die 14 jaar geduurd heeft, waarbij zij niet vergeten de doktoren, die hen vergeefs behandeld hebben, met naam en duidelijk adres te vermelden. Over de waarde van die attesten zal iedere discussie onvruchtbaar blijven, daar het bewijs, dat de diagnose, door den patiënt meegedeeld, juist is, in vele gevallen niet te leveren zal zijn, evenzeer over de verdienste der natuurgeneeskunde, daar aan dezen welluiden en indrukwekkenden term geen duidelijk begrip verbonden is en hij dikwijls dienst doet als de vlag, die een minder welriekende lading van kwakzalverij en beunhazerij moet dekken. Het ligt trouwens niet in mijn bedoeling hier een beschouwing te houden over de hedendaagsche kwakzalverij: zoo lang de wetenschappelijke geneeskunde niet alles geven kan, wat de zieke verlangt, zoolang een groot deel onzer medemenschen zich vergaapt aan niet te controleren wonder verhalen en onverantwoordelijke beloften, zullen zij hun leven en gezondheid blijven toevertrouwen aan kwakzalvers en beunhazers, wier kennis omgekeerd evenredig is aan hun misdadige vermetelheid of hun luchthartige zelfoverschatting en een kansje wagen in het hazardspel met het onbekende, met het leven als inzet en de begeerde gezondheid als hoogsten prijs. Aan den anderen kant zullen er altijd wel individuen gevonden worden, wier geweten ruim genoeg is, om het ongeluk en de benauwdheid hunner medemenschen ten eigen bate te exploiteeren. De methode is eenvoudig genoeg en door de ervaring van eeuwen doeltreffend gebleken. Reeds den 26en April 1550 vaardigde de Amsterdamsche magistraat een Ordonnantie, roerende de Medicijnen en de Apothecars uit, die aldus begint: „Alsoe vele ende diverse periculen dagelics gebeuren, God betert, bij den gheenen, die hen onderwinden te practizeeren binnen dezer steeede als Medicynmeesteren, sonder eenige kennisse van der kunste der Medicynen te hebben, ingevende den simple menschen Medicynen Laxatijf of Vomityf, daer of zij zelven, ende nog veel min de ghene, diese innemen, de crachte, quaetheijt ofte deucht niet en kennen, daer deur groote inconvenienēten coomen in de menschen, zoe van hierop haestelick te sterven, als gebreken, daer of men die niet genesen en mach, die men in den beghinsele lichtelicken ende met een cleyden coste souden geholpen hebben, alle welcke gebreken ende periculen mijne Heeren van den Gerechte gaerne souden verhoeden te geschieden, zoo vele als in hun vermogen is.” Deze tekst geeft zulk een duidelijk beeld van de brutaliteit dier reizende meesters en de gevaren, waaraan zijn hun patiënten blootstelden, dat commentaren overbodig zijn.

Onder de artikelen van dergelijke ordonnantiën en gildebrieven vindt men herhaaldelijk bepalingen, die ons doen zien, dat de wijze, waarop de 16e en 17e eeuwse kwakzalver de aandacht op zich vestigde, vrijwel dezelfde was, als zijn nazaten op het oogenblik toepassen. Een voorbeeld daarvan is de volgende bepaling: „Genige Operateurs ofte andere meesters off meesteressen hoedanig die sijn, sullen vermogen te comen op toneelen, eenige briefkens te stroyen, of deselve binnen iemands deure ofte venster te werpen off haer andersints der Chirurgije of Operatie te vermeen in eenige deelen des lichaams als met voorgaande kennisse van de deeckens deser gilde.” In de bewaard gebleven notulen van vele chirurgijngilden zijn de questies met kwakzalvers, die dergelijke „briefkens” uitstrooiden aanplakten en aan de huizen bezorgden aan de orde van den dag. Over de manier, waarop de Middelburgsche chirurgijns een paar van die wonderdokters, die in hun biljetten „seer roemden seer constig het water te connen besien” er in deden vliegen, is in de rekeningboeken van dat gild een vermakelijk verhaal te vinden.

Verontwaardigd over de brutaliteit van dat tweetal, dat al eerder in conflict met het chirurgijngild was geweest, besloten deekenen en beleders den 15en April 1635, in 't Engelsch huis vergadert, „haerlieden een affront te doen ende haerlyder dryer water te senden met den knape mr. Jacob's, 't welck sy deden”. We kunnen ons de waardige leden van het chirurgijngild voorstellen, zielsvergenoegd achter hun kroes bier de ontkenning van dit drama afwachtende. Deze stelde hen niet te leur. Meester Steven toch „oordeelde uit het water den patiënt watersuchtigh ende van quader digestie waer”, waarop de gildknecht hem vroeg of hij misschien bij den patiënt aan wilde komen, „'t welck hij consenteerde en is dadelyck met den knaap int Engelsch huys bij ons gecomen, seer verslagen zijnde sucke patiënten daer te vinden en naer veel woorden is seer bescaemt weg geloopen”.

Een gelukkig toeval heeft er voor gezorgd, dat enkele van die strooibiljetten bewaard gebleven zijn, waaruit wij kunnen zien, dat de mentaliteit van den kwakzalver vrijwel onveranderd gebleven is en dat het publiek van eenige eeuwen geleden even ontvankelijk was voor grootspraak, brutaliteit en zelfverheerlijking als het tegenwoordige. Evenals hun moderne collega's achten zij het gewenscht hun pennevruchten met hoogdravende ontboezemingen over de zegeningen der geneeskunst te kruiden. De wijdvermaarde en Hoog Ervaren Medicus Johan Diederich de Eichenberg, wiens titels ongeveer een halve bladzijde zouden vullen, onthaalt zijn publiek als inleiding op de volgende lofspraak der geneeskunst: „Is oyt het menschelijk geslacht een gaven van Godt gegeven, soo ist zekerlyck de noyt genoeg gepresence Medicyn, daermede men sijnen evenaesten tot het beste Juweel, als de gesontheit brengen, dienen ende behulpelijck wesen kan. Terwijl en ook alle menschen naest haer zaligheidt, mede voor de gezondheid te zorgen schuldigh sijn ende bij gevolg seer veel daer aen gelegen is, indien die verloren is, deselve wederom te krijgen. So is noodig, dat men zich niet alleen bij experte, maer oock wel versogte Medicyn-

meesters vervoeg”. Een ander weldoener der menschheid vermaant zijn lezers: „Want de Heere laat de Medicynen uit de Aarde groeyen en een wijs Mans veragt dezelve niet. Syrach 38. Eerd den Medicyn-Meester met behoerlijken Eere, want de Heere heeft hem Geschaapen”. Na deze ernstige vermaningen volgt een waarschuwing voorzichtig te zijn in de keuze van den geneesheer en op te passen niet in handen van bedriegers en kwakzalvers te vallen „dewelcke sig veel roemen, maer inderdaad sulke onerbare Maesters sijn, dat et God sig mag ontfermen, sulke Diefsvolk, 't welck sich niet vreest, om op alle markten en voor de kerke en op de dorpe hier omtrent te loopen, oock wel mijn Persoon of maegschap sig roemen, voor sulke luyden, dewelcke niet bekendt sijn, mogen sig uytgeven, so sy willen, waerschouw ick een yder”.

Een lange lijst van ziekten en kwalen, gevolgd door korte verslagen van behaalde successen dient om die keuze te vergemakkelijken. Enkele voorbeelden, in de eigen woorden van de schrijvers dier strooibiljetten weergegeven, zullen voldoende zijn, te doen zien, dat onze 17e eeuwse reizende meesters, evenals onze hedendaagsche kwakzalvers zich op successen konden beroemen, waaraan de officieele wetenschap ook op het oogenblik nog niet durft te denken. Daar het beroepsgeheim blijkbaar voor hen niet gold, worden in de meeste gevallen naam, toenaam en woonplaats van de gelukkige patiënten uitvoerig meegedeeld. Een overzicht uit een dergelijk strooibiljet geeft de volgende bloemlezing: „Hy geneest ook Jigt, Colyk of snijding der Darmen, ook verstoptheit der Longen, pijn voor de Maag en voor het Hard, Long en Leverzucht, overloop van Gal. Hij geeft zich uit voor de eenigste te wesen om slijm en kooking van de Maag te verdrijven, zo als hij hier in 't kort gedaan heeft aan de Huysvrouw van Hendericus Schreuder, woonagtig in de Baan in de Vissersgang tot Rotterdam. Ook alle soorten van Teering, Long en Mildziektens en Mattigheid der Leeden, Rug en Lendepijn en meer andere gebreeken, die hier te veel zijn, om te melden, waar van dezen Doctoer de Attestatie kan toonen, alsmede alle soorten van kanker in den tijd van 9 Daagen te Genesen, zoo als hij nog in kort van de kanker Genesen heeft Teunis van Isendoeren. Hij geneest ook alle soorten van Koorsen, Vallende Siektens, Geel of Watersucht.”

Bestaat er dus weinig verschil tusschen de wijze waarop vroegere en tegenwoordige kwakzalvers de aandacht op zich trachten te vestigen, en munten geen van beide uit door betrouwbaarheid of waardigheid in hun optreden, in een opzicht moeten wij de reizende meesters van een vroeger tijdperk recht doen wedervaren.

Door de gebrekkige opleiding der gevestigde chirurgijns waren deze veelal niet in staat eenigszins ingrijpende operaties te verrichten. In deze behoefte werd voorzien door de rondreizende vrije meesters, waarvan sommigen, behalve over grootspraak, durf en vrijpostigheid ook over de noodige bekwaamheid en handigheid beschikten deze kunstgrepen uit te voeren. De kans afgezet of verknoeid te worden moesten de patiënten, die zich daaraan waagden maar op den kop toe nemen. Deze tijd ligt echter ver achter ons, de nood-

zakelijkheid een dergelijk risico te loopen, bestaat niet meer, toch schijnen velen zich maar matig bewust te zijn van het feit, dat de grens tusschen geneeskunde en kwakzalverij niet alleen door de wet getrokken wordt, maar dat naast de bevoegdheid ook andeer factoren als gevoel van verantwoordelijkheid, eerlijkheid, bescheidenheid en goede trouw meetellen.

Laten zij den raad overdenken, in een dier strooibiljetten met eenigszins andere bedoeling gegeven: „Het werktuig van uw Lichaam is teeder. Zoo gy uwen toevlucht neemt tot heevige geneesmiddelen, sta ik er niet voor binnen, dat het niet verbroken wordt, wij zien het niet dan van buiten, wij weten niet, wat er van binnen omgaat, dan door gissingen, dan door het geval en als by den tast.”

Dr. M. A. VAN ANDEL.

CORRESPONDENTIE.

F. Th. v. D. te U. Dank voor het gezondene; in 't volgend no.

A. J. T. te B. De gezonden advertentie in dank ontvangen; wij zullen er werk van maken. Wij houden ons verder aanbevolen.

Dr. W. v. d. S. te 's-G. De van Zalm's Kruiden zijn reeds herhaalde malen in ons blad vermeld als bestaande uit gedroogde brandnetel-bladen. De heer Jelgerhuis Swildens kwam thans weer tot dezelfde conclusie.

M. W. v. d. B. te H. Het gezonden middel is, volgens het onderzoek van den heer Keulemans, een aetherisch extract van Peterseliezaad.

P. O. te St. H. De samenstelling der pillen is ons niet bekend, zoodat wij gaarne een doosje, ter onderzoek, zouden ontvangen, liefst met bijvoeging van de daarbij verstrekte papieren.

Wordt voor deze pillen ook reclame gemaakt, b.v. door advertenties of op andere wijze?

A. v. d. B. te O. W. Wij zullen trachten de poeders, ter onderzoek, in ons bezit te krijgen. De kosten draagt gewoonlijk de Vereeniging.

— Er gaat geen maand voorbij of stukken, bestemd voor de administratie, worden bezorgd bij de redactie en omgekeerd. Ter vermijding van oponthoud en moeite, wordt men beleefd verzocht brieven enz. betrekking hebbende op de administratie van de Vereeniging en van het Maandblad, o.a. de opgave voor het lidmaatschap, de aanvraag om exemplaren van het blad, adresverandering, enz. te richten tot den secretaris-penningmeester, den heer N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, en slechts wat de redactie van het Maandblad betreft, b.v. ingezonden stukken, vragen om inlichtingen en dergelijke, te adresseeren aan den redacteur H. VAN GELDER, Groenburgwal 26, beiden te Amsterdam.

Tevens wordt nogmaals in herinnering gebracht, dat vragen, tot de redactie gericht, enkele bijzondere en spoedeisende gevallen uitgezonderd, alleen in het Maandblad, in de rubriek Correspondentie, worden beantwoord. Het insluiten van postzegels voor antwoord zal van dezen regel niet doen afwijken.

Advertentiën.

K 1 K 2

SLECHTHOORENDEN

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en electrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen. Tevens bureau van advies op all rlei gebied, voor slechthoorenden. Adres: Mej. TINE MARCUS, 2e Secretaresse der Vereeniging, Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET

GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor

DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam. K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: Mr. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Agenda voor de Alg. Vergadering.

Berichten: Vicks Vaporub. — De giftigheid van phenolphthaleïne. — De kruidengenezers Lappe.

Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-instituut voor Pharm.-ther.-onderzoek. — Instituut „Dr. J. B. Meenk”. — Domzalf. — Dr. Hemmers of Hemmes.

Ingezonden: Behandelen met gebed. — „Zonestraal”.

Rechtszaken: Onbevoegde uitoefening. — Kwakzalvers en onbevoegden.

Correspondentie.

Herhaalde waarschuwing: Kruschen zout.

Advertenties.

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en het volgend Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

**JAARVERGADERING OP ZATERDAG
1 DECEMBER 1928, 'S NAMIDDAGS 2 UUR,
IN HET AMERICAN HOTEL
TE AMSTERDAM.**

AGENDA:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Notulen der vorige vergadering.
3. Jaarverslag over 1927 (zie Mbld. van Juni 1927).
4. Rekening en Verantwoording over 1927 (id.).
5. Verslag der Commissie tot het nazien der rekening over 1927.
6. Benoeming der Commissie tot het nazien der rekening over 1928.
7. Verkiezing van 3 Bestuursleden:

DUBBELTALLEN:

- a. E. J. Abrahams, (aftredend).
Mej. Cato van der Pijl, Arts te 's Gravenhage.
 - b. Mr. W. P. R. Bouman, (aftredend),
Mr. A. Rombach, Subst. Officier van Justitie te Rotterdam.
 - c. C. G. Baert, (aftredend).
A. v. d. Velde, Inspecteur v. d. Volksgezondheid te Breda.
8. Rondvraag.

De Secretaris,

N. KEULEMANS.

BERICHTEN.

VICKS VAPORUB.

Voorloopige Waarschuwing.

Grote advertenties in verschillende bladen hebben, in de laatste maand, de aandacht op dit middel gevestigd terwijl daarbij tevens gratis-monsters ter kennismaking worden aangeboden. Vicks is reeds bij ons in onderzoek; voorloopig kunnen wij het volgende mededeelen:

Het is waar, zooals de advertentie vermeldt, dat het middel in Amerika reeds bekend is; in het interessante boek: *Nostrums and Quackery*, in 1921 uitgegeven vanwege de *American Medical Association*, lezen wij, dat *Vaporub* schijnt te zijn een mengsel van gele vaseline, ongeveer drievierde van de zalf, met kamfer, menthol en thijm-, eucalyptus- en terpentijnolie.

Men wachte het resultaat van ons onderzoek en de mededeeling van onze bevinding af, vóór men tot het aanwenden van het middel overgaat.

De giftigheid van phenolphthaleïne.

Herhaaldelijk is reeds er op gewezen, dat phenolphthaleïne, dat in een groot aantal spécialités als laxermiddel voorkomt, niet onschadelijk is. Thans waarschuwt Devrient (Kasausky Medizinski Journal door Therapeutische Berichte 1928, 256) weer tegen dit „zachtwerkend” laxermiddel en citeert, aan de hand van literatuur-aanhalingen, de onaangename gevolgen, die uit het gebruik van phenolphthaleïne kunnen voortvloeien. Daartoe behooren in de eerste plaats hardnekkige huidaandoeningen, verdere storingen in de werking der nieren, gepaard gaande met albuminurie, collapsachtige toestanden en eindelijk nu en dan onregelmatigheden in de functies van maag en darm en van de lever. Er wordt zelfs een geval beschreven van een kind, dat, na het innemen van 200 mg. phenolphthaleïne, verschijnenselen vertoonde, die tot een appendicitis-operatie dwongen. Er werd echter geen afwijking aan appendix of peritoneum gevonden, maar na de operatie trad haemolitische icterus op, en eerst na 8 dagen herstelde het kind daarvan.

(Pharm. Weekbl.).

De kruidengenezers Lappe.

Naar aanleiding van hetgeen wij schreven over dezen kwakzalver in onze no.'s van Aug. en Oc-

tober j.l. meldt men ons van een zijde, die 't weten kan, het volgende:

„Ik kan u zeggen, dat men hier in Lith en omstreken genoeg van hem heeft. De lamme is lam gebleven, de man met Lupus is slechter geworden, en zulke zaken zijn nog al duidelijk te constateeren. Op zijn zittagen alhier ziet men bijna niemand meer. Hoe 't op de verschillende plaatsen als 's-Bosch, Eindhoven, Nijmegen is, weet ik niet zeker, doch te Nijmegen moet hij het heel druk hebben. Hij heeft sinds enkele weken, een ford auto aangeschaft, zoodat hij zich snel kan verplaatsen, en waar hij elken dag blijft, weet niemand. Zoo pas lees ik in de Mededeelingen van 't Rijksinstituut voor Pharm. Therap. onderzoek (no. 15), dat dit instituut ook de kruiden van Lappe heeft onderzocht (opgezonden door een coll. uit Brakestein, meen ik).

Hier werden gevonden: brandnetelbladeren, boschbessen, notebalderen en bloempjes van de honingklaver. Dus alweer wat anders.

Zoodra ik iets kan te weten komen omtrent 't proces-verbaal, meld ik het u wel!”

Mededeelingen van verschillenden aard

Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch onderzoek.

(Vervolg).

VERSTERKINGSPOEDER BONA SPES.

Fabrikanten: „Bona Spes”, Rotterdam.

Samenstelling en reclame: „Wetenschappelijke samenstelling van albumine uit zuiver melkeiwit, organische phosphor, enz.” Onvergelijkelijk middel tot herstel der krachten...., door hare alkalische reactie sterkt zij zenuwen en spieren, enz.

Uitkomsten van het onderzoek: Het preparaat bestaat uit een geelwit poeder, dat bij verbranding den geur van schroeiende eiwitten verspreidt. In water zwelt het eenigszins op en geeft daarbij een troebele oplossing. Deze oplossing reageert alkalisch en bevat o.a. direct reduceerende suiker, n.l. lactose.

De resultaten samenvattende van het onderzoek, komen we tot de conclusie, dat het versterkingspoeder „Bona Spes” een preparaat is, dat bestaat uit caseïne (64 pCt., watervrij), waaraan ongeveer 3,1 pCt. natriumglycerophosfaat, een weinig melksuiker en een geringe hoeveelheid zouten zijn toegevoegd.

Van de in het prospectus genoemde „kali” werd geen spoor gevonden.

(Bona Spes komt dus in hoofdzaak overeen met de mengsels van melkeiwit en glycerophosphaat, die onder verschillende namen worden aangeboden.

Ook hier is de reclame overdreven en wekt zij te hooge verwachting van de waarde van het preparaat.

CHARBON TISSOT

Fabrikant: Laboratoire du Dr. Tissot, Paris.

Reclame: De „grains anisés de Charbon Tissot” verzekeren „la fonction complète de l'estomac et de l'intestin”. „Beter dan laxemiddelen”.

Uitkomsten van het onderzoek:

Ronde dofwarte korrels, die naar anijs rieken en smaken. Gewicht gemiddeld 22 mg. Aschgehalte: 4,6 pCt.

De korrels zijn samengesteld uit: poedervormige kool, poeder van anijsvruchten en van een emodinehoudend bestanddeel (waarschijnlijk cascarabast), een weinig zetmeel, carbonaat en suiker. De asch bevat Natrium en is vrij sterk ijzerhoudend.

CHARBON TISSOT.

GRAINS DE CHARBON NAPHTOLÉ ANISÉ.

Fabrikant: Laboratoire du Dr. Tissot, Paris.

Reclame: „Spécifique de la régularité stomacale et intestinale”.

Samenstelling volgens het etiket: Carbo. lig. pulv. 250 gr.; Pulv. anis. et liq. comp. 5 gr.; Pulv. Rhe. comp. 2 gr.; Benz. naph. et ac. Benz. 0,10; Anis. et Fenicul. 10 gr.; Gluten et Sacch. q. s.

Uitkomsten van het onderzoek: Korrels, die in uiterlijk overeenkomen met de „grains anisés”. Zij rieken sterker naar anijs en bovendien venkelachtig. Gewicht gemiddeld 24 mg. Achgehalte: 8,6 pCt.

De korrels bestaan grotendeels uit poedervormige kool. In het aanwezige plantenpoeder werden herkend: anijs, venkel, zoethoutpoeder en senneladen. De waterige oplossing bevat suiker. De asch is vrij sterk ijzerhoudend en bevat Magnesium.

Waarschijnlijk beantwoordt de samenstelling der korrels wel aan die, welke opgegeven wordt. Enkele opgegeven plantenpoeders werden inderdaad herkend. De aanwezigheid van benzoëzuur en benzonaphtol werd echter niet bewezen: bij een concentratie van 0,04 pCt. is dit echter niet te verwonderen.

Oordeel: Fijn verdeelde kool wordt bij sommige darmaandoeningen gebruikt. Beter dan gecompriëerde korrels adsorbeert een fijn poeder.

KALMINE.

Fabrikant: P. Métadier, docteur en pharmacie, Tours.

Reclame: „Composé anti-douleur”, te gebruiken, welke de oorzaak van de pijn ook zij.

Gebruiksaanwijzing: één cachet per keer voor volwassenen, per dag hoogstens 2 of 3. Niet te geven aan kinderen beneden 15 jaar.

Samenstelling volgens opgegeven formula:

Diméthylaminoantipyrine	0,25
Para-acéto-Phénétidine	0,10
Caféine chimiquement pure	0,03
Guarana Paullinia	0,01
Quinq. p. (Excipient pour	0,05
Carb. calc. (Compresso doseur	0,20

Uitkomsten van het onderzoek: De inhoud der ingezonden ouwelcapsule (gewicht netto 580 mg.) bleek, voor zoover het de kwalitatieve samenstelling betreft, overeen te stemmen met de opgave van den fabrikant, behoudens de aanwezigheid van Pasta Guarana, die niet met absolute zekerheid te herkennen was.

Oordeel: Het is dus weer een mengsel van een

paar antipyretica (in dit geval pyramidon, phenacetine en kinine) met coffeïne.

VAPEX.

Fabrikant: Thos. Kerfoot & Co., Ltd., Bardsley Vale, Lancashire.

Reclame: „Cures colds, banishes headaches, relieves hay fever, prevents influenza”.

Samenstelling: Niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: op de zakdoek druppelen en de damp inademen.

Uitkomsten van het onderzoek: Heldere, zwak geel gekleurde vloeistof, die soortelijk lichter is dan water. Schudt men de vloeistof met water dan lost ongeveer $\frac{3}{4}$ deel daarin op, terwijl het overige zich afscheidt als een lichtgeel gekleurd laagje, soortelijk lichter dan de onderstaande waterige oplossing. In deze waterige vloeistof is aceton aanwezig.

De afgescheiden olieachtige vloeistof vervluchtigt reeds bij zachte verwarming zonder een wegbare rest achter te laten. Zij riekt naar lavendel en naar pepermuntolie.

Waarschijnlijk is „Vapex” een aceton bevattende oplossing van lavendelolie en pepermuntolie. Laat men eenige druppels volgens de gebruiksaanwijzing op den zakdoek verdampen, dan is eerst de aangename lavendelreuk waar te nemen, terwijl daarna de reuk van menthol optreedt en geruimen tijd aanhoudt.

TEZAMENGESTELDE GONORRHOESTAAFJES.

Fabrikant: Onbekend.

Samenstelling volgens den fabrikant: „Met zuiver cacao-olie bereid. 1 pCt.”.

Uitkomsten van het onderzoek: Ongeveer 12 cm. lange en 3 tot 5 mm. dikke bruingele staafjes, die in hun lengte-as een witten gevlochten draad dragen. Zij zijn vervaardigd uit een vetmassa, die naar cacao-olie reukt. Bij samensmelten met water neemt dit een bruingele kleur aan. De vloeistof laat bij verdampen een rest achter, die de eigenschappen van proteïne-zilver bezit. De staafjes, ontdaan van den draad, laten na verbranden ongeveer 0,1 pCt. asch achter. Deze bestaat voornamelijk uit zilver. Daar proteïne-zilver 7—8 pCt. zilver bevat kan de hoeveelheid proteïne-zilver, in de staafjes aanwezig, ongeveer 1 pCt. zijn.

KAVAKAVIN.

Fabrikant: Chem. Fabrik von Max Jasper Nachf., Bernau-Berlin.

Reclame: tegen blaasaandoeningen, gonorrhoe en andere ziekten der urinebuizen.

Samenstelling volgens prospectus: „Kavakavin, volgens een bijzondere methode vervaardigd, bevat Kavakava-hars, Kavakava-extract, hexamethylentetramin en beste Oostindische sandelolie”.

Gebruiksaanwijzing: 3—4 malen daags 1—2 tabletten.

Uitkomsten van het onderzoek: Oranjegele ovale tabletten met eigenaardigen reuk. Gemiddeld gewicht 480 mg., aschgehalte 0,6 pCt.

De tabletten bestaan voor 50 pCt. uit hexamethylentetramine en bevatten verder maïszetmeel en een weinig sandelolie. Het is mogelijk, dat we hier te doen hebben met extractiefstoffen van Piper methysticum, de Kava-kava-wortel, maar zekerheid daaromtrent werd niet verkregen.

ANTISEPTISCHE ASCRO-SEIFE.

Volgens een begeleidenden brief zou de „antiseptische Ascro-Seife” chroomzuur en arseen bevatten, die door „ein besonderes Verfahren der Seife einverleibt” zijn, waardoor deze bestanddelen niet aan desinfectiekracht zouden hebben ingeboet. In 100 deelen zeep zouden volgens opgave 4 deelen Arseen en 2 deelen Chroomzuur aanwe

zijn, beide aan natrium gebonden. Ascrozeep zou huidziekten en eczemen, acne, favus, enz. genezen. Het zou dierlijke parasieten doodden. Ascro is volgens de reclame een uitstekend middel tegen parasitaire huidziekten, geneest wonden plekken, eczeem, enz. is als desinfectiemiddel van alle deelen van het lichaam aan te bevelen.

Uitkomsten van het onderzoek: De groen gekleurde, geparfumeerde stukken Ascro-Seife bestaan uit harde natronzeep (met een gehalte van 71 pCt. aan vetzuren), die zowel chroom als arsenicum bevat.

Het chroom is in onoplosbaren vorm aanwezig en bezinkt uit de zeepoplossing als een zeer fijn groen poeder, dat uit chroomoxyde bestaat. De zeep dankt de groene kleur aan de aanwezigheid van deze verbinding.

Er werd gevonden een gehalte aan Arseen, dat overeenkomt met de opgave, n.l. 4 pCt.

In tegenstelling met de opgave is het chroom niet aan natrium gebonden.

Bij een onderzoek naar antiseptische werking bleek, dat geen sterkere oplossing kon worden gemaakt dan 0,9 pCt. Bij hoogere concentratie stonde de vloeistof. Deze concentratie doodde *bact. coli* nog niet in 24 uur, zoodat de antiseptische werking wel zeer gering is.

Oordeel: Als desinfectiemiddel tegen op de huid eventueel aanwezige bacterieele ziektekiemen is deze zeep dus niet te beschouwen. Wel zullen bij parasitaire huidziekten, waarbij de parasieten aan de oppervlakte liggen, de arsenicum- en de chroomverbindingen wellicht de antiparasitaire werking, die iedere zeep reeds heeft, iets kunnen versterken. Waar de parasieten te diep zitten (acne, favus e.d.) zal deze Ascrozeep ze evenmin als andere zeep bereiken. Daartegenover staat nog dat een zeep die 4 pCt. arsenicum bevat de mogelijkheid voor vergissingen en dientengevolge vergiftigingen oplevert. Verder bestaan er chroomverbindingen die etsend kunnen werken, vooral op een wonde huid. Of uit het aanwezige chroomzuur op de huid dergelijke verbindingen gevormd worden is niet met zekerheid te zeggen.

(Wordt vervolgd).

Instituut „Dr. J. B. Meenk”.

Andiam.

Men schijnt dezen geneeskundige, vroeger wonende te Driebergen doch 1 December 1898 te Utrecht overleden, niet met rust te kunnen laten.

Meermalen en o.a. nog in ons blad van Februari 1927, wezen wij op verschillende praeparaten door de firma Braskamp te Rijswijk, onder den naam van Dr. J. B. Meenk in den handel gebracht en in no. van Mei '27 is een ernstige waarschuwing van den Arts J. de Clercq Zубли te Goedereede tegen een dezer middelen, de kiespijnpoeders, verschenen.

Thans werd, door een advertentie, onze aandacht gevestigd op iets anders n.l. op het Instituut, hierboven vermeld. Het middel Andiam wordt o.a. op de volgende wijze ter kennis van de lijdende menschheid gebracht:

„Instituut „Dr. J. B. Meenk” ter bevordering van het geestelijk en lichamelijk welzijn door natuurwetenschappelijke methoden.

Adriën-Mildersstraat 34, Rotterdam, Postrekening 20750.

Natuurgeneeswijzen, Methodisch (rhythmisch) ademen — Bewegings-oefeningen (Heilgymnastiek).

Plant aardige Geneesmiddelen (uitsluitend verpakt).

Laboratorium voor Scheikundig en Microscopisch onderzoek.

Memorandum.

Dit pakket bevat veertien pakjes Andiam. Ieder pakje is voldoende voor één dag.

Men moet de pakjes niet openmaken, voordat men ze noodig heeft. De niet gebruikte pakjes beware men op een droge plaats buiten de zon.

Aan de samenstelling is alle zorg besteed. Zoo komt de waarde van deze aromatische kruiden tot haar volle recht. Immers de verscheidenheid van de kruiden en van het aftreksel geven de meest actieve geneeskracht.

Daarom is ook voor elken dag een apart nieuw pakje bestemd. Een aftreksel van den vorigen dag mag dus niet gebruikt worden. De bereiding van het aftreksel is op ieder zakje vermeld.

De werking van Andiam.

Andiam werkt heilzaam op lever, nier en pancreas.

Andiam doet het suikerpercentage in de urine geleidelijk afnemen.

Andiam geeft door zijn natuurlijke werking verloren krachten weer.

Andiam werkt opbouwend en vergroot hierdoor het weerstandsvermogen.

Andiam werkt niet plotseling maar geleidelijk en doet U zijn heilzamen invloed aan den lijve ondervinden.

Andiam herstelt het abnormale stofwisselingsproces.

Andiam heeft in de meest ongunstige suikerziektegevallen nog redding gebracht.

Andiam opent voor U in ieder suikerziektegeval de mogelijkheid op herstel.

Andiam moet eenigen tijd geregeld gebruikt worden, dan zal Andiam ook voor U blijken te zijn: Het middel van vertrouwen.

Andiam is wettig gedeponeerd en wordt alleen door Instituut „Dr. J. B. Meenk” samengesteld!

De Directeur of zoo iets van het „Instituut” bleek te zijn E. J. B. Meenk te Rotterdam.

Nu deed zich het bijzondere geval voor, dat de heer Keulemans, secretaris onzer Vereeniging, die het middel had aangevraagd, kort daarop (men vermoedde zeker, met welk doel de aanvraag geschiedde) een bezending Andiam met het volgend schrijven ontving:

„Rotterdam, 21 September 1928.

Den WelEd. Heer Keulemans
Amsterdam.

WelEd. Heer,

Ingesloten een pakket „Andiam”.

Om het onderzoek te vergemakkelijken, deel ik U beleefd mede dat het kruidenmengsel bestaat uit: Folia Boldo; Folia Meliloti; Lignum Quassiae.

Aangenaam zou het mij zijn ook Uwe bevinding te mogen vernemen.

Hoogachtend,
E. J. B. MEENK.”

Nu, aan dit verzoek voldoen wij gaarne.

Bij het onderzoek van den heer Keulemans is gebleken dat de opgaaf in den brief in zooverre juist is, dat de vermelde bestanddeelen werden aangetroffen ofschoon het twijfelachtig is of, in plaats van de folia (bladen) Meliloti, niet flores (bloemen) moet worden gelezen.

Het moet intusschen verwondering baren, dat op elk pakje Andiam het opschrift voorkomt: „Wettig gedeponeerd. Spec. Var. Quas. am. Trifol. Prat.”, zoodat de samenstelling geheel anders wordt opgegeven en zelfs de Boldo-bladeren, waaraan door sommigen wel eenige geneeskrachtige werking wordt toegeschreven, in het geheel niet worden genoemd. En dan heet

het op een andere aanbeveling: „Wacht U voor namaak.”

Onze bevinding na ontvangst van het rapport van den heer Keulemans is thans, dat het opschrift op elk pakje: „Andiam de van ouds betrouwbare kruiden samenstelling tegen suikerziekte” geenszins als een betrouwbare mededeeling is te beschouwen en dat wij de suikerzieken ernstig afraden, ter behandeling hunner kwaal zich te wenden tot het Instituut „Dr. J. B. Meenk”. Het succes van de kruiden, op zoo'n eigenaardige wijze aangekondigd, schijnt ons hoogst twijfelachtig, zelfs nihil.

Er zijn tegenwoordig andere, betere methoden voor de behandeling van suikerzieken. Raadpleeg uwene geneesheer.

„DOMZALF

Het bekende middel uit het jaar 1800 tegen Huidaandoeningen. Neemt de jeuk weg en geneest spoedig droge en natte ECZEMA, DAUW-WORM bij kinderen, BAARDUITSLAG, JEUKEN en SCHILFERING van de huid. Verkrijgbaar in potjes van f 1.35 en f 2.25. Proefpotjes f 0.75, bij alle bekende Drogisten en Apotheken. Engros bij Dr. POST”.

De advertentie lazen wij in het Nieuwsblad van het Noorden en daar wij tot onze schande moeten mededeelen dat het „bekende middel uit het jaar 1800” ons niet bekend was, besloten wij, door aanschaffing en onderzoek, onze kennis te vermeerderen.

Bij ontvangst van het middel, bleek ons, door vermelding op het potje zalf, dat het, als afkomstig van een zekeren Dr. Calvarius, werd opgegeven terwijl Rip & Co. te Bussum als importeurs werden aangeduid. Verder leerden wij uit de gebruiksaanwijzing dat de zalf behalve bij de genoemde kwalen ook werd aanbevolen tegen puisten, roode vlekken, winterhanden of voeten.”

Het onderzoek, verricht door de heeren Keulemans en de Jong toonde aan, dat Domzalf bestond uit gele vaseline, zwavel en salicylzuur en wij bewonderden den profetischen geest van den genoemden Dr. Calvarius, die reeds in 1800 het salicylzuur in den gevonden vorm had aangewend, terwijl dit eerst in het jaar 1839 en later, in 1873, gevolmaakt door het procedé Kolbe, als zoodanig werd bereid.

Maar daarmee was de mate onzer bewondering dan ook uitgeput, want veel bijzonders zit er niet in die zalf. Zwavel en salicylzuur worden somwijlen weliswaar door geneesheeren, ook voor uitwendig gebruik, voorgeschreven maar niemand hunner zal beweren, dat bij de talrijke kwalen, waartegen Domzalf als zoo uitstekend wordt aanbevolen, hier het panacee is gevonden. Integendeel de behandeling dier kwalen is, tegenwoordig voor de meesten een geheel andere en wordt, naar den aard der gevallen, die de geneesheer na onderzoek kan vaststellen, gewijzigd.

Daarbij komt nog, wij moeten er voor de zóoveelste maal op attent maken, dat er kans bestaat, dat de aanwending van de Domzalf op eigen hand, oorzaak kan zijn dat de juiste tijd voor de doelmatige bestrijding van deze of gene kwaal ongebruikt voorbijgaat en men van kwaad tot erger vervalt.

Wij zeiden het: steeds moeten wij wijzen op dit gevaar, dat een van de hoofdredenen van onzen strijd tegen de kwakzalversmiddelen uitmaakt. Men lette toch, zij 't ook uit eigen belang, op onze waarschuwing.

Dr. Hemmers of Hemmes.

De naam Hemmers of Hemmes is voor onze lezers geen onbekende. Wij dachten vroeger

met een en dezelfde persoon te doen te hebben, nadere inlichtingen hebben ons anders geleerd.

Men meldt ons van betrouwbare zijde dat hier concurrentie in het spel is, waarvan de arme lijdens de dupe zijn.

De z.g. Dr. Hemmers te Rotterdam adverteert o.a. aldus:

„Dr. Hemmers, Homoeopatische inrichting. Laboratorium voor urologie en microscopie. Bergschelaan 218, R'dam. (Zuiver wetenschappelijke en nauwkeurigste vorm van urine-onderzoek).

Urine-onderzoek f 1.—, (kan ook per post gezonden worden).

Na bepaling van aard en plaats der ziekte worden benodigde geneesmiddelen verstrekt. Hondertden hopeloze kranken werden door deze methode genezen, hetgeen door vele attesten is bewezen.

Behandeling van alle in- en uitwendige ziekten.

Voor rheumatiek, zenuwziekten en verlammingen tevens elektrische behandeling volgens de nieuwste methode.

Op verzoek gelegenheid voor lichamelijk onderzoek door Medisch Specialist, welke ook voor bloedonderzoek te consulteren is.

Spreekuren: Dinsdags 10—5 uur; Zaterdag 10—5 uur; Woensdagsavonds 7—9 uur.

Te bereiken met lijn 11 richting Noorden tot vóór huis.

Wacht u voor misleiding!

In Dordrecht wordt door ons geen spreekuur gehouden, let op het origineele adres.”

Deze laatste zinsnede is een waarschuwing tegen L. J. Hemmes (zonder r) die te Hillegersberg een inrichting heeft voor Scheikundig-Microscopisch en Bacteriologisch urine-onderzoek en met een arts H. van Meer (hij is evenmin Dokter als de z.g. Dr. Hemmers) samenwerkt. L. J. Hemmes zit nu in Dordrecht, vandaar de waarschuwing in de advertentie van den z.g. Dokter.

Beide heeren geven op allerlei wijzen van hun bestaan kennis en het is te begrijpen, dat het domme publiek, dat hun hulp inroept, met de namen verward raakt. Wat o.i. niet zoo erg is: Als men door de kat of den kater gebeten wordt.

Maar erg is het; de geneeskundigen, die hun steun aan dergelijke personen leenen, hebben wat op hun geweten!

INGEZONDEN.

BLOKKER, 4 October 1928.

Geachte Redactie,

In uw nummer van Oct. 1928 komt in 't hoofdartikel „In afwachting” een aanhaling voor, van hetgeen de voorzitter uwer vereeniging in het maandblad van Juni 1925 schreef.

In regel 23, kolom 2 staat, dat „niets den burger belet om iedere dom- of dwaasheid te doen, die in zijn brein mocht verrijzen”.

Als voorbeelden van die dom- of dwaasheid noemt schr.: het gebruiken van haarzalf voor eksterogenen, van eksterogenzalf voor 't haar, 't behandelen van suikerziekte met suiker, van tering met abdysiroop, van beenbreuk met gebed.

Aan deze laatste woorden neemt ondergeteekende, als katholiek, aanstoot. — De opvatting, noch die van schr., noch die van ondergeteekende, over 't „behandelen van beenbreuken met gebed”, doet hier iets ter zake en kan gevoeglijk in dit blad achterwege blijven.

Het protest van onderg. geldt het feit, dat de uitdrukking „behandelen met gebed” als een illustratie van domheid of dwaasheid gebezigd wordt en dat die uitdrukking in één adem ge-

noemd wordt en op één lijn gesteld wordt met de werkelijke dom- en dwaasheden, die in de ge-
wraakte zin worden opgesomd.

U zoudt onderg. zéér verplichten, deze regels in uw eerstvolgend nummer te willen opnemen, waarvoor bij voorbaat dank.

Hoogachtend,

Uw abonné

J. J. BARNHOORN.

Het protest van den heer Barnhoorn heeft mij verbaasd en ik vermoed, dat hij mij verkeerd be-
grepen heeft.

Het is verre van mij het gebed, ook om ge-
nezing, domheid of onzin te vinden, maar ik blijf
het „behandelen” van beenbreuken met gebed,
d.w.z. uitsluitend met gebed als methode van
genezen, en zonder een medicus te raadplegen,
domheid en dwaasheid vinden, en ik ben over-
tuigd, dat de groote meerderheid van katholieken
dit met mij eens zal zijn.

De gezondbidding steunt stellig niet op kato-
lieke dogma's. Wel het bidden om gezondheid of
om genezing.

P. W. DE KONING.

Op verzoek nemen wij gaarne het onderstaande
op:

„Zonnestraal”.

Medio October is het eerste nummer versche-
nen van „Zonnestraal”, halfmaandelijksch officieel
orgaan van de gelijknamige Nederlandsche
vereniging tot het oprichten van arbeidskolonies
voor tuberculoselijders in Nederland, welke ver-
eeniging, zooals bekend is, onder protektoraat
van het Nederlandsche Roode Kruis staat.

De redaktie wordt gevormd door de heeren Jan
A. van Zutphen, voorzitter der vereniging, dr.
J. L. van Lier, geneesheer-direkteur van „Zonne-
straat” en M. E. Barentz, die als sekretaris zal
fungeeren.

Het orgaan zal in de eerste plaats gewijd zijn
aan alles, wat in verband staat met de tuberkulo-
sebestrijding in het algemeen en met de nazorg
speciaal loor arbeidstherapie in het bijzonder. Ook
aan den sociaal kant van het vraagstuk der t.b.c.-
bestrijding zal bijzondere aandacht worden be-
steed; woningtoestanden, fabriekshygiëne, e. d.
zullen dan ook, waar noodig, behandeld worden.
Daarnaast zal een plaats worden gewijd aan na-
tuur en techniek, aan kunst en wetenschap, aan
literatuur, toneel en muziek, terwijl ten slotte
een schaak- en damrubriek tot ontspanning der
lezers zullen dienen. De redaktie is er in geslaagd
zich de medewerking te verzekeren van een groot
aantal vooraanstaande mannen op medisch, soci-
aal en ander gebied.

RECHTSZAKEN.

Onbevoegde uitoefening.

In den zaak van den 53-jarigen scheikundige
J. P. B., appelland van een vonnis van den kanton-
rechter aldaar, waarbij hij wegens het onbevoegd
uitoefenen van de geneeskunde was veroordeeld
tot f 100 boete, subs. 20 dagen hechtenis, heeft
de rechtbank te Rotterdam het vonnis bevestigd.
(N.R.C.).

Kwakzalvers en onbevoegden.

Voor het kantongerecht te Wageningen werd
een drietal typische gevallen behandeld van on-
bevoegd uitoefenen der geneeskunst. Op 8 Mei
stond te Veenendaal op de markt een redenaar,
die mededeelde, dat in een hotel aan de markt
kon worden geraadpleegd een „doctor primigeni”
die voor alle kwalen raad wist. Enkele eeu-
voudige zielen liepen er in, zoo de vrouw van den
landbouwer M. D. te Ederveen. Zij riep de hulp
van den „doctor” in voor haar man, die 18 jaar
onder geneeskundige behandeling was. De vrouw
betaalde de gevraagde f 10.— voor het advies en
op 15 Mei kwam de „doctor”, die bleek te hee-
ten M. O. v. d. H. en te Amersfoort te wonen,
D. bezoeken. (De doctor werd bij zijn verhoor
voorgeleid door twee maréchaussee's, hij is n.l.
gedetineerd voor diefstal en oplichting.) Hij on-
derzocht D. door hem in zijn oog en te kijken en
zijn borst te onderzoeken met een stethoscoop en
kreeg f 25 voor zijn bezoek. Een paar dagen later
zond hij kruiden; de „behandeling” heeft natu-
rlijk niets uitgewerkt.

Het O.M. vroeg f 100 boete of 50 dagen; de
kantonrechter veroordeelde H. tot f 100 of 30
dagen.

Vervolgens had zich te verantwoorden G. H.
G., de compagnon van H. Hij was echter niet ver-
schenen en zou naar België zijn uitgeweken. Hij
had in Juni een bezoek aan D. gebracht en toen
diens borst onderzocht met een stethoscoop, te-
gen den zin van D., die zijn vertrouwen in deze
medici reeds lang kwijt was. Hij vorderde geld,
dat hem echter niet gegeven werd. Ook de bed-
dreiging, dat het D. wel f 80 of f 90 kosten zou,
daar D. zich tot de behandeling had verbonden,
werkte niets uit; hij moest met ledige handen
vertrekken.

Het O. M. vorderde een straf van f 100 of 50
dagen, de kantonrechter bepaalde de straf op
f 100 of 30 dagen.

G. had nog een tweede zaak te vereffenen. In
Augustus was hij verschenen bij de ziek te bed
liggende weduwe P. v. B. te Lanteren. Een zoon
der weduwe had hem meegebracht als een man,
die meer kon dan drie anderen! Hij onderzocht
de zieke, beweerde, dat zij door de dokters ver-
knoeid was, maar gaf bij zijn behandeling 90 pet.
kans op genezing. Voorts bood hij aan de zieke
drie maanden te behandelen tegen f 300. Daarop
ging de familie niet in, maar na lang aandringen
van G. gaf men hem f 20. Twee dagen lang zond
hij kruiden, die natuurlijk niets gebaat hebben.

In deze zaak werden als getuigen gehoord een
dochter en een zoon van de weduwe, waarna het
O. M. vroeg f 150 of 60 dagen; straf f 150 of 50
dagen.

Terecht heeft gestaan voorts A. H. v. d. G. te
Arnhem, marktkoopman, die op de markt maag-
poeders verkocht, waarin o.m. 9½ gram carb.
magn., dat in geen mindere hoeveelheid dan 50
gram mag worden verkocht. Als getuige deskun-
dige werd gehoord mej. M. E. S., scheikundige te
Utrecht, die de samenstelling der poeders mede-
deelde. Alle stoffen worden wel voor de maat
gegeven.

Het O. M. wees er op, dat de dokters bij hun
patiënten telkens de maagpoeders van verd. : an-
treffen en vroeg f 60 of 30 dagen; straf f 50 of
25 dagen.

Verd. wees er op, dat tal van fabrikanten de-
zelfde stoffen als hij verkoopen in dezelfde ver-
houding en vrij uitgaan.

Nog stond terecht de marktkoopman S. S. te
Utrecht, die op de markt hoofdpijnpoeders had
verkocht, waarin antipyrine in een hoeveelheid
waarin het niet mag worden geleverd Ook in

deze zaak werd mej. M. E. S. gehoord, waarna
het O. M. vroeg f 80 of 40 dagen. De kanton-
rechter bepaalde de straf op f 15 of 10 dagen.

(Prov. Overijsselsche en Zwolsche Cour.).

CORRESPONDENTIE.

Mej. J. C. R. te D. Dank voor het gezondene;
zooals gij ziet is de advertentie ons niet ont-
gaan.

L. M. V. te Z. Ook U danken wij en houden ons
verder aanbevelen.

Opmerker te R. Van uw schrijven hebben wij
goede nota genomen. Wij zullen naar omstan-
digheden handelen.

P. O. te St. H. In ons vorig nummer vroegen
wij toezending van de door u bedoelde pillen.
Deze zijn nog niet ontvangen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Kruschen Zout.

Sedert wij in het Maandblad van December 1926,
dit zout behandeld hebben, gaat de reclame daar-
voor met grotere en kleinere, eigenaardig ge-
illustreerde annonces voortdurend voort. Wij zien
ons derhalve genoodzaakt een gedeelte
van het artikel in het genoemd Maandblad hier
nogmaals te laten volgen:

Het zout is geen geheimmiddel, tenminste de
samenstelling staat vermeld op de doos, waarin
het fleschje bevat is en waarin tevens de ge-
bruiksaanwijzing, in velerlei talen, voorkomt.

De analyse wordt aldus opgegeven: **Natrium-
sulfaat, natriumchloride, magnesiumsulfaat, jood-
kalium, kaliumsulfat, kaliumchloride en citroen-
zuur.** Inderdaad vond de heer N. KEULEMANS
de meeste bestanddeelen aanwezig, **behalve jood-
kalium**, een stof die door een ervaren chemicus,
zelfs in geringe hoeveelheid, gemakkelijk is aan
te toonen en die toch tot de **meest werkzame** van
het geheele mengsel moet worden gerekend.

De overige bestanddeelen, betiteld als „het
beste urineafscheidend laxermiddel zijn zeer
bekende stoffen, waarvan de wonderwerking, door
„Opa” Kruschen beloofd, zich wel tot die van
een laxans zal bepalen.

Daarbij moet niet over het hoofd worden ge-
zien, dat de enorme reclame en de mededeeling:
„een cent per dag” een indirect gevaar opleveren.
Bij de zoo zeer verschillende kwalen, waarvan be-
terschap wordt beloofd, kan het ongetwijfeld voor-
komen, dat het niet tijdig invoeren van doelma-
tige hulp de genezing vertraagt.

Wordt lid van de Vereniging
tegen de Kwakzalverij.

Advertentiën.

SLECHTHOORENDEN
Het Centraal Magazijn
der Vereniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest
heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den
handel zijn, in voorraad
geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschu-
wing veel kwakzalverstuig bijeen.
Tevens bureau van advies op al lei gebied, voor slechthoorenden.
Adres: Mej. TINE MARCUS,
2e Secretaresse der Vereniging,
Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET

GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor

DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Puningsmeester den Heer N. KEULE-
MANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam. K

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, te Amsterdam, VOORZITTER: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam, C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Voorzitter van de A. N. V. „Het Groene Kruis” te Utrecht; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; MEJ. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Oud-Chef van den Militairen Pharmaceutischen Dienst te 's Gravenhage; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon Nos. 66 en 67. Postcheque en Girorekening 44060.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur: Verslag van de Alg. Vergadering.

Hoofdartikel: Samenstelling der middelen in 1928 onderzocht.

Berichten: Geheimmiddelen; Tarief van Invoerrechten. — Doelbewuste geneesmiddelvoorziening. — Gezondheidsraad. — Beteugeling van Zondvloed kwakzalversmiddelen. — Verdacht sterfgeval.

Mededeelingen van verschillende aard: Vicks VapoRub.

Uit de Pers: Oprechte Wertelbiers kruiden. — Haverhoek's middel tegen doofheid.

Rechtszaken: Hooge Raad. — Natuurgeneeskunde.

Correspondentie:

Register op den 48en jaargang.

Advertenties.

Met dank voor haren arbeid, wordt dezelfde Commissie, bestaande uit Mej. HERGENHOLTZ, Dr. HYMANS en Prof. v. d. WIELEN, verzoekt ook voor het volgend jaar de rekening te willen nazien.

De aan de beurt van aftreding zijnde bestuursleden; de heeren E. J. ABRAHAMS, Mr. W. P. R. BOUMAN en C. G. BAERT werden herkozen.

Nadat nog enkele mededeelingen over kwakzalverij zijn gedaan sluit de voorzitter de vergadering.

De Secretaris,
N. Keulemans.

Opgaaf van de samenstelling der middelen, vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1928 onderzocht en in het Maandblad behandeld.

A.K.A. Olie bestaat uit machineolie en een kleine hoeveelheid verzeepbaar vet. (No. 7).

Amrita, klierkruiden, bevatten jeneverbessen, zoethout, rosmarijnbladen en duizendguldenkruid. (No. 2).

Amrita, badkruiden bestaan in hoofdzaak uit pepermuntbladen, rosmarijnbladen, lavendelbloemen en Oregokruid. (No. 2).

Amrita, smeersel, is een bruine vloeistof, bestaande uit twee lagen; de bovenste laag bevat vette olie, terpentijn — en pepermuntolie, de onderste spiritus, hars en een vluchtige olie. (No. 2).

Andiam, (Instituut Dr. J. B. Meenk), kruidenmengsel bevattende Folia Boldo, folia (of flores?) Meliloti en lignum Quassiae. (No. 11).

Bullrich-Maagzout, is hoofdzakelijk zuiveringszout (bicarbonas natrius) vermengd met magnesia en keukenzout. (No. 3).

Domzalf bestaat uit gele vaseline, zwavelen salicylzuur. (No. 11).

Drank tegen malaria, is een oplossing van ongeveer 1½ proc. kinine, azijnzuur en drop. (No. 8).

Calsteenkruiden van de dames v. d. Brink zijn Orthosiponbladen. (No. 3).

C.R.A.C.A. zalf bestaat uit circa 10 proc. zinkoxyde vermengd met benzoeërenzel. (No. 7).

Haverhoek's homeop. korreltjes. Een geneeskrachtig werkende stof kon niet worden aangevoerd. (No. 8).

Hoest en keelpijnbalsem van Graff en Dekker, bevat ongeveer 85 pCt. suiker; verder pepermuntolie eucalyptusolie en een gele kleurstof; vetgehalte ongeveer 11.5 pCt. (No. 7).

Hoofdpijnpoeders uit bovenstaand z.g. laboratorium bevatten phenacetinum, acetanilidum en coffeinum. (No. 7).

Klierkruiden van rondreizend kwakzalver bevatten fructus couandri, radix bryoniae, fruct-anisi, en fol. trifoliri fribrini. (No. 5).

Kruiden van Hülstein bestaan uit saliebladen, rosmarijnbladen, koriander vruchten, duizendguldenkruid, venkelvruchten, gentiaanwortel en jenevervruchten. (No. 8).

Kruiden van Juffr. De Haas bevatten duizendguldenkruid, poeder van zoethout, cascarabast, althoeabladen, meekrapwortel en seennabladen. (No. 6).

Kruiden van Lappe. Kruiden I, zonder opschrift bestaan uit: saliebladen, duizendguldenkruid, gewone kamille, een enkel sennapeultje enkele bladen van Convollus saepium en verder paardenstaartkruiden en hoefblad.

Kruiden II met opschrift: „1 eetlepel kruiden op ½ liter kokend water, ½ uur laten trekken elk uur 2 eetlepels gebruiken”, bevatten: arnicabloemen, saliebladen, malvabladen en waarschijnlijk alantwortel. (No. 10).

Maagkruiden van rondreizend kwakzalver bevatten fructus juniperi, fructus anisi stellati, fol. rosmarini, fol. sennae, flores tiliae en cortex aurantiorum. (No. 5).

Middel v. abortus is een aetherisch extract van Petersdiezaad. (No. 10).

Mijnhardt's kiespijntabletten bevatten acidum acetosalicilicum (aspirine) en phenacetinum. (No. 4).

Pillen tegen suikerziekte bestaan uit niets anders dan suiker. (No. 5).

Pillen tegen bloedarmede en zenuwen van een rondreizend kwakzalver, zijn oude, bruine Blandische pillen. (No. 5).

Pilules du Dr. Sandro bestaan uit het bekende bruine staalpillen „z.p. Ren211... .. bruine staalpoeder. (No. 3).

Plaatselijke ontvettingskuur (middel uit Parijs) is een sterk gearlumeerde oplossing van salicylzure soda en suiker. (No. 6).

Proktosol-kegeltjes bevatten zink, bismuth, jodium (de twee laatste waarschijnlijk in verbinding) galluszuur en Perubalsem. (No. 5).

Pijlstaartolie is een soort van vischtraan (geen levertraan). (No. 8).

Rheumatiekkruiden van rondreizend kwakzalver bestonden uit Cortex frangulae, herbacentaurei en sumitatas absinthii. (No. 5).

Supposan, een zalf bevattende anaesthetine, boorzuur, vaseline en adeps lanae (wolvet) (No. 5).

Zij, die met het nieuwe Vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren, gelieven zich reeds thans bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, aan te melden. Hun zal dit nummer gratis worden toegezonden.

De voorwaarden van het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Algemeene Vergadering op 1 Dec. 1928 in American Hotel te Amsterdam.

De Voorzitter opent de door slechts weinig leden bijgewoonde vergadering.

De notulen der vorige algemeene vergadering worden gelezen en goedgekeurd.

Het jaarverslag — opgenomen in het Juni-nummer van het Maandblad — wordt behandeld en naar aanleiding daarvan deelt de Secretaris mede, dat de pogingen tot propaganda waartoe in de vorige vergadering besloten is, vrijwel mislukt zijn, door geringe medewerking van de leden. Van het houden van lezingen is niet veel terecht gekomen terwijl een onderzoek naar de kwakzalversmiddelen, die op één dag in Nederland worden geadvertiseerd, niet tegenstaande de hulp van enkelen o.a. uit den Haag, Noord-Brabant en Drente welke een volledige verzameling inzonden, geen voldoende resultaat heeft opgeleverd.

De Secretaris deelt verder mede, dat hij herhaaldelijk gegevens verstrekt aan hen, die lezingen willen houden en ook de lantaarnplaatjes ter beschikking stelt.

De Commissie tot nazien der rekening over het jaar 1927 zond rapport over haar bevindingen; naar aanleiding daarvan werd de penningmeester gedechargeerd.

Vicks VapoRub bevat gele vaseline, kamfer, menthol en misschien nog enkele vluchtige stoffen. (No. 12).

Zalm's kruiden, Van bleken, bij herhaald onderzoek, nog steeds te bestaan uit gedroogde brandnetelbladen. (No. 10).

BERICHTEN.

Geheimmiddelen. Tarief van invoerrechten.

De Minister van financiën heeft:
1e. ingetrokken de gedane aanwijzing als geheimmiddel van Neuracetyl;
2e. de gedane aanwijzing van geheimmiddelen aan te vullen met: Eau des Carmes (Spaanse Carmeliter-Geist); Tuijpens' hoestpillen. (St.ct.)

Doelbewuste geneesmiddelvoorziening.

Bij de behandeling in de Tweede Kamer van de Rijksbegroting voor 1929, hoofdstuk Arbeid, Handel en Nijverheid, heeft volgens de N. R. C., Mevr. De Vries—Bruins betoogd, dat er in ons land sinds lang geen sprake meer is van een doelbewuste geneesmiddelvoorziening. Een afzonderlijke wet op de specialités is hoogst noodzakelijk.

De Minister wil deze zaak tegelijk met de regeling der artsennijverheidskunde behandelen.

Gezondheidsraad.

No. 10 (October 1928) van de Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid bevat o.a. het Verslag van de verrichtingen van 't Centraal Laboratorium voor de Volksgezondheid over het jaar 1927.

Wij ontleenen daaraan het volgende:

Onderzoek van Kwakzalversmiddelen (Aantal 22).

Door den inspecteur C. G. Baert werden ingezonden: 1 monster „korrels”, bestaande uit meel en acidum acetylosalicylicum. 1 monster „druppels van Dr. Morton”, een abortief middel, bestaande uit een door kleurstof verontreinigd water.

1 monster vloeistof, bestaande uit een verdunde oplossing van kristallose.

Van den inspecteur A. H. v. d. Velde werden voor onderzoek ontvangen:

1 monster hoestbalsem, bestaande uit saccharose, water, menthol en een vetachtige stof.

1 monster maagpoeder, bestaande uit nitr. bism. bas., carb. mag., en oxyd. magn.

1 monster hoofdpijnpoeder, bestaande uit antipyrine, phenacetine en coffeine.

1 monster naturel, waarvan de kwalitatieve samenstelling niet kon worden gevonden.

Door den Inspecteur Dr. De Waal werden ingezonden: 1 monster hoofdpijnpoeder en 1 monster maagpoeder, die uit dezelfde bestanddeelen bleken te bestaan als boven aangegeven.

Door den waarnemend Inspecteur D. J. de Jong werden ingezonden:

1 monster kiespijntinctuur, bestaande uit een vloeistof die kreosoot bevatte.

1 monster maagpoeder (samenstelling zie boven).

Met machtiging van den Inspecteur Dr. Bloemendal werd voor de politie te Tiel onderzocht: 1 potje, waarin zich een mengsel van saccharose, water, menthol en eucalyptol bevond en 1 monster naturel (zie boven).

Dr. Peters te Haarlem zond in: Anebiogeen, een middel tegen diabetes, dat bij onderzoek bleek te bestaan uit een plantenextract; ook de voorzitter van den Gezondheidsraad zond dit middel ten onderzoek in. Dr. Blonk te Hoogeveen zond 2 kwakzalversmiddelen in: a. eenige cm³ van een gele vloeistof, bestaande uit een spiritueuze oplossing van benzoë en b. eenige cm³ van een bruine vloeistof, waarin werden gevonden: vrij zwavelzuur, spiritus en plantenresten.

Dr. Ittmann te Brouwershaven zond in 1 monster „hoofdpijnpoeder”, bestaande uit zetmeel en natriumbicarbonaat; Dr. Broekman, Den Haag zond in: een vloeistof, bestaande uit tinctura asae foetidae. Dr. Groenewegen te Schiedam zond in: een vloeistof tegen tuberculose, van Eilers en capsules, bestaande uit een mengsel van levertraan en petroleum.

Tenslotte zond Dr. Haga te Rotterdam een middel tegen asthma in, dat uit een mengsel van verschillende oliën bleek te bestaan.

Betugeling van den zondvloed van kwakzalversmiddelen.

Volgens een bericht in de „N. R. C.”, overgenomen in het Pharm. Weekbl. van 1 Dec., hebben de Hoofdbesturen van de Nederl. Maatschappijen tot bevordering der Geneeskunst en der Pharmacie een adres gericht tot den minister van arbeid, handel en nijverheid, waarin de medewerking van dezen minister wordt ingeroepen ter beperking van den zondvloed van patentgeneesmiddelen en verpakte geneesmiddelen en tegen de wijze, waarop de fabrikanten zich direct tot het publiek wenden en daardoor het gebruik van genoemde middelen buiten den arts om in de hand werken.

Ten einde na te gaan, of aan dit euvel, dat de beide besturen niet bevorderlijk achten voor de volksgezondheid, paal en perk te stellen, hebben beide hoofdbesturen een gemeenschappelijke commissie benoemd, met de opdracht, dit vraagstuk te bestudeeren en hierover rapport uit te brengen. Deze commissie bestond uit dr. H. Pinkhof, J. van den Berg en prof. P. van der Wiele. De beide hoofdbesturen hebben den minister een exemplaar van dit rapport aangeboden en daarbij de aandacht van Zijne Excellentie gevestigd op de conclusies, die door beide hoofdbesturen met aandrang worden aanbevolen.

Die conclusies hopen wij in ons volgend no. te bespreken.

Verdacht sterfgeval.

Door het op onoordeelkundige wijze gebruikmaken van z.g. patent-geneesmiddelen is gisteren de 23-jarige mej. G. W.—B. te Meppel overleden. Het lijk is naar het gemeenteziekenhuis gebracht. De politie stelt een onderzoek in. Het parket uit Assen arriveert morgen.

Aldus meldt de „Prov. Overijss. en Zwolsche Crt.”, van 19 November j.l.

Mededeelingen van verschillenden aard

VICKS VAPORUB.

Wat is VopaRub? Vermoedelijk weet gij het reeds lezer én door onze voorloopige waarschuwing n door de groote, opzienbare advertenties, die in de laatste maanden in de talrijke binnenlandsche bladen verschenen zijn.

Voorzover deze aankondigingen aan uwe aandacht ontsnapt zijn laten wij een dezer mededeelingen hier, in hoofdzaak, volgen:

„DAMPEN TEGEN BRONCHITIS EN KOU OP DE BORST.”

Bereiken door inademing direct de ontstoken deelen en geven spoedig verbetering.

Gemakkelijk thuis te verkrijgen, door inwrijven met verdampende zalf.

In 60 landen beroemd.

Door middel van geneeskrachtige dampen worden verkoudheden het vlugst bestreden. Immers deze komen door inademing rechtstreeks tot de aangedane plaatsen en longen. Duizenden verstandige menschen in ons land hebben geleerd verkoudheden reeds in het beginstadium te genezen — door de dampen van Vicks VapoRub.

Als er een kou erg vast zit — en gevaar voor bronchitis of influenza dreigt — wrijf dan voor 't naar bed gaan slechts wat Vicks op borst en keel.

Vicks trekt als een ouderwetsch papmiddel de pijnen en stijfheid uit het lichaam en werkt tevens als een modern inhaleertoestel, omdat de lichaamswarmte de bestanddeelen in dampen verandert, die gedurende den geheelen nacht worden ingeademd. Ze lossen het slijm op, zuiveren de verstopte luchtwegen en stellen U in staat rustig te slapen. 's Morgens is dan de zwaarste kou al veel verbeterd.

Niets is beter voor kinderen.

Deze „uitwendige” behandeling wordt in het bijzonder door moeders bij kinderverkoudheden gewaardeerd, omdat Vicks geen drankje is dat de spijsvertering stoort. Voor 't kleinste kind

kan Vicks gebruikt worden, zoo vaak dit noodig en gewenscht is.

In de Vereenigde Staten, waar Vicks vervaardigd wordt, worden jaarlijks meer dan 21 Millioen potjes gebruikt tegen alle soorten verkoudheden. En in meer dan 60 andere landen stijgt de populariteit met den dag.

Misschien ligt de oorzaak van die populariteit wel in de reclame, want wij moeten toegeven, dat daaraan niets wordt gespaard, zelfs het aanbod van een gratis monster, aan te vragen bij de firma L. S. A. Bron, te Rotterdam, blijft niet achterwege. Het gaat op zijn Amerikaansch, wat te begrijpen is waar inderdaad het middel reeds geruimen tijd aldaar aan den man wordt gebracht. Dat het, in dit werelddeel, door de deskundigen niet met toejuiching wordt ontvangen en het als kwakzalverij wordt beschouwd, blijkt uit het feit, dat Vicks is opgenomen (men zie ons vorig no.) in de waarschuwingen, uitgaande van de American Medical Association.

Hoe wij over Vicks VapoRub denken? Nu, hoog zien wij er niet tegen op.

Het onderzoek, ingesteld door den heer N. Keulemans, heeft daarin aangetoond gele vaseline, kamfer en menthol; omtrent de andere bestanddeelen, genoemd in de voorloopige waarschuwing in ons vorig no., bestond geen zekerheid. Aangenomen dat deze laatste ook aanwezig waren, dan nog staan wij sceptisch tegenover het beweren, dat deze methode afdoende is, zoowel voor volwassenen als voor kinderen.

Wij zijn er in geen enkel opzicht van overtuigd, dat de vluchtige stoffen, die de zalf bevat, en die misschien wel door de warmte eenigszins verdampen, rechtstreeks naar de ontstoken plaatsen gaan, het slijm oplossen en het ademen gemakkelijken. Intgendeel, de scherpe stoffen zullen ongetwijfeld de huid prikkelen, wat vooral bij kinderen een ongewenscht gevolg is.

Maar, zal men zeggen, de fabrikant en de importeur zijn van een ander gevoelen, anders zouden zij niet zoo gul zijn met een gratis-pakje, waardoor het publiek zelf kan oordeelen.

Over die gratis monsters hebben wij het al meermaals gehad. Wat gebeurt er? De verkoudheid verdwijnt, nadat men het pakje heeft gebruikt. Dat gebeurt wel veel meer bij verkoudheid, een gewoon verschijnsel, ook al smeert men met niets.

Men meent na het smeren, beterschap te bespeuren (suggestie?) maar..... het beetje zalf is opgebruikt en men wenscht toch met het uitstekingmiddel door te gaan, dus..... men bestelt een pot en de rest laat zich raden.

Nu zou dit nog zoo erg niet zijn (de vervelende prikkelende werking daargelaten), maar het hinkende paard komt achteraan.

Wie zegt u, welke ernstige ziekten — en het zijn er vele — zich door die beginnende verkoudheid aankondigen? Welke kwalen, bij vroegtijdige hulp, niet vrij zeker kunnen worden genezen?

Gij weet het niet. Gij smeert VapoRub en de gevolgen zijn menigmaal niet te overzien.

Onze geneesheeren weten waarlijk wel, wat zij bij een verkoudheid te doen of te laten hebben, Amerikaansche hulp hebben zij waarlijk niet noodig. Denkt er om, het belang uwer kinderen is er mee gemoed.

UIT DE PERS.

Aan No. 44 van „De Blauwe Vaan”, in dank ontvangen, ontleenen wij het volgende:

Oprechte Wortelboers kruiden.

In het laatste nummer van het Maandblad, uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, is o.a. opgenomen een waarschuwing tegen de bekende Wortelboers kruiden, die vooral aan onze lezers uit het Noorden wel bekend zullen zijn. Deze kruiden, „het beste huismiddel tegen vele ongesteldheden,” bereid volgens „aloud recept van haar voorouders”, door Jacoba Maria Wortelboer te Oude-Pekela, moeten volgens de bijgevoegde reclame dienen tegen: slechte spijsvertering, hoofdpijn, gallijden, influenza, maagkwalen, enz.

Bij onderzoek in het Rijksinstituut voor Phar-

macotherapeutisch Onderzoek bleek, dat de kruiden bestonden uit sennebladeren, wortel van galange, gentiaan en kalmoes, kinabast en aloë, terwijl het mengsel met een groot aantal mijten verontreinigd was.

We hebben hier te doen met enkele bitterstoffen en laxermiddelen, die misschien wel eenigen invloed op den eetlust kunnen hebben en de ontlasting bevorderen, maar wier nut bij gallijden en influenza zeker heel gering zal zijn, terwijl daarnaast te vreezen is, dat maag- en andere patiënten eerst geruimen tijd de werking der kruiden zullen beproeven, zoodat de kans bestaat, dat geneeskundige hulp te laat wordt ingeroepen.

Maar dat is op 't oogenblik voor ons niet het ergste, al is het ook belangrijk genoeg; de gebruiksaanwijzing spreekt van een aftreksel, dat men maken moet met jenever, cognac, wijn of port, terwijl ook een afkooksel met water gemaakt kan worden. Het gevaar bestaat ook nog (en ik spreek hier uit eigen ervaring), dat menschen, die er anders niet over zouden denken alcohol te gebruiken, nu als geneesmiddel eenige malen daags een glaasje jenever met Wortelboers kruiden gaan nemen, om een of andere ziekte te bestrijden.

Het gevaar voor veralcoholiseering langs dezen weg is niet denkbeeldig, men zij dus in dubbel opzicht voorzichtig met dit kwakzalversmiddel.

Utrecht.

Arts R. E. WIERENGA.

In „Naar het volle Leven”, Orgaan der Vereen. tot bevordering der belangen van Slechthoorenden, lezen wij het volgende:

Kwakzalverij.

In de schoone „Galerij der Grootheden” op dit gebied hebben we een nieuwe beeltenis te plaatsen. Eigenlijk is het die plaatsing al lang ten volle waardig — maar ja, hoe gaat het! Om eens een nieuw beeld te gebruiken: Niet alle paarden, die de lange haver verdienen krijgen die ook maar!

Er kan heel wat gekwakzalverd worden door zoo'n uitverkoren vat voor hij aan doofheidsgezeping toe is. Eindelijk, door de geweldige successen bij hen die in zoo'n man met geweld een heiland willen zien — zei ik in het eerste artikel niet dat wel de leider zich naar voren dringt maar ook de volgers zich naar achteren dringen? — waagt hij zich ook daaraan, en vindt dan onze Vereeniging op zijn weg.

Dit is ook het geval met den „homoeopaath” R. Haverhoek tot voor kort te Utrecht, Stationsstraat 18.

Genoemde heer heeft met doofheid al heel weinig moeite. De pillen liggen om zoo te zeggen klaar. Het wordt voor den klant twee uur wachten en 2 seconden behandeling! Ja, och, het is duidelijk: doofheid genezen is eigenlijk kinderspel.

Die stomme „wetenschap” die dat maar niet kan!!

De diagnose is er op het eerste gezicht al: „Zenuwen. Geen koffie drinken. Deze pillen gebruiken. Wie volgt!”

Nu gaat daar niet alles even vlug. Dat moet erkend worden. Het kan ook andersom: Men kan geen ziekte hebben, voor gevaarlijk krank worden verklaard na onderzoek, homoeopatische geneesmiddelen krijgen, en later „genezen” zijn. Begrijpt U?

Maar dat raakt ons nu niet rechtstreeks. Het wordt even gegeven als een zijlicht. Met het rechtstreeksche samen geeft dit dan de ware belichting.

Er behoort in ons blad van de homoeopathie opzich-zelf geen kwaads gezegd of goeds gezwezen te worden. Maar wordt de reputatie der homoeopathie niet geschaad door de Haverhoek's?

Wij weten: zij werkt met zoodanige verdunningen, dat deze scheikundig nauwelijks naspeurbaar zijn.

Onderwerpt men nu de pillen Haverhoek's, tegen de doofheid gegeven, aan zoo'n onderzoek, dan wordt er niets gevonden dan wat suiker. „O, bedenkt men, dat is homoeopathie eigen.”

Maar als zij nu eens werkelijk niets anders bevatten dan wat suiker! Hoe constateeren we dat? Mij dunkt, de kwakzalverij vaart er wel bij. Homoeopathie is niets dan een leus hier.

W. N. KLEIN.

RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

De procureur-generaal bij den Hoogen Raad heeft geconcludeerd tot vernietiging van een vonnis van de rechtbank te Tiel, waarbij L. A. M. wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde is veroordeeld tot f 100.— boete.

Verder concludeerde de procureur-generaal, dat de Hooge Raad ten principale recht zal doen en den requirant van cassatie zal ontslaan van alle rechtsvervolgning.

De Hooge Raad zal 10 December arrest wijzen. (N.R.C.)

Natuurgeneeskunde.

De „natuurgeneeskundige” H. J. te Hoogeveen is door de rechtbank te Zwolle veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tot f 100.— boete.

CORRESPONDENTIE.

J. J. H. B. te A. — De pillen worden onderzocht.

J. J. H. B. te O. — De pillen worden onderzocht.

N. N. te G. — De Goesche Courant in dank ontvangen. Van de zaak wordt werk gemaakt.

A. T. V. te C. — Zooals gij ziet, ontgaat de inhoud van het Orgaan onze aandacht niet. Wij moeten ons echter dikwijls beperken tot datgene, wat meer direct in verband staat met de bedoeling van ons blad.

A. J. v. H. te 's-G. — Reeds herhaalde malen hebben wij tegen het gevaarlijk boek van Platen gewaarschuwd.

Wij zijn u zeer erkentelijk voor de toezending van Die Huisgenoot; zoodra wij over meer plaatsruimte beschikken, zullen wij er de aandacht op vestigen. 't Is waarlijk al te bar.

H. d. H. te R. — Aan uw verzoek is voldaan.

P. te G. — Kassia tabletten in het volgend nummer.

Mevr. W. te N. en L. M. V. te Z. — Hartelijk dank.

De Goede Raadgever, Almanak voor 1929, uitgave van de Ned. Vereeniging tot afschaffing van alcoholhoudende dranken, in dank ontvangen. Wij hopen spoedig gelegenheid te vinden het artikeltje over kwakzalverij over te nemen.

Register op den acht en veertigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan. Ber. beteekent Berichten, Boekbesch. Boekbeschuwing, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

(Door een misstelling zijn de Maandbladen van Januari—Juni 1928 aan het hoofd voorzien van het opschrift, Acht en twintigste jaargang).

Aambeien, kruiden tegen	10
Aambeienpillen	8
Aambeien, Tegen	5
Acro-Seife, Antisept	11
Afzetterij en kwakzalverij	Ingez. 3
Akker's reclameboekje	3
Alkmaar, Ter herinnering	2
Amrita — Badkruiden	2
„ — Klierkruiden	2
„ — Smeersel	2
Anabiogeen	6
Andiam	11
Ankerman, Dr. M. J. — Overleden.	Ber. 2

Antidiabeticum	6
Artsenij bereidkunde, Onbevoegde uitoefening	R. 3, 5, 7, 11
Aspirine	R. 5
Ast, Opvolger van	Ber. 1
Asthma, Cure van Potter	5
„ Middel van de Frontier Asthma Co.	4
„ Middel van Staph. Boertje	4
„ Onbekend Middel	8

Blessurol	6
Bloedvergiftiging	Ber. 10
Bona Spes, Versterkingspoeder	11
Brandol	6
Brandt's Zwitsersche pillen	2
Breslau, Hoorcapsule uit	Ingez. 5
Bromas kalicus	R. 7
Bruine zalf	3
Bullrich-maagzout	3
Bijsterveld—Tuinstra, Pillen v. Instituut	9

Cachets du Dr. Faivre	Corr. 2
Charbon Tissot	11
„ „ Grains de Charbon Naphtholé Anisé	11
Chloras kalicus	R. 7
Cocx, L. C. W. Overleden	Ber. 9

Desinfectie van lokalen	8
Dokter primigenii	R. 11
„ „ Compagnon van R.	11
Doelbewuste geneesmiddelvoorziening	Ber. 12
Domzalf	11
Drogistenbond	Ber. 9
Dubbelkoolz. soda, Dood door	Ber. 1
Duo-formula	8

Eilers	R. 5, 7, 8
Entfettungs-tabletten Lingner	10
Epilepsie, Poeders tegen	9

Faivre, Cachets du Dr.	Corr. 2
Fucus, ontvettingsdragées	10

Galsteenkruiden	3
Gebedsbehandeling	Ingez. 11
Gebismureerd Magnesium	5

Geheimmiddelen	Ber. 3, 4, 6, 9, 12
Geheime kwalen der menschheid	H. W. 4

Geneeskunde, Onbevoegde uitoefening	R. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12
Geneesmiddelen, geadverteerde — te wantrouwen	9
„ „ tegennatuurlijk?	8

Geneesmiddel-voorziening, Doelbewuste	Ber. 12
Gezondheidsraad, Verslagen	Ber. 3, 4, 5, 7, 9, 12

Gonorhoestaafjes, samengestelde —	11
Graft en Dekker, Wonderdokters	7
Granuline	9
Groene en Witte Kruis, Hulp van	Ber. 7

Haagsche Dameskroniek, Corr.	5
Haarkleurmiddel	9
Haas, de, Slachtoffer van Juffr.	6
Hanna, Wonderdokter	7
Haverhoek, Korreltjes van 12	Corr. 8
Haverhoek, Mevr.	R. 2, 3, 8
Hemmes, Tabletten van	9
Hemmers, Dr. of Hemmes	11
Heumann, Pastoor's Geill. blad	8
Hilversum, Instituut v. diaetetik en zelfgenezing	1, 2
Hocus Pocus, in de dessa	Ber. 6
Homoeopatische poespas	Ingez. 7
Hoofdpijnpoeders	R. 11
Hooge Raad	R. 4, 12
Hoorcapsule uit Breslau	Ingez. 5
Hugo Remmler's ontvettingsboonen	2
„ „ Supposan	5
„ „ Zetpillen	2
Huizen, Natuurgenezer te	Ber. 9
Hülstein's kruiden	8

Inecto-rapid	9	Mijnhardt's laxeerpoeders	4	Scheurer Dr. J. G. overleden	7
Ingewandswormen. Kruiden tegen	10	„ „ maagpoeders	4	Schulpjeszalf	9
Instituut Bijsterveld—Tuinstra. Pil-		„ „ Purol	8	Slechthoorenden Proces Walraven R.	7
„ „ len van	9	„ „ pünstillende poeders ..	4	Snoep	4, 7
„ „ diaetiek en zelfgenezing ..	1, 2	„ „ rheumatiekpoeders ..	4	Specialité en speciaalpraeparaat ..	4
„ „ Dr. J. B. Meenk	11	„ „ stoppoeders	4	Specialités. Adres van Mij. v. Genees-	
„ „ voor Pharm. therap. onder-		„ „ verkoudheidspoeders ..	4	kunde en Pharmacie Ber.	12
„ „ zoek .. 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11		„ „ wormpoeders	4	Spiraea	10
„ „ Ber. 2, 9		„ „ zenuwhoofdpijnpoeders	4	Spoelstra. De Magnetische Genees-	
„ „ voor Ph. therap. onderzoek.		„ „ zuurpoeders	4	wijze	5
Waarom de Mededeelingen?	5	Naamljst der leden	1	Staphorster boertje Middel te-	
„ „ Walraven	4 R	„ „ Naar het volle leven Boek-		ster Asthma	4
		„ „ bespreking	12	Sterfgeval Verdacht. Ber.	12
Kalmine	11	Nanning's ontvettingsdragées ..	10	Supposan	5
Kava kavin	11	Nella	10	Tarief van Invoerrechten. Ber. 3, 4, 6, 9	
Ken u zelf. — Akker's reclameboekje	3	Neuracetetyl	5	Tegennatuurlijk? Zijn geneesmid-	
Kiespijn tabletten. Mijnhardt 2 Ingez.	4	Nieren en blaaspillen. de Witt	8	delen —	8
Kinadruppels	5	Nohäsa. Hamorrhoidal salbe	5	Tuberculouse knie. Kruiden tegen	
Kjai. Wonderdokter	6	Onbevoegde uitoefening Art-		Tuberculine Yonkerman	3
Klierkruiden. Amrita	2	senijkunde	R. 3, 5, 7, 11	Uri II van Dr. Pieterse	5
Klinker's hoest en keelpijnbalsem ..	4, 7	Onbevoegde uitoefening Ge-		Vapex	11
„ „ Laboratorium	7	neeskunde	R. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11, 12	Vapo Rub	12 Ber.
„ „ Naturel	4, 7	Ontvettingsdragées. Fucus ..		Verbetering noodzakelijk	1
Kloosterbalsem	H. W.	„ „ v. Nanning	10	Vereeniging tegen de Kwak-	
Kruiden. Kwakzalverij met .. 2, 3, 6, 8, 10, 12		Ooms	10	zalverij.	
„ „ Ingez. 5		Oordeel Ander	R.	Agenda v. d. Alg. Vergadering ..	11
Kruiden. tegen aambeien	10	„ „ Zachtzinnig	R.	Jaargang foutief gedrukt ..	7
„ „ ingewandswormen ..	10	Osiris	9	Mededeelingen van het Bestuur ..	
„ „ wormen en majen R.	1	Onnbridge's longhersteller	3	1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10, 11, 12	
„ „ van Hülstein	8	Paul v. Meyere's „Vitalyn“	2	Jaarverslag over 1927	6
„ „ van Lappe	10	Phenolphthaleine. Giftigheid van		„Rekening en verantwoording over 1927	6
„ „ van rondreizend kwakzalver		„ „ Ber. 11		„Venslag Alg. Vergadering	12
„ „ Ingez. 5		Pilules du Dr. Sandro Ingez.	3	Veno's Lightning cough cure ..	4
„ „ van Wortelboer	10, 12	Pilules Napolitaines	6	Vermageringstabletten van	
Kruschenzout	H. W.	Pink-pillen	3	Laboschin	2
Fwakzalver. Middelen van rondrei-	3, 11	Potter's asthma cure	5	Veronal en nog wat	6
„ „ Ingez. 5		Proktosol	5	Versterkingspillen Bona Spes	11
Kwakzalvers	5	Pseudo-zenuwarts	R.	Vick's Vapo Rub	12 Ber.
Kwakzalvers-advertenties in één		Purgen Dr. Bayer	H. W.	Vitalyn	2
dag	1 Ber.	Purol	H. W.	Volksgezondheid. — Verslagen	
Kwakzalversbiljetten	10	Pijlstaartolie	8, 9	en mededeelingen	Ber. 3, 4, 5, 7, 12
Kwakzalvers-leugens .. Ber.	2	Raport wetsontwerp openb. aanpri-		Waalwijn's kruiden. Mevr.	10
Kwakzalvers-middelen. Stui-		zing van middelen	6, 10	Walraven's Heilinstituut	4
tende reclame	9	Rechtszaken.		Walraven's proces tegen Klein R.	7
Kwakzalversmiddelen. Zond-		Aflevering bromas kalieus	7	Wantrouw geadverteteerde genees-	
vloed van	12	Aspirine	5, 7	middelen	9
Kwakzalvers-middel. Wat noe-		Docter primigeni	11	Weber's medisch instituut .. H. W.	4
men wij een?	6	„ „ 's compagnon	2	Werk Dubbel. —	5
„ „ Veroordelingen in		Dokter in de chemie	5, 7, 8	Wetsontwerp — openbare aan-	
Duitschland	6	Eilers	5, 7, 8	prijzing van middelen. Een	
Kwakzalverij en afzetterij .. Ingez.	3	Haverhoek, mevr.	2, 3, 8	bijzonder rapport	6
„ „ met kruiden Ingez. 2, 3, 6		Hoofdpijnpoeders	11	Wetsontwerp — openb. aan-	
„ „ 8, 10, 12		Hooge Raad	4, 12	prijzing. In afwachting	10
Laboschin's vermageringstabletten	2	Kinadruppels	5, 7	Witt de 's nieren en blaaspillen ..	8
Lappe. Kruidengenezzer	Ber.	Magnesia-verkoop	11	Wonderdokter in Indie veroordeeld	3
„ „ Kruiden van	10	Magnetiseur	4, 6, 7	Wonderdokter te Arnhem	7, 12
Lucutate	Ber. 3, 6, 9	Natuurgeneeskundige	7, 12	Wonderdokter te Zwolle	7
Maagzout van Bullrich	3	Scheikundige z.g.	11	Wonderpleister Universeel ..	3
Malaria tegen	Ingez.	Snoep	4, 7	Wood's Great Peppermint Cure	6
Magnesia-verkoop	R.	Tegen wormen en majen	1	Wortelboer's Kruiden	10, 12
Magnetische Geneeswijze door		Verkoop van geneesmiddelen ..	3, 7	Yonkerman's tuberculine ..	3
Spoeltra	5	Wonderdokter in Indie	3	Zalm's van. — Kruiden	Corr.
Magnetiseur te Haarlem .. R.	4, 6	Zachtzinnig oordeel	3	Zenuwarts Pseudo. —	R.
Mattei. Febrifugo No. 1	4	Zenuwarts pseudo-	6	Zestig jaren. Voor —	Ber.
Meenk, Dr. J. B. Instituut	11	Reclame. Voorbeeld van	6	Zondvloed van kwakzalversmidde-	
Middelen in 1928 onderzocht	12	Rheumatiek middel v. Richardson	8	len	Ber.
Minjan Gosok Tjap. Reclame voor	6	Richardson's rheumatiekmiddel	8	Zonnestraal	Ingez.
Monnsma-Middelen v. landbouwer ..	9	Roode pillen	2	Zwitserse pillen v. Brandt ..	2
Mijnhardt's griep en influenza poe-		Rott. Dameskroniek. Reclame voor			
„ „ ders	4	Akker	3		
„ „ hoofdpijnpoeders	4	Rijks-instituut v. Ph. ther. On-			
„ „ hoestpoeders	4	derzoek	Ber. 2, 9, 11		
„ „ hoesttabl. voor kinderen	4	„ „ 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11			
„ „ hoesttabl. v. volwassenen	4	Samenstelling der middelen in			
„ „ keelpijn tabletten ..	4	1928 onderzocht	12		
„ „ kiespijnpoeders	4	Schaapherder Ast. Opvolger van-			
„ „ kiespijn tabletten 2 Ingez.	4	„ „ Ber.	1		
„ „ koortspoeders	4	Scheikundige z.g.	R.		

Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Advertentiën.

SLECHTHOORENDE

Het Centraal Magazijn

der Vereeniging tot behartiging der belangen van Slechthoorenden, te Soest heeft alle goede mechanische en elektrische hoorapparaten, die in den handel zijn, in voorraad geeft inlichtingen over kwakzalversadvertenties en heeft ter waarschuwing veel kwakzalverstuig bijeen.

Tevens bureau van advies op al rlei gebied, voor slechthoorenden.

Adres: Mej. TINE MARCUS,

2e Secretaresse der Vereeniging,

Middelwijkstraat (Rijksstraatweg) 21 Soest.

DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET

GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 35 jaar gemaakt voor

DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ.

Prijs f 1.25, franco per post f 1.37.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam. K